รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

ชิตพงษ์ ตรีมาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2555

Copyright by Mahidol University
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

.....

นายชิตพงษ์ ตรีมาศ

ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์, Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....

รองศาสตราจารย์ณรุทธ์ สุทธจิตต์, Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

รองศาสตราจารย์อรวรรณ บรรจงศิลป, M.M.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

นางสาวจิตตพิมญ์ แย้มพราย, D.A.

ประธานหลักสูตรปริญญาเอก

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)
วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2555

.....

นายชิตพงษ์ ตรีมาศ
ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ศาสตราจารย์ศิริชัย กาญจนวาสี, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์ณรุทธ์ สุทธจิตต์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์อรวรรณ บรรจงศิลป, M.M.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข,
D.A.
คณบดี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วง ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดี ของ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธ์ สุทธจิตต์ และรองศาสตราจารย์อรวรรณ บรรจงศิลป อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความกรุณาสละเวลา ให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา ในการดำเนินการวิจัย จนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าได้ลาศึกษาต่อ พร้อมทั้งสละเวลาให้ความรู้ประสบการณ์ และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุกรี เจริญสุข รองศาสตราจารย์ ดร. ถนอม อินทรกำเนิด และอาจารย์ ดร. สมชัย ตระการรุ่ง ที่ให้ประสบการณ์ ความรู้ แนวคิด และแนวทางการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนรรฆ จรัณยานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รังสิพันธ์ แข็งขัน และผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล ที่สละเวลาช่วยตรวจสอบข้อคำถามการวิจัย ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ทุกท่าน รวมทั้งขอบคุณศิษย์เก่า และนักศึกษาทุกท่าน ที่สละเวลาให้ข้อมูลสัมภาษณ์ในงานวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประสานงานหลักสูตร คณะดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณตา ศาสตราจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่อบรมสั่งสอน ปลูกฝังและเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความใฝ่รู้ กราบขอบพระคุณครู อาจารย์ และญาติพี่น้องทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ประสบการณ์ และความรู้ ขอขอบคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้า ที่เป็นพลังและให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง

ชิตพงษ์ ตรีมาศ

Copyright by Mahidol University

A DOCTORAL PROGRAM MODEL IN MUSIC EDUCATION FOCUSING ON THE EXPERTISE OF THE GRADUATES

CHITAPONG TREEMAS 4937871 MSMS/D

Ph.D. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : NARONGCHAI PIDOKRAT, Ph.D., NARUTT SUTTHACHIT, Ph.D., ORAWAN BUNJONGSILP, M.M.

ABSTRACT

This research aims to study 1) the state of the curriculum of the doctoral degree in music education, 2) the characteristics of the doctoral graduates majoring in music education by the opinions of stakeholders, and 3) synthesising and development of the doctoral curriculum in music education emphasizing the characteristics of the graduates using qualitative research methods through in-depth interviews with employers, instructors, experts, students, alumnus, and scholarship sponsors, for a total of 42 participants. Interview forms were used as research tools.

The results showed that 1) the doctoral music education program today is generally developed using learning outcomes as the base for determining the goals prior to the design of course content and the learning activities. The program structure is divided into five subject categories consisting of music education, music, research, teacher education and electives, and takes 5-8 and 3-6 years with 72-96 and 48-66 credits for undergraduate and graduate levels. Students may choose between Plan I where the thesis is conducted by intensive research without the need for coursework and Plan II where the thesis is conducted after finishing the coursework. Students are also required to have their works published in international journals before graduation. 2) the desired characteristics of the doctoral graduates in music education using outcome-based learning were 2.1 morals and ethics; 2.2 research and presentation skills; 2.3 intellectual skills; 2.4 social and interpersonal skills, including well-suited manners; 2.5 knowledge and skills for the 21st century; 2.6 public awareness with a strong will to preserve both Thai and world cultures; and 2.7 knowledge and skills of professional music education; 3) this final results-oriented doctoral curriculum in music education emphasizing the characteristics of the doctoral graduates has been designed to form knowledge in music education emphasizing creating educators, researchers, administrators, teachers, and personnel in music education. The degree title, Doctor of Philosophy (Ph.D. in Music) or Doctor of Philosophy (Ph.D. in Music Education) accepts students at both undergraduate and graduate levels. The program takes between 5-8 and 3-6 years with 82 and 57 credits of study according to Thailand's Qualifications Framework for Higher Education.

Moreover, this research also presents a standard program model, as well as a make-your-own "selfKreated" program model, along with the "liKe" instructional model which the researcher has developed.

KEY WORDS: Ph.D. CURRICULUM MODEL / Ph.D. PROGRAM MODEL / DOCTORAL MUSIC EDUCATION / Ph.D. IN MUSIC EDUCATION THAILAND

303 pages

Copyright© by Mahidol University

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

A DOCTORAL PROGRAM MODEL IN MUSIC EDUCATION FOCUSING ON THE EXPERTISE OF THE GRADUATES

ชิตพงษ์ ตรีมาศ 4937871 MSMS/D

ปร.ด. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์, Ph.D., ณรุทธ์ สุทธจิตต์, Ph.D., อรวรรณ บรรจงศิลป, M.M.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน 2) คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 3) สังเคราะห์และนำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มบุคคลข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ให้ทุน จำนวน 42 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน ในภาพรวมเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานในการกำหนดจุดประสงค์ ก่อนจะพัฒนาไปสู่เนื้อหารายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ชื่อย่อปริญญาเป็น Ph.D. โครงสร้างหลักสูตรแบ่งเป็น 5 หมวดวิชาได้แก่ ดนตรีศึกษา ดนตรี วิจัย ครุศึกษา และวิชาเลือก เปิดสอนทั้งแบบ แผน 1 ที่ทำวิทยานิพนธ์ด้วยการศึกษาวิจัยอย่างเข้มข้น โดยไม่ต้องเรียนรายวิชา และ แผน 2 ที่ต้องเรียนรายวิชา ก่อนทำวิทยานิพนธ์ รับผู้เรียนทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ใช้เวลาการศึกษาแบบเต็มเวลา 5-8 และ 3-6 ปี เรียน 72-96 และ 48-66 หน่วยกิตตามลำดับ ผู้เรียนต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารระดับนานาชาติก่อนสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมินอีกด้วย 2.คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาตามแนวคิดการใช้ผลปลายทางเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) มีคุณธรรม จริยธรรม 2) มีทักษะการทำวิจัยและนำเสนอผลงาน 3) มีทักษะทางปัญญาและการคิด 4) มีทักษะทางสังคม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคลิกภาพเหมาะสม 5) มีความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 6) มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก 7) มีความรู้และทักษะในวิชาชีพดนตรี 3. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลปลายทางเป็นฐานแบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิต มีรูปแบบเพื่อสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์ของดนตรีศึกษา มุ่งผลิตนักวิชาการ นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรทางดนตรีศึกษา ชื่อปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ชื่อย่อภาษาอังกฤษ Ph.D. (Music) หรือ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ชื่อย่อ Ph.D. (Music education) รับผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท ใช้เวลาศึกษา 5-8 และ 3-6 ปี เรียน 82 และ 57 หน่วยกิตตามลำดับ จัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้งานวิจัยยังได้นำเสนอ รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง (selfKreated model) และรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe

Copyright by Mahidol University

303 หน้า

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	**ค**
บทคัดย่อภาษาไทย	**ง**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**จ**
สารบัญตาราง	**ฎ**
สารบัญรูปภาพ	**ฐ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	**12**
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกปัจจุบัน	14
1.1 ระบบเศรษฐกิจและสังคม	14
1.1.1 เศรษฐกิจฐานความรู้	14
1.1.2 เศรษฐกิจสร้างสรรค์	16
1.2 แนวคิดการจัดการศึกษาในกระแสโลก	17
1.2.1 แนวคิดโลกศึกษา (Global Education)	17
กระแสโลกาภิวัตน์กับการศึกษา	17
การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	19
1.2.2 แนวคิดผลลัพธ์ปลายทาง (Learning Outcomes)	21
1.2.3 แนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ	22

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.2.4 ปรัชญาการศึกษา	26
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย	27
2.1 ทิศทางอุดมศึกษาไทย	28
2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	29
2.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ	30
2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	30
2.5 แนวคิดสัตตศิลา	34
ตอนที่ 3 แนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์	35
3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาและทิศทางการอุดมศึกษา	35
3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทของสังคม	36
3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์แห่งศตวรรษที่ 21	37
3.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	39
ตอนที่ 4 แนวคิดการสร้างรูปแบบ	42
4.1 ความหมายของรูปแบบ	42
4.2 ประเภทของรูปแบบ	42
4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกับทฤษฎี	44
4.4 การสร้างรูปแบบ	45
ตอนที่ 5 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร	45
5.1 องค์ประกอบของหลักสูตร	46
5.2 การพัฒนาหลักสูตร	47
5.3 การพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน	58
5.4 หลักสูตรประเภทต่างๆ	58
ตอนที่ 6 แนวคิดดนตรี	60
6.1 ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์	60
6.2 ความสำคัญและความหมายของดนตรีศึกษา	62

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.3 สถานภาพดนตรีศึกษาในประเทศไทย	64
6.4 ทิศทางดนตรีศึกษาในศตวรรษที่ 21	66
6.5 การจัดหลักสูตรด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทย	68
ตอนที่ 7 ทฤษฎีความพึงพอใจ	71
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
กรอบแนวคิดการวิจัย	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	**83**
แนวทางที่ใช้ในการศึกษา	83
กลุ่มบุคคลข้อมูล	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	89
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
ขั้นตอนการปฏิบัติในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป	90
ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**92**
ประเด็นที่ 1 สภาพของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน	92
ตอนที่ 1 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	92
ตอนที่ 2 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่ปรากฏ ในประเทศไทย	102
ตอนที่ 3 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยานิพนธ์	114
ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา	114
ตอนที่ 1 ข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูลและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง	113
ตอนที่ 2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ บุคคลข้อมูล	117
ตอนที่ 3 คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา	124

Copyright © by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประเด็นที่ 3 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา	136
ตอนที่ 1 ข้อค้นพบด้านรูปแบบหลักสูตร	136
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบหลักสูตร	143
รูปแบบมาตรฐาน	148
รูปแบบสร้างสรรค์เอง	161
ประเด็นที่ 4 ข้อค้นพบเพิ่มเติม	172
รูปแบบการเรียนรู้แบบ like	172
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**174**
วัตถุประสงค์การวิจัย	174
คำถามการวิจัย	174
วิธีดำเนินการวิจัย	174
ข้อจำกัดในการวิจัย	175
สรุปผลการวิจัย	175
อภิปรายผล	179
ข้อเสนอแนะ	186
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	**190**
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	**218**
บรรณานุกรม	**247**
ภาคผนวก	**258**
ภาคผนวก ก รายชื่อสถาบันต่างประเทศที่เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาหลักสูตรด้านดนตรี	259
ภาคผนวก ข ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	260
ภาคผนวก ค รายวิชาในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต ที่เปิดสอนในประเทศไทย	262

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง ตัวอย่างจดหมายติดต่อขอสัมภาษณ์	266
ภาคผนวก จ ตารางจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	270
ประวัติผู้วิจัย	**303**

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	ดัชนีวัดระดับเศรษฐกิจฐานความรู้ของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก	15
2.2	ตารางแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากลักษณะชั้นเรียนต่างๆ	53
2.3	ตัวอย่างผลลัพธ์ปลายทางที่ผู้เรียนควรจะทำได้ในแต่ละชั้นปี	54
2.4	เปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler, Taba, *Saylor and Alexander และ Jeremy Cox*	55
3.1	แสดงจำนวนบุคคลข้อมูลในการวิจัย	86
4.1	โครงสร้างรูปแบบหลักสูตร Ph.D. ของประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จศึกษาระดับมหาบัณฑิต)	94
4.2	โครงสร้างรูปแบบหลักสูตร Ph.D. ของประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต)	95
4.3	แสดงจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยในแต่ละหมวดวิชาของหลักสูตร Ph.D.	96
4.4	โครงสร้างรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต ประเภทต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จศึกษาระดับมหาบัณฑิต)	96
4.5	เปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย	102
4.6	แสดงรูปแบบแผนการเรียน และจำนวนรายวิชาของหลักสูตรในประเทศไทย	107
4.7	ตารางสรุปสภาพหลักสูตรของต่างประเทศและในประเทศ	109
4.8	การประเมินวิชาวิทยานิพนธ์ของสถาบันในไทยและต่างประเทศ	113
4.9	เปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลข้อมูลแต่ละกลุ่ม	121
4.10	แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ของบัณฑิตระดับปริญญา ตรี โท เอก	131
4.11	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กับรายวิชา และกิจกรรมต่างq	147
4.12	การประเมินวิชาวิทยานิพนธ์	159

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.13	แสดงกระบวนการของการเรียนรู้แบบ liKe	173
5.1	แสดงความสอดคล้องของลักษณะหลักสูตร	184

Copyright by Mahidol University

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
2.1	Relationship of domains to a framework level	25
2.2	กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	37
2.3	ความสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบเชิงทฤษฎี กับทฤษฎี	44
2.4	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงปฏิบัติกับทฤษฎี	45
2.5	การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล	45
2.6	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	49
2.7	กรอบแนวคิดในการวิจัย	82
3.1	วิธีดำเนินการวิจัย	85
4.1	เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอกในสหรัฐอเมริกา (แบบศึกษาต่อจากปริญญาโท) ระหว่างหลักสูตรที่ใช้ชื่อปริญญาแบบต่างๆ	97
4.2	เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก แบบ Ph.D. ประเทศสหรัฐอเมริกา (แบบศึกษาต่อจากปริญญาโท)	98
4.3	แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก จากการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	116
4.4	แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก จาก ความคิดเห็นของบุคคลข้อมูล	118
4.5	แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก ที่ค้นพบจากการสังเคราะห์ข้อมูล เอกสาร และจากการสัมภาษณ์ ของผู้วิจัย	130
4.6	แผนผังแสดงแนวคิดในการพัฒนารูปแบบหลักสูตร	144
4.7	แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะของบัณฑิต มาตรฐานการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	146
4.8	กรอบการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิตตามแนวคิด selfKreated	162

Copyright by Mahidol University

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ภายใต้สภาวะการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทุกประเทศต่างกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศของตนทุกด้านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ที่จะมีผลกระทบโดยตรงกับคุณภาพความเป็นอยู่ของประชากร แนวคิดเศรษฐกิจที่เริ่มต้นจากเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับการพัฒนาเรื่อยมา จนปัจจุบัน เศรษฐกิจสังคมโลกกำลังอยู่ในช่วงของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Dahlman, 2004 อ้างถึงในไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ; 2550) ควบคู่ไปกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เข้ามาผนวกด้วย ดังที่รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่างๆ เรื่อยมา จนมาถึงฉบับที่ 11 ในปัจจุบัน พร้อมกับนโยบายการพัฒนาประเทศในโครงการต่างๆ ที่มีหน่วยงานทุกภาคส่วนมาเกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์การศึกษา พ.ศ. 2556-2558 โครงการไทยเข้มแข็ง โครงการความคิดไร้ขีดจำกัด (Ideas are free) โครงการปรับกำลังพลภาครัฐเพื่อรองรับโลกาภิวัตน์ โครงการสร้างองค์ความรู้เพื่อต่อยอดอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เป็นต้น (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

การที่ประเทศจะพัฒนาไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพ นอกจากจะต้องพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบโครงสร้างพื้นฐานแล้ว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาด้วยการศึกษา ก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อผลิตบุคลากร ออกไปประกอบอาชีพ ช่วยพัฒนา และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประเทศ ให้สามารถดำรงอยู่ได้ ในสภาวะการแข่งขันกับนานาอารยประเทศอย่างภาคภูมิ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในระดับที่สูงสุดหรือระดับปริญญาเอก จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องอย่างเข้มข้น ที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานความรู้หรือฐานปัญญา เพื่อการผลิตและการบริการในสาขานั้นๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับการยอมรับว่ามีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และพร้อมที่จะขยายขอบเขตหรือต่อยอดการศึกษาให้กว้างออกไป รวมทั้งสามารถเป็นนักวิชาการ นักวิจัย และผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ที่เป็นทั้งผู้สร้างและผู้ผลิตบัณฑิตให้ออกไปสร้าง ทุนทางปัญญา และ นวัตกรรม ให้กับประเทศชาติ

ในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ต่างขยายหลักสูตรที่เปิดสอนเพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ความหลากหลายของสาขาวิชาและการพัฒนาต่อยอดในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เกิดการพัฒนาหลักสูตร ทั้งในมิติของการจัดทำหลักสูตรใหม่ในสาขาวิชาที่ยังไม่มีการเรียนการสอนมาก่อน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมให้ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และมุ่งเน้นการประกันคุณภาพบัณฑิต ด้วยการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของบัณฑิต ทางด้านความรู้ ความสามารถทักษะด้านต่างๆ ในการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กรอบ TQF ได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ หรือ สถานประกอบการอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (Outcome based Education : OBE) ที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โดยการออกแบบหลักสูตรแบบถอยหลัง ด้วยการกำหนดผลลัพธ์ปลายทางขึ้นมาก่อน (Spady, 1994; Lorenzen, 1999)

อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นไว้ในปาฐกถาพิเศษ เรื่องการพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการแข่งขันทางการศึกษาเชิงคุณภาพว่า สาเหตุของปัญหาเรื่องคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งคือ ภาคการศึกษากับภาคผู้ใช้บัณฑิต ยังดำเนินการในลักษณะเส้นขนาน การออกแบบการจัดการเรียนการสอนของอุดมศึกษาควรกำหนดโดยคำนึงถึง “คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์” เป็นฐานด้วย (สุเมธ แย้มนุ่น, 2552)

นอกจากนั้นแล้ว ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า บริษัทที่ดำเนินธุรกิจขนาดใหญ่ต่างๆ กำลังให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่า โดยการสร้างเอกลักษณ์ และนำความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการของตน ให้ตรงกับความรู้สึกและอารมณ์ของผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาหลักสูตรแนวใหม่ จึงควรนำแนวคิดการใช้องค์ความรู้แบบบูรณาการ และสหวิทยาการ มาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น

ดนตรี เป็นตัวเลือกหนึ่ง ที่ใช้เป็นเครื่องแสดงถึง และก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ วิชาดนตรีอยู่ในหมวดความรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรม ที่เน้นด้านการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์, 2552) และได้บรรจุอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 และมาตรา 23

Copyright by Mahidol University

ดนตรีเป็นศิลปะที่ใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ไปสู่ผู้ฟัง เป็นสื่อกลางทางภาษาชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล (2529) ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีนั้นเป็นภาษาสากลประจำโลก ที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาสามารถสัมผัสได้ แต่จะได้รายละเอียดลึกซึ้งเพียงใดขึ้นอยู่กับภูมิหลังและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดนตรีโดยทั่วไปแล้ว มีคุณมากกว่าโทษ ดนตรีเป็นเครื่องบำรุงขวัญ บำรุงจิตใจ เป็นยารักษาโรคทั้งทางกายและทางจิต เป็นน้ำเย็นที่ดีช่วยบรรเทาความร้อน เป็นเพื่อนยามทุกข์ ยามเหงา เป็นเครื่องมือสำหรับสมานสามัคคี เป็นสื่อแห่งความรัก และยังเป็นเครื่องมือสำหรับการยังชีพอีกด้วย ด้วยความสำคัญดังกล่าว ดนตรีจึงเป็นทั้งสิ่งดีที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของมนุษย์ เป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา และเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีส่วนในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในอารยธรรมโบราณ ชนชาติต่างๆ ใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน นักปราชญ์ของชนชาติ อินเดีย จีน และกรีก ต่างกำหนดให้องค์ประกอบด้านต่างๆของดนตรี ได้แก่ ระดับเสียง โหมด ทำนอง จังหวะและ ฉันทลักษณ์ เชื่อมโยงไปสู่สรรพสิ่งรอบตัว อาทิ วัน เวลา ฤดูกาล เพศ การคิดดี พูดดี ทำดี ความสัมพันธ์ของร่างกาย จิตใจ และจินตนาการ รวมทั้ง การบูรณาการดนตรีเข้ากับการเขียนคำประพันธ์ที่นำไปสู่การสร้างคุณภาพของคนในสังคม นอกจากนี้ยังมีการจัดให้ ดนตรี เป็นวิชาการแขนงหนึ่ง ที่ต้องเรียนรู้ ในการศึกษาทุกระดับ (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2540; ธเนศ ศรีวงษ์, 2552)

สำหรับในประเทศไทยในอดีต ดนตรีมีบทบาทกับชีวิตของผู้คนในมิติของการละเล่นและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ การเรียนการสอนดนตรีไทย เกิดขึ้นที่วัด บ้าน และวัง ต่อมาเมื่อสังคมไทยมีการติดต่อกับชาติตะวันตก จึงเริ่มมีการศึกษาทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ความเจริญทางดนตรีศึกษาได้พัฒนาเพิ่มขึ้นและกว้างขวางมากขึ้นเป็นลำดับ จนในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่เริ่มมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้การศึกษาด้านดนตรีมีการขยายตัวมากขึ้นต่อเนื่องมา กระทั่งมีการจัดการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)

การจัดการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของไทย เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2478 ที่โรงเรียนศิลปากร แผนกนาฏดุริยางค์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์, ม.ป.ป.) มีการพัฒนาเรื่อยมา จนมาสู่ระดับปริญญาบัณฑิต ในปี พ.ศ.2515 ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญามหาบัณฑิต ในปี พ.ศ. 2532 ที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล และเกิดหลักสูตรระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2548 ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตามลำดับ

Copyright by Mahidol University

ดนตรีศึกษา เป็นศาสตร์หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดเตรียมการศึกษาในเรื่องการเรียนรู้ การสอนดนตรี และการฝึกอบรมครูดนตรี ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางดนตรีศึกษาใน

ประเทศ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านดนตรีศึกษาในระดับสูง จะออกไปเป็นผู้สอนในสถานศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า บุคลากรทางดนตรีศึกษาอยู่ในภาวะขาดแคลน อีกทั้งจำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนยังไม่มีความหลากหลาย รวมถึงงานวิจัยทางด้านดนตรีศึกษาก็มีอยู่จำนวนน้อย (Trakarnrung, S., 2007) โดยปัจจุบันมีสถาบันเพียง 2 แห่งที่เปิดสอนวิชาดนตรีศึกษา ในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เท่านั้น ซึ่งไม่สามารถสนองกับความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงานและสังคมได้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปิดโปรแกรมหลักสูตรระดับปริญญามหาบัณฑิตและปริญญาดุษฎีบัณฑิต ที่จำเป็นต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตหรือเทียบเท่าในสาขาวิชา และหรือมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไปในจำนวนที่มากพอ จึงจะเปิดโปรแกรมได้ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 นอกจากนี้ หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่ได้ให้ความสำคัญ ด้านการพัฒนาวิธีคิดอย่างผู้ประกอบการหรือการเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้ประกอบการกับผู้เรียนมากพอ ซึ่งทักษะดังกล่าวถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในกระแสโลกทั้งปัจจุบันและอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนาหลักสูตรในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษาจึงมีความจำเป็น และควรมีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดอาชีพ ทั้งทางด้านวิชาการและภาคธุรกิจดนตรี ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ยังขาดแคลนนักวิชาการ นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย ครูผู้สอน และผู้บริหาร ที่มีความรู้ลึกในศาสตร์ของดนตรีศึกษา ควบคู่กับความรู้และประสบการณ์ในมุมกว้างของศาสตร์วิชาอื่น อันจะได้มาซึ่งบุคคลากรในระดับผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารที่มีศักยภาพสูง รวมทั้งเกิดองค์ความรู้ใหม่ และงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อวงการดนตรีศึกษา วิชาชีพดนตรีศึกษา และต่อการขยายตัวทางภาคธุรกิจและการพัฒนาประเทศโดยรวมในระยะยาวต่อไป

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา โดยเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้ รวมทั้งสังคม ตลาดแรงงาน กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งต้องการบัณฑิต ที่เป็นทั้งนักวิชาการ มีทักษะการทำวิจัย มีความรู้ลึกซึ้งในศาสตร์ของดนตรีศึกษา พร้อมทั้งมีศักยภาพ วิสัยทัศน์ และประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการ การตลาด กฎหมาย ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อคุณลักษณะปลายทางของดุษฎีบัณฑิตยุคใหม่

Copyright by Mahidol University

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความต้องการของผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ให้ทุน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐานเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน แบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตมีรูปแบบเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัย กำหนดขอบเขตไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ในด้าน

(1) คุณลักษณะทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม

(2) ความรู้

(3) ทักษะทางปัญญา การเรียนรู้ และนวัตกรรม

(4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิต การทำงาน และความรับผิดชอบ

(5) ทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

(6) ความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 เช่น จิตสำนึกต่อโลก ความรู้ด้านพลเมือง สุขภาวะ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน การเป็นผู้ประกอบการ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นต้น

1.2 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่มีเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะ

(1) วัตถุประสงค์

(2) โครงสร้าง และรายวิชา

(3) รูปแบบการเรียนการสอน

(4) การประเมินผล

2. ขอบเขตด้านบุคคลข้อมูล ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาความคิดเห็นในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้จ้าง

(1) ผู้บริหาร คณบดี ประธานสาขาของสถาบันที่เปิดสอนโปรแกรมดนตรีศึกษา

(2) ผู้บริหารธุรกิจโรงเรียนดนตรีเอกชนระบบเครือข่ายขนาดใหญ่

2.2 ผู้สอนในสถาบันที่เปิดสอน สาขาวิชาดนตรีศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา และด้านดนตรีศึกษา

2.4 ผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

2.5 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาดนตรีศึกษา

2.6 ผู้ให้ทุนการศึกษาด้านดนตรีหรือดนตรีศึกษา

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดเขตพื้นที่ ในการวิจัย โดยแบ่งเป็นกลุ่มดังต่อไปนี้

3.1 <u>กลุ่มพื้นที่มหาวิทยาลัย</u> ดำเนินการวิจัยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโทและปริญญาเอก) หรือ เป็นหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาเอก ได้แก่

(1) มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์)

(2) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์)

(3) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สาขาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์)

(4) มหาวิทยาลัยพายัพ (วิทยาลัยดุริยศิลป์)

Copyright by Mahidol University

(5) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

3.2 <u>กลุ่มพื้นที่โรงเรียนดนตรีเอกชน</u> ดำเนินการวิจัย เฉพาะในธุรกิจโรงเรียนดนตรีที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ ได้แก่

(1) สถาบันดนตรียามาฮ่า

(2) สถาบันดนตรีเคพีเอ็น

3.3 <u>กลุ่มพื้นที่อื่นๆ</u> เฉพาะหน่วยงานที่บุคคลข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ทุนการศึกษา สังกัดอยู่มีดังต่อไปนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความจากข้อมูลจริงตามปรากฏการณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานวิจัย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่ศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการวิจัย

1.1 ศึกษาข้อมูล เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปฏิบัติงานภาคสนาม

1.3 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเชื่อมโยงทัศนะความคิดเห็นที่ปรากฏทั้งระบบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

2. ขั้นเตรียมการเบื้องต้น

2.1 กำหนดเค้าโครงหัวข้อ ประเด็นสำคัญที่จะทำการศึกษา นำเสนอแนวคิด ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงเค้าโครงงานวิจัยให้สมบูรณ์

Copyright by Mahidol University

2.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสาร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมากำหนดกรอบในการวิจัย

2.3 กำหนดกรอบเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์

2.4 กำหนดประเด็นหรือแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.5 กำหนดวิธีวิจัย การเลือกบุคคลข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล

(1) การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ของบุคคลข้อมูล โดยมุ่งความสนใจในทัศนะของผู้ที่ได้ประสบการณ์นั้น

(2) การเลือกบุคคลข้อมูล ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงที่กลุ่มเป้าหมายสำคัญ โดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก ไม่มีโครงสร้างที่ตายตัว มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกแบบนี้ เพื่อให้ได้บุคคลข้อมูลที่เหมาะสมกับคำถามการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง กว้าง พร้อมทั้งประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

(3) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บข้อมูลร่วมกับการสังเกต

(4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- แบบสัมภาษณ์ (ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุม และความเข้าใจในเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน)

- ผู้สัมภาษณ์ (ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย ประเด็น เนื้อหาในข้อคำถาม อย่างละเอียดลึกซึ้ง)

2.6 ศึกษาข้อมูลของบุคคลข้อมูลเพื่อกำหนด และวางแผนปฏิบัติการวิจัย

3. ขั้นการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วางแผนการดำเนินงาน เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล

3.2 ติดต่อนัดหมายบุคคลข้อมูล เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ และเก็บบันทึกข้อมูล

3.3 ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่บุคคลข้อมูล

3.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลอย่างละเอียด

3.5 เตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และดำเนินการวิเคราะห์

Copyright by Mahidol University

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบโดยจัดลำดับความสำคัญให้เกิดความเข้าใจในความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูล ข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการบันทึก

5. ขั้นตอนการตรวจสอบ ตีความ วิเคราะห์ผลข้อมูล

5.1 สรุปคำสัมภาษณ์ให้บุคคลข้อมูล เพื่อทวนสอบความถูกต้อง ปรับหรือซ่อมข้อมูล

5.2 วินิจฉัย ตีความ สรุป ประมวลผลคำตอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย และกรอบแนวความคิด

6. ขั้นตอนการเรียบเรียงผลการการศึกษา

6.1 เรียบเรียงผลสรุปให้ลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะผลการวิจัย ตามประเด็นที่กำหนดไว้

6.2 นำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบและให้ความเห็นเพิ่มเติม

6.3 นำข้อเสนอแนะต่างๆที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข เรียบเรียงผลการวิจัยขั้นสุดท้าย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลจากการวิจัยไปขยายประเด็นแนวคิดในด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับชาติ ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2552
2. สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสหวิทยาการต้นแบบ ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้สาขาวิชาดนตรีกับศาสตร์แขนงอื่นได้
3. ได้รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ผู้จ้าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน ผู้ให้ทุน ผู้เรียน และ ผู้สำเร็จการศึกษา

Copyright© by Mahidol University

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน หมายถึง การสร้าง หรือปรับปรุงรูปแบบหลักสูตรที่เน้นไปที่ผู้เรียน โดยใช้คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และพัฒนาเนื้อหาสาระของรายวิชา ให้สอดคล้องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สำเร็จการศึกษา อันเป็นผลจากได้รับประสบการณ์ การอบรม และการพัฒนาครบถ้วนตามหลักสูตร จนสำเร็จการศึกษา

ธุรกิจโรงเรียนดนตรี หมายถึง ธุรกิจโรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการสอนดนตรีนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ดนตรีที่สนใจ และฝึกความทักษะเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนถนัด

ผู้จ้าง หมายถึง คณบดี หัวหน้าภาค ประธานสาขา ประธานหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีศึกษา และ เจ้าของ ผู้อำนวยการ หรือ ผู้จัดการ ของโรงเรียนดนตรีเอกชนระบบเครือข่าย ที่มีสาขามากกว่า 30 แห่งขึ้นไป

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวิชาการ หรืออาจารย์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี ในสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานที่ควบคุม และกำกับหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป หรือระดับปริญญาเอก ในสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีศึกษา

ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ประจำที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีศึกษาระดับมหาบัณฑิต

ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรี หรือสาขาดนตรีศึกษา ของสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย

ผู้ให้ทุน หมายถึง ผู้บริหารของหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียน ในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา หรือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานให้ทุนการศึกษาของหน่วยงานที่ควบคุมและกำกับหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษา

รูปแบบหลักสูตร หมายถึง แบบอย่างของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง หรือทำซ้ำ เป็นตัวอย่างในการเลียนแบบ หรือเป็นแบบจำลองของหลักสูตร ที่แสดงถึง ชื่อปริญญา ระยะเวลาเรียน แบบการเรียน (เต็มเวลา บางเวลา และ ระบบออนไลน์) รายวิชาในหมวดต่างๆ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา หมายถึง หลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านดนตรีศึกษา ในระดับปริญญาเอก ที่มุ่งสร้างบุคลากรให้มีพื้นฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่ง สามารถทำการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถนำเอาความรู้ไปถ่ายทอดและปรับใช้กับสังคมได้

Copyright by Mahidol University

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสาร รายงานการวิจัย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย สามารถจัดแบ่งตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกปัจจุบัน

1.1 ระบบเศรษฐกิจและสังคม

1.1.1 เศรษฐกิจฐานความรู้

1.1.2 เศรษฐกิจสร้างสรรค์

1.2 แนวคิดการจัดการศึกษาในกระแสโลก

1.2.1 แนวคิดโลกศึกษา (กระแสโลกาภิวัตน์กับการศึกษา โลกศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน)

1.2.2 แนวคิดผลลัพธ์ปลายทาง และการศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน

1.2.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ

1.2.4 ปรัชญาการศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย

2.1 ทิศทางอุดมศึกษาไทย

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3 (พ.ศ. 2542 2545 และ 2553)

2.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)

2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF:HEd)

2.5 แนวคิดสัตตศิลา

Copyright by Mahidol University

ตอนที่ 3 แนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาและทิศทางการอุดมศึกษา

3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทสังคม

3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์แห่งศตวรรษที่ 21

3.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 แนวคิดการสร้างรูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

4.2 ประเภทของรูปแบบ

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกับทฤษฎี

4.4 การสร้างรูปแบบ

ตอนที่ 5 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

5.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

5.2 การพัฒนาหลักสูตร

5.3 หลักสูตรประเภทต่างๆ

ตอนที่ 6 แนวคิดดนตรีศึกษา

6.1 ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์

6.2 ความสำคัญและความหมายของดนตรีศึกษา

6.3 สถานภาพดนตรีศึกษาในประเทศไทย

6.4 ทิศทางดนตรีศึกษาในศตวรรษที่ 21

6.5 การจัดหลักสูตรด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทย

ตอนที่ 7 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Copyright by Mahidol University

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกปัจจุบัน

โลกาภิวัตน์ (Globalization) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1044) หมายถึง "การแพร่กระจายไปทั่วโลก; การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง อันเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ" ปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์นั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงไปในทุกภาคส่วน ทั้งสังคม และบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยม กรอบแนวคิด นิสัย พฤติกรรม ความคาดหวังพื้นฐาน ความปลอดภัย ระบบเศรษฐกิจและสังคม จนถึงระบบการศึกษา (Klas Roth and Ilan Gur-ze'ev; 2007: 4) ด้วยเหตุนี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงเป็นเรื่องพื้นฐานสำคัญที่ประชาชนในสังคมโลก ต้องรู้เท่าทันและทำความเข้าใจ

1.1 ระบบเศรษฐกิจและสังคม

1.1.1 เศรษฐกิจฐานความรู้

ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ คือ ยุคที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างความเติบโต สร้างงาน และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2553) ได้แก่

1) มีระบบนวัตกรรม ที่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มคนทุกระดับมีความสามารถในการค้นหา จัดการ และนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีใหม่

2) มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพด้วยการศึกษา สร้างความรู้ตลอดชีวิต

3) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการแพร่กระจายความรู้ ให้ประชากรและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงสารสนเทศและความรู้จากทั่วโลก ช่วยให้เกิดการสังเคราะห์ความรู้ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

4) มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และกฎระเบียบต่างๆ ที่เปิดกว้างรับแนวคิดใหม่ๆ ด้วยนโยบายของรัฐและเอกชนที่กระตุ้นให้คนกล้าคิด มีเสรีภาพทางวิชาการ ส่งเสริมการสร้าง การแลกเปลี่ยน และการกระจายความรู้ ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมร่วมระหว่างรัฐและเอกชน

Copyright by Mahidol University

5) มีการสนับสนุน และลงทุนวิจัยด้านนวัตกรรมและวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พัฒนาระบบนวัตกรรมแห่งชาติ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

สถานะของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศไทย

ธนาคารโลก ได้จัดลำดับประเทศที่มีสังคมเศรษฐกิจความรู้ในลำดับต่างๆ ตามดัชนีเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Economy Index: KEI) ซึ่งดัชนีดังกล่าว ประกอบไปด้วย 1) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการประกอบ 2) นวัตกรรม 3) การศึกษา 4) โครงสร้างพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร (Arkhom Termpitayapaisit, 2006)

จากผลการประเมินพบว่า สถานะเศรษฐกิจฐานความรู้ของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกมีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยในปี พ.ศ.2538 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 พ.ศ. 2545 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 พ.ศ.2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.59 และ ปี พ.ศ. 2552 มีค่าเฉลี่ย 6.41 และพบว่าประเทศไทย มีสถานการณ์พัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ในระดับที่ดี ในกลุ่มเอเชียตะวันออก โดยมีระดับ KEI มากกว่า 5 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน ฮ่องกง แล้ว พบว่าประเทศไทยมีระดับ KEI ที่ต่ำกว่า และเมื่อดูการจัดลำดับทั้งหมด พบว่าประเทศไทย อยู่ในลำดับที่ 48 ในปีพ.ศ.2538 ในขณะที่ปี พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 56 จากจำนวน 140 ประเทศ และในปี พ.ศ. 2551- 2552 ไทยอยู่ในอันดับที่ 60 และ 63 จากจำนวน 145 ประเทศ

ตารางที่ 2.1 ดัชนีวัดระดับเศรษฐกิจฐานความรู้ของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก

กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก	Knowledge Economy Index			
	2538 (1995)	2545 (2002)	2551 (2008)	2552 (2009)
กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก	4.33	4.65	6.59	6.41
China	2.67	3.15	4.35	4.47
Hong Kong	7.2	8.14	8.2	8.32
Indonesia	2.34	2.72	3.23	3.29
Korea	5.87	5.8	7.68	7.82
Malaysia	4.79	4.78	6.06	6,07
Philippines	2.99	3.7	4.25	4.12
Singapore	7.42	7.69	8.24	8.44
Taiwan	6.37	6.67	8.69	8.45
Thailand	4.26	4.78	5.44	5.52
Vietnam	1.49	2.38	3.02	3.51

Copyright© by Mahidol University

(ดัชนีมีค่าตั้งแต่ 0-10 โดยที่ 0 หมายถึง แย่ที่สุด และ 10 หมายถึง ดีที่สุด)
ที่มา ; Arkhom, 2006 : http://siteresources.worldbank.org/KFDLP/Resources/461197-1170257103854/Rankings.pdf ; http://siteresources.worldbank.org/INTUNIKAM/Resources/KEI2008Highlights final12052008.pdf; http://info.workdbank.org/etools/kam2/kam_page5.asp

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า KEI ของประเทศต่างๆ มีการพัฒนาสูงขึ้นตามลำดับ ในขณะที่ KEI ของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ต่ำลง จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเพิ่มทุนทางปัญญาอย่างรวดเร็วและยั่งยืน

1.1.2 เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของความคิดที่ประกอบด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และการรับรู้เข้าใจเชิงเหตุผล เป็นกระบวนการทางความรู้สึกที่ไวต่อการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบ (Lateral thinking) ความสามารถในการคิดที่หลากหลายแปลกใหม่กว่าเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ การคิดริเริ่มทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) คือการคิดหลาย ๆ แง่ หลาย ๆ ทาง คิดให้มากที่สุดเท่าที่จะคิดได้ เป็นการมองปัญหาในแนวกว้าง ลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะสังเกตได้จาก 1) มีความคิดริเริ่ม (Originality) คือ มีความคิดที่แปลกใหม่ ต่างจากความคิดธรรมดาของคนทั่วไป 2) มีความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่หลายมุม 3) มีความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือ สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็วและได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่จำกัด 4) มีความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คือการคิดได้ ในรายละเอียดเพื่อขยาย หรือตกแต่งความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Bronowski J., 1956; Torrance, 1962; De Bono, 1986; กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2554: 19)

นอกจากนี้ ความคิดสร้างสรรค์ ยังเป็นกระบวนการเชื่อมโยงทางความคิดที่ต้องอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ ในการที่จะพัฒนาสิ่งที่ค้นพบไปสู่การการค้นพบใหม่ หรือการเกิดเป็นแนวคิดใหม่ๆ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นกับประสบการณ์และความสามารถในการเชื่อมโยงมโนทัศน์ของตนเข้ากับสิ่งใหม่ให้มากที่สุด (Torrance, 1962; Wallach and Kogan , 1975 อ้างถึงใน www.seal2thai. org/sara/sara146.htm)

Copyright by Mahidol University

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้

ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อ้างถึงใน อาคม เติมพิทยาไพสิฐ, 2553)

ในส่วนของรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา สร้างรายได้ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จาก ในร่างกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555 - 2559 ได้ระบุยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศไว้ 7 ยุทธศาสตร์ โดยหนึ่งในนั้นมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง สรุปใจความได้ว่า ประเทศไทยจะเน้นเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้อยู่บนแนวคิดของ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการกล่าวถึงการพัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการใช้ความสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การส่งเสริมและพัฒนาสาขาธุรกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของภาคการผลิตและบริการ ทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการ ให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุน วัฒนธรรม (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

จากแนวคิดเศรษฐกิจฐานความรู้ และ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในด้านความรู้ และการพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกปัจจุบัน อันจะมีส่วนช่วยนำพาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคมแบบยั่งยืน การจัดการศึกษาจึงต้องมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดดังกล่าว

1.2 แนวคิดการจัดการศึกษาในกระแสโลก

1.2.1 แนวคิดโลกศึกษา

กระแสโลกาภิวัตน์กับการศึกษา

ประเทศไทยต้องตระหนัก และตื่นตัวในการพัฒนาให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่สุด ก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็น มีทักษะการคิด การแก้ปัญหา มีทักษะทางสังคม และ การสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งบทบาทหลักจะตกอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

Copyright© by Mahidol University

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1) การเตรียมพร้อมเชิงรุกตั้งแต่วันนี้ จะหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2) การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจนว่าไปทิศทางใดจึงจะสามารถแข่งขันและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ในสภาพยุคโลกาภิวัตน์

3) การกำหนดทิศทางการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับกับกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาประเทศ

4) เป้าหมายหลักคือพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็นและมีคุณธรรมจริยธรรม จะเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาการศึกษาให้พร้อมรับต่อสภาพโลกาภิวัตน์ได้

5) จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้พร้อมรับสภาพโลกาภิวัตน์ คือ ปัจจัยที่อาจปรับเปลี่ยนแก้ไขได้

6) การเตรียมความพร้อมของแต่ละกลุ่มการศึกษา จะมีส่วนที่ต่างกัน ดังนั้นจึงควรมีการระบุให้ชัดเจน เพื่อมีแนวทางในการดำเนินการภาคปฏิบัติได้จริง

7) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ให้พร้อมรับกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะมาถึง จะต้องเป็นความร่วมมือของภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมกัน

โลกศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 24-26) ได้นำเสนอไว้ว่า โลกศึกษาเป็นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลโลก (World Citizen) 10 ประการ ได้แก่

1) เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์

3) กล้าแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4) มีความสามารถในการสร้างและสรุปองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ

5) พยายามศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจผู้อื่น

6) เคารพค่านิยมพื้นฐาน และมีคุณธรรม จริยธรรม

7) สามารถสร้าง และเลือกวิธีในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

8) เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

Copyright© by Mahidol University

9) มีความสามารถในการคิดตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10) เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

อีกทั้งมีทักษะ 4 ด้าน ที่ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสร้างเป็นนิสัยได้แก่

1) ทักษะพื้นฐาน

- การสื่อสาร
- การคำนวณ
- การใช้ ICT
- การแก้ปัญหา
- การทำงานกับผู้อื่น

2) ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

- เห็นคุณค่า และ เชื่อมั่นในตนเอง
- ตระหนักรู้ในตน และรู้จักตนเอง
- ทัศนะเชิงบวกต่อการเรียนรู้
- จัดการและควบคุมตนเองได้
- คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

3) ทักษะพลเมือง

- มีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชนและสังคม
- เคารพความหลากหลาย
- เห็นบทบาท มีส่วนร่วมในการสร้างความเท่าเทียม ความยุติธรรมในสังคม
- ศึกษา เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
- เข้าใจว่าสิทธิมาพร้อมความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามนั้น
- มีขันติต่อความหลากหลายและไม่เลือกปฏิบัติ

4) ทักษะการทำงาน

- รู้จักการวางแผนงาน
- มีทักษะการจัดการตนเองและผู้อื่น

Copyright by Mahidol University

- ตรงเวลา มีวินัย ทำงานด้วยตนเองได้
- จัดลำดับความสำคัญของงานและทำงานได้ตามเวลา
- สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ รู้จักการเตรียมการล่วงหน้าและมีความยืดหยุ่นในการทำงาน
- มีจริยธรรมในการทำงาน

ทั้งนี้ เนื้อหาสาระเรื่องโลกศึกษา จะประกอบไปด้วย การเป็นพลโลก การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความเป็นธรรมทางสังคม ค่านิยมและการตระหนักรู้สภาพการณ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สิทธิมนุษยชน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ ความหลากหลายของคนในสังคม

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความจำเป็นในปัจจุบัน ให้ผู้เรียนมีความรู้เข้าใจในการรักษาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตโดยไม่ทำลายโลก รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อคนรุ่นหลัง ตระหนักในประโยชน์และคุณค่าของแหล่งธรรมชาติที่มีจำกัด มีความรู้ และรับผิดชอบในความต่อเนื่องและความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม ชื่นชมและเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ด้วยการคิดใหม่ ประหยัด ลดการใช้ รู้จักการนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้หมุนเวียน ซ่อมแซม และการใช้วัสดุที่มีกระบวนการการจัดการทรัพยากรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ (UNESCO, 2011: 1; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 31)

องค์การการค้าโลก (UNESCO ; 2011: 2) ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนามนุษย์ แต่ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างมุมมองของการศึกษารูปแบบใหม่ ที่ทำให้เกิดความเข้าใจในระบบของโลก และการสร้างศักยภาพให้คน สามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

การส่งเสริมแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาความรู้ ทักษะ มุมมอง และค่านิยม ของคนในสังคม (อำไพ หรคุณารักษ์, 2550: 6) ทั้งนี้ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีสาระสำคัญโดยย่อ ได้แก่

1. การปรับปรุงการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Copyright© by Mahidol University

2. ปรับทิศทางโปรแกรมการศึกษาที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. สร้างความเข้าใจให้สาธารณชนตระหนักถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและให้การฝึกอบรมภาคปฏิบัติ (UNESCO, 2011: 2 ; อำไพ หรคุณารักษ์, 2550: 20-22)

กระบวนการพื้นฐานในการสร้างการศึกษาเพื่อนำสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องทำให้บุคลากรด้านการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสโลกและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น ต้องรู้จัก นำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนไปบูรณาการไว้ในหลักสูตร เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ผู้สอนต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีทักษะในการบูรณาการอย่างเหมาะสม และคำนึงถึงความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของคนอย่างบูรณาการ และเพื่อจัดการกับสิ่งที่เกี่ยวข้องรอบตัว อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยังประโยชน์ไว้ให้คนรุ่นหลัง

1.2.2 แนวคิดผลลัพธ์ปลายทาง (Learning Outcomes: LO) และการศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (Outcome-based Education: OBE)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือ ผลลัพธ์ปลายทาง (Learning outcomes) หมายถึง สิ่งที่สามารถคาดหวังได้จากผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนจะรู้อะไร เข้าใจอะไร สามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง และควรมีคุณลักษณะอย่างไร (Bingham, 1999; Moon, 2002; Adam, 2004)

เกรม โรเบิร์ต (Graeme Roberts; 2008) ได้ให้คำจำกัดความของ ผลลัพธ์การเรียนรู้หรือผลลัพธ์ปลายทางไว้ในรายงานสรุปการสัมมนาเรื่อง Learning outcomes based higher education: the Scottish experience ณ มหาวิทยาลัย Heriot-Watt University, Edinburgh. ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ กรอบพื้นฐานของการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการเรียนรู้ที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางไปสู่การเรียนรู้ที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในขณะที่การศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (Outcome-based Education: OBE) เป็นแนวคิดของการจัดมวลประสบการณ์ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ หรือทำได้ ภายหลังจากได้รับการศึกษาแล้ว การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการสอนมีเป้าหมายว่า จะทำอย่างไรให้ได้ผลลัพธ์ปลายทางตามที่ต้องการ ดังนั้นการวางแผนจะเริ่มโดยการกำหนดผลลัพธ์

Copyright by Mahidol University

ปลายทางที่ต้องการขึ้นมาก่อน แล้วจึงสร้างหลักสูตร โดยผลลัพธ์ปลายทางจะเป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนทุกคนต้องมี เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเมื่อสำเร็จการศึกษา (Spady, 1994; Lorenzen, 1999)

นอกจากนี้ สปีดีและมาร์แชล (Spady and Marshall, 1994: 20) ยังได้สรุปไว้ว่า ผลลัพธ์ เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการทางการศึกษาที่จะต้องทำความเข้าใจ เป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะเกิดขึ้นหลังจากได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ครบถ้วน เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึง สิ่งที่ผู้เรียน รู้ สิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ รวมทั้งความเชื่อมั่นและแรงจูงใจของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็น

กัน กาลาวารา และ ทีมู โซมีเนน (Gunn Gallavara and Teemu Suominen, 2008) ได้นำเสนอผลการศึกษาเรื่อง Learning outcomes: Common framework – different approaches to evaluating learning outcomes in the Nordic countries พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้มีประโยชน์อย่างมากต่อสถาบันต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ ผู้สอนจะต้องแน่ใจว่าความสามารถของผู้เรียนที่ถูกอธิบายไว้ จะเกิดขึ้นได้จริง นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา ข้อสอบ และการประเมินผลจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร การพูดคุยระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ จะช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องของเนื้อหาและทัศนคติที่ผู้เรียนพึงมี นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึง ประโยชน์ของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน รวมทั้งยังใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับในการประเมินการศึกษาของผู้เรียนต่อความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ สถาบันบางแห่งยังสามารถนำผลลัพธ์การเรียนรู้ไปใช้ประกอบข้อมูลในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือผลลัพธ์ปลายทาง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อการรับรองมาตรฐานผลการเรียนรู้ หรือคุณวุฒิของระดับการศึกษา และยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดวิธีการเรียนการสอนและการประเมินผล อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการการจัดการศึกษากับการประเมินผลในระดับต่างๆ ทั้งนี้ประเทศต่างๆทั่วโลก ได้นำแนวความคิดนี้ไปใช้ในการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระบบการศึกษาของแต่ละชาติ

1.2.3 แนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework : NQF)

Copyright by Mahidol University

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คือ ระบบที่แสดงความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการศึกษาของชาติ บ่งบอกโครงสร้างของการศึกษา ความต่อเนื่อง ความเชื่อมโยง และการเข้าศึกษาต่อในแต่ละระดับ รวมทั้งวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ นอกจากนี้ยังแสดงถึงหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการศึกษาในแต่ละระดับด้วย (Allen, 2003; Adhoc Inter Agency Meeting, 2003 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ, 2548) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นกระบวนการหรือเป็นเครื่องมือในการประกันคุณภาพของระบบการศึกษา ทำให้บุคคลภายนอก ได้เข้าใจ และสามารถตรวจสอบความเป็นมาตรฐานของระบบการศึกษานั้นได้

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) เริ่มพัฒนาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ในกลุ่มประเทศ สหราชอาณาจักร 3 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ เวลล์ และไอร์แลนด์เหนือ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ

- เพื่อจัดกลุ่มของวุฒิการศึกษาที่มีอยู่หลายร้อยวุฒิเป็น 8 กลุ่ม หรือ 8 ระดับ (level)
- เพื่อให้นายจ้าง (ผู้ใช้) รู้ว่าวุฒิการศึกษาใด มีความรู้ ความสามารถและการยอมรับในระดับ (level) ใด
- เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสรรเงินสนับสนุนของรัฐ
- เพื่อกำหนดจำนวนหน่วยกิตของกรอบวุฒิในแต่ละระดับ (level)

ดังนั้น NQF จึงเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่าง QCA ของอังกฤษ DCELLS ของเวลส์ และ CCEAของไอร์แลนด์เหนือ

ระบบการศึกษาในภูมิภาคต่างๆทั่วโลกก็ได้มีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิขึ้นเช่นเดียวกัน ดังเช่น

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งสหภาพยุโรป (European Qualification Framework : EQF) เกิดขึ้นโดย กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ได้ร่วมกันจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งสหภาพยุโรปขึ้น โดยคณะกรรมาธิการยุโรปได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 23 เมษายน ปี ค.ศ. 2008 ทั้งนี้ได้มีการกำหนดคุณวุฒิให้มีจำนวน 8 ระดับ เช่นเดียวกับ NQF โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ

1) เพื่อเอื้อประโยชน์ในการตีความวุฒิการศึกษา

Copyright by Mahidol University

2) เพื่อใช้อ้างอิงวุฒิหรือระดับของการศึกษา

3) เพื่อใช้เทียบโอนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตรระหว่างสถาบันและระหว่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปและสหภาพอาณาจักร

กรอบคุณวุฒิแห่งสหภาพยุโรปเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (EQF) เป็นหนึ่งในโครงการในการพัฒนาพื้นที่อุดมศึกษายุโรป (EHEA: European Higher Education Area) ตามปฏิญญาโบโลญญ่า (Bologna Declaration) ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป มีหลักการสำคัญสองประการคือ ส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในการศึกษา การเคลื่อนย้ายของประชากรของประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกรอบคุณวุฒินี้เป็นเครื่องมือในการสร้างพื้นที่อุดมศึกษายุโรป โดยมีข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิก ให้สามารถรับรองคุณวุฒิเป็นมาตรฐานเดียวกันภายในปี ค.ศ.2012 (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2552)

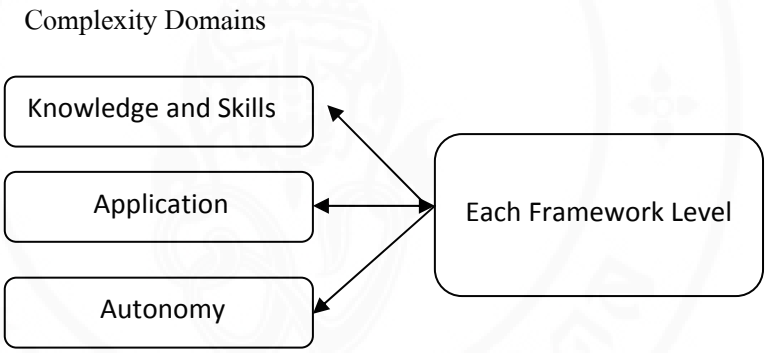
กรอบคุณวุฒิการศึกษาของออสเตรเลีย (Australian Qualifications Framework หรือ AQF) คือกรอบคุณวุฒิการศึกษาที่ให้คำจำกัดความวุฒิการศึกษาระดับชาตินอกเหนือจากการศึกษาและการฝึกอบรมภาคบังคับในประเทศออสเตรเลีย เป็นตัวกำหนดคุณวุฒิการศึกษาของออสเตรเลียทั้งหมด ได้รับการออกแบบโดยรัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อให้มั่นใจว่า คุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาในออสเตรเลียจะมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งแสดงถึงความมีมาตรฐานสูงทางการศึกษา

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิของอาเซียน (The ASEAN Regional Qualifications Framework: ASEAN RQF)

จากเอกสารข้อเสนอ ASEAN RQF ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง In-country workshop on ASEAN Regional Qualifications Framework ณ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2554 (Office of the Education Council, 2011)ได้มีการนำเสนอให้ใช้ กรอบ ASEAN RQF เป็นข้อกำหนดร่วมที่ใช้เทียบและปรับเกณฑ์มาตรฐานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานด้านการศึกษาได้ศึกษาเปรียบเทียบ และรับทราบในเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อปรับระดับการเรียนรู้ให้เป็นระบบเดียวกัน และนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบตลอดชีวิต เพิ่มความเข้าใจในเรื่องเกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริมเรื่องการเทียบโอน หน่วยกิตและการเรียนแบบทางไกลของนักศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาจากนอกสถานที่ของประเทศในกลุ่มสมาชิก โดยยึดหลักการดำเนินงานในลักษณะของการสมัครใจและต้อง

Copyright by Mahidol University

ไม่เกิดผลกระทบต่อกรอบมาตรฐานแห่งชาติของแต่ละประเทศ เพื่อช่วยเป็นฐานในการพัฒนากรอบให้กับประเทศที่ยังไม่มีกรอบมาตรฐานแห่งชาติ และหรือช่วยพัฒนาระบบกลไกของการเทียบเคียงในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งกฎข้อกำหนดต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการสร้างข้อตกลงขั้นต่ำด้านการประกันมาตรฐานคุณภาพร่วมกันของประเทศสมาชิก กรอบ ASEAN RQF จะใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน โดยจะแบ่งการศึกษาเป็น 8 ระดับ (ประเทศไทยใช้ 6 ระดับ สิงคโปร์ 7 ระดับ มาเลเซีย 8 ระดับ ในขณะที่ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ กลุ่มประเทศในแปซิฟิคแบ่งการศึกษาเป็น 10 ระดับ) และกำหนดกรอบการเรียนรู้ในแต่ละระดับโดยใช้ ประเด็นหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้และทักษะ 2) การประยุกต์ใช้ และ 3) ความอิสระในการกำหนดตนเอง ตามรูปที่ 2.1 (Office of the Education Council, 2011: 14)

รูปที่ 2.1 Relationship of domains to a framework level

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF:HEd)

ในประเทศไทยได้เริ่มมีการดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 และเริ่มมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2552 ทั้งนี้กำหนดให้ปรับหลักสูตรที่มีอยู่ให้เป็นไปตาม TQF ภายในปี 2555 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ แนวคิดมุ่งเน้นการกำหนด Learning Outcomes หรือมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามระดับการศึกษาขั้นอุดมศึกษาเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ

Copyright© by Mahidol University

เชิงคุณภาพ เน้นการประเมินตนเอง ตาม Learning Outcomes และการดำเนินการร่วมกันในแต่ละสาขาวิชา

1.2.4 ปรัชญาการศึกษา

การศึกษา หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้คนรุ่นหลังสามารถเติบโตต่อไป โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้ การซึมซับความเชื่อเกี่ยวกับโลกทัศน์ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิตจากคนรุ่นก่อน

ในสมัยก่อนการให้การศึกษาเป็นแบบไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน เช่น การสอนให้เพาะปลูก ล่าสัตว์ สอนวิธีปฏิบัติทางสังคม ต่อมา การถ่ายทอด การเรียนรู้สู่คนรุ่นหลังได้พัฒนาอย่างเป็นระบบแบบแผน มีกลุ่มบุคคลเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการทางการศึกษา และพยายามพัฒนาความรู้ให้ดียิ่งขึ้น เกิดการค้นคว้าวิจัยทางความรู้และวัฒนธรรม พร้อมกับหาคำตอบถึงเป้าหมายของการศึกษา

นักปรัชญาหรือนักการศึกษาจากในอดีตถึงในปัจจุบัน มีแนวคิดที่มองเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายทางการศึกษาในแง่มุมที่ต่างกัน ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาทางการศึกษาจึงมีอยู่หลากหลายแนวทาง ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

1. ปรัชญาการศึกษาแบบพิพัฒนาการนิยม หรือพิพัฒนนิยม หรือวิวัฒนาการนิยม (Progressivism) เป็นปรัชญาที่มีความเชื่อว่าการดำรงชีวิตที่ดี ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคิดที่ดีและการกระทำที่เหมาะสม เป็นการเรียนรู้จากการกระทำ การจัดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน สิ่งที่เรียนรู้ควรเป็นประโยชน์ สอดคล้องต่อชีวิตประจำวัน และสังคมของผู้เรียน

2. ปรัชญาการศึกษาแบบปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นปรัชญาที่เชื่อว่า การปฏิรูปสังคม เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคม และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแก้ปัญหา สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ การจัดการเรียนรู้ ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ในการพิจารณา แลกเปลี่ยน และแก้ปัญหา ไม่ใช้ครูเป็นผู้จัดการเท่านั้น ปรัชญานี้เน้นให้ผู้เรียนจะตระหนักถึงคุณค่า และประโยชน์ของสังคมมากขึ้นกว่าประโยชน์ส่วนตน

3. ปรัชญาการศึกษาแบบอัตถิภาวนิยม หรืออัตนิยม หรือสวภาพนิยม (Existentialism) เป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับการเป็นมนุษย์ การมีอยู่ของมนุษย์ มนุษย์ต้องเข้าใจและรู้จักตนเอง เน้นคุณค่าของความเป็นปัจเจกบุคคล มนุษย์แต่ละคนจะต้องกำหนดหรือ

Copyright by Mahidol University

แสวงหาสาระสำคัญด้วยตนเอง มีเสรีภาพที่จะเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมกันนั้นก็ต้องรับผิดชอบในเสรีภาพที่เลือกนั้น

จะเห็นได้ว่า ปรัชญาการศึกษาแนวทางนี้ นอกจากจะมีพื้นฐานแนวคิดการจัดการศึกษาแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้ว ยังสนับสนุนแนวคิด การให้ความสำคัญ และเน้นคุณค่าของความเป็นปัจเจกบุคคล ด้วย การจัดการศึกษาตามปรัชญานี้จึงให้ความสำคัญกับการเป็นตัวของตัวเอง ให้เสรีภาพ ความเป็นอิสระแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนในการค้นหาความหมายและสาระสำคัญของชีวิตของเขาเอง ผู้เรียนมีเสรีภาพในการเลือกสิ่งที่จะเรียน เลือกประสบการณ์ และเลือกวิธีการเรียนรู้ตามที่ตนต้องการ มีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจเมื่อเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ และรับผิดชอบในการตัดสินใจหรือการกระทำของตน

กระบวนการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ยึดหลักให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง เป็นตัวของตัวเอง โดยมีผู้สอนช่วยให้คำแนะนำ นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมก็มีผลต่อการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน (วารีญา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม, 2547: สุนีย์ ภู่พันธ์, 2546: ทิศนา แขมมณี, 2545: http://www.baanjomyut.com /library2/educational_philo soph/03.html)

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย

ด้วยสภาวะการแข่งขัน และสภาพของสังคมที่ต้องปรับตัวเข้าสู่กระแสโลก ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ และยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องสร้างให้สอดคล้อง เชื่อมโยง โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาศักยภาพของคนในทุกระดับ

จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน ศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” รัฐบาลจึงได้ดำเนินการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น เพื่อเป็นฐานหลักในนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการ

Copyright by Mahidol University

กีฬาของประเทศ และเป็นฐานหลักเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 12)

2.1 ทิศทางอุดมศึกษาไทย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องมาจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ และถือเป็นการนำคนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่บัณฑิตในบางสาขาวิชาก็ยังขาดทักษะในการประกอบอาชีพ ขาดคุณธรรมจริยธรรมและไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543: 12-16) ได้กล่าวถึง พันธกิจของการอุดมศึกษาไทยไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดการสอน สร้างและพัฒนางานวิจัย ให้บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยคำนึงถึง ความเป็นสากล การสร้างคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะวิชาชีพ ทักษะการใช้ภาษาที่สอง ทักษะการใช้สารสนเทศ เพื่อสร้างความพร้อมในการแข่งขัน เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ พัฒนาความรู้แบบสหวิทยาการ เป็นผู้นำและสร้างผู้นำให้กับสังคม เป็นฐานข้อมูลของสังคม สร้างพลเมืองที่ดีต่อประเทศและต่อโลก รวมทั้งพัฒนาและสร้างบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ได้แสดงผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปี ข้างหน้า โดยสรุปการคาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้ เช่น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง สถาบันอุดมศึกษาจะมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย จะมีสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางเกิดขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจะมุ่งผลิตผลงานวิจัย จะมีการเรียนการสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สถาบันอุดมศึกษาจะมีการใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ หลักสูตรในสาขาที่เป็นเอกลักษณ์ไทย เช่น สอนการทำอาหารไทย ดนตรีไทย รำไทย หัตถกรรมไทย และภาษาไทย จะสามารถขยายตลาดการศึกษาไปในต่างประเทศได้ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาที่แข่งขันไม่ได้อาจต้องปิดตัวหรือควบรวมกิจการ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาจะมีเป้าหมายในเชิงพาณิชย์มากขึ้น

จะเห็นได้ว่า การศึกษามีบทบาทอย่างมากในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชากรมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ประเทศมีความพร้อมและสามารถเผชิญกับ

Copyright by Mahidol University

การเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ปัจจุบัน พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทยได้มีการพัฒนาและปรับตัว เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคม ด้วยการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ดังเช่น มหาวิทยาลัย Bowling Green (Ohio) ได้เปิดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขา Contemporary Music พร้อมกับมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่งในอเมริกาที่เปิดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขา Music Technology มหาวิทยาลัย Boston ได้เปิดหลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ออนไลน์ทางดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัย Kingston London ได้เปิดหลักสูตร Music & the Creative Economy และหลักสูตร Production of Popular Music ในระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้เปิดหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารจัดการกอล์ฟ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เปิดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตและวางแผนจะเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยวอร์วิค (University of Warwick) สหราชอาณาจักร เปิดสอนหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิต เมื่อจบการศึกษาจะได้ปริญญาบัตร 2 ใบ มหาวิทยาลัยรังสิตตั้งเป้าเป็นมหาวิทยาลัย 2 ภาษา เพื่อรองรับนักศึกษาจากทุกภูมิภาคทั่วโลก รวมทั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่กำหนดจุดยืนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3 (พ.ศ. 2542 2545 และ 2553)

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) เน้นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3 ประการ คือ 1) ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ 2) ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ 3) กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นแกนกลางในการจัดการเรียนการสอน หรือเป็นการเน้นที่ “ผล” ดังนั้น แนวคิดหรือวิธีจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชา ระดับการศึกษาและตอบสนองต่อ “ผล” ตามความคาดหวัง การออกแบบหลักสูตรจึงควรออกแบบให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนและประสบความสำเร็จได้ และควรคำนึงถึง ผลที่จะได้รับ หรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้น ในการออกแบบหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน จึงควรตั้ง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไว้ให้ชัดเจน จากนั้นจึงออกแบบหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และวัดผล เพื่อให้ได้ผลตามที่คาดหวังหรือตั้งไว้

Copyright by Mahidol University

นอกจากนั้นแล้ว การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้ต้องจัดให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกันทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542: 12-16)

2.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ

เพื่อเป็นการนำสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้น โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาที่ก้าวเข้าสู่ยุคสมัย"โลกาภิวัตน์" ประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 13)

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) มีปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด คือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณ อย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี "ดุลยภาพ" ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เจตนารมณ์ของแผน เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ โดยการใช้ผลลัพธ์ปลายทาง เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการประกันคุณภาพบัณฑิต ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า จะได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน

Copyright by Mahidol University

ที่มุ่งหวัง และคุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันต่างๆนั้นจะเป็นที่ยอมรับ และสามารถเทียบเคียงกันได้ทั้งในและต่างประเทศ

โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

1. <u>ระดับคุณวุฒิ</u> กรอบการแบ่งระดับคุณวุฒิ เป็น 6 ระดับ 1) อนุปริญญา (3 ปี) 2) ปริญญาตรี 3) ประกาศนียบัตรบัณฑิต 4) ปริญญาโท 5) ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 6) ปริญญาเอก

2. <u>มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต</u> (Domains of Learning) เป็นผลและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาไว้ 5 ด้านดังนี้คือ

2.1 ***ด้านคุณธรรม จริยธรรม*** หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2.2 ***ด้านความรู้*** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่างๆและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หมายรวมถึงความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่และความรู้จากภูมิปัญญาไทย

2.3 ***ด้านทักษะทางปัญญา*** หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ มาใช้ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

2.4 ***ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ*** หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

2.5 ***ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*** หมายถึง การมีอิสระในการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถด้านภาษา การสื่อสารทั้งการพูด การเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

บางสาขาวิชาอาจกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีมากกว่า 5 ด้าน (เพิ่มด้านที่ 6) เช่น บางวิชาเน้นทักษะการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เช่น ดนตรี การเต้นรำ การวาดภาพ การแพทย์ ก็จะเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills)

Copyright by Mahidol University

มาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังกล่าว เป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคนในทุกระดับคุณวุฒิ โดยแต่ละด้านจะซับซ้อนมากขึ้นตามระดับคุณวุฒิที่สูงขึ้น ดังนั้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา / สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย

3. ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ

จากมาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละคุณวุฒิ จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ซึ่งมีลักษณะวัตถุประสงค์แตกต่างกัน หลักสูตรของแต่ละคุณวุฒิควรมีลักษณะอย่างน้อย ที่กำหนดไว้ ดังเช่น

ตัวอย่าง หลักสูตรคุณวุฒิระดับที่ 6 ปริญญาเอก

หลักสูตรปริญญาเอกเป็นหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีการศึกษาค้นคว้าที่ลุ่มลึกในระดับสูงอย่างมีอิสระ มีความเชี่ยวชาญในพัฒนาการล่าสุดขององค์ความรู้ในสาขา / สาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการแปลความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่ หรืออาจผสมผสานระหว่างวิทยานิพนธ์กับการศึกษารายวิชาระดับสูงในสาขาวิชาชีพหรือสาขา / สาขาวิชาประยุกต์

4. จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรและระยะเวลาในการศึกษา

ระบบหน่วยกิตเป็นระบบที่ใช้เพื่ออธิบายปริมาณการเรียนรู้ที่คาดหวังว่านักศึกษาจะได้รับในการศึกษาแต่ละระดับคุณวุฒิ กรอบการกำหนดปริมาณการเรียนรู้ และระยะเวลาที่คาดหวังเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำ สำหรับ ระดับคุณวุฒิ ปริญญาเอก ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดไว้ คือ 48 หน่วยกิตหลังปริญญาโท หรือ 72 หน่วยกิตหลังปริญญาตรี

5. การกำหนดชื่อคุณวุฒิ

กรอบการกำหนดชื่อคุณวุฒิหรือปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ ต้องเป็นมาตรฐานสากล ถูกต้อง แม่นยำ หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา

Copyright by Mahidol University

6. การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์

นักศึกษาที่สามารถแสดงได้ว่ามีความรู้ ทักษะเพียงพอและเทียบเคียงได้กับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาของหลักสูตรที่นักศึกษาศึกษาหรือประสงค์จะศึกษา ควรได้รับการประเมินเพื่อการเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ที่มีเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และไม่ต้องเสียเวลาเรียนสิ่งที่ตนรู้อยู่แล้วอีก การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และเรื่อง ข้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละระดับคุณวุฒิ สำหรับ ในระดับที่ 6 ระดับปริญญาเอก

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ 6 ปริญญาเอก โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

1) ความเข้าใจอันถ่องแท้ในองค์ความรู้ระดับสูงและการวิจัยในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ

2) ความคุ้นเคยกับประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในระดับแนวหน้าของสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งความท้าทายของประเด็นปัญหาเหล่านั้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน และต่อข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้ว

3) การศึกษาค้นคว้าระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ทฤษฎีและการวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างองค์ความรู้และแปลความหมายขององค์ความรู้ใหม่ทางการวิจัยที่มีลักษณะสร้างสรรค์โดยเฉพาะ หรือการใช้ทฤษฎีและการวิจัยที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ที่สำคัญต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ

4) ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเทคนิคการวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาที่ศึกษา

5) ความสามารถในการรวบรวมผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์ หรือจากรายงานผลของโครงการและจากสิ่งตีพิมพ์หรือสื่อต่างๆที่อ้างอิงได้ในวงวิชาการหรือวิชาชีพ

Copyright by Mahidol University

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้ใช้กรอบ TQF เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2.5 แนวคิดสัตตศิลา

สัตตศิลา เป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบในการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้อย่างเท่าทันและเป็นตัวของตัวเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างคนไทยให้มีคุณลักษณะของคนที่อยู่ได้ในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550)

สัตตศิลา ประกอบด้วยหลัก 7 ประการ คือ

<u>หลักที่ 1</u> คุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในเศรษฐกิจฐานความรู้ แบบ 4 ร. ได้แก่

(1) รู้ทันรู้นำโลก (Smart Consumer)

(2) เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (Breakthrough Thinker)

(3) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (Social Concern)

(4) รักษ์วัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai Pride)

<u>หลักที่ 2</u> หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน (หลักสูตร 4 F) ได้แก่

หลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างสนุกสนาน (Fun) รู้จักตนเอง (Find) รู้ว่าจะเน้นจุดใด (Focus) และให้สำเร็จผลตามที่ตนเองเน้น (Fulfillment)

<u>หลักที่ 3</u> รูปแบบการเรียนการสอนในแนวสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP) พัฒนามาจากการเรียนการสอนแบบตกผลึกความคิด (Crystal base) การค้นคว้าวิจัย(Research base) และโครงงาน (Productivity base)

<u>หลักที่ 4</u> บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแบบ 3 M ได้แก่ ผู้ให้กำลังใจ (Moral Supporter) ผู้กำกับติดตาม (Monitor) และผู้เป็นพี่เลี้ยง (Mentor)

<u>หลักที่ 5</u> การเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทยแบบ NET เครือข่ายการเรียนรู้ที่เน้นความสนุกสนานและความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล ดังต่อไปนี้ เครือข่ายระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรที่เน้นความร่วมมือด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ (Networking) กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานข้อความรู้กับความบันเทิง (Edutainment) รูปแบบการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (Tailor made)

Copyright by Mahidol University

หลักที่ 6 การบริหารจัดการศึกษาแบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (Integrated Educational Management System) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ต้องวาดภาพความสำเร็จของงานที่ชัดเจน ต้องมีการกำหนดโครงสร้างกลุ่มงานและมาตรฐานการดำเนินงาน ต้องมีการบูรณาการการบริหาร และต้องมีการกำกับตรวจสอบติดตามประเมินผล

หลักที่ 7 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยการหาแนวทางการจัดการศึกษา จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติดีเลิศ (Best Practices) หรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำมาเป็นต้นแบบ เพื่อปรับใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ

ตอนที่ 3 แนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญก้าวหน้า เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ระบบสังคมและเศรษฐกิจของโลกมีความเชื่อมโยงถึงกัน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ใช้เป็นฐานในการจัดทำหลักสูตรระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องมองเพิ่มเติมไปที่การสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษใหม่ หรือที่เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่เท่าทัน มีความพร้อมที่จะเป็นคนยุคใหม่ มีความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในทุกๆด้าน นอกเหนือไปจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามนโยบาย เป้าหมายของชาติ คุณลักษณะตามทิศทางการอุดมศึกษาไทย และคุณลักษณะตามบริบททางสังคม อีกทั้ง ยังต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับคุณลักษณะตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด นำมาประกอบการพัฒนาหลักสูตร เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะมีความเชื่อมโยงกับการนำผลลัพธ์ปลายทางไปใช้และการจัดคุณภาพการศึกษา

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาและทิศทางการอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ยึดกรอบตามพระราชพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหลัก โดยมีเป้าหมายตามที่ระบุไว้ใน หมวด 1 มาตรา 6 คือ “ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ดังนั้นผลลัพธ์ปลายทางของการจัดการศึกษาในประเด็นนี้ ก็คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าวเมื่อสำเร็จการศึกษา

Copyright © Mahidol University

จากรายงานการวิจัย เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (ไพฑูรย์ สิลลารัตน์และคณะ, 2548) ได้ประมวลแนวคิดของนักการอุดมศึกษาของไทย และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ความคิด (Thinking) ความสามารถ (Skill) และคุณธรรม จริยธรรม (Ethics) สรุปเป็น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต หรือที่เรียกว่า คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)ไว้ดังนี้

ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่คาดหวังที่จะให้บัณฑิตเรียนรู้ และสามารถทำได้หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว มีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางเชาวน์ปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร นอกจากคุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิตที่ต้องมีครบทั้ง 5 องค์ประกอบนี้แล้วยังจะต้องมีการกำหนดคุณลักษณะเด่นหรือคุณลักษณะเฉพาะสาขา

3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทสังคม

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สังคมในกระแสโลกปัจจุบันเป็นสังคมแบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ผสมกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ องค์ความรู้ จึงเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้และทักษะจะมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมและประเทศได้ ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อสามารถวางเป้าหมายและทิศทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของบริบททางสังคม

จากการประมวลงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคปัจจุบัน ดังนี้

1) ด้านความรู้ เป็นผู้รู้ลึกในสาระวิชา รู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ รู้ไกลสามารถคาดการณ์ในสิ่งที่จะเกิดขึ้น มีความสามารถในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ รู้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เพื่อสามารถแสวงหาต่อยอดความรู้

2) ด้านทักษะความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ มีทักษะการบูรณาการความรู้ เป็นผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด รู้จักการคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการประกอบอาชีพและการสร้างสมรรถนะในการสร้างงาน รู้วิธีการทำงานร่วมกับ

Copyright by Mahidol University

ผู้อื่นเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคม ทักษะทางสุนทรียะ ทักษะการจัดการที่ดี ทักษะการนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม

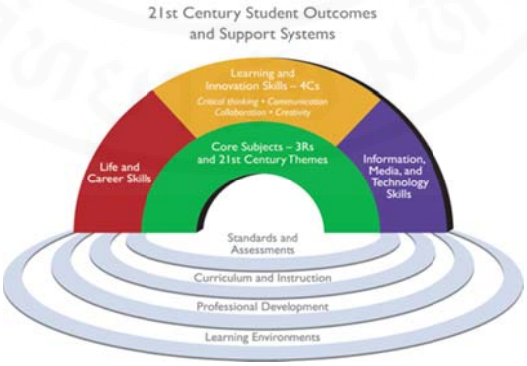
3) ด้านร่างกาย มีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรง การพัฒนาการทางสติปัญญา สมบูรณ์ตามเกณฑ์แต่ละช่วงวัย

4) ด้านจิตใจ มีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มุ่งสร้างสรรค์สังคม รักวัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น เข้าใจความเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมรอบตัวได้เป็นอย่างดี

(ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550: 27, เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; สิปปนนท์ เกตุทัต, 2535 อ้างถึงใน สุมิตตา สว่างทุกข์, 2553: 35; นงเยาว์ ชัยเสรี, 2538 และจิรวัฒน์ วิรังกร, 2549 อ้างถึงใน สุมิตตา สว่างทุกข์, 2553: 34)

3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์แห่งศตวรรษที่ 21

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011) ได้นำเสนอ “กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” โดยได้ออกแบบวิสัยทัศน์ที่รอบด้านสำหรับระบบการศึกษาในศตวรรษใหม่ เพื่อให้เห็น คุณลักษณะหรือทักษะที่ผู้เรียนควรได้รับหลังจากจบการศึกษา เพื่อก้าวสู่การทำงาน และการดำรงชีวิต

รูปที่ 2.2 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิชาแกน

(1) ภาษาอังกฤษ การอ่าน หรือศิลปะการใช้ภาษา (English, reading or language arts)

(2) ภาษาสำคัญของโลก (World languages)

Copyright by Mahidol University

(3) ศิลปะ (Arts)

(4) คณิตศาสตร์ (Mathematics)

(5) เศรษฐศาสตร์ (Economics)

(6) วิทยาศาสตร์ (Science)

(7) ภูมิศาสตร์ (Geography)

(8) ประวัติศาสตร์ (History)

(9) การปกครองและหน้าที่พลเมือง (Government and Civics)

แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21

(1) จิตสำนึกต่อโลก (Global awareness)

(2) ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, economic, business and entrepreneurial literacy)

(3) ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง (Civic literacy)

(4) ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพ (Health literacy)

(5) ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy)

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

(1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

(2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)

(3) การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน (Communication and Collaboration)

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

(1) ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ (Information Literacy)

(2) ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ (Media Literacy)

(3) ความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Literacy)

ทักษะชีวิตและการทำงาน

(1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

(2) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self-direction)

(3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-cultural Skills)

Copyright© by Mahidol University

(4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด (Productivity and Accountability)

(5) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

(1) มาตรฐานของศตวรรษที่ 21 (Twenty-First Century Standards)

(2) การประเมินของศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills)

(3) หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21 (Twenty-First Century Curriculum and Instruction)

(4) การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21 (Twenty-First Century Professional Development)

(5) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 (Twenty-First Century Learning Environments)

ที่มา : ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011)

3.4 คุณลักษณะพึงประสงค์ตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

โจเซฟ กริฟอล (Josep Grifoll, 2010) ได้นำเสนอ ไว้ว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” มีความเกี่ยวพันต่อการจัดคุณภาพการอุดมศึกษาและการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน โดยแบ่งประเภท “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ไว้ดังนี้

1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายใน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร กรรมการหลักสูตร นักวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน (Non-Academic)

2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก ได้แก่ รัฐบาล ผู้จ้าง บัณฑิต ผู้เชี่ยวชาญ มืออาชีพ ผู้คาดว่าจะเรียน หน่วยงานควบคุมคุณภาพ

โดยมีลำดับความสำคัญของลักษณะการเกี่ยวข้อง ดังนี้ ระดับความต้องการจำเป็น ระดับคำนึงถึง-ตระหนัก ระดับต้องการคำสั่ง (อำนาจสั่งการ) ระดับการเกี่ยวข้องทั่วๆไป และระดับการพบปะเจรจาทำธุรกรรมร่วมกัน

ในขณะที่ สุเมธ แย้มนุ่น (2552) ก็ได้ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยได้แสดงความคิดเห็นไว้ใน ปาฐกถาพิเศษ เรื่องการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษาเพื่อการแข่งขันทางการศึกษาเชิงคุณภาพว่า สาเหตุของปัญหาคุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรข้อหนึ่งคือ ภาคการศึกษา

Copyright by Mahidol University

กับภาคผู้ใช้บัณฑิต ยังดำเนินการในลักษณะเส้นขนาน การออกแบบการจัดการเรียนการสอนของอุดมศึกษาควรกำหนดโดยคำนึงถึง “คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์” เป็นฐานด้วย

สมชัย ตระการรุ่ง (Trakarnrung, S., 2007) ได้ระบุไว้ในงานวิจัยว่า หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่คาดหวังสำหรับประเทศไทย ควรเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม มีความยืดหยุ่น ช่วยยกระดับองค์ความรู้ด้านดนตรีศึกษา ก่อให้เกิดทุนการศึกษาด้านดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานในระดับนานาชาติได้ สามารถนำมาปรับใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งด้านดนตรีไทยและดนตรีสากล เป็นหลักสูตรที่เพาะบ่มผู้เรียนให้มีความเป็นมืออาชีพ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเข้าใจมุมมองของผู้เรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งระบบ มีความสำคัญต่อการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของพวกเขาและนำมาซึ่งบัณฑิตที่มีศักยภาพในด้านต่างๆ ครบถ้วน

อีกทั้ง สมบัติ นพรัก (2553) ได้นำเสนอ ข้อเสนอทบทวนร่างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ โดยมีการเสนอให้ปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาวิชาชีพครูข้อหนึ่งว่า “ควรกำหนดหลักสูตรตามบริบทของวิชาชีพครูที่มีความสมดุล โดยไม่อิงมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชาอื่น เนื่องจากนักวิทยาศาสตร์แตกต่างกับครูวิทยาศาสตร์ นักดนตรีแตกต่างกับครูดนตรี และมีเป้าหมายของผลผลิต และผลลัพธ์ แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น คุรุสภา, กคศ., สพฐ., สอศ., สช., อปท. มีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบมาตรฐานและการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการใช้ครูโดยแยกระดับและประเภทการศึกษา”

จะเห็นได้ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม และควรให้ความสำคัญกับทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมด้วย นอกเหนือไปจากความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดในการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา นอกจากกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามนโยบายและเป้าหมายด้านการศึกษาแล้ว ควรต้องพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบททางสังคม ทิศทางการอุดมศึกษา คุณลักษณะพึงประสงค์ของบุคลากรทางดนตรีตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 ร่วมด้วย เพื่อให้สามารถพัฒนาหลักสูตรฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งทางด้านวิชาการ ตลาดอาชีพทางดนตรี ที่ยังขาดแคลนครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร ที่มีความรู้รอบด้านในศาสตร์ต่างๆ และรู้ลึกในศาสตร์ของดนตรี รวมถึงการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับโลกยุคใหม่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุป คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

1. คุณลักษณะทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่
- การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม
- การเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น
- ความซื่อตรง

2. ความรู้ ได้แก่
- ความรู้ในเรื่องดนตรี (ภาคปฏิบัติ และ ภาคทฤษฎี)
- ความรู้ในสาระวิชาดนตรีศึกษา และศาสตร์การสอน
- ความรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ
- การใช้เทคโนโลยีดนตรี

3. ทักษะทางปัญญา การเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่
- ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิต การทำงาน และความรับผิดชอบ
- การติดต่อสื่อสารและการทำงานร่วมกัน
- ทักษะทางสังคม ความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- ทักษะการยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว
- ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง
- ทักษะการเป็นผู้นำ
- ความรับผิดชอบ
- บุคลิกภาพ

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
- ทักษะภาษาต่างประเทศ
- ความรู้พื้นฐาน และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- การคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข

Copyright by Mahidol University

6. ความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21
- จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง อาเซียน และโลก
- ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ
- การเป็นผู้ประกอบการ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 4 แนวคิดการสร้างรูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1981, p. 668) ได้ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบ หรือ Model ไว้หลายความหมาย โดยสรุปดังนี้

1) รูปแบบ หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง

2) รูปแบบ หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ

3) รูปแบบ หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

พจนานุกรมการศึกษา (Good, 1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบไว้ อีกหลากหลาย ซึ่งพอจะประมวลได้ว่า รูปแบบ หมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นโครงสร้างทางความคิดที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

Copyright by Mahidol University

4.2 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการต่างๆ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป คีฟ (Keeves, 1988: 565 - 570) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้ 5 ประเภท คือ

1. โมเดลเชิงเทียบเคียง (Analogue Models)

ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ที่ใช้ทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ เช่น โมเดลแสดงพัฒนาการของอะตอม เป็นต้น สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่คล้ายคลึงกัน และให้สอดคล้องกับข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นด้วย

2. รูปแบบเชิงข้อความ หรืออธิบายความหมาย (Semantic Models)

เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเป็นภาษาหรือข้อความ ใช้ภาษาบรรยายลักษณะจึงให้เนื้อหาสาระได้มากกว่ารูปแบบเชิงเทียบเคียง รูปแบบนี้นำมาใช้กันแพร่หลายทางด้านการศึกษา เพราะสามารถใช้ศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาได้ดี

3. รูปแบบเชิงแบบแผน (Schematic Models)

มีลักษณะการจัดระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในอย่างเป็นลำดับขั้น มีลักษณะคล้าย ๆ กับแผนที่ แผนภูมิ ดังนั้นโมเดลจึงเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าด้วยกัน

4. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models)

เป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังก์ชั่นทางคณิตศาสตร์

5. รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Models)

เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างสมการเชิงเส้น ที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผล มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบ

สไตเนอร์ (Steiner, 1988) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบ (Model) ไว้เป็น 2 ลักษณะ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Models) แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model-of) เช่น โมเดลหรือแบบจำลองเครื่องบินเอฟ 16 ลำเล็ก ๆ ที่เราสร้างจำลองมาจากเครื่องบินเอฟ 16 เป็นต้น

1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model-For) เช่น โมเดลหรือแบบจำลองที่ออกแบบเพื่อใช้เป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 โดยเราต้องสร้างโมเดลหรือแบบจำลองชนิดนี้ขึ้นมาก่อนเพื่อจะนำไปเป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 ลำจริง เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Models) แบ่งออกเป็นดังนี้

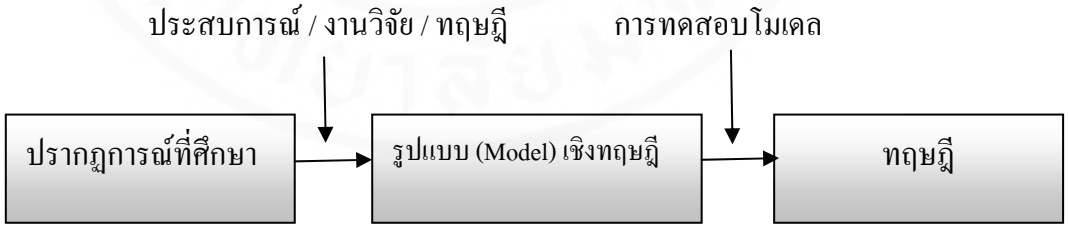
2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Selection) เพื่อนำไปใช้อธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model-For) คือ รูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายทฤษฎี เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ (Theory of Natural Selection) เพื่อนำไปใช้อธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ (Model) กับทฤษฎี

เสรี ชัดแย้ม (2546) ได้อธิบายไว้ว่า รูปแบบเชิงแนวคิดถึงจะแตกต่างจากทฤษฎีอยู่บ้าง แต่ก็มีความสัมพันธ์ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

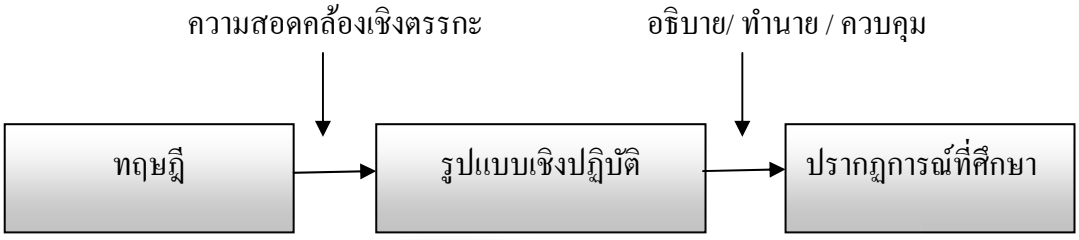
1. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และเมื่อทดสอบโมเดลกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้แล้ว ถ้ามีความสอดคล้องกัน โมเดลก็น่าเชื่อถือ อันอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ดังนั้นโมเดลเชิงทฤษฎีจึงเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ เท่านั้น

รูปที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบเชิงทฤษฎี กับทฤษฎี

2. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้เข้าใจทฤษฎีได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้นโมเดลลักษณะนี้ จึงเป็นเพียงแบบจำลองที่ได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ

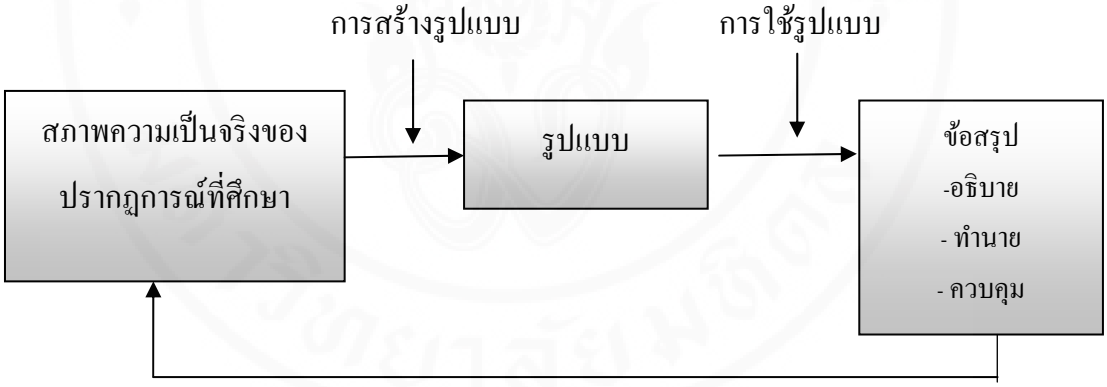
Copyright by Mahidol University

รูปที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงปฏิบัติกับทฤษฎี

4.4 การสร้างรูปแบบ

การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจไม่จำเป็นต้องศึกษาปรากฏการณ์นั้นโดยตรง แต่สามารถศึกษาได้โดยใช้วิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุป ที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้น

รูปที่ 2.5 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล
ที่มา : (ทาดาโอะ มิยากาวะ แปลโดย คงศักดิ์ สันติพฤกษวงศ์, 1986 อ้างถึงใน เสรี ชัดแย้ม, 2546)

รูปแบบหรือโมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคม จะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และมีลักษณะที่สามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่อ อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้

ตอนที่ 5 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

Copyright by Mahidol University

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนได้รับจากโปรแกรมการศึกษา ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความคาดหวัง และบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

หรือ มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (Taba, 1962; Hass Glen, 1980; ธำรง บัวศรี, 2542; สุมน อมรวิวัฒน์, 2523)

หลักสูตรที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถสนองตอบความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมถึงมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และบริบทที่แวดล้อม ต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และมีความสามารถในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

5.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่อยู่ภายในและประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการ สอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไปด้วย ตามแนวคิดของนักการศึกษา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบไว้ดังเช่น

ทาบา (Taba, 1962) มีความเห็นว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง คือ

1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2) เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับแต่ละวิชา
3) กระบวนการเรียนการสอน
4) การประเมินผลหลักสูตร

สุมน อมรวิวัฒน์ (2524) ได้นำเสนอไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ควรประกอบด้วย

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2) การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียนและอัตราการเรียน
3) สังเขปหัวข้อภายในแต่ละอย่างและประสบการณ์ทั้งหมด
4) กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5) กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ของนักเรียน
6) กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ธำรงศักดิ์ ธำรงเลิศฤทธิ์ (2540) สรุปไว้ว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาหลักสูตร จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

1) ลักษณะและความสำคัญของหลักสูตร

2) จุดประสงค์ของหลักสูตร
3) โครงสร้างของหลักสูตร
4) รูปแบบการเรียนการสอน
5) สื่อการเรียนการสอน
6) การวัดและประเมินผล
7) การพัฒนาหลักสูตร

5.2 การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีบริบททุกด้านทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองของโลก

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการสร้างหลักสูตรใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือ การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม โดยเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือทั้งหมด ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐาน หรือรูปแบบของหลักสูตร (Taba Hilda, 1962: 454; Good, Carter V, 1973: 157-158; Sowell, 1996: 16)

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร

<u>รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)</u>

ไทเลอร์ (1971) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ในหนังสือ “Basic Principles of Curriculum and Instruction” มีหลักการว่า การพัฒนาหลักสูตรและการสอนนั้น ควรจะต้องตอบคำถาม 4 ข้อ คือ 1) สถาบันมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) อะไร ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุไปถึงจุดหมายนั้น 2) ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง (Educational Experiences) จึงจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ 3) สถาบันจะจัดประสบการณ์ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร และ 4) จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ จากคำถามทั้ง 4 ข้อ สามารถกำหนดเป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ได้ดังนี้

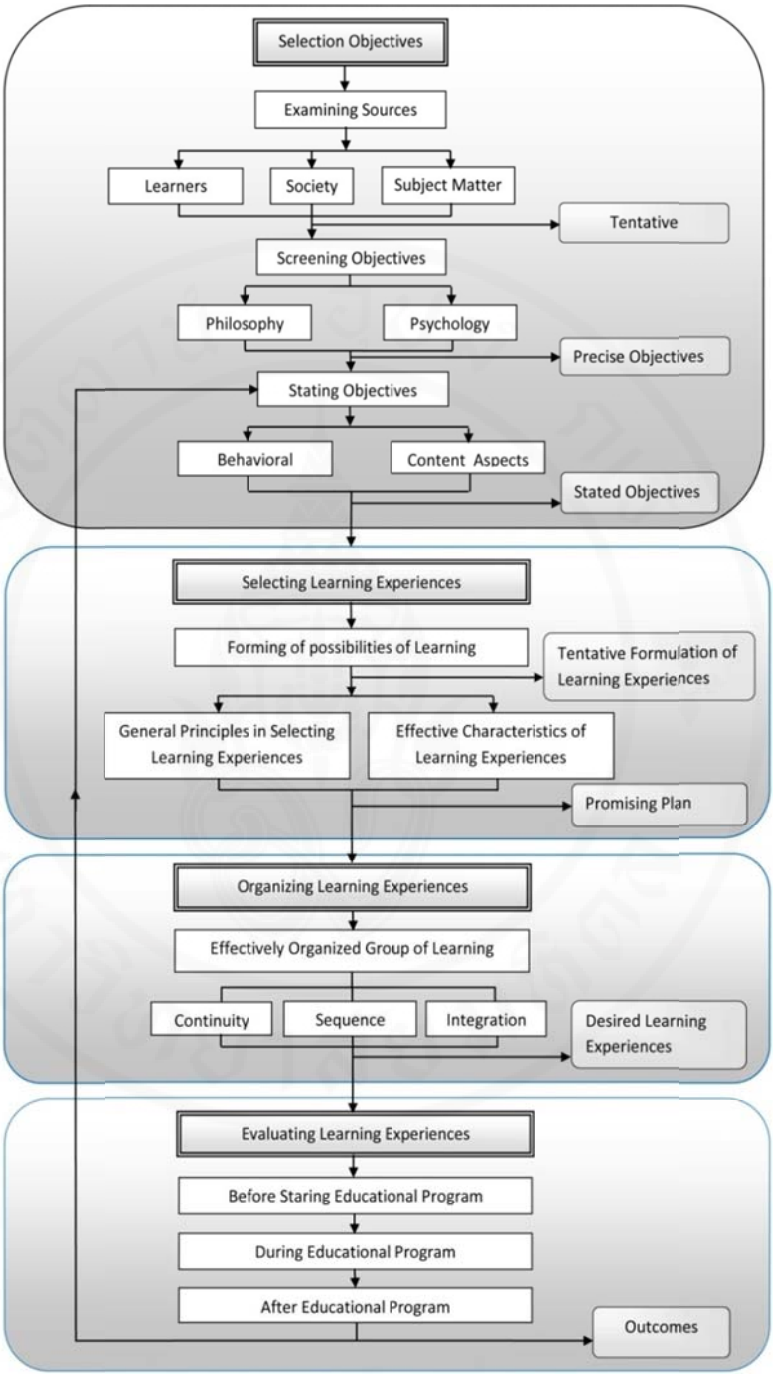
Copyright by Mahidol University

1) การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา
2) การคัดเลือกประสบการณ์
3) การจัดลำดับประสบการณ์
4) การประเมินผล

ไทเลอร์ เน้นความสำคัญของการกำหนดจุดหมายทางการศึกษาเป็นอันดับแรก และเห็นว่าก่อนการกำหนดจุดมุ่งหมายควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายชั่วคราวก่อน แล้วจึงใช้หลักปรัชญาและหลักจิตวิทยา มาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประสบการณ์ จัดประสบการณ์ และประเมินผลตามลำดับ

Suttachitt, N. C. (1987) ได้สรุปโครงสร้างของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ ไว้ตามรูปที่ 2.6 ต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 2.6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

<u>รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของฮิลดา ทาบา (Hida Taba)</u>

ฮิลดา ทาบา เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายกับไทเลอร์ ต่างกันที่ ทาบา เน้นวิธีการจากระดับล่างไปสู่ระดับบน หรือ grass-roots approach โดยมีความเชื่อว่าครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย รูปแบบของทาบาแบ่งเป็น 7 ขั้น ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs)

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives)

ขั้นที่ 3 เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และมีความสำคัญกับผู้เรียน

ขั้นที่ 4 จัดรวบรวมและลำดับเนื้อหาวิชา (Organization of Content) เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences)

ขั้นที่ 6 จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences)

ขั้นที่ 7 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) โดยการตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดเทคนิควิธีการประเมินที่เหมาะสม ด้วยการใช้วิธีประเมินอย่างไร และเครื่องมืออะไร

ทาบา ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า หลังจากการประเมินหลักสูตร ควรตรวจสอบความสมดุลและความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร การตรวจสอบความคงที่ขององค์ประกอบที่บรรจุในหน่วยเรียน สัดส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนความสมดุลของรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ (Taba อ้างถึงใน Oliva, 1992)

<u>รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor J.Galen and Alexander W.William)</u>

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Goals, Objectives and Domains) โดยให้เป้าหมายแต่ละประเด็นบ่งบอกถึงขอบเขตของหลักสูตร (a curriculum domain) ดังนี้

1.1 พัฒนาการส่วนบุคคล (Personal Development)

1.2 มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations)

1.3 ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Continues Learning Skills)

1.4 ความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization)

อย่างไรก็ตามอาจมีขอบเขตที่สำคัญอื่น ๆ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของสังคม เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย ขอบเขตต่างๆ จะได้รับการคัดเลือกจากการพิจารณาปัจจัยภายนอก อาทิ ทัศนะและความต้องการของสังคม ข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐ ข้อค้นพบงานวิจัยต่างๆ ปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องวางแผนออกแบบหลักสูตร โดยพิจารณาเลือกจัดเนื้อหา เลือกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เลือก เป็นต้น ทั้งนี้ หลักสูตรที่เลือกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคม

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) โดยผู้สอนวางแผนและจัดทำแผนการสอน (Instructional) จากนั้นต้องเลือกวิธีสอนและสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร ว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ การประเมินผลควรเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน จากนั้นนำผลที่ได้จากการประเมินมาพิจารณาว่าจะยังคงใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุง หรือควรจะยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

<u>รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีตามแนวคิดของ Jeremy Cox</u>

เจรามี คอกซ์ (Jeremy Cox, 2007) ได้ให้แนวทางในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีไว้ใน Handbook Curriculum Design and Development in Higher Music Education โดยเน้นที่การเป็นตัวเชื่อมระหว่างการออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร กับประเด็นหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ปลายทาง 2) Credit Points และ 3) การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) คำจำกัดความของคำว่า Curriculum ที่ใช้ เพื่ออธิบายรายวิชาที่เปิดสอนโดยสถาบันดนตรี รูปแบบหลักสูตรของคอกซ์ สามารถนำไปปรับใช้ได้กับชั้นเรียนลักษณะต่างๆทั้ง การเรียนแบบตัวต่อตัว (One-to-one Principal Study Lesson), กิจกรรมกลุ่ม (Chamber, Orchestral, Choral), การบรรยายในวิชาทฤษฎี และวิชากลวิธีการสอนเครื่องมือเอกและเครื่องมือโท โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นที่จะพัฒนาและรักษาระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาในแต่ละหน่วย (Element) ด้วย

ลักษณะเด่นของหลักสูตรมีดังนี้

(1) Well-balanced: หลักสูตรมีความหลากหลาย มีความเหมาะสมในองค์ประกอบแต่ละส่วน

(2) Full, but not overloaded: เป็นหลักสูตรที่เข้มข้น ผู้เรียนเรียนได้อย่างเต็มที่ แต่ไม่หนักหรือกดดันผู้เรียนจนเกินไป

Copyright by Mahidol University

(3) Flexible: หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

(4) Progressive: หลักสูตรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระหว่างการเรียนรู้ เกิดความก้าวหน้าในการเรียน

(5) Student-centered: ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

(6) Focussed on learning: มีการเลือกใช้วิธีการสอนและวิธีการประเมินผล โดยคำนึงว่า วิธีที่เลือกนั้น จะเป็นวิธีที่เหมาะสมในการช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ เจรามี คอกซ์ ได้กล่าวถึง ชุดของผลลัพธ์การเรียนรู้ (a set of Learning Outcomes) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ทั้งจากภายในและภายนอก จะต้องกำหนดลงในบทเรียน และ/หรือชั้นเรียนลักษณะต่างๆ ทั้งแบบเรียนตัวต่อตัวในวิชาทักษะเครื่องมือ จนถึงกิจกรรมที่เป็นกลุ่มใหญ่ โดยในแต่ละชั้นเรียนนั้นจะกำหนดให้ผู้เรียนได้รับทักษะหรือผลลัพธ์ปลายทาง ในด้านที่แตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ใน ตารางที่ 2.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากชั้นเรียนลักษณะต่างๆ

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.2 แสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากลักษณะชั้นเรียนต่างๆ (Cox J., 2007; p.18)

หลักสูตร The Curriculum							
ลักษณะชั้นเรียน Lessons and classes	Principal Study lesson	Chamber coaching	Orchestra	Historical studies	Theory/analysis	Aural	Professional preparation
Learning Outcome 1 Skills in artistic expression	●	●	●				
Learning Outcome 2 Repertoire skills	●	●	●	●			●
Learning Outcome 3 Ensemble skills		●	●				●
Learning Outcome 4 Practicing and rehearsing skills	●	●	●				●
Learning Outcome 5 Reading skills	●	●	●		●	●	
Learning Outcome 6 Aural, creative and re-creative skills	●	●	●		●	●	
Learning Outcome 7 Verbal skills				●			●
Learning Outcome 8 Public performance skills	●	●					●

ทั้งนี้ ประสบการณ์ดังกล่าว สถาบันจะเป็นผู้อำนวยการสอน จัดเตรียมอุปกรณ์และแหล่งข้อมูล รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ นอกจากนี้หลักสูตรยังจะต้องคำนึงถึงเรื่องอื่นที่จำเป็น เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ที่อาจจะใช้เวลาต่างกัน (different speeds) ในการบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องทำให้ได้เป็นอย่างน้อย (minimum requirements)ในแต่ละระดับ ความเป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับแต่ละคนที่มีความเป็น Tailor made และการกำหนดผลลัพธ์ปลายทางในลักษณะภาพรวม ที่ผู้เรียนควรจะทำให้ได้ในลักษณะชั้นปีของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างผลลัพธ์ปลายทางที่ผู้เรียนควรจะทำได้ในแต่ละชั้นปี

LEARNING OUTCOME 1: SKILLS IN ARTISTIC EXPRESSION	
Year 4	At the **completion of their studies**, students should be able to create and realize their own artistic concepts and should have developed the necessary skills for their expression
Year 3	Milestone 3: At the completion of **their third year of studies**, students should be beginning to develop their own artistic intentions into creative conceptions spanning entire works and should have developed the necessary skills to integrate technical and imaginative aspects almost seamlessly.
Year 2	Milestone 2: At the completion of their **second of studies**, students should be able to formulate their own artistic intentions and should have developed the necessary skills to implement these, or respond imaginatively to suggestions from their teacher, with fluency and technical security.
Year 1	Milestone 1: At the completion of their **first year of studies**, students should have developed sufficient technical skills and security to be able to concentrate upon developing their skills in artistic expression.

(Cox.J., 2007; p.21)

เจรามี คอกซ์ ได้พูดถึงการใช้ Credit points ในหลักสูตรไว้ว่า Credits (หน่วยกิต) ที่เป็นการวัดจำนวนเวลาที่ผู้เรียน ควรจะต้องใช้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หรือตามลักษณะของชั้นเรียน ซึ่งระบบหน่วยกิตนี้ เป็นลักษณะของการกำหนดจำนวนขนาดของการเรียน ไม่ใช่ระดับ และยังสามารถนำระบบหน่วยกิตไปปรับใช้กับเรื่องของกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ (QF) ได้อีกด้วย

ในเรื่องของการประเมินหลักสูตร ควรมีการกระบวนการตรวจสอบก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ การทำ Annual monitoring แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไข และมีการปรับปรุงหลักสูตรและการประกันคุณภาพจากภายนอกร่วมด้วย

Copyright© by Mahidol University

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler, Taba, *Saylor and Alexander และ Jeremy Cox*

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	**Tyler**	**Taba**	**Saylor & Alexander**	**Jeremy Cox**
การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเริ่มต้นพัฒนาหลักสูตร	เน้นความสำคัญของการคัดเลือก / กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร	เน้นให้ผู้ใช้หลักสูตร (ครูผู้สอน) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ความต้องการของสังคมและผู้เรียนเพื่อนำไปกำหนดจุดมุ่งหมาย	กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายหลักสูตรเป็นสิ่งแรก โดยจุดมุ่งหมายควรบอกถึง ขอบเขตที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ความชำนาญเฉพาะด้าน	คัดเลือกมาตรฐานผลการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้
การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	กำหนดจุดมุ่งหมายโดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน จากผู้เรียน สังคม นักวิชาการ เนื้อหาวิชา หลักปรัชญาการศึกษา หลักจิตวิทยา	นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	พิจารณาเลือกจุดมุ่งหมายตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและตัวแปรทางสังคม เช่น ความต้องการของสังคม งานวิจัยต่าง ๆ	นำมาตรฐานการเรียนรู้หลัก และมาตรฐานการเรียนรู้ย่อยในแต่ละชั้นปีมาสร้างเป็นจุดมุ่งหมาย

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler, Taba, *Saylor and Alexander และ Jeremy Cox* (ต่อ)

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	**Tyler**	**Taba**	**Saylor & Alexander**	**Jeremy Cox**
การออกแบบหลักสูตร (กำหนดเนื้อหาสาระและคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้)	คัดเลือกประสบการณ์ที่มีความเป็นไปได้ โดยใช้หลักการคัดเลือกทั่วไปและเลือกประสบการณ์เรียนรู้ที่พบว่ามีประสิทธิภาพ	เลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย สภาพผู้เรียน และให้ความสำคัญกับผู้เรียน	เลือกและจัดเนื้อหาประสบการณ์ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ความต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคม	เนื้อหาต้องมีความสมดุล เหมาะสม ครบถ้วน ยืดหยุ่น ก่อให้เกิดความก้าวหน้า เน้นที่ความต้องการของผู้เรียน และการก่อให้เกิดการเรียนรู้ มีการแบ่งเป็นวิชาหลักและวิชาเลือก
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้/ การนำหลักสูตรไปใช้	นำประสบการณ์เรียนรู้ / เนื้อหาบทเรียนไปบูรณาการใช้อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน	ครูผู้สอนผู้เกี่ยวข้อง เลือกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรม วิธีการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ความต่อเนื่อง ความแตกต่างระหว่าง ผู้เรียน	เลือกวิธีสอนและสื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้	ใช้การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน มุ่งไปที่ผลลัพธ์ที่ต้องทำให้ได้เป็นอย่างน้อย

Copyright© by Mahidol University

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler, Taba, *Saylor and Alexander และ Jeremy Cox* (ต่อ)

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	**Tyler**	**Taba**	**Saylor & Alexander**	**Jeremy Cox**
การประเมินผลหลักสูตร	ประเมินผลดำเนินการก่อนเริ่ม กระบวนการ ระหว่างกระบวนการ และ หลังกระบวนการ	กำหนดสิ่งที่จะต้องประเมิน และเทคนิควิธีประเมิน เพื่อตรวจสอบผลว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่	เลือกเทคนิคการประเมิน โดยเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพการสอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่	-การตรวจสอบก่อนนำหลักสูตรไปใช้ -สะท้อนผลรายปีและปรับปรุง -ใช้การประกันคุณภาพจากภายนอก

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่นำเสนอข้างต้น พบว่ามีขั้นตอนที่สำคัญคล้ายๆกันอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเริ่มต้นพัฒนาหลักสูตร
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การออกแบบหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระและคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลหลักสูตร

ทั้งนี้ ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น แนวคิดทั้ง 4 ต่างก็ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน (ทั้งความต้องการของผู้เรียนและสภาพผู้เรียน) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงลักษณะข้อมูลทางสังคม และมีการนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยในแนวคิดของไทเลอร์ จะเพิ่มข้อมูลตามหลักปรัชญาและหลักจิตวิทยาเข้ามาด้วย
ในขณะที่การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวคิดของทาบา เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ และ เจรามี คอกซ์ จะเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรื่องการนำไปใช้พบว่าไทเลอร์ จะนำประสบการณ์ เนื้อหาบทเรียนไปบูรณาการใช้อย่างต่อเนื่อง ทาบา เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ จะเลือกวิธีสอน การจัดประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดไว้ ในขณะที่ คอกซ์ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน มุ่งไปที่ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนต้องทำให้ได้เป็นอย่าง

น้อย ส่วนการประเมินนั้น พบว่า ทั้ง 4 แนวคิด เน้นที่การประเมินที่ตัวหลักสูตรว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดย เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินตัวผู้เรียนร่วมด้วย นอกเหนือไปจากการประเมินตัวหลักสูตร ในขณะที่ คอกซ์ มีการตรวจสอบก่อนนำหลักสูตรไปใช้ มีการสะท้อนผลรายปีและปรับปรุง และใช้การประกันคุณภาพจากภายนอก

5.3 การพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard based curriculum)

หลักสูตรอิงมาตรฐาน เป็นหลักสูตรที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการกำหนดโครงสร้าง ทักษะ กระบวนการ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีตัวชี้วัด เป็นตัวบอกคุณภาพที่คาดหวังจากผู้เรียนแต่ละระดับ (วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)

ซึ่งในเรื่องนี้ ไตรรงค์ เจนการ (2549) ได้อธิบาย กระบวนการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานว่าใช้หลักการของการพัฒนาหลักสูตรคล้ายกับการพัฒนาหลักสูตรแบบทั่วไป ทั้งรูปแบบของ ไทเลอร์ ทาบา เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ โดยอาจต้องเพิ่มกระบวนการการตรวจสอบแบบย้อนกลับด้วย เพื่อความรัดกุมและเป็นเหตุเป็นผลมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยกระบวนการวางเป้าหมายความต้องการ กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผล ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานที่กำหนดโครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

5.4 หลักสูตรประเภทต่างๆ (ธำรง บัวศรี, 2542; สุนีย์ ภู่พันธ์, 2546)

5.4.1 หลักสูตรรายวิชา (Subjective Curriculum) เป็นรูปแบบหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาสาระ โดยแบ่งหลักสูตรให้เนื้อหาของแต่ละรายวิชาแยกจากกัน และไม่จำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้เนื้อหารายวิชาจะมีลำดับความยากง่ายและขอบเขตของความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5.4.2 หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (Correlated Curriculum) นำเอาเนื้อหาของวิชาต่างๆที่สอดคล้อง สัมพันธ์กัน มารวมเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แล้วจัดสอนเนื้อหานั้นๆในคราวเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของ 2 วิชา โดยไม่ได้มีการผสมผสานเนื้อหาเข้าด้วยกัน

Copyright by Mahidol University

5.4.3 หลักสูตรกว้าง (Board Field Curriculum) เป็นหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาวิชาไว้กว้างๆ โดยนำความรู้ในกลุ่มวิชามาผสมผสานกันเป็นหมวดวิชาเดียวกัน เช่น หมวด

สังคมศึกษา รวมเอาวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม เข้าด้วยกัน หมวดวิทยาศาสตร์ รวมเอาวิชาเคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์เข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

5.4.4 หลักสูตรวิชาแกน (Core Curriculum) คือหลักสูตรที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียน อาจเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแม่บท หรือเป็นตัวหลักสูตรแม่บทก็ได้ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อไปพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น เน้นในเรื่องปัญหาและค่านิยมของสังคม มีการกำหนดเค้าโครงของสิ่งที่จะสอนไว้อย่างชัดเจน

5.4.5 หลักสูตรประสบการณ์ (The Experience Curriculum) เป็นรูปแบบของหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา ที่ไม่ส่งเสริมความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การจัดหลักสูตรนี้ยึดหลักการที่ว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และเกิดพัฒนาการจากการได้รับประสบการณ์ที่จัดให้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5.4.6 หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency - Base Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งในเรื่องความรู้หรือเนื้อหา แต่มุ่งในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยม ในการจัดหลักสูตรแบบนี้จะต้องกำหนดความสามารถ และทักษะที่ต้องการไว้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์ด้านความสามารถ จากนั้น ก็วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุแต่ละจุดประสงค์และมีการตรวจสอบ

5.4.7 หลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการ (A Process Approach Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นวิธีการมากกว่ารูปแบบ การเรียนการสอนจะมุ่งให้เกิดทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา การค้นคว้า ตัวอย่างหลักสูตรได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตร์ ที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่การสังเกต การจำแนก วิธีการทดลอง ฯลฯ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้มีความสามารถในด้านทักษะกระบวนการ มีความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ รู้ธรรมชาติของกระบวนการ และรู้จักใช้กระบวนการให้ไปถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ เนื้อหาวิชาจะเป็นเพียงเครื่องมือประกอบในวิธีการ

5.4.8 หลักสูตรบูรณาการ (The Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์ในการเรียน โดยผู้ทำหลักสูตรคัดเลือก นำเอาเนื้อหาวิชาต่างๆ มาหลอมรวมกัน จัดเข้าเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและกว้างรอบด้าน มีประโยชน์ต่อต่อพัฒนาการและการนำไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน วางจุดมุ่งหมายเน้นที่ตัวผู้เรียนและปัญหาทางสังคมเป็นหลัก โครงสร้างของเนื้อหาวิชามีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Inter-disciplinary) คือ มีการผสมผสานกันระหว่างองค์ประกอบการเรียนรู้ทุกด้าน

Copyright by Mahidol University

จากบริบททางสังคม โลก และทิศทางการอุดมศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้มองภาพแนวโน้มของหลักสูตรอุดมศึกษาไทยว่า จะเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการของสองศาสตร์ขึ้นไป หลักสูตรจะมีความเป็นนานาชาติมากขึ้น และจะมีหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะหรือสาขาเฉพาะด้านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พร้อมไปกับการเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษใหม่ให้กับผู้เรียน โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมีความหลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งระบบ

ตอนที่ 6 แนวคิดดนตรีศึกษา

6.1 ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของ Howard Gardner (1983; อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2545) ได้กล่าวถึงเชาวน์ปัญญาของบุคคลด้านต่างๆ ทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นกับสมองซีกซ้าย และซีกขวา ไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ได้แก่ การเรียบเรียงถ้อยคำออกมาเป็นประโยคที่สื่อความตามหลักภาษา

2. สติปัญญาในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical–Mathematical Intelligence) ได้แก่ การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ (mathmatic) วิทยาศาสตร์ (Science) และการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logic)

3. สติปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily – Kinesthetic Intelligence) ได้แก่ ความสามารถในการใช้ส่วนของร่างกายเพื่อการแสดงออก สร้างสรรค์ หรือสื่อสารกับผู้อื่น

4. สติปัญญาด้านการมองเห็นและมิติสัมพันธ์ (Visual / Spatial Intelligence) ได้แก่ การแสดงออกความสามารถทางด้านศิลปะ การวาดภาพ การคิดเป็นภาพ สี การมโนภาพ การเห็นรายละเอียด

5. สติปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) ได้แก่ การแสดงออกความสามารถทางจังหวะ การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับดนตรี การฟังเพลง การแต่งเพลง และมีความไวต่อการรับรู้เสียงและจังหวะต่างๆ

6. สติปัญญาด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานกับผู้อื่น การเข้าใจและเคารพผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการจัดระเบียบ รวมทั้งมีความไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น

Copyright© by Chiang Mai University

7. สติปัญญาด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ได้แก่การเป็นคนที่ชอบคิด พิจารณาไตร่ตรอง มองตนเอง และทำความเข้าใจถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง การให้เวลาในการคิดไตร่ตรอง

8. สติปัญญาด้านการเป็นนักธรรมชาติวิทยา (Nationalism Intelligence) ได้แก่ความสามารถในการสังเกตสิ่งแวดล้อม การจัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และการจำแนกแยกแยะ

ซึ่งเมื่อนำไปเทียบกับกิจกรรมในวิชาดนตรี ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การเคลื่อนไหวร่างกาย การขับร้อง การคิดสร้างสรรค์งานดนตรี การคิดจินตนาการ และการปฏิบัติเครื่องมือ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทุกด้านที่แสดงออกถึงความสามารถของเชาว์ปัญญาทั้ง 8 ด้านนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามปกติในกระบวนการการเรียนรู้ดนตรีทั้งสิ้น ซึ่งนั่นอาจสรุปได้ว่า ดนตรีมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆของมนุษย์

สอดคล้องกับ ที่ แอดเลอร์ (Adler, Harry, 2000: 5) ได้กล่าวถึง การใช้เชาว์ปัญญาของบุคคลธรรมดาส่วนใหญ่ทั่วไป ซึ่งมี IQ ในระดับเฉลี่ยปกติ ไว้ว่า การใช้ IQ ของคนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ส่งผลต่อ ความสำเร็จ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีตัวแปรอื่น รวมทั้งระดับของ EQ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

เกี่ยวกับเรื่องนี้ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ กล่าวถึงการจัดการศึกษา ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาของประเทศไทย ที่เน้นเรื่องของคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (IQ) มากเกินไป มีผลทำให้ผู้เรียนสูญเสียการพัฒนาความสามารถคิดเชิงหยั่งรู้ (EQ) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการคิดสร้างสรรค์ที่มาจากการใช้สมองซีกขวาลดน้อยลง ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนระดับประถมและมัธยม (รวมทั้งผู้ปกครอง) ให้ความสำคัญกับวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มากกว่าวิชาในสายศิลปะ หรือดนตรี (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ม.ป.ป.) อีกทั้งการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ก็ให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เน้นเนื้อหาวิชาการ และใช้วิธีคิดเชิงเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์ มากกว่าการใช้จินตนาการที่มาจากการทำงานของสมองซีกขวา

ด้วยเหตุที่ดนตรี ช่วยเพิ่มศักยภาพการทำงานของสมอง ให้เกิดการใช้สมอง ทั้งซีกซ้าย (IQ) และซีกขวา (EQ) อย่างสมดุล และกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นดนตรีจึงเป็นวิชาหรือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาประชากรของประเทศทุกสายอาชีพ ที่อาจต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ การบริการ โครงการ หรือตัวบุคลากรเองทั้งปัจเจกบุคคล และในสังกัดองค์กรทุกภาคส่วน

Copyright by Mahidol University

6.2 ความสำคัญและความหมายของดนตรีศึกษา

พลาโต (Plato อ้างถึงใน Michael L. Mark, Ed., 2008)ได้กล่าวไว้ว่า หากผู้เรียนได้รับการอบรมอย่างถูกต้อง การเรียนรู้ที่ได้จากดนตรีจะเป็นสิ่งที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ด้วยจังหวะและเสียงประสานจะช่วยนำให้เข้าใจและเข้าถึงส่วนลึกที่สุดของจิตวิญญาณ นำมาซึ่งความสง่างาม อีกทั้งผู้ที่เรียนดนตรีจะสามารถรับรู้ถึงความดี และความไม่ดีในสรรพสิ่ง ได้อย่างรวดเร็วและลึกซึ้ง สามารถหล่อหลอมให้เกิดความสวยงามและความดีอยู่ในตัวตนของผู้เรียนเอง

ดนตรีศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีความลึกซึ้งและกว้างไกลมาแต่สมัยโบราณ ดังเห็นได้ว่า นักปราชญ์ทั้งโลกตะวันออกและตะวันตกต่างให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาดนตรี อาทิ นักปราชญ์จีนจะนำดนตรีไปเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ทั้ง ทิศ ธาตุ ฤดู เวลา วัน เดือน ปี และดาราศาสตร์ บุตรหลานของบุคคลชั้นสูงในราชวงศ์โจว นิยมศึกษาศิลปะ 6 ประการ ได้แก่ ดนตรี พิธีกรรม การประพันธ์ เลขคณิต การยิงธนู และการขับรถศึก ขงจื้อมีแนวคิดว่า การศึกษาที่สมบูรณ์สามารถบรรลุได้โดยการฝึกฝนพิธีกรรมการเซ่นไหว้บูชาและฝึกฝนดนตรี รวมทั้ง กวีนิพนธ์ จะทำให้มนุษย์จิตใจสูงขึ้น โดยขนบธรรมเนียมจะทำให้จิตใจมนุษย์มั่นคง และดนตรีจะทำให้มนุษย์มีจิตเมตตา กรุณา และรักความเที่ยงธรรม นอกจากนั้นแล้ว ขงจื้อยังได้รวบรวมความรู้เป็นตำราไว้จำนวน 6 เล่ม เล่มหนึ่งในนั้นเป็นตำราว่าด้วยกาพย์กลอนเกี่ยวข้องกับดนตรีในส่วนของจังหวะและทำนอง (Yang Huanyin, 1993: 211-219; เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2540: 19)

เช่นเดียวกันกับอารยธรรมอินเดีย ที่ ดนตรี เป็นศิลปะชั้นสูง เป็นศิลปะที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆของศาสนาฮินดู รวมถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวอินเดีย ดังจะเห็นได้จากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏ อาทิ งานวรรณกรรมทางดนตรีภาษาต่างๆ ที่แสดงถึงการวิวัฒนาการทางดนตรี ย้อนอดีตไป 2,000 ปี จนถึงในปัจจุบัน งานประติมากรรมและจิตรกรรมเกี่ยวกับเครื่องดนตรีในยุคสมัยต่างๆ บันทึกจากงานเขียนของชาวต่างชาติ และบันทึกส่วนตัว จดหมายของนักดนตรีที่บอกเล่าเรื่องราวทางดนตรี อีกทั้ง ในคัมภีร์พระเวท วรรณกรรมเก่าแก่ที่สุดของอินเดีย ที่ประกอบด้วย ฤคเวท ยชุรเวท สามเวท และอาถรรพเวท ก็พบว่า ในส่วนของ ฤคเวท และสามเวท เป็นคัมภีร์สำคัญสำหรับการศึกษาถึงเรื่องราวดนตรีในสมัยพระเวท (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2548)

ในขณะที่อารยธรรมตะวันตก โซเครติส ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีและยิมนาสติกเป็นวิชาที่จำเป็นอย่างยิ่งของการจัดการศึกษาที่ดี พลาโต ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ก็ได้จัดตั้งวิทยาลัยเพื่อเผยแพร่ความรู้ และความเป็นมนุษย์ โดยจัดให้ ดนตรี เป็นวิชาที่จำเป็นนอกเหนือจากวิชา กีฬา และวิชาอื่นๆในด้านปรัชญา คณิตศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ และตรรกวิทยา ทั้งนี้ พลาโตเห็นว่า ผู้เรียน ควรได้เรียนศาสตร์ทางดนตรีและกีฬาอย่างสมดุล การศึกษาของกรีกในยุคแรก จึงมุ่งเน้นการสร้างคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่มีความสง่างาม และพลัง

Copyright by Mahidol University

ในการทำงาน โดยได้กำหนดแนวคิดและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนเป็น 3 ด้าน ได้แก่ จัดการศึกษาด้านวาทวิทยา เน้นการพูดและการเขียน (รวมด้านดาราศาสตร์และคณิตศาสตร์) เพื่อพัฒนาทางจิตใจ การศึกษายิมนาสติกเพื่อพัฒนาร่างกาย และการศึกษาศิลปะและดนตรีเพื่อพัฒนาทางวิญญาณ การศึกษาวิชาดนตรี จะทำให้ช่วยยกระดับการคิด การพูด การทำ ของผู้เรียนให้ดีขึ้น (ในแง่ของความสุขุม รอบคอบ จังหวะ และพลังในการแสดงออก) (Craig Wright and Bryan Simms, 2006: 3; ประทุมพร วัชรเสถียร, 2544: 8; ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554: 43) ทั้งนี้ ในสมัยกรีกโบราณได้จัดให้วิชาดนตรีเป็นวิชาบังคับสำหรับคนที่เรียนหนังสือ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)

ดนตรีศึกษา เป็นสาขาของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนรู้ด้านดนตรี ที่อ้างถึงหลักการเรียนรู้ 3 ด้าน ด้แก่ ด้านทักษะ (psychomotor) ด้านความคิด (cognitive) และด้านความรู้สึก (affective) ที่รวมถึงการเห็นคุณค่าของดนตรี (music appreciation) และความละเอียดอ่อนทางความรู้สึก (sensitivity) (Yudkin, J., 2008) นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของดนตรีศึกษาไว้ว่า เป็นขอบเขตวิชาในระดับอุดมศึกษา หรือศาสตร์การเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยแขนงวิชาขั้นสูงทางการศึกษาและทางดนตรี (Donathan, 1982)

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2554) ได้ให้ความหมายของ ดนตรีศึกษา ไว้ 2 นัย ดังนี้

1) ดนตรีศึกษา เป็นการศึกษาทางดนตรีในเชิงศิลปศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในระบบการศึกษาของสังคม อาทิ ด้านดุริยางคศาสตร์ ธุรกิจดนตรี เพื่อให้เห็นภาพรวมหรือการพัฒนาของการดนตรี มุ่งผลิตครูดนตรีที่สามารถให้การศึกษากับผู้เรียนทุกคน

2) ดนตรีศึกษา เป็นสาระความรู้เกี่ยวข้องกับการครุศึกษาทางดนตรี โดยเฉพาะ มุ่งผลิตครูดนตรีที่สามารถสอนดนตรีและการผลิตนักวิชาการทางดนตรีศึกษา

ดนตรีศึกษามีความสำคัญในการสร้างและพัฒนาผู้ฟัง ผู้แสดง ครูดนตรี และนักวิชาการทางดนตรีศึกษา เพื่อให้ดนตรีที่มีอยู่ในสังคม เป็นวัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจ และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาความสามารถของตนต่อไปได้อย่างไม่มีขอบเขต และที่สำคัญเป็นอย่างมากคือ การสร้างครูดนตรีที่มีคุณภาพในการสอนผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถซาบซึ้งในดนตรีได้อย่างแท้จริง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้อย่างมีคุณภาพ

ทั้งนี้ ดนตรีศึกษา มีสาระความรู้ที่เป็นหลักสำคัญ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554: 12) ประกอบด้วย

1) <u>สาขาวิชาความรู้ทั่วไปหรือสาขาวิชาศึกษาทั่วไป</u> ได้แก่ สาระความรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างไกล สามารถเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับ

Copyright by Mahidol University

สังคม เป็นสาระวิชาทั่วไปที่ผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่สาขาได้ก็จำเป็นต้องศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่งในสาขาวิชาความรู้ทั่วไปนี้ ดนตรีศึกษารับผิดชอบในการจัดสอน ***วิชาสังคีตนิยม*** โดยจะกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีเบื้องต้น ในฐานะการเป็นผู้ฟัง

2) สาขาวิชาการศึกษา ได้แก่ สาระความรู้เบื้องต้นที่มุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการสอน

3) สาขาวิชาดนตรี ได้แก่ สาระความรู้เกี่ยวกับวิชาดนตรีอย่างแท้จริง และเทคนิควิธีการสอนดนตรี มุ่งสร้างให้ผู้เรียนหรือผู้ที่จะไปเป็นครูดนตรีเกิดการเรียนรู้ดนตรี สามารถนำไปสอน หรือถ่ายทอดต่อได้อย่างเป็นระบบ

ในแขนงการศึกษาวิชาดนตรีศึกษา ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิชาดนตรี ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนต่อไป

เทคนิคและวิธีการสอนดนตรีที่นิยมใช้กันทั่วโลก (Choksy et al., 2001 อ้างถึงในณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) มี 3 วิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดเน้นในกระบวนการเรียนการสอนดนตรีแตกต่างกันออกไป ได้แก่

1) วิธีการของ **ดาลโครซ** ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการสร้างสรรค์ในลักษณะต่างๆ และวิธีการเรียนทฤษฎีดนตรีที่มีขั้นตอนจากง่ายไปยากอย่างเป็นระบบ

2) วิธีการของ**ออร์ฟ** ใช้การเคลื่อนไหวอิสระที่ต่างไปจากดาลโครซ การเล่นเครื่องดนตรีที่ออร์ฟคิดประดิษฐ์ขึ้น การสร้างสรรค์ และการเรียนทฤษฎีดนตรีตามขั้นตอนของออร์ฟ

3) วิธีการของ**โคดาย** ใช้การร้องเพลงซึ่งเน้นความไพเราะมีคุณภาพเป็นหลักในการเรียนรู้เนื้อหาดนตรี โดยมีหลักและวิธีการสอนที่เป็นระบบขั้นตอนเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในดนตรีของผู้เรียนจากง่ายไปยากอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

6.3 สถานภาพดนตรีศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาดนตรีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น หลักฐานทางการแสดงดนตรี และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดนตรี ทั้งนี้การศึกษาดนตรีไทยได้เริ่มต้นในลักษณะการเรียนตามอัธยาศัยจัดกันที่วัด บ้าน และวัง ตามลำดับของพัฒนาการการดำเนินชีวิตและลักษณะของกิจกรรมของผู้คนในสังคมไทยในอดีต ในขณะที่การศึกษาดนตรีสากลได้เข้ามามีบทบาทชัดเจนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามพัฒนาการของการจัดการศึกษาที่มีลักษณะเป็นระบบ มากขึ้น (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554: 21-37)และพัฒนาเรื่อยมา จนใน

Copyright© by Mahidol University

ปัจจุบันที่การศึกษาดนตรีมีทั้งในระบบโรงเรียน ควบคู่ไปกับการเรียนตามอัธยาศัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การว่าจ้างครูมาสอนที่บ้าน และการเรียนพิเศษในโรงเรียนเอกชน

ดนตรีศึกษาในระบบโรงเรียน มีการจัดการสอนดนตรีในทุกระดับชั้น โดยในระดับปฐมวัยหรืออนุบาล จะเป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น การฟังนิทานประกอบดนตรี การร้องเพลง การปรบมือ การเล่นเครื่องประกอบจังหวะ การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเรียนรู้สัญลักษณ์ง่ายๆ เป็นการเรียนรู้สาระดนตรีในระดับเบื้องต้นตามพัฒนาการของผู้เรียน ระดับประถมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนเป็น 2 ส่วน คือการจัดการศึกษาดนตรีตามหลักสูตรแกนกลาง และหรือสามารถปรับหรือออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาหรือท้องถิ่น อีกทั้งยังมี กิจกรรมการเล่นดนตรีแบบรวมวงทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีพื้นเมืองอีกด้วย สำหรับระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนต่างๆให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนและกิจกรรมทางดนตรีเพิ่มมากขึ้นและหลากหลาย เป็นไปตามความพร้อม ความสนใจและนโยบายของผู้บริหาร อาทิ การส่งเสริมกิจกรรมการแสดงดนตรีของนักเรียน การแสดงคอนเสิร์ตดนตรีจากภายนอก กิจกรรมการร่วมประกวดวงดนตรี รวมไปถึง การจัดทำโปรแกรมการเรียนดนตรีเป็นวิชาเอก

การศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในระดับอนุปริญญา ที่โรงเรียนศิลปากรแผนกนาฏดุริยางค์ ในปี พ.ศ. 2478 เป็นการสอนทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลปี พ.ศ.2500 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนในระดับปริญญาบัณฑิตเป็นวิชาโท ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เปิดหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาขึ้น ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากนั้นในปี พ.ศ. 2515 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาบัณฑิตเป็นวิชาเอก ตามด้วยสาขาวิชาดุริยศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ ที่เปิดสอนปริญญาบัณฑิตเป็นวิชาเอก ในปี พ.ศ. 2517 หลังจากนั้นก็ได้มีการเปิดสอนดนตรีตามมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยราชภัฏ กระทั่งในปี พ.ศ.2532 มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา (ดนตรี) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ในปีพ.ศ. 2548 ตามลำดับ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554: 33; วิทยาลัยดุริยศิลป์, 2551; วิทยาลัยดุริยางศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป; วิทยาลัยนาฏศิลป์, ม.ป.ป.; Charoensook, S. 1985)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดนตรีศึกษา มีบทบาทสำคัญในการจัดเตรียมการศึกษาในเรื่องการเรียนรู้ การสอนดนตรี และการฝึกอบรมครูดนตรี ที่จะออกไปเป็นผู้สอนในสถานศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันหลักสูตรดนตรีศึกษา ที่เป็นหลักสูตรเพื่อสร้างครูดนตรี เป็นหลักสูตร

Copyright© by Mahidol University

5 ปี ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรที่สร้างนักดนตรี ที่ใช้เวลาศึกษา 4 ปี โดยได้เพิ่มการเรียนการสอนวิชาบังคับสาระวิชาครูมากขึ้น ได้แก่ การวิจัย การปฏิบัติการวิชาชีพที่ใช้เวลา 2 ภาคการศึกษา กิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นต้น

สถาบันดนตรีระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะมีอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ๆ สถาบันที่เปิดสอนด้านดนตรีศึกษาที่ได้มาตรฐานยังมีน้อย การกำหนดค่าใช้จ่ายในการศึกษามีความแตกต่างกันมาก สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นผลให้บุคลากรทางดนตรีศึกษาอยู่ในภาวะขาดแคลน ประกอบกับจำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนยังไม่มีความหลากหลาย งานวิจัยทางด้านดนตรีศึกษาก็มีอยู่จำนวนน้อย (Trakarnrung, S., 2007) ทำให้เกิดอุปสรรคในการที่จะพัฒนาวิชาการทางด้านดนตรีศึกษาให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นไปต่อไป

ปัจจุบัน พบว่ามีสถาบันเพียง 2 แห่งเท่านั้น ที่เปิดสอนวิชาดนตรีศึกษา ในระดับปริญญาเอก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงานและสังคมได้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปิดโปรแกรมหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ที่จำเป็นต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่าในสาขาวิชา และหรือมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ในจำนวนที่มากพอ จึงจะเปิดโปรแกรมได้ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548

6.4 ทิศทางดนตรีศึกษาในศตวรรษที่ 21

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2554; 137) ได้นำเสนอทิศทางดนตรีศึกษาของไทยในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังต่อไปนี้

1) **ความสมดุลของการเรียนรู้ดนตรีไทยและดนตรีสากล** คนไทยควรมีโอกาสได้เรียนรู้ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล เพื่อรู้จัก เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมของตนเอง และวัฒนธรรมของสากล

2) **ระบบดนตรีศึกษาที่เน้นความคิด** กระบวนการดนตรีศึกษาทั้งในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนควรเน้นกระบวนการคิดควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือ และควรเรียนรู้ดนตรีแบบบูรณาการควบคู่กับสาระวิชาแขนงอื่นๆ

3) **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางดนตรี** ในปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ผู้สอนควรพัฒนาตนเองให้เท่าทัน และสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

Copyright by Mahidol University

4) **คุณภาพของการผลิตบุคลากรทางดนตรี** ดนตรีศึกษาควรมีการปรับปรุง ปฏิรูป และพัฒนาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ

5) **ความเท่าเทียมกันในการศึกษาดนตรี** การจัดระบบการศึกษาทางดนตรีให้เท่าเทียมกันทั้งระบบการศึกษา มีการกระจายความเจริญทางการศึกษาสู่ภูมิภาค การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในเรื่องการศึกษาทางด้านดนตรี

6) **ปรับปรุงระบบการถ่ายทอดดนตรีไทย** พัฒนาความรู้เชิงทักษะและทฤษฎีดนตรีไทยให้เด่นชัดขึ้น จากระบบเดิมที่สอนกันตามบ้าน วัด วัง มาเป็นระบบโรงเรียน

7) **ดนตรีเพื่อสุนทรียภาพ** ควรมุ่งไปที่การเรียนรู้เพื่อสัมผัสกับคุณลักษณะทางดนตรี เพื่อสุนทรียะให้มากขึ้น

นอกจากนี้ ประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจทางด้านดนตรีศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจจากบทความ ของวารสาร International Journal of Music Education (IJME) โดยองค์กร The International Society for Music Education (ISME) พบว่า จากจำนวนบทความ 25 อันดับแรก ที่มีผู้เข้าชมกล่าวอ้างถึงมากที่สุด ช่วงปี ค.ศ. 2004-2011 ใน website ของ ISME หน้า Publications หัวข้อ IJME most cited articles เป็นเรื่องของ **Popular Music** (และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องได้แก่ Informal music, Community music และ Film songs) คิดเป็นร้อยละ 28 (7 of 25)

ที่มา : http://www.isme.org/index.php?option=com_content&view=article&id=56:ijme-most-cited-articles&catid=32:ijme&Itemid=6

ในลักษณะเดียวกัน เมื่อเข้าดูจำนวนบทความ 25 อันดับแรก ที่มีผู้เข้าชมกล่าวอ้างถึงมากที่สุด ช่วงปี ค.ศ. 2000-2011 ใน website ของ ISME ในหน้าของ Publications หัวข้อ IJME most frequently read articles ก็เป็นเรื่องของ **Popular Music** เช่นกัน (รวมถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ Rock music, Music outside the classroom, African music และ Earthsongs) คิดเป็นร้อยละ 24 (6 of 25)

ที่มา : http://www.isme.org/index.php?option=com_content&view=article&id=55:ijme-most-frequently-read-articles&catid=32:ijme&Itemid=6

Copyright by Mahidol University

6.5 การจัดหลักสูตรด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทย

หลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านดนตรีศึกษา มีเป้าหมายเพื่อผลิตครูดนตรีที่มีคุณภาพ หลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอน จึงต้องกำหนดแนวทาง จุดมุ่งหมาย และแนวทางปฏิบัติ โดยมีข้อคำนึงถึงที่สำคัญ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) ได้แก่

1) *สภาพสังคม* ควรให้ครูดนตรีมีความรู้ทั้งในเรื่องดนตรีไทยและดนตรีสากลอย่างพอดี สามารถปรับเปลี่ยนและถ่ายทอดวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ครูดนตรีควรมีความรู้ในเชิงประยุกต์ด้านสังคมวิทยา

2) *แนวคิดทางการศึกษา* ครูดนตรีที่ดีควรมีความคิด วิจารณญาณ และความเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวข้องกับศึกษา ได้แก่ สาระความรู้ทางหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย รวมถึงคุณสมบัติและเจตคติของครู

3) *สาระทางดนตรีศึกษา* สาระทางดนตรีศึกษา ประกอบด้วย

3.1) สาระสำคัญทางดนตรี แบ่งเป็น 1) ด้านดนตรี ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทฤษฎีและการปฏิบัติของดนตรีทุกประเภท ครูดนตรีต้องมีความรู้กว้าง รู้ลึกเฉพาะเรื่องหรือสาขาด้วย 2) สุนทรียศาสตร์ เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดคุณลักษณะของดนตรีให้กับผู้เรียนได้อย่างมีความหมายและถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2) สาระทางดนตรีศึกษา ได้แก่ สาระทางการศึกษา การจัดหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน จิตวิทยาการสอนดนตรี การเรียนการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2554) ได้เสนอแนวทางในการแบ่งกลุ่มวิชาทางด้านการเรียนการสอนดนตรี โดยแบ่งกลุ่มวิชาเป็น 4 กลุ่มวิชา ประกอบด้วย

1. กลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป ให้น้ำหนัก ร้อยละ 20 กลุ่มวิชานี้จะช่วยให้ครูดนตรีมีความรู้ ความคิดกว้างไกล ประกอบด้วย

1.1	พื้นฐานทางภาษา	ร้อยละ 4
1.2	สังคม ปรัชญา และวัฒนธรรม	ร้อยละ 4
1.3	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ร้อยละ 4
1.4	สหศาสตร์ โลกทัศน์ ความคิดเห็น เจตคติ	ร้อยละ 6
1.5	สุขภาพพลานามัย	ร้อยละ 2

2. กลุ่มวิชาครุศึกษา ให้น้ำหนัก ร้อยละ 25 เน้น เป็นกลุ่มวิชาที่จะช่วยให้ครูดนตรีมีพื้นฐานทางทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นครูดนตรีที่ดี มีหลักการในการสอน ประกอบด้วย

2.1	จิตวิทยา	ร้อยละ 5

Copyright by Mahidol University

2.2 พื้นฐานทางการศึกษา ร้อยละ 5
2.3 หลักสูตร ร้อยละ 5
2.4 วิธีสอน ร้อยละ 5
2.5 ปฏิบัติการวิชาชีพครู ร้อยละ 5

3. กลุ่มวิชาดนตรีศึกษา ประกอบด้วย วิชาด้านสาระดนตรี สาระด้านดนตรีศึกษา และการเรียนการสอนดนตรี ให้น้ำหนัก ร้อยละ 50 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ วิชาบังคับ และ วิชาเลือก

3.1 วิชาบังคับ ร้อยละ 30
- ดนตรีไทย (ทักษะขับร้องและบรรเลงดนตรี) ร้อยละ 4
- ดนตรีพื้นเมือง ร้อยละ 3
- ดนตรีสากล (ทักษะขับร้องและบรรเลง) ร้อยละ 4
- ทฤษฎีดนตรี (ไทยและสากล) ร้อยละ 4
- นาฏศิลป์ (ไทยและสากล) ร้อยละ 2
- ดนตรี สุนทรียศาสตร์ วัฒนธรรมและมนุษย์ ร้อยละ 3
- ดนตรีศึกษา ร้อยละ 10

3.2 วิชาเลือก ร้อยละ 20
- ทักษะปฏิบัติ (ไทยหรือสากล) ร้อยละ 8 หรือ 5
- ทฤษฎี (ไทยหรือสากล) ร้อยละ 5 หรือ 8
- ดนตรีศึกษา ร้อยละ 7
  - ด้านหลักสูตรและการสอนดนตรี ร้อยละ 5
  - การศึกษารายบุคคล ร้อยละ 2

หมายเหตุ กลุ่มวิชาดนตรีศึกษา แบ่งเป็น วิชาบังคับ คือ วิชาที่ครูดนตรีทุกคนควรมีความรู้ทางด้านนี้ ส่วนวิชาเลือก คือ วิชาที่เป็นความรู้เฉพาะทาง เน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดเฉพาะตัว

4. กลุ่มวิชาเลือกเสรี ให้น้ำหนักร้อยละ 5 ของหลักสูตร โดย มุ่งหวังให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาอื่นๆในกลุ่มวิชาดนตรีศึกษาตามที่สนใจ และวิชาอื่นๆนอกเหนือจากวิชาทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ที่กว้างไกล และเสริมโลกทัศน์จากวิชาการศึกษาทั่วไป

Copyright by Mahidol University

ทั้งนี้ คุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549 อ้างถึงใน ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) ได้กำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาตรีทางการศึกษา โดยกำหนดเป็นโครงสร้างหลักสูตร 5 ปี ให้มีจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 20

2) หมวดวิชาเฉพาะ

2.1) หมวดวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 30

(โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนาม (การปฏิบัติการวิชาชีพครู) ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)

2.2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 46

2.2.1) วิชาเฉพาะบังคับ

2.2.2) วิชาเฉพาะเลือก

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 5

ตอนที่ 7 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satification) ตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรม ได้ระบุคำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (goals) ความต้องการ (need) หรือ ตามแรงจูงใจ (motivation) (Wolman, 1973)

สเตราส์ และ เซเลส (Strauss and sayless, 1960: 119-121) ได้สรุปไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร

อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์ (2546: 19) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจในแง่ของการปฏิบัติงานว่าหมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ หรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงานและผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ปฏิบัติงาน นั้น ๆ มีการเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างเต็มความสามารถ ส่วน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้า เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างความรู้ ความสามารถให้แก่ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน และท้องถิ่น ในขณะที่ คณิต ดวงหัสดี (2537) ได้สรุปไว้ว่า ความ

Copyright by Mahidol University

พึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ ถ้าองค์ประกอบต่างๆ ตอบสนองความต้องการของบุคคล บุคคลก็จะเกิดความพึงพอใจในงาน และจะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้จนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ มีดังนี้ 1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของ 2) สภาพทางกายที่พึงปรารถนา คือ สิ่งแวดล้อม อันจะก่อให้เกิดความสุขทางกาย 3) ผลประโยชน์ทางอุดมคติ คือ สิ่งต่างๆที่สนองความต้องการของบุคคล 4) ผลประโยชน์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจ และสภาพการเป็นอยู่ร่วมกัน

จะเห็นว่าความพึงพอใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า และแรงจูงใจ ซึ่งจะปรากฏออกมาทางพฤติกรรม และจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน

บลูม (Boll อ้างถึงใน วันทยา วงศ์ศิลปะภิรมย์, 2533:8) เห็นว่า ถ้าสามารถจัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการ ก็น่าจะคาดหวังได้ว่า ผู้เรียนได้เตรียมตัวสำหรับกิจกรรมที่ตนเลือก หรือจากสิ่งนอกโรงเรียนที่ผู้เรียนอยากเรียน เกิดความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียน ซึ่งจะทำให้เรียนได้เร็วและประสบความสำเร็จ

ในขณะที่ อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดการการเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการที่บุคคลจะเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ดี บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ สุขใจ

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยทางด้านดนตรีศึกษา

สมชัย ตระการรุ่ง (Trakarnrung, S., 2007) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ของการศึกษาดนตรี ในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต ในศตวรรษที่ 21 (Envisioning doctoral music education for 21st century Thailand) โดยเริ่มต้นที่สภาพปัญหา การขาดแคลนบุคลากรดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่เป็นมายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาดนตรีในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต

Copyright© by Mahidol University

ที่เพิ่งจะมีหลักสูตรเปิดสอนครั้งแรก ในปี พ.ศ.2548 ทำให้ประเทศไทยเกิดความล้าหลังทางด้านดนตรีศึกษาเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อเนื่องไปถึงการขาดผู้สอน นักวิชาการ นักวิจัย งานวิจัย ตำราเรียน และสื่อการเรียนการสอนที่ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาดนตรีศึกษา ในประเทศ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเก็บข้อความคิดเห็นด้าน ทิศทาง ของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตทางดนตรีศึกษาและการเตรียมผู้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลข้อมูล 24 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต และเป็นผู้สอนในสถาบันที่เปิดสอนวิชาดนตรีเป็นวิชาเอก ซึ่งสรุปผลการวิจัย ตามข้อคำถาม เป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิตมีความจำเป็นต่อการศึกษาดนตรีในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ เพิ่มความมั่นใจและยกระดับวิชาชีพดนตรี เปิดโอกาสและตอบสนองผู้ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เกิดหลักสูตรต้นแบบ เพิ่มคุณภาพและปริมาณงานวิจัย เตรียมและผลิตผู้สอนที่มีศักยภาพ ลดการขาดแคลนนักวิชาการ รวมทั้งเป็นการบรรเทาปัญหาของการศึกษาดนตรีในภาพรวม

1.1 เกิดผลดีเป็นอย่างมาก หากมีการเปิดสอนหลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต ทั้งในด้านจิตวิทยา การเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนในระดับสูง การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ชี้นำหนทางการแก้ปัญหาสังคม กระตุ้นให้เกิดความต้องการในการศึกษาต่อ ยกระดับมาตรฐานและคุณภาพของมหาวิทยาลัยด้านดนตรีของไทย เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีและวิชาชีพดนตรี รวมทั้ง เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมในสายดนตรี

1.2 การที่จะเริ่มต้นสร้างหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา อาจเกิดอุปสรรคได้จากหลายทาง ได้แก่ การขาดแคลนผู้สอน ปัญหาเรื่องคุณภาพของผู้เรียน การขาดแคลนข้อมูลวิจัย ปัญหาเรื่องนโยบายและงบประมาณ ปัญหาด้านหลักสูตรที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพการใช้ภาษาอังกฤษ

1.3 ข้อคิดเห็นทางด้านปรัชญา ได้แก่ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการนำข้อมูลในอดีตมาสนับสนุนสิ่งที่เป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาพัฒนาสังคม หลักสูตรควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การควบคุมคุณภาพหลักสูตรให้ได้มาตรฐานนานาชาติ ควรพัฒนาด้านคุณธรรมควบคู่กับการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การยกระดับวิชาชีพการสอนดนตรี รวมถึง การสร้างบุคลากรให้มีความเป็นเลิศทางดนตรีควบคู่กับการวิจัย

2. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่คาดหวังสำหรับประเทศไทย ควรเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม มีความยืดหยุ่น ช่วยยกระดับองค์ความรู้ด้านดนตรีศึกษา ก่อให้เกิดทุนการศึกษาด้านดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานในระดับนานาชาติได้ สามารถ

Copyright by Mahidol University

นำมาปรับใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งด้านดนตรีไทยและดนตรีสากล เป็นหลักสูตรที่เพาะบ่มผู้เรียนให้มีความเป็นมืออาชีพ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเข้าใจมุมมองของผู้เรียน

2.1 หลักสูตรควรมีโครงสร้างที่ประกอบด้วย หลักสูตรแกน และวิชาเลือก มีความเป็นสหวิทยาการ และมีความยืดหยุ่น

2.2 เนื้อหาหลักสูตรควรประกอบด้วยการให้มวลประสบการณ์ ควบคู่กับการวิจัย (ทั้งแบบคุณภาพและปริมาณ) ระเบียบวิธีวิจัย กลวิธีการสอนดนตรี สภาพดนตรีศึกษาของไทยที่เป็นปัจจุบัน ความรู้ด้านหลักสูตร ปรัชญา จิตวิทยา การประเมินผล การสอนและการเรียนรู้ การทำวิจัยทั้งขนาดเล็กและใหญ่ สัมมนาดนตรี (ดนตรีตะวันตก ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีแจ๊ส ดนตรีคลาสิค ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีตะวันออก และดนตรียุคใหม่) การบริหารหลักสูตร ระบบการสอบใบอนุญาตวิชาชีพ วิชาที่พัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ รวมทั้ง วิชาทักษะดนตรี

2.3 ระยะเวลาการศึกษาโดยทั่วไป ควรจะอยู่ระหว่าง 3-8 ปี รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้มีการขยายเวลาเรียนได้

2.4 วิธีการสอน ที่เหมาะสม ได้แก่ การสัมมนา โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และคิดเป็นระบบ รวมทั้งผู้เรียนกับผู้สอน อาจใช้การศึกษาร่วมกันเป็นทีมวิจัย

2.5 ระบบการสอบ ที่มีทั้งการสอบคุณสมบัติและการสอบวิทยานิพนธ์ โดยที่วิทยานิพนธ์ ควรศึกษาเกี่ยวกับด้านหลักสูตร กลวิธีการสอน ประวัติการวิจัยทางดนตรี ดนตรีศึกษาในประเทศไทย บทบาทของผู้สอน บทบาทของดนตรีสำหรับการศึกษาพิเศษ การพัฒนาครู สภาพปัจจุบันและความต้องการของประเทศไทย

การประเมินวิทยานิพนธ์ ควรเน้นที่ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย ความเหมาะสมกับระดับดุษฎีบัณฑิต ความคาดหวังของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ประชากร ตัวแปร การออกแบบการวิจัยที่ชัดเจน การเก็บข้อมูล ผลการวิจัยที่ตรงกับคำถามการวิจัย การสรุปผลที่มีน้ำหนักและการเป็นผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงคุณภาพการชี้แจงแบบปากเปล่า ในขั้นตอนการสอบหัวข้อวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ควรมีความเป็นต้นแบบ สามารถชี้นำสังคม และได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ รวมทั้งควรจะมีความแตกต่างกับวิทยานิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิต ในแง่ของกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ น้ำหนักเนื้อหา ความมีมาตรฐานสูง

การสรรหาผู้เรียน ควรพิจารณาที่คุณสมบัติพื้นฐานของผู้เรียนในเรื่อง การมีพื้นฐานทางดนตรีที่ดี สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตในสาขาดนตรีศึกษา ควรมีทักษะการเล่นเครื่องดนตรีอย่างน้อย 1 อย่าง มีความสามารถในการสอน มีประสบการณ์ทางดนตรีศึกษา มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการทำวิจัยและการเขียน สามารถวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล อธิบาย

Copyright by Mahidol University

ประเมิน มีวิสัยทัศน์ มีทัศนะคติที่ดี มีเป้าหมายการศึกษาที่ชัดเจน ทุ่มเทเพื่อการศึกษา รวมทั้ง การกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ได้สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตทางด้านดนตรีศึกษา

ผู้เรียนสามารถแสดงแนวคิดและกระบวนการคิดในเรื่องที่สนใจได้อย่างชัดเจน มองเห็นดนตรีศึกษาอย่างทะลุปรุโปร่ง จากอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สามารถบอกเล่าแง่มุมของเรื่องที่จะศึกษา การวางแผนงานและเหตุผลที่มาศึกษาต่อได้ มีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาดนตรีศึกษา เป็นผู้มีประสบการณ์การแสดงดนตรี ควรมีการกำหนดอายุผู้เรียน ควรเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

ทั้งนี้ สังคมได้คาดหวังในขีดความสามารถของผู้เรียน ดังนี้ เป็นผู้มีความเป็นเลิศทางการวิจัย เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนเอง มีความเป็นผู้นำในศาสตร์ดนตรีศึกษา มีความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ มีทักษะของการเป็นนักวิชาการและนักการศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร สามารถเขียนตำราเรียน และงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาได้ สามารถให้คำแนะนำแก่ครู มีความรู้รอบในดนตรีศึกษาระดับชาติและระดับนานาชาติ ช่วยพัฒนามาตรฐานดนตรีศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ มีความน่าเชื่อถือ มีทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ รวมทั้งการมีความเป็นมืออาชีพ สามารถเป็นคณะกรรมการในหน่วยงานต่างๆ

จากงานวิจัยเรื่อง The doctoral programs in piano at the University of Oklahoma as viewed by the graduates. โดย Gorton, Judy Blanche Woods (1995) มีจุดประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตด้านเปียโน ตามความเห็นและทัศนคติของบัณฑิต ระหว่างปี 1980-1995 เป็นข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการตอบแบบสอบถามของบัณฑิต จำนวน 38 คน จากที่ส่งไป 47 คน ข้อคำถามนอกจากจะเริ่มต้นจากข้อมูลทั่วไปแล้ว ยังมีประเด็นเกี่ยวกับระดับการศึกษาระดับปริญญาที่จบ ประเภทของปริญญา ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือทางตลาดวิชา แหล่งสนับสนุนด้านทุนการศึกษา ตำแหน่งงานแรกภายหลังสำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต งานที่ทำในปัจจุบัน การศึกษาต่อหลังจากสำเร็จปริญญาดุษฎีบัณฑิต การตีพิมพ์ผลงาน และหรือการแสดง การเพาะบ่มความเป็นมืออาชีพ และระยะเวลาการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

รายวิชาในหลักสูตรและการสอน ใช้การประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี ดนตรีศึกษา เปียโนประยุกต์ การวิจัย และการสอนเปียโน นอกจากนี้ ยังมีข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ได้ของรายวิชา และการนำไปใช้ได้จริงในการทำงานปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลด้านคุณธรรม และองค์ประกอบด้านคุณธรรมที่ผู้เรียนมีพัฒนาการในระหว่างที่ศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ระหว่างการสอบทั่วไป และระหว่างการเตรียมวิทยานิพนธ์ ข้อ

Copyright by Mahidol University

คำถามเชิงลึกที่สำรวจประสบการณ์การสอบทั่วไป และกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งคุณภาพของหลักสูตรโดยรวมและคุณภาพของสถาบัน (หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน)

วูดส์ (Woods) ได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากคำถามปลายเปิดที่ถามถึง จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อควรปรับปรุง 7 ด้านของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตด้านเปียโน ได้แก่ การให้คำแนะนำ รายวิชาบังคับและรายวิชาที่เปิดสอน การสอบก่อนเรียน การประเมินผู้สอน สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่างๆ การสอบทั่วไป และกระบวนการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ยังได้พูดถึงข้อเสนอแนะและข้อควรศึกษาเพิ่มเติมเช่น การศึกษาเปรียบเทียบกับหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตอื่นๆ การประเมินระยะยาวของหลักสูตรในช่วง 5-10 ปี การติดตามผลผู้เรียนที่เริ่มศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลกับสถาบันอื่น การประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิต และการประเมินหลักสูตรโดยผู้เรียนในปัจจุบัน

ในปี 1982 โดนาทาน (Donathan) ได้ศึกษา เรื่อง A Comparative Study of Doctoral Degree Programs in Music Education. เพื่อหาเอกลักษณ์ของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตในสาขาวิชาดนตรีศึกษา จากการรวบรวมรายละเอียดเปรียบเทียบของกระบวนการควบคุมคุณภาพผู้เรียนในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา และเทียบเป้าหมายกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

การศึกษาครั้งนี้ใช้การส่งแบบสอบถามไปยังสถาบัน 139 แห่ง ที่ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่1 (มีการตอบกลับครบ 139 แห่ง) พูดถึงสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา เป้าหมายของหลักสูตร ปีที่เปิดสอน หลักสูตรที่เปิดสอน และส่วนงานบริหารหลักสูตร (ข้อมูลประชาสัมพันธ์ ข้อมูลโครงสร้างของหลักสูตร) ส่วนที่ 2 (มีการตอบกลับ 114 แห่ง) พูดถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบที่ใช้ในการประเมินผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรับสมัครผู้เรียน 2) ตัวหลักสูตร 3) การคัดเลือกผู้เรียน 4) การวิจัย และ 5) การสอบเพื่อสำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัยประกอบด้วย สถาบันที่เปิดสอนในระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษามีทั้งหมด 63 แห่ง ในจำนวนนี้ประกอบด้วยหลักสูตรจำนวน 85 หลักสูตร ปริญญา 5 ประเภท ได้แก่ Ed.D. Ph.D. D.M.A. D.M.E. และ D.A. ประวัติความเป็นมาในการประกาศใช้ปริญญาแต่ละประเภท ข้อมูลเป้าหมายที่อยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถาบันที่เข้าร่วมโครงการวิจัย อีกทั้งมาตรฐานที่ใช้เพื่อแสดงกระบวนการควบคุมคุณภาพทุกด้าน

งานวิจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

Copyright by Mahidol University

ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ (2548) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อ

พัฒนากรอบแนวคิดคุณลักษณะของบัณฑิต พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตและกระบวนการผลิต และ เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนระหว่าง ปี 2545-2547 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากรอบแนวคิดคุณลักษณะของบัณฑิต โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นจัดการประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) 2 ครั้งเพื่อพิจารณาร่างกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตและกระบวนการผลิต โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์นักวิชาการที่เป็นผู้นำทางความคิดทางการอุดมศึกษา พัฒนาคุณลักษณะและกระบวนการผลิตบัณฑิต จากนั้นจัดประชุมเฉพาะกลุ่มครั้งที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิต โดย วิเคราะห์ผลการศึกษาทั้งหมด และศึกษาสภาพแวดล้อมที่จำเป็นของสังคม หลักการอุดมศึกษา เป้าประสงค์การผลิตบัณฑิต และนำเสนอในการสัมมนา

ผลการวิจัย ได้สรุป กรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทย โดยใช้แนวคิด 4 ด้าน ได้แต่ ความรู้ (Knowledge) ความคิด (Thinking) ความสามารถ (Skill) และคุณธรรม จริยธรรม (Ethics) ทั้งนี้ในแต่ละด้านแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน (Basic) ระดับก้าวหน้า (Advanced) ระดับเชิงรุก (Proactive) และ ระดับเป็นเลิศ (Excellent) รวมเป็น คุณลักษณะบัณฑิต 16 ด้าน และนำเสนอกระบวนการผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะบัณฑิต ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ หลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ คุณลักษณะบัณฑิต 16 ด้าน แบ่งได้ดังต่อไปนี้

ด้านความรู้ ได้แก่ 1) มีความรู้ทั่วไปตามวิชาชีพของตน 2) มีความรู้ทันสมัย และรู้จักสืบเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ 3) มีความรู้ลึก สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการความรู้ 4) มีความเชี่ยวชาญ เข้าถึงแก่นความรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่

ด้านความคิด ได้แก่ 5) สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล 6) มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดใหม่ได้อย่างทันสมัย 7) มียุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ สามารถคิดไปข้างหน้าและคิดได้เอง 8) มีความคิดรวบยอดตกผลึกทางความคิด และสามารถคาดการณ์อนาคตได้

ด้านความสามารถ ได้แก่ 9) สามารถปฏิบัติงานได้ตามวิชาชีพ 10) สามารถปรับปรุงพัฒนางานและแสวงหาวิธีการใหม่ๆที่ดีขึ้น 11) สามารถสร้างงานใหม่และทำได้ด้วยตนเอง 12) มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญการและปฏิบัติงานได้อย่างแม่นยำ

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ 13) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีวัฒนธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ 14) เป็นแบบอย่างที่ดีเข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก 15)

Copyright by Mahidol University

ส่งเสริมและชี้นำสังคมให้ตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม 16) อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ (2547) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทักษิณที่ได้รับโอกาสบรรจุเข้าทำงานในสถานประกอบการของนายจ้าง ซึ่งในการวิจัยนี้จัดกลุ่มเป็นสี่ประเภท คือ สถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน และอื่นๆ โดยมีตัวชี้วัดคือความพึงพอใจของนายจ้างที่อยู่ในระดับมาก มีแนวโน้มที่จะได้รับการต่อสัญญาจ้างในสถานประกอบการเดิม การวิจัยนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบตัวชี้วัดดังกล่าวด้วยแบบสอบถามไปยังนายจ้างที่เป็นผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตโดยตรง คำถามมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบ สอบถามแสดงความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติมในตัวบัณฑิตได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นายจ้างเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น โดยอิงข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม

สิ่งที่พบจากการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า นายจ้างมีความพึงพอใจในตัวบัณฑิตอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่นายจ้างมีความพึงพอใจมากที่สุดอันดับแรกอยู่ที่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ ลำดับที่สองคือด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ และลำดับที่สาม คือ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ผลการวิเคราะห์รายละเอียดขององค์ประกอบย่อยต่างๆ (มีทั้งสิ้น 28 ข้อ) พบว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ มีคุณลักษณะเด่นที่นายจ้างมีความพึงพอใจสูงสุด 10 องค์ประกอบแรก เป็นด้านคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์กับด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยมีองค์ประกอบทางด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตเกาะกลุ่มอยู่เพียงรายการเดียวเป็นลำดับที่ 9 สำหรับองค์ประกอบที่นายจ้างมีคะแนนความพึงพอใจน้อยใน 10 อันดับสุดท้าย พบว่าเป็นองค์ประกอบย่อยในด้านความรู้ทางวิชาการ/วิชาชีพ รวมทั้งสิ้น 8 รายการ

แม้ภาพลักษณ์ของความพึงพอใจที่นายจ้างมีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทักษิณโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “รอบรู้ สู้งาน มีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ” จะพบว่าภาพลักษณ์ที่มหาวิทยาลัยต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพบัณฑิตคือ การยกระดับความรู้ ความสามารถด้านวิชาการโดยเฉพาะทักษะทางภาษาต่างประเทศ ความรู้วิทยาการเทคโนโลยี ให้เข้มแข็งก้าวกิ่งและนำหน้าด้านอื่นๆ นอกจากนี้ วิทยาการด้านการจัดการ/การวางแผนและประเมินผลงาน ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ

Copyright by Mahidol University

สาขาอื่นที่ใกล้เคียง ตลอดจนสิ่งพื้นฐานเช่นจิตวิทยาสังคมก็เป็นที่ปรารถนาของบรรดานายจ้าง สิ่งเหล่านี้เป็นตัวเสริมที่เพิ่มคุณค่าในตัวบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาในประเทศล้วนแต่มีเป้าประสงค์ในการยกระดับคุณภาพ ทางวิชาการของบัณฑิตให้มีความเข้มแข็งเป็นเลิศควบคู่กับคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม หรือ เน้นความรู้คู่ความดี

นอกเหนือจากการเปิดหลักสูตรเพิ่มขึ้นใหม่ มหาวิทยาลัยควรได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาอย่างแท้จริงว่าสามารถตอบสนองต่อสังคมได้จริงหรือไม่ และนอกจากการรักษาระดับจำนวนนิสิตใหม่ซึ่งเป็นตัวป้อนที่สำคัญแล้ว การคัดกรองคุณภาพของตัวป้อนสู่กระบวนการเรียนการสอนก็นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนายกระดับคุณภาพทางวิชาการของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ

งานวิจัยด้านหลักสูตร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบโลกาภิวัฒน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า” เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและวางแผนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้มีการศึกษาผลกระทบของสังคมไทยและสังคมโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้านสังคมประชากร ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองการปกครอง เพื่อนำไปใช้คาดการณ์ภาวะการศึกษาไทยอีก 5 ปี ข้างหน้า ผลวิจัยได้พบแนวโน้มอนาคตของหลักสูตรอุดมศึกษาไทย อันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัฒน์ที่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมประชากร เศรษฐกิจอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง ดังนี้

1. หลักสูตรใหม่แบบบูรณาการ 2 ศาสตร์ขึ้นไป

ด้วยสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน เพื่อให้คนรู้เท่าทันและมีความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม คนในสังคมจึงต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถในหลายสาขา ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาในอนาคตจะเป็นหลักสูตรการศึกษาที่ให้ความรู้ตั้งแต่สองศาสตร์ขึ้นไป เช่น บัญชีควบคู่กับเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ควบคู่กับเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ควบคู่กับสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

2. หลักสูตรนานาชาติมีแนวโน้มมากขึ้น

เนื่องจากสภาพโลกาภิวัตน์มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความต้องการหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น และเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการศึกษา ส่งผลให้มีการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศเข้าในไทย และเปิดหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ ซึ่งเหล่านี้ล้วนกระตุ้นให้หลักสูตรการศึกษานานาชาติได้รับความนิยมมากขึ้น แต่เนื่องจากหลักสูตรนานาชาติมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การเรียนในหลักสูตรนี้จะยังคงจำกัดในกลุ่มผู้เรียนฐานะดี

3. หลักสูตรสำหรับกลุ่มคนทำงาน

หลักสูตรสำหรับกลุ่มคนทำงานจะมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานของบุคลากรในองค์กร สถาบันอุดมศึกษาอาจเปิดหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรภาคค่ำนอกเวลาทำงาน หลักสูตรทางไกลที่เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาหลักสูตรควรมีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในวัยทำงาน อาทิ หลักสูตรเฉพาะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคนในวัยแรงงาน เป็นได้ทั้งหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรหลักในสถาบันการศึกษาก็ได้ เช่น หลักสูตรที่เกี่ยวกับ Global literacy ได้แก่ ภาษา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสารสนเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ สังคมและวัฒนธรรมในโลก หลักสูตรการคิด ได้แก่ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงอนาคต การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสังเคราะห์ ฯลฯ หลักสูตรเพิ่มความสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงไปทั่วโลก ได้แก่ หลักสูตรในการสร้างหุ้นส่วน การเจรจาต่อรอง การประสานประโยชน์ เป็นต้น หลักสูตรปริญญา 2 ใบควบกันเหมาะสำหรับคนวัยทำงานที่ต้องการความคุ้มค่าจากการลงทุนด้านการศึกษา

ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในหลายๆด้าน รวมถึงด้านการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรอุดมศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาที่จะจบการศึกษาในระดับนี้ จะกลายมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้ทันกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกฝ่ายต้องมีการศึกษาบริบทของการเปลี่ยนแปลงให้รอบคอบ ทั้งนี้ทำได้โดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา และการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

Copyright by Mahidol University

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา และสรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

หลักเกณฑ์ที่พึงมีในการพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ได้แก่

1) หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงอยู่บนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2) หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ ทั้งนี้ความเป็นคนที่สมบูรณ์ประกอบไปด้วย คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมืองดี มีจิตสำนึกเป็นประชาธิปไตย รู้จักการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ตระหนักถึงคุณค่าและเป็นผู้นำให้เกิดวัฒนธรรมสันติ

3) หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ได้แก่ ทักษะทางภาษา ทักษะการใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในความใฝ่รู้ ทักษะในการวิจัย ทักษะกระบวนการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทักษะทางปัญญา (มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นอิสระ มีเหตุมีผล เป็นระบบ รู้จักการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การตัดสินใจ เป็นต้น)

4) หลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะขั้นสูงในการประกอบอาชีพนอกเหนือไปจากความรู้ด้านทฤษฎี มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความมุ่งมั่นพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้ ควรมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ได้แก่ ความรู้ที่เพียงพอและลึกซึ้ง การใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความกล้าหาญทางวิชาการ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาและติดตามความเคลื่อนไหวทางสังคมและเศรษฐกิจ

5) หลักสูตรจะต้องมุ่งสร้างผู้นำในการพัฒนาวิชาการหรือวิชาชีพ

รูปแบบของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ควรพัฒนาให้มีโครงสร้างในหมวดวิชาพื้นฐาน วิชาชีพ และวิชาเลือกให้เป็นไปตามสถานะ ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการปฏิรูปการศึกษา

1) หลักเกณฑ์ทั่วไป สาระของหลักสูตรจะต้องมีหลักเกณฑ์ ได้แก่ ความลึกซึ้ง ความเชื่อมโยงความเป็นสหวิทยาการ ความเป็นพลเมืองดี การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การวิจัย คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นผู้นำ ความเป็นคนที่สมบูรณ์ ความทันสมัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความมีปัญญา และการใช้ภาษา

2) สาระของวิชาพื้นฐาน ต้องประกอบด้วยเนื้อหา ได้แก่ ความเป็นมนุษย์และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เศรษฐกิจและสังคม การค้นคว้าวิจัย

3) สาระของวิชาชีพ ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เกิดความรู้ที่ลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญให้สาขาวิชาชีพ ขยายฐานของเนื้อหาให้กว้าง หลากหลาย และทันสมัย

4) สาระของวิชาเลือกเสรี ต้องให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างอิสระ ตามความต้องการ และมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

Copyright by Mahidol University

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ (2554) ได้นำเสนองานวิจัย เรื่องการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พบว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) มีสาระสำคัญประกอบด้วย มาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านนี้ ได้กระจายอยู่ในหมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ทั้งที่เป็นวิชาชีพครูและวิชาเอก

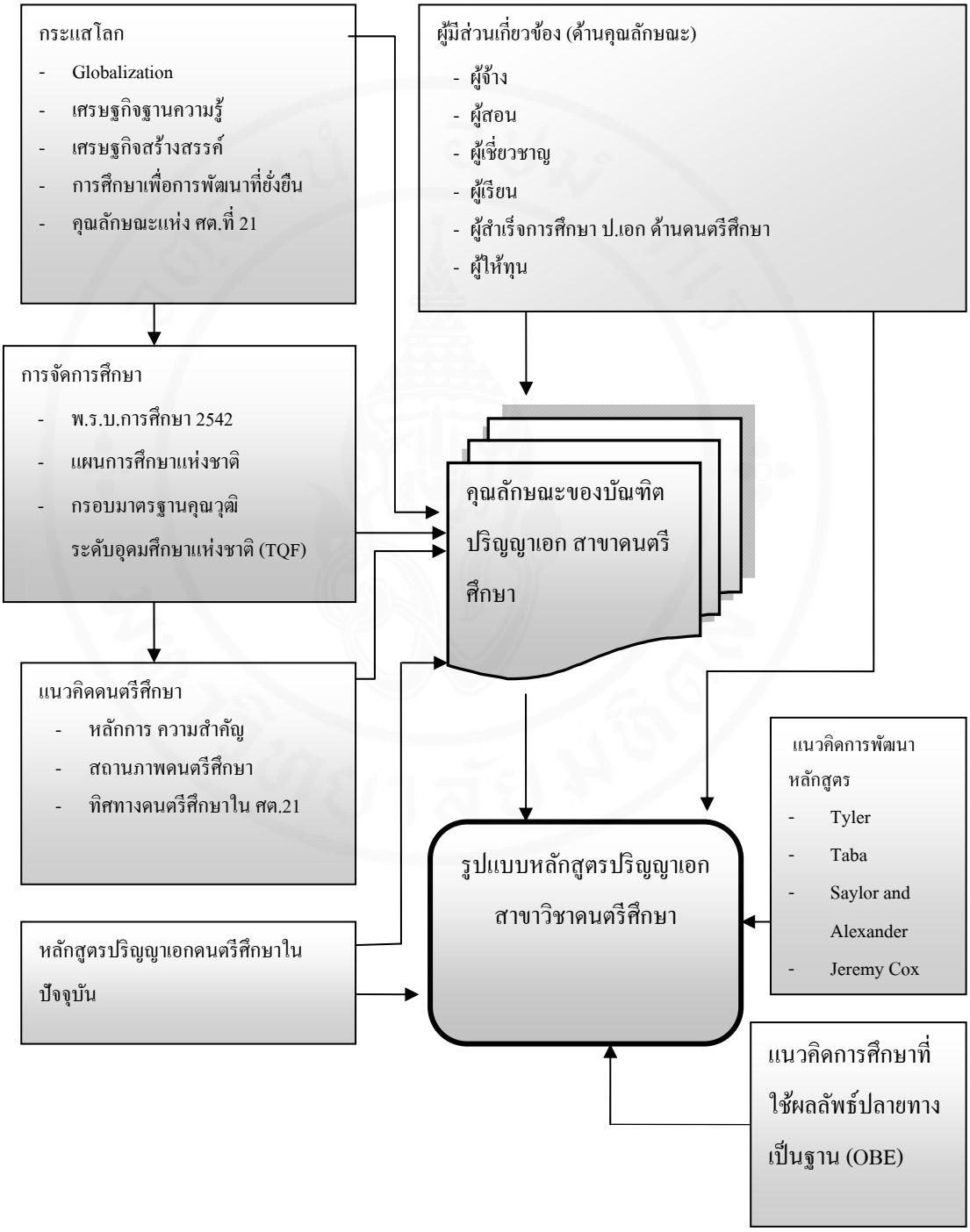
ผลการวิจัย ได้ 1) มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ที่มีข้อกำหนดที่สมบูรณ์กว่าข้อกำหนดขององค์กรวิชาชีพครู (คุรุสภา) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีความเชื่อมโยงกันระหว่างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้และหมวดวิชาในหลักสูตร รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกันของมาตรฐานผลการเรียนรู้กับสาระความรู้ เจตคติ และสมรรถนะของแต่ละสาขาวิชา หรือวิชาเอก 2) รายละเอียดของหลักสูตรวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย 3) รายละเอียดของรายวิชา 1 รายวิชา และ 4) รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม 1 รายวิชา

งานวิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ การนำไปใช้โดยคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบัน การนำไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และการนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของคุรุสภา 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตได้แก่ ควรจัดให้มีการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม เทคนิคศึกษาและอาชีวศึกษาโดยเร็ว ควรมีการวิจัยและพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ประเภทสามัญศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรมีการวิจัยติดตามผลคุณภาพบัณฑิตและคุณภาพการศึกษาที่เป็นผลกระทบจากการใช้มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

Copyright by Mahidol University

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

รูปที่ 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Copyright by Mahidol University

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ได้แก่ 1) คุณลักษณะของบัณฑิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน เป็นอย่างไร และ 2) หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน แบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นอย่างไร การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยได้กำหนดประเด็นการนำเสนอ ในบทที่ 3 ดังนี้

1. แนวทางที่ใช้ในการศึกษา
2. กลุ่มบุคคลข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ขั้นตอนการปฏิบัติในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสร้างข้อสรุป
8. ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

แนวทางที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มต้นจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) สังเคราะห์เอกสาร ข้อมูล บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พัฒนาแบบสัมภาษณ์ หรือข้อคำถามในการวิจัย กำหนดกลุ่มบุคคลข้อมูล โดยเลือกแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายสำคัญ (Key Information) ปฏิบัติงานภาคสนามตามระเบียบวิธีวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology study) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ของบุคคล โดยมุ่งความสนใจในทัศนะ แนวคิดของบุคคลข้อมูลที่ได้รับประสบการณ์นั้น โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมจากผู้วิจัย เปิดกว้างสำหรับข้อมูลทุกอย่างที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูล

Copyright by Mahidol University

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียด ทั้งในทางลึกและทางกว้าง ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกต และการบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยมุ่งทำความเข้าใจอย่างเป็นองค์รวม ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก เก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์และแนวคิดส่วนบุคคลที่เป็นรายละเอียดเชิงพรรณนา เจาะลึก พูดคุยแบบมีส่วนร่วมโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สำคัญ

กลุ่มเป้าหมายสำคัญ หรือ บุคคลข้อมูล สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ให้ทุน ผู้วิจัยทำความเข้าใจกระบวนการของสิ่งที่ศึกษา วิเคราะห์ ตีความข้อค้นพบ บนพื้นฐานของบริบททางสังคม เงื่อนไขของเวลา และสถานที่ เชื่อมโยงทัศนะ ความคิดเห็นที่ปรากฏทั้งระบบ พัฒนาความคิด แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบในเรื่องต่อไปนี้

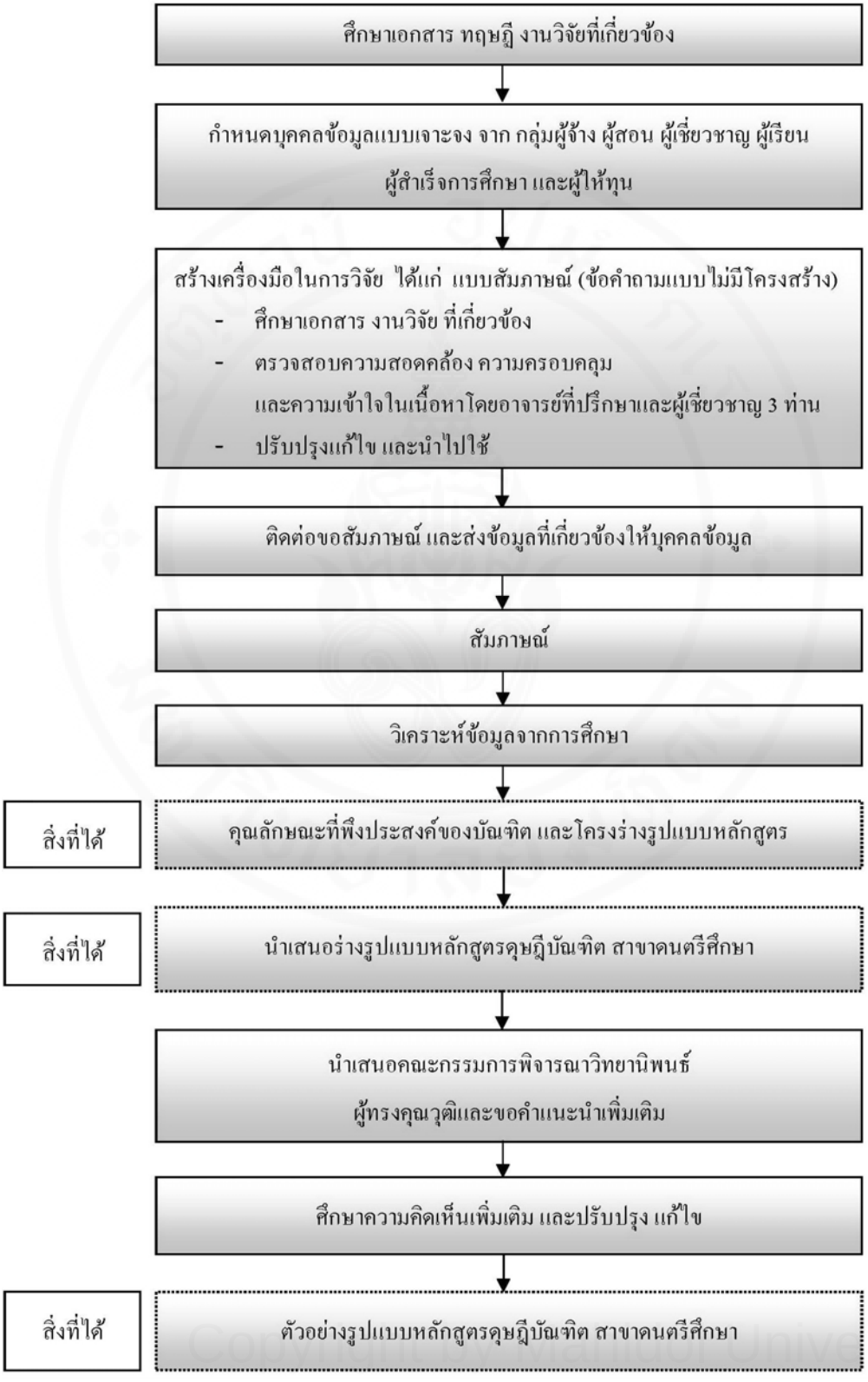
1.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1.2 โครงร่างรูปแบบหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

จากนั้นนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นเพิ่มเติม ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และสรุปผลการวิจัย

Copyright by Mahidol University

รายละเอียดวิธีดำเนินการ มีดังนี้

รูปที่ 3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มบุคคลข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มบุคคลข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่กลุ่มเป้าหมายสำคัญ (Key Information) ในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) กับการผลิตดุษฎีบัณฑิตและจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การเลือกบุคคลข้อมูลคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก โดยคัดเลือกบุคคลข้อมูลที่เหมาะสมกับคำถามการวิจัย มีลักษณะโดดเด่น เป็นผู้ทราบข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขว้าง แน่ใจว่ามีข้อมูลสำหรับประเด็นที่จะศึกษา และเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูล

บุคคลข้อมูลประกอบด้วยกลุ่มบุคคลตามที่ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนบุคคลข้อมูลในการวิจัย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	กลุ่ม	พื้นที่การศึกษา	จำนวน(คน)
ผู้จ้าง (Employers)	ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีศึกษา	ม.มหิดล	1
		ม.มหาสารคาม	1
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1
		ม.พายัพ	1
		ม.ราชภัฏบ้านสมเด็จฯ	1
	ผู้บริหารธุรกิจโรงเรียนดนตรีเอกชน	สถาบันดนตรี KPN	1
		สถาบันดนตรียามาฮ่า	1
ผู้สอน (Instructors)		ม.มหิดล	2
		ม.มหาสารคาม	2
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2
		ม.พายัพ	2
		ม.ราชภัฏบ้านสมเด็จฯ	2

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนบุคคลข้อมูลในการวิจัย (ต่อ)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	กลุ่ม	พื้นที่การศึกษา	จำนวน(คน)
ผู้เชี่ยวชาญ (Specialists)	ด้านการอุดมศึกษา	สกอ.	1
		ม.กรุงเทพ	1
	ด้านดนตรีศึกษา	สาขาดนตรีไทย	1
		สาขาดนตรีพื้นบ้าน	1
		สาขาดนตรีสากล	1
ผู้เรียน (Students)	ปริญญาเอก	ม.มหิดล	2
		ม.มหาสารคาม	2
	ปริญญาโท	ม.มหิดล	2
		ม.มหาสารคาม	2
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2
		ม.พายัพ	2
		ม.ราชภัฏบ้านสมเด็จฯ	2
ผู้สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิตดนตรีศึกษา		ม.มหิดล	2
		ม.มหาสารคาม	2
ผู้ให้ทุน (Grant Providers)		สกอ.	1
		คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ	1
		รวม	**42**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่

1. <u>แบบสัมภาษณ์ หรือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก</u>

ข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่เปิดกว้าง เพื่อให้ผู้ตอบได้นำเสนอความคิดเห็น การรับรู้ของตนเองและข้อเท็จจริงอย่างอิสระ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมในเรื่องต่างๆดังนี้

Copyright by Mahidol University

1.1 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาด้าน

(1) ความรู้ (ความรู้ทางวิชาชีพ ความรู้ด้านอื่น)

(2) คุณลักษณะทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม

(3) ทักษะทางปัญญาการเรียนรู้และนวัตกรรม

(4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิตและการทำงาน

(5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

(6) ความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

1.2 รูปแบบหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องวัตถุประสงค์ โครงสร้าง รายวิชา รูปแบบการเรียนการสอน และ การประเมินผล

<u>ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์</u>

ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามที่วางประเด็นไว้เป็นแนวทาง ซึ่งในการสัมภาษณ์จริง อาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเพื่อไม่ให้เป็นการขัดจังหวะทางความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ หรืออาจเพิ่มประเด็นที่เห็นว่ามีความน่าสนใจในระหว่างการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะมุ่งไปที่ประเด็นกว้างๆ ก่อนที่จะเจาะลึกในเรื่องที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจมีการใช้คำถามเดิมซ้ำ หรือใกล้เคียง เพื่อค้นหาและยืนยันคำตอบที่แท้จริง บางกรณีอาจมีการข้ามบางประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีการกล่าวถึงไปแล้วจากข้อคำถามที่ผ่านมา

ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ดูที่ภาคผนวก ข

<u>การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ</u>

ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ความสอดคล้องของเนื้อหา ความชัดเจนของลักษณะการใช้ภาษา และความเข้าใจในความหมายของเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ประเมิน แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

2. <u>ผู้สัมภาษณ์</u>

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีการเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ ด้วยการศึกษา ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย ประเด็นเนื้อหาในข้อคำถามอย่างละเอียด ฝึกซ้อมทักษะต่างๆ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

Copyright by Mahidol University

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2555 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) วางแผนการดำเนินงาน เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล
2) ติดต่อนัดหมายบุคคลข้อมูล เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ และเก็บบันทึกข้อมูล
3) ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่บุคคลข้อมูล
4) ดำเนินการสัมภาษณ์ จดบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียง
5) เตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และดำเนินการวิเคราะห์

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) (Graneheim, 2004; Miles & Huberman, 1994 อ้างถึงใน พินันทร์ คงคาเพชร, 2552) ได้แก่ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต และบันทึก นำมาเปรียบเทียบข้อค้นพบว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร มีทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าพบว่าเหมือนกันก็ยอมรับความถูกต้องของข้อมูลนั้น กรณีที่ได้ข้อค้นพบต่างกัน จะดำเนินการติดต่อขอความเห็น (ซ่อมข้อมูล) จากบุคคลข้อมูลอีกครั้งเพื่อยืนยันความถูกต้อง

2. ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) (Graneheim, 2004; Miles & Huberman, 1994 อ้างถึงใน พินันทร์ คงคาเพชร, 2552) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซักถาม ควบคู่กับการสังเกต เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน พร้อมๆกับศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Appleton, 1995 อ้างถึงใน พินันทร์ คงคาเพชร, 2552) โดยวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบไม่ใช้ทฤษฎี ด้วยการกำหนดประเด็นที่จะวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ออกเป็นระบบ จำแนกข้อมูลตามความเหมาะสมของข้อมูล โดยใช้สามัญสำนึก ประสบการณ์ของผู้วิจัย จำแนกข้อมูลเป็นชนิดง่ายๆตามประเภทที่สังเกตเห็น เมื่อจำแนกข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะพิจารณาดูความสม่ำเสมอ ความถี่ ของการเกิดข้อมูล

ต่างๆ จัดลำดับความสำคัญให้เกิดความเข้าใจในความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูล ทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลซึ่งได้มาจากการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกและบันทึกเสียง การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำไปพร้อมๆกันตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยทุกครั้งที่เก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว จะนำข้อมูลมาบันทึกอย่างละเอียด พร้อมจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ไปด้วย ซึ่งจะเป็นการทบทวนข้อมูลที่ได้ในแต่ละครั้ง และทำให้ทราบว่าขาดข้อมูลใด เพื่อที่จะสามารถขอซ่อมข้อมูลเพิ่มเติมได้ จากนั้นนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสร้างข้อสรุป

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (แน่งน้อย ย่านวารี, 2549 อ้างถึงใน พินันทร์ คงคาเพชร, 2552) ดังต่อไปนี้

1. ถอดข้อความที่ได้จากการบันทึกเสียงอย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) (Beck, 1994) โดยตระหนักว่า ข้อมูลบางอย่างอาจมีความสำคัญ และสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบภายหลังได้

2. นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกต่างๆ มาแยกประเภทข้อมูล เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์

3. ลงรหัส (Coding) จัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categoring) ทำดัชนีข้อมูล(Indexing) ค่อยๆ เลือกคำ จัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลอาจเป็นคำ ประโยค หรือแนวคิด

4. สร้างข้อสรุปชั่วคราว และตัดทอนข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไป

5. นำข้อสรุปย่อยมาเชื่อมโยงกัน วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปที่จะตอบปัญหาการวิจัย

6. ประมวลและสรุปข้อเท็จจริง สร้างบทสรุป พร้อมตรวจสอบคุณภาพ ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือตามแนวคิดของกูบา และลินคอน (Guba & Lincoln, 1989 อ้างถึงใน พินันทร์ คงคาเพชร, 2552) ดังนี้

Copyright by Mahidol University

1) ความเชื่อถือได้ (Credibility) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลและการตีความของผู้วิจัย กับข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล โดย ผู้วิจัยได้สร้างสัมพันธภาพ กับผู้ให้ข้อมูลจนแน่ใจว่าจะได้ความจริงจากผู้ให้ข้อมูล โดยวิธีการสังเกตเป็นระยะเวลานานจนเกิดความมั่นใจ และใช้เทคนิคการถามคำถามซ้ำ เพื่อยืนยันความเข้าใจในคำตอบ

2) การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) ดำเนินการอ้างผลการวิจัยไปยังสภาพการณ์ของบริบทที่คล้ายคลึงกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง หาสาระในด้านต่างๆ หาข้อมูลของแนวคิดในสมมุติฐานที่สร้างขึ้น เพื่อสร้างแนวทางอันอาจทำให้เกิดการถ่ายโอนผลการวิจัยไปสู่บริบทอื่นๆที่คล้ายคลึงกันได้

3) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (Dependability) คือการตรวจสอบผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิด หรือกรอบทฤษฎีที่มีอยู่ โดย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมสังเกต เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่เกิดจะไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ สนับสนุนหรือขัดแย้งกัน

4) การยืนยันผล (Confirm ability) การยืนยันผลที่เกิดจากข้อมูลต่างๆ โดยผลดังกล่าวต้องเป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์และความคิดของผู้ให้ข้อมูล ไม่ใช่จากผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสะท้อนความคิด (Reflection) ในทุกขั้นตอนของการวิจัย เพื่อให้การมองปัญหามีความชัดเจน

Copyright by Mahidol University

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต” ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อค้นพบเป็นประเด็นหลักๆดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน

ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะของบัณฑิตในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ประเด็นที่ 3 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ประเด็นที่ 4 ข้อค้นพบเพิ่มเติม

ประเด็นที่ 1 สภาพของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน

ตอนที่ 1 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

1) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา

2) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ และออสเตรเลีย

3) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศสวีเดน

ตอนที่ 2 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่ปรากฏในประเทศไทย

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 1 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

Copyright by Mahidol University

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ จากข้อมูลและเอกสารในเว็บไซต์ของระบบอินเทอร์เน็ต โดยเลือกตัวแทนจาก

มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2007-2012 แบบเจาะจง (Judgment Sampling) (รายชื่อมหาวิทยาลัยที่สืบค้นอยู่ใน ภาคผนวก ก) จากมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสวีเดน และประเทศออสเตรเลียเป็นหลัก ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัย ในภูมิภาคเหล่านี้ ใช้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรด้วยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ซึ่งสะท้อนคุณลักษณะของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษา ผ่านการเรียนรู้รายวิชา ประสบการณ์ และกิจกรรมต่างๆที่ทางหลักสูตรได้กำหนดไว้

1) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา

ลักษณะทั่วไป

หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นหลักสูตรหนึ่งของโปรแกรมการเรียนดนตรี ระดับปริญญาเอก ที่เปิดสอนมาเป็นระยะเวลานาน เป็นหลักสูตรที่เตรียม สร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ ที่รู้ลึกและรู้รอบในศาสตร์ของ การครุศึกษาทางดนตรี และศาสตร์ของการศึกษาทางดนตรี มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลไปสู่จุดสูงสุด ด้วยกระบวนการทางวิจัยเป็นหลัก

หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มีการใช้ชื่อย่อปริญญา 4 ชื่อ โดยแต่ละชื่อแสดงถึงความเข้มข้น จุดเน้น หรือเป้าหมายการผลิตบัณฑิตของแต่ละหลักสูตร และของแต่ละสถาบัน ได้แก่

Doctor of Philosophy (Ph.D.) มุ่งสร้างนักวิชาการ อาจารย์ และนักวิจัยทางดนตรีศึกษาเน้นในกระบวนการวิจัยอย่างเข้มข้น

Doctor of Education สาขาวิชาดนตรีศึกษา (Ed.D.) มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่เป็นครูดนตรีอยู่แล้ว หรือสร้างผู้สอนและผู้บริหารสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา เพื่อเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมในสายงานดนตรีศึกษา มีความคล่องตัวและหลากหลายมากกว่าหลักสูตร (Ph.D.) ในการเลือกเรียนรายวิชาและการทำวิจัย หลักสูตรนี้มักอยู่ในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ และมักจะมีระบบการเรียนแบบบางเวลา (part-time) ให้เลือกอีกด้วย

Doctor of Music Education (D.M.E.) มีลักษณะคล้ายกันกับ Doctor of Education แต่หลักสูตรมักอยู่ในความรับผิดชอบของคณะ หรือ วิทยาลัยดนตรี

Copyright by Mahidol University

Doctor of Musical Arts in Music Education (D.M.A.) มุ่งสร้างผู้สอนในสาขาดนตรีศึกษา ที่เน้นศึกษาวิจัยด้านการสอนเครื่องมือ ทฤษฎีดนตรี การควบคุมวงดนตรี การอำนวยเพลง

และเทคโนโลยีดนตรี นอกจากนี้ ที่มหาวิทยาลัย Boston ยังได้ใช้ขื่อย่อปริญญาแบบนี้ กับหลักสูตรดนตรีศึกษาที่เปิดสอนในระบบ on-line อีกด้วย

มีมหาวิทยาลัยบางแห่ง เปิดสอนโปรแกรมดนตรีศึกษา ด้วยรูปแบบหลักสูตรปริญญาเหล่านี้ มากกว่า 1 แบบพร้อมๆกัน เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนให้มากที่สุด เช่น มหาวิทยาลัย New York Steinhardt และ มหาวิทยาลัย Illinois Urbana-Champaign ที่มีทั้งหลักสูตร Ph.D. และ Ed.D. เปิดสอนโดยหน่วยงานเดียวกัน หรือ มหาวิทยาลัย Indiana ที่เปิดสอนทั้ง Ph.D. และ D.M.E.

หลักสูตรจะกำหนดให้มีการเรียนรายวิชาต่างๆ (Coursework) ที่ครอบคลุมสาระของการศึกษาทางดนตรี ทั้งทฤษฎี และ ปฏิบัติ กับสาระของการสร้างครูดนตรีและสาระอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดเป็นหมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาวิจัย (การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ฯลฯ) หมวดวิชาการครุศึกษา (หลักสูตร การออกแบบกิจกรรม การสอน การบริหารการศึกษา ฯลฯ) หมวดวิชาทางดนตรีศึกษา (ประวัติและปรัชญาดนตรีศึกษา จิตวิทยาและสังคมวิทยา วิธีการสอนดนตรี ฯลฯ) และหมวดวิชาดนตรี (ทฤษฎีดนตรี การเรียบเรียงเสียงประสาน เทคโนโลยีดนตรี การอำนวยเพลง ฯลฯ) และหมวดวิชาเลือก ที่ผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนเรียน ให้ผ่านครบ ในระยะเวลาช่วง 1-2 ปีแรก ด้วยระบบการเรียนแบบเต็มเวลา ต่อด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) แล้วจึงเริ่มทำวิทยานิพนธ์ จนแล้วเสร็จ ทั้งหมดภายใน 5 ปีการศึกษา พร้อมลงตีพิมพ์บทความในวารสารระดับนานาชาติ

โครงสร้างหลักสูตร

ถึงแม้ว่าหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการใช้ชื่อปริญญาที่หลากหลาย ทั้ง Ph.D., Ed.D., D.M.A. และ D.M.E. แต่จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะใช้ชื่อปริญญา Ph.D. กับหลักสูตรสาขาดนตรีศึกษามากกว่าชื่ออื่นๆ รองลงมาเป็น Ed.D. D.M.A. และ D.M.E. ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป้าหมายของผู้จะเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่ ต้องการสำเร็จการศึกษาไปทำงานเป็นนักวิชาการ หรือผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ที่มีศักยภาพของการศึกษาวิจัย รองลงมาจะเป็นครู อาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยม ประถม และอนุบาล ที่มักจะปฏิบัติงานเป็นครู หรืออาจารย์ในโรงเรียน หรือวิทยาลัย อยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการมาศึกษาต่อเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านต่างๆให้กับตนเอง และหรือหน่วยงานต้นสังกัด ให้ทุนมาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4.1- 4.4 แสดงถึงตัวอย่างของหมวดวิชา และจำนวนรายวิชา ที่มหาวิทยาลัยดำเนินการสอน ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.1 โครงสร้างรูปแบบหลักสูตร Ph.D. ประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต)

หมวดวิชาในหลักสูตร	range	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)
วิทยานิพนธ์	0-16	8	12	0	16	9
วิจัย	1-14	9	1	14	0	12
ครุศึกษา	4-16	4	6	16	16	6
ดนตรีศึกษา	12-21	12	12	12	20	21
ดนตรี และ ดนตรีวิทยา	0-9	9	6	3	6	0
วิชาเลือก	6-18	18	11	12	6	18
range	48-66	60	48	57	64	66
ชื่อมหาวิทยาลัย		U of Michigan	U of S Carolina	Penn State U	U of Illinois UC	Georgia State

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างรูปแบบหลักสูตร Ph.D. ประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต)

หมวดวิชาในหลักสูตร	range	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)	Ph.D. (หน่วยกิต)
วิทยานิพนธ์	12-30	12	30	30	24	15
วิจัย	6-16	16	9	9	9	6
ครุศึกษา	8-12	12	12	9	8	12
ดนตรีศึกษา	11-27	11	18	12	16	27
ดนตรีและดนตรีวิทยา	6-18	9	6	9	18	15
วิชาเลือก	0-21	12	0	6	15	21
รวม	72-96	72	75	75	90	96
ชื่อมหาวิทยาลัย		U of Iowa	Kent State U	U of Colorado	U of Minnesota	U of Florida

Copyright by Mahidol University

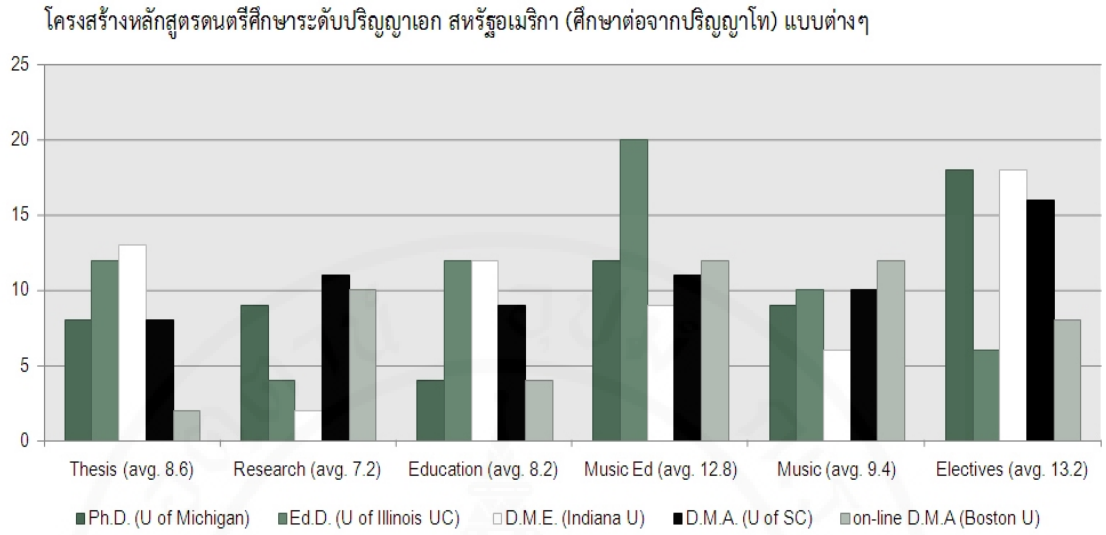
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยในแต่ละหมวดวิชา ของ หลักสูตร Ph.D.

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต หลัง ป. โท	จำนวนหน่วยกิต หลัง ป. ตรี
วิทยานิพนธ์	0-16 (ค่าเฉลี่ย = 8)	12-30 (ค่าเฉลี่ย = 21)
หมวดวิชาวิจัย	1-14 (ค่าเฉลี่ย = 7.5)	6-16 (ค่าเฉลี่ย = 11)
หมวดวิชาครุศึกษา	4-16 (ค่าเฉลี่ย = 10)	8-12 (ค่าเฉลี่ย = 10)
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	12-21 (ค่าเฉลี่ย = 16.5)	11-27 (ค่าเฉลี่ย = 19)
หมวดวิชาดนตรี	0-9 (ค่าเฉลี่ย = 4.5)	6-18 (ค่าเฉลี่ย = 12)
หมวดวิชาเลือก	6-18 (ค่าเฉลี่ย = 12)	0-21 (ค่าเฉลี่ย = 10.5)

ตารางที่ 4.4 โครงสร้างหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต ประเภทต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา (สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต)

หมวดวิชาในหลักสูตร	Ph.D.	Ed.D.	D.M.A. (online)	D.M.A	D.M.E
วิทยานิพนธ์	8	12	2	8	13
วิจัย	9	4	10	11	2
ครุศึกษา	4	12	4	9	12
ดนตรีศึกษา	12	20	12	11	9
ดนตรี และ ดนตรีวิทยา	9	10	12	10	6
วิชาเลือก	18	6	8	16	6+12 (minor)
range	60	64	48	65	60
ชื่อมหาวิทยาลัย	U of Michigan	U of Illinios U-C	Boston U	U of SC	Indiana U

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4.1 เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรวิชาดนตรีศึกษาระดับปริญญาเอก ในสหรัฐอเมริกา (แบบศึกษาต่อจากปริญญาโท) ระหว่าง หลักสูตรที่ใช้ชื่อปริญญาแบบต่างๆ

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างหลักสูตรวิชาดนตรีศึกษาระดับปริญญาเอก ของสหรัฐอเมริกา ในภาพรวมที่ใช้ชื่อย่อปริญญาต่างๆ ทั้ง Ph.D. D.M.A. D.M.E. และ Ed.D.นั้น ได้ให้น้ำหนักความสำคัญกับหมวดวิชา ดังนี้ 1. วิชาเลือก 2. ดนตรีศึกษา 3.ดนตรี 4. วิทยานิพนธ์ และ 5. วิจัย โดยสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชา จะมีความแตกต่างกันไป ตามเป้าหมายของหลักสูตรว่าต้องการจะพัฒนาบุคลากรด้านใด มีการกำหนดสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิต ที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และความรอบรู้ ให้สอดคล้องกับพื้นความรู้เดิมและลักษณะงานของผู้เรียน ดังเช่น หลักสูตร D.M.A. ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่เป็นครูในระบบโรงเรียน มีการกำหนดให้เรียนรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆ ในจำนวนหน่วยกิตที่ใกล้เคียงกัน และมีความยืดหยุ่นในหมวดวิชาเลือก ในขณะที่ หลักสูตร on-line D.M.A. นั้น พบว่า มีการจัดรายวิชาที่แตกต่างจาก D.M.A. โดยให้น้ำหนักไปที่หมวดวิชา ด้านการวิจัย ดนตรีศึกษา และด้านดนตรี มากกว่าหมวดวิชาเลือก สำหรับหลักสูตร Ed.D. นั้น เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาดนตรีศึกษามากที่สุด

เมื่อพิจารณาเฉพาะหลักสูตร Ph.D. พบว่า โครงสร้างหลักสูตร Ph.D. ของมหาวิทยาลัยต่างๆในประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาทั้งหมดประมาณ 48-66 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 72-96 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต ในจำนวนนี้ประกอบด้วย หมวดวิชาต่างๆ 5 หมวด (และจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา) ได้แก่

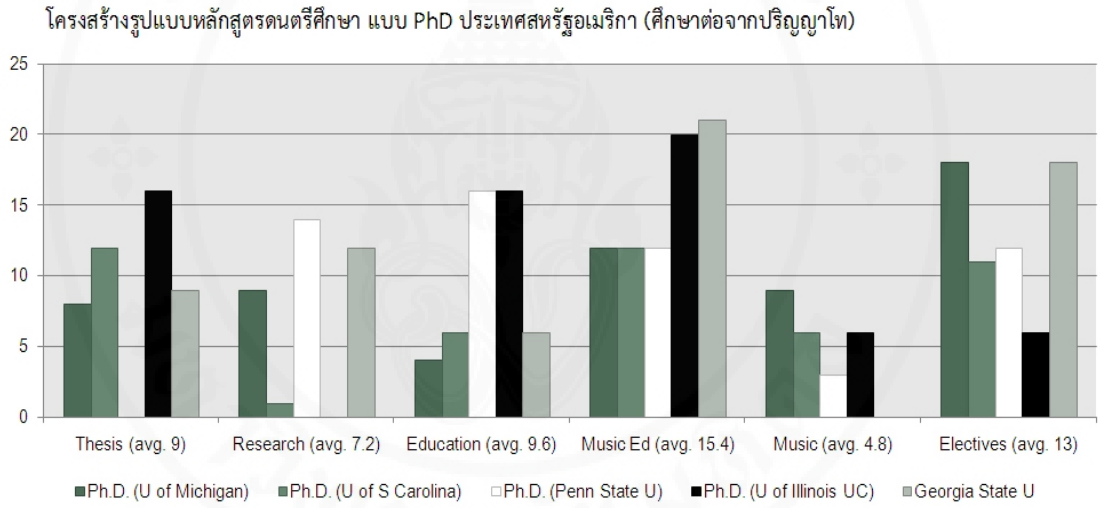
1. ด้านการวิจัย 1-14 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 6-16 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต

2. หมวดวิชาครุศึกษา 4-16 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 8-12 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต

3. หมวดวิชาดนตรีศึกษา 12-21 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 11-27 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต

4. หมวดวิชาดนตรี 0-9 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 6-18 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต

5. หมวดวิชาเลือก 6-18 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 0-21 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต

รูปที่ 4.2 เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรวิชาดนตรีศึกษาระดับปริญญาเอก แบบ Ph.D. ประเทศสหรัฐอเมริกา (แบบศึกษาต่อจากปริญญาโท)

จะเห็นได้ว่า หลักสูตร Ph.D.สำหรับผู้สำเร็จระดับมหาบัณฑิต ได้ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาต่างๆเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1. ดนตรีศึกษา 2. วิชาเลือก 3. ครุศึกษา 4. วิจัย และ 5. ดนตรี ในขณะที่หลักสูตร Ph.D.สำหรับผู้ที่สำเร็จระดับปริญญาบัณฑิต จะเรียงลำดับความสำคัญเป็น 1. ดนตรีศึกษา 2. ดนตรี 3. วิจัย 4. ครุศึกษา และ 5. วิชาเลือก หลักสูตร Ph.D. สำหรับผู้เรียนทั้ง 2 ระดับต่างให้ความสำคัญที่สาระของดนตรีศึกษาเป็นลำดับแรก และมีจุดแตกต่างกันที่สังเกตได้ชัด คือ หลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จระดับมหาบัณฑิตให้ความสำคัญกับวิชาเลือกเป็นอย่างมาก เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตัวเอง หรือจัดประสบการณ์ให้ตัวเองได้ตามเป้าหมายของแต่ละคน จากรายวิชาเลือกทั่วไป จนถึง จัดเป็นกลุ่มวิชาโท หรือกลุ่มวิชาตามแนวหลักสูตรแบบพหุวิทยาการก็สามารถทำได้ ในขณะที่ หลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จระดับปริญญาบัณฑิตเห็นความจำเป็น

Copyright by Mahidol University

ของการให้ผู้เรียนต้องมีพื้นความรู้และประสบการณ์ในศาสตร์ดนตรีอย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ ในส่วนของวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่จำเป็นต้องมี ในหลักสูตร จะเห็นได้ว่า ทางมหาวิทยาลัยต่างๆมีการกำหนดจำนวนหน่วยกิตในส่วนของวิทยานิพนธ์ ไม่เกิน 16 หน่วยกิต และ 30 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จระดับมหาบัณฑิต และระดับปริญญาบัณฑิตตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปคือ หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ในสหรัฐอเมริกา ใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามเป้าหมายการผลิตบัณฑิต มีการกำหนดให้ต้องเรียนรายวิชาต่างๆ เฉลี่ยประมาณ 59 หน่วยกิต สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต และประมาณ 85 หน่วยกิต สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ก่อนจะเริ่มทำวิทยานิพนธ์ อีกประมาณ 24 หน่วยกิต

2) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ และออสเตรเลีย

ลักษณะทั่วไป

โปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา ของมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ และ ออสเตรเลีย มีลักษณะทั่วไปคล้ายกัน ใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ (NQF) เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมิน โดยมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะจัดให้ดนตรีศึกษาเป็นแขนงวิชาหนึ่ง ในสาขาวิชาดนตรีวิทยา (Musicology) ใช้ชื่อย่อปริญญา เป็น Ph.D. และ D.Phil. (Doctor of Philosophy) เป็นหลักสูตรที่เน้นการศึกษาวิจัยเป็นหลัก รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อจากระดับปริญญาโท ทั้ง M.Phil. (Master of Philosophy), M.St. (Master of Studies) M.Litt. (Master of Letters) และ Mus.M. หรือ M.Mus. (Master or Music) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจสงวนสิทธิ์การรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ จากมหาวิทยาลัยอื่น หรือมหาวิทยาลัยจากประเทศอื่น โดยให้ผู้เรียน เข้าศึกษาในระดับ M.Phil. ก่อนที่จะเข้าศึกษาในระดับ D.Phil. ต่อไป นอกจากนี้หลักสูตรยังมีความทันสมัยและมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ ด้วยการเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษา ศาสตร์ของดนตรี (ดนตรีศึกษา) ควบคู่ไปกับศาสตร์สาขาอื่นอีกด้วย เช่น ดนตรีกับการเมืองการปกครอง ดนตรีกับกระแสโลกาภิวัตน์ ดนตรีกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดนตรีป๊อบปูล่าและดนตรีในชีวิตประจำวัน (Popular and Vernacular Music) หรือ ดนตรีกับเทคโนโลยี เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ในประเทศอังกฤษ และออสเตรเลีย กำหนดกว้างๆเป็นระยะเวลาในการศึกษาวิจัยแบบเต็มเวลา 3-4 ปี (6 ปี สำหรับการศึกษาแบบบางเวลา) และในมหาวิทยาลัยบางแห่ง ยังจัดการศึกษาแบบเรียนทางไกล (Distance Learning) และแบบ on-line อีกด้วย นอกจากนี้ หลักสูตรยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกลักษณะของชิ้นงานหลักประกอบการขอสำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. สำเร็จการศึกษาด้วยงานวิจัยแบบดั้งเดิม (Traditional research-based Doctor of Philosophy) 2. สำเร็จการศึกษาด้วยผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (Ph.D. by publication) 3. สำเร็จการศึกษาจากการชำนาญงาน (Practice-based Doctorate) 4. สำเร็จการศึกษาด้วยงานในวิชาชีพ (Professional Doctorate) 5. สำเร็จการศึกษาจากการสอน (Taught Doctorate) และ 6. สำเร็จการศึกษาด้วยการทำวิจัยควบคู่กับการฝึกอบรมทักษะชั้นสูงในหน่วยงาน (New Route Ph.D.)

หลักสูตรให้ความสำคัญไปที่ความสมบูรณ์ตามลักษณะและประเภทของงานวิจัยหรือลักษณะของชิ้นงาน ที่ผู้เรียนแต่ละคนดำเนินการศึกษาอยู่ ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไป ทำให้การเรียนรายวิชา ลดบทบาทลง และอาจไม่มีความจำเป็น เพราะการเรียนรายวิชาอาจจะไม่ได้ตอบโจทย์หรือช่วยสนับสนุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับหัวข้อวิจัยหรือลักษณะของชิ้นงานของผู้เรียนแต่ละคน หลักสูตรจึงมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาวิจัยแบบนำตนเอง ในความดูแลของ อาจารย์ที่ปรึกษา (Supervisor) 1-2 ท่าน ช่วยให้คำแนะนำ ให้ผู้เรียนเข้าฟังบรรยาย สัมมนา หรือการประชุมวิชาการจากนักวิชาการต่างๆ ในเรื่องที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของแต่ละคน รวมถึงการนำเสนอผลงานที่จะแสดงพัฒนาการของงาน และฝึกบุคลิกภาพให้กับผู้เรียน

3) รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศสวีเดน

ลักษณะทั่วไป

โปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศสวีเดน ใช้ชื่อปริญญาเป็น PhD in Music Education ใช้การบริหารหลักสูตรและการเชื่อมโยงในโปรแกรมการศึกษา แบบเครือข่าย กับมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และกับประเทศในเครือข่ายด้วยกัน มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร จากผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อ

Copyright© by Chiang Mai University

ผลิตบัณฑิตที่ “ รู้ลึก” ในองค์ความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ของดนตรี ดนตรีศึกษา และ ศาสตร์ของครุศึกษา และ “รู้กว้าง” ในศาสตร์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และดำเนินการวิจัยด้วยตัวผู้เรียนเอง

โครงสร้างหลักสูตร

โปรแกรมการศึกษา ใช้รูปแบบให้เรียนรายวิชา และทำวิทยานิพนธ์ ในระยะเวลาศึกษา 4 ปี โดยกำหนดเป็นระบบหน่วยกิต 240 ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) ซึ่งจะเทียบจากการใช้เวลาในการศึกษาแบบเต็มเวลา 1 ปี = 60 ECTS หน่วยกิต = 1500-1800 ชั่วโมง

โปรแกรมดนตรีศึกษา จัดแบ่งเป็นหมวดวิชา และให้ค่าน้ำหนักเนื้อหา ดังนี้

หมวดวิชาดนตรี	ร้อยละ 40-45
หมวดวิชาการสอน	ร้อยละ 30-35 (รวมกลุ่มวิชาดนตรีศึกษา ร้อยละ 10-15)
หมวดวิชาเลือก	ร้อยละ 20-25 (เลือกได้ทั้งกลุ่มวิชาดนตรี และเลือกเสรี)

ทั้งนี้หลักสูตรยังกำหนดให้ผู้เรียน เริ่มทำวิทยานิพนธ์ ได้ เมื่อผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการศึกษาไปแล้ว ร้อยละ 75 ของการใช้เวลาศึกษาในหลักสูตร (180 ECTS) ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้เสร็จสิ้นการเรียนรายวิชาทั้งหมด

โดยสรุป รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ พัฒนาหลักสูตรโดยใช้ ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อสะท้อนและสร้างเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ก่อนพัฒนาไปสู่เนื้อหารายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมิน ในบางประเทศ ชื่อย่อปริญญานิยมใช้เป็น Ph.D. มากที่สุด ในโครงสร้างหลักสูตรที่มีทั้งแบบต้องเรียนรายวิชาก่อนทำวิทยานิพนธ์ และ การมุ่งพัฒนาชิ้นงานที่เป็นได้หลายรูปแบบ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าผู้เรียนมีความพร้อม (ทั้งองค์ความรู้ ทักษะการศึกษาวิจัย การพัฒนาวิธีคิด) โดยไม่ต้องเรียนรายวิชา หลักสูตรส่วนใหญ่ใช้เวลาการศึกษาแบบเต็มเวลา 3-4 ปี รวมทั้งกำหนดให้ผู้เรียนต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารระดับนานาชาติ

Copyright by Mahidol University

ตอนที่ 2 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่ปรากฏในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไป

จากการสังเกตสภาพทั่วไป และการขอเอกสารหลักสูตรของสถาบันที่ดำเนินการสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ทั้ง 2 สถาบัน ได้แก่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้แสดงข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรทั้ง 2 ไว้ ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

สถาบัน	**มหาวิทยาลัยมหิดล**	**มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**
ชื่อหลักสูตรภาษาไทย	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์
ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ	Doctor of Philosophy Program in Music	Doctor of Philosophy Program in Music
ชื่อปริญญาภาษาไทย	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์)
ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษ	Doctor of Philosophy (Music)	Doctor of Philosophy (Music)
ชื่อย่อ	Ph.D. (Music)	Ph.D. (Music)
ปรัชญาของหลักสูตร (ปรัชญากลางของทุกสาขาวิชาเอก)	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มุ่งสร้างความเป็นเลิศทางด้านดนตรี ทั้งทางองค์ความรู้ และการเป็นนักวิชาการวิชาชีพของศาสตร์สาขานี้ โดยมุ่งเน้นภูมิปัญญาทางดนตรีของตะวันออกอย่างเจาะลึกเป็นพิเศษ รวมทั้งเน้นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาตะวันออกอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ซึ่งผสมผสานความรู้ สหวิชาการด้านดนตรีวิทยา ดนตรีศึกษา และการบริหารจัดการด้านดนตรี มุ่งผลิตบุคลากรที่มีทักษะการวิจัยอย่างอิสระสร้างสรรค์วิเคราะห์และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เพื่อการพัฒนาด้านดุริยางคศิลป์ ตลอดทั้งเป็นบุคคลที่มีภาวะความเป็นผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม ในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ต่อ)

สถาบัน	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
วัตถุประสงค์	1. เพื่อผลิตนักวิชาการและนักวิจัยดนตรีระดับสูงออกไปรับใช้สังคมไทย 2. เพื่อพัฒนาการศึกษาวิชาดนตรีและสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการดนตรี 3. เพื่อสร้างคลังความรู้	หลักสูตรมุ่งผลิตบุคลากรให้มีคุณลักษณะดังนี้ • มีความรู้ในวิชาการด้านดุริยางคศิลป์ขั้นสูง มีความสามารถในการสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่ม สามารถแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ • มีความสามารถและทักษะ ในองค์ความรู้
	ความคิด พลังสร้างสรรค์ของนักวิจัยและนักวิชาการดนตรีในประเทศไทย 4. เพื่อเพิ่มภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมทางดนตรีของประเทศไทย	ที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการดนตรี ดนตรีวิทยา ดนตรีศึกษา และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง • มีความสามารถในการวิจัยทางดุริยางคศิลป์ และสามารถเผยแพร่ผลการวิจัย ให้สังคมได้อย่างเหมาะสม • เป็นผู้นำทางวิทยาการดนตรี ความคิดพลังสร้างสรรค์ของนักวิจัย และนักวิชาการดนตรี อย่างมีคุณภาพและจริยธรรม ในระดับภูมิภาคระดับประเทศและระดับนานาชาติ
คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา	1. สำหรับผู้จบปริญญาโท 1.1 สำเร็จการศึกษาสาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50 1.2 มีประสบการณ์ในอาชีพดนตรีอย่างน้อย 3 ปี ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยเห็นสมควร	1. สำหรับผู้จบปริญญาโท 1.1 สำเร็จการศึกษาสาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง 1.2 ผลสอบภาษาอังกฤษ ใช้คะแนนเฉพาะส่วนการเขียน (writing) TOEFL (Internet-based) ไม่น้อยกว่า 22 TOEFL (Computer-based) ไม่น้อยกว่า 25 TOEFL (Paper-based) ไม่น้อยกว่า 60

copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ต่อ)

สถาบัน	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	1.3 ผลสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 500 หรือ TOEFL (Internet-based) ไม่น้อยกว่า 61 TOEFL (Computer-based) ไม่น้อยกว่า 173 1.4 หากคุณสมบัติไม่ตรงอาจได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2. สำหรับผู้จบปริญญาตรี 2.1 สำเร็จการศึกษาสาขาดนตรี ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50 และตามดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2.2 ผลสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 500 2.3 หากคุณสมบัติไม่ตรงอาจได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร	IELTS (Academic Module) ไม่น้อยกว่า 5.5 หรือ สอบผ่านภาษาอังกฤษ ที่จัดสอบโดยบัณฑิตวิทยาลัย ได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
แผนการเรียน	แผน 2 เน้นการทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ได้แก่ หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต รวม 54 หน่วยกิต	แผน 2 เน้นการทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต ได้แก่ หมวดวิชาแกน 3 หน่วยกิต หมวดวิชาหลัก 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต รวม 57 หน่วยกิต

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ต่อ)

ระบบการเรียน	ในเวลา (วันศุกร์ และ วันเสาร์)	ในเวลา และ นอกเวลา
ระยะเวลาการศึกษา	3 - 6 ปีการศึกษา (ต่อจากปริญญาโท)	3 - 6 ปีการศึกษา (ต่อจาก ปริญญาโท)

จะเห็นได้ว่า ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตรทั้ง 2 สถาบัน มีความคล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านชื่อของหลักสูตร ชื่อปริญญา คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา แผนการเรียน ระบบการเรียน และระยะเวลาการศึกษา จะมีข้อแตกต่างกันก็ในด้านของ ปรัชญา ซึ่งทางวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มุ่งสร้างความเป็นเลิศของศาสตร์และตัววิชาชีพ โดยเน้นที่ภูมิปัญญาตะวันออกเป็นพิเศษ ในขณะที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มุ่งสร้างการผสมผสานองค์ความรู้ดนตรีในลักษณะสหวิชาการ เพื่อให้ได้บัณฑิตมีทักษะการวิจัย มีภาวะผู้นำ และทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

วัตถุประสงค์ โดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล วางเป็นลักษณะของความตั้งใจว่าจะผลิตและจะทำสิ่งใด ในขณะที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วางวัตถุประสงค์ในลักษณะของ คุณลักษณะของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์เป็นเป้าหมายแล้วก็จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 หลักสูตรมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน

ทั้งนี้มีข้อสังเกตบางเรื่อง เช่น การใช้ผลความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ที่ต่างใช้ผลสอบ TOEFL จะเห็นว่าทางวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะใช้ผลที่มีความเข้มข้นน้อยกว่า และมีวิธีการหาทางออกให้กับผู้เรียนไว้ด้วย

นอกจากนี้เรื่องของอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ทั้ง 2 สถาบันต่างก็มีปัจจัยพื้นฐานของการเป็นสถาบันการศึกษาด้านดนตรี อย่างครบถ้วนเพียงพอ รวมทั้งมีลักษณะเด่นเฉพาะในบริบทของตัวเองอีกด้วย โดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีภาพของการเป็นแหล่งศึกษาภูมิปัญญา และศูนย์กลางการศึกษาดนตรีของภูมิภาค และอินโดจีน ในขณะที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัย มหิดล จะมีภาพของความเป็นมหาวิทยาลัยที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างจินตนาการ อีกทั้งการเพาะบ่มบุคลิกภาพของผู้เจริญทางความคิดและมีรสนิยม รวมทั้งความพร้อมและความทันสมัย ระดับนานาชาติ

รูปแบบแผนการเรียน และระบบการเรียน

Copyright by Mahidol University

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้วางแผนการเรียนไว้ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียน ทั้งแบบ แผน 1. ที่เป็นการศึกษาทำวิจัยอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต (หรือ 72

หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต) โดยอาจต้องเรียนรายวิชา และหรือ ทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่ม ตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร หรืออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นสมควรโดยไม่นับหน่วยกิต และแผน 2. ที่ให้ทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาในหมวดวิชาแกน+วิชาหลัก จำนวน 15 หน่วยกิต และรายวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต รวมเป็น 57 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญามหาบัณฑิต (หรือ ทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาในหมวดวิชาแกน วิชาหลัก และวิชาเลือกรวมกันอีก ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต รวมเป็น 72 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต) ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกันกับ รูปแบบแผนการเรียนของ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ใช้รูปแบบแผน 2. ให้ทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาในหมวดวิชาบังคับ จำนวน 15 หน่วยกิต และรายวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต รวมเป็น 54 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญามหาบัณฑิต (หรือ ทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และเรียนรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน 16 หน่วยกิต วิชาบังคับ 15 หน่วยกิต และวิชาเลือกอีก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต รวมเป็น 85 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต) ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ถ้าเลือกศึกษาปริญญาเอก ต่อจากปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องเรียนรายวิชา มากกว่า เรียนที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึง 13 หน่วยกิต (85-72) นอกจากนี้ในเรื่องของระบบการเรียน ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยังมีระบบการเรียนแบบในเวลาและนอกเวลาให้เลือกเรียนตามความเหมาะสมด้านเวลาของผู้เรียนอีกด้วย ในขณะที่ระบบการเรียนของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแบบในเวลา แต่ก็ใช้การจัดตารางเรียนให้มีเฉพาะวันศุกร์ และวันเสาร์เท่านั้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถบริหารเวลาได้ง่าย หากต้องมีการลาเรียนบางเวลาและทำงานไปด้วยพร้อมๆกัน

อย่างไรก็ตาม รูปแบบแผนการเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของทั้ง 2 สถาบัน จะเปิดสอนเฉพาะทางเลือกแบบแผน 2 เท่านั้น กล่าวคือ ทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชา 18 หน่วยกิต (มหิดล) หรือ 21 หน่วยกิต (มหาสารคาม) สำหรับผู้ที่สำเร็จมหาบัณฑิตมาแล้ว และเป็นระบบการเรียนแบบในเวลาเท่านั้น

รายวิชาในหลักสูตร

หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดสอน 3 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกดนตรีศึกษา วิชาเอกดนตรีวิทยา และ วิชาเอกการบริหารจัดการดนตรี ซึ่งมีการจัดรายวิชาต่างๆ ได้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละกลุ่ม และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านของการเลือกเรียนรายวิชาเลือกเพิ่มเติม หรือในด้านของการเชื่อมโยงหรือบูรณาการศาสตร์ในกลุ่มวิชาดนตรีด้วยกัน วิชาในศาสตร์อื่น รวมทั้งเกิดลักษณะของความเป็น

Copyright© by Mahasarakham University

หลักสูตรแบบพหุวิทยาการ (multidisciplinary) ได้ง่าย รายวิชาในหลักสูตร แบ่งเป็น 4 หมวดวิชา ได้แก่ 1.หมวดวิชาแกน ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต 2. หมวดวิชาหลัก ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามกลุ่มสาขาวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต 3. หมวดวิชาเลือก ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต และ 4. หมวดวิทยานิพนธ์ ที่ผู้เรียนต้องเรียนตามแผนการเรียนของแต่ละคน คือ แผน 2. เรียน 36 หน่วยกิต และ แผน 1. เรียน 48 หน่วยกิต

ในขณะที่หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาดนตรี ของมหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอน 2 สาขาวิชา ได้แก่ วิชาเอกดนตรีศึกษา และ วิชาเอกดนตรีวิทยา ซึ่งมีการจัดรายวิชาต่างๆ ได้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละสาขา และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านของการเลือกเรียนรายวิชาเลือกเพิ่มเติม หรือในด้านของการเชื่อมโยงหรือบูรณาการศาสตร์ในกลุ่มวิชาดนตรีด้วยกัน (ตัวอย่างรายวิชาในหลักสูตร ดูได้ในภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.6 แสดงรูปแบบแผนการเรียนและจำนวนรายวิชาของหลักสูตรในประเทศไทย

สถาบัน	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม. มหิดล				วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม. มหาสารคาม			
ผู้เรียนจบหลักสูตร	ป โท		ป ตรี		ป โท		ป ตรี	
แผนการเรียน	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต
แผน 1 ไม่เปิดสอน	วิทยานิพนธ์	48			วิทยานิพนธ์	48		
แผน 2	วิทยานิพนธ์	36	วิทยานิพนธ์	48	วิทยานิพนธ์	36	วิทยานิพนธ์	48
			พื้นฐาน	16	วิชาแกน	3		
	วิชาบังคับ	15	วิชาบังคับ	15	วิชาบังคับ	12	บังคับ + เลือก	24
	วิชาเลือก	3	วิชาเลือก	6	วิชาเลือก	6		
		54		85		57		72

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอกดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะใช้การเรียนการสอนแบบบรรยาย สำหรับวิชาที่เน้นเนื้อหาทางทฤษฎีในสัดส่วนที่ไม่มากนัก และเป็นการบรรยายผสมกับการอภิปราย จากนั้นจะพยายามเน้นไปที่การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงพื้นที่ หรือได้ลงมือปฏิบัติการทำงานจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการนำหลักการหรือทฤษฎีไปใช้ เห็นภาพ และเข้าใจกระบวนการ เกิดการคิดเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งการคิดบริหารจัดการกับปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลและมีประสิทธิภาพ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น โดยมีอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด และพร้อมจะให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียน

Copyright© by Mahidol University

เกิดปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือ จากนั้นในกระบวนการนำเสนอผลงานหรือแสดงพัฒนาการของงาน ก็จะเป็นการฝึกการเตรียมตัว ทักษะการพูดและการนำเสนอ โดยการจัดเป็นเวทีที่จะฝึกบุคลิกภาพของความเป็นนักวิชาการให้กับผู้เรียน ซึ่งอาจารย์บางท่านมองว่าการที่ผู้เรียนกล้านำเสนอผลงาน นับว่าเป็นการแสดงออกของพลังสร้างสรรค์ เป็นความสวยงาม และงอกงามทางวิชาการ และรู้สึกภาคภูมิใจกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ หลักสูตรยังมีกระบวนการประเมินผลงานรายบุคคลในทุกปีการศึกษาด้วย เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้กระตือรือร้น มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมองว่าจะช่วยลดจำนวนของการไม่สำเร็จการศึกษาของผู้เรียนได้อีกด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอกดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เน้นรูปแบบการเรียนรู้ ในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิด การสนทนา การฟังประสบการณ์และวิธีคิด(คิดต่าง คิดนอกกรอบ)จากอาจารย์ผู้สอนหรือวิทยากร การสัมมนา อีกทั้งการศึกษาดูงานในต่างประเทศเพื่อเปิดวิสัยทัศน์ให้กับผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่าง เกิดการคิดวิเคราะห์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนไปคิดต่อ ตกผลึกความคิด และคิดสร้างสรรค์งานด้วยตัวเองต่อไป

ทั้งนี้ ทางด้านการนำเสนอผลงาน ผู้เรียนหลายท่านให้ความเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษในเชิงวิชาการ รวมทั้งมีผู้เรียนบางท่านบอกว่ามีปัญหาเดียวกันทั้งภาษาอังกฤษและภาษา ไทย ซึ่งเป็นปัญหามาตั้งแต่การเรียนในระดับปริญญาตรีมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม ตระหนักว่า การนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งการทดสอบความสามารถในภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ดีและจำเป็น ในฐานะของการเป็นบัณฑิตระดับปริญญาเอก

โดยสรุป กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ บรรยาย อภิปราย สัมมนา ลงพื้นที่ วิจัย และศึกษาดูงาน และมีวิธีการประเมิน ได้แก่ การสอบข้อเขียน การสอบทักษะ การสังเกตพฤติกรรม ประเมินกระบวนการทำงาน บทบาทที่เข้าร่วมงาน การประเมินโครงงานและรายงาน

จากข้อค้นพบด้านสภาพหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาดนตรีศึกษาของต่างประเทศและในประเทศข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปรวมหลักสูตรดังกล่าวไว้ในตารางที่ 4.7 ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.7 ตารางสรุปสภาพหลักสูตรของต่างประเทศและในประเทศ

	สหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	สวีเดน	ออสเตรเลีย	ไทย
ฐานข้อมูลที่ใช้	Learning Outcomes		Learning outcomes	Learning outcomes	Learning outcomes
การประกันคุณภาพ	รับรองโดย MENC, NASM	NQF	NQF	NQF	TQF
ชื่อย่อปริญญา	PhD, EdD,DME,DMA	Dphil	PhD	Dphil	PhD
ระยะเวลาศึกษา	3-5 ปี เน้น full-time	3-4 ปี เน้น full-time	4 ปี เน้น full-time	3-4 ปี เน้น full-time	3-6 ปี เน้น full-time
ระบบการเรียนอื่น	part-time, on-line	part-time, on-line		part-time, on-line	
โครงสร้างหลักสูตร	วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์
	วิชาบังคับ		วิชาบังคับ		วิชาบังคับ
	วิชาเลือก		วิชาเลือก		วิชาเลือก
กิจกรรมการเรียนรู้หลัก	วิจัย,สัมมนา, อภิปราย	วิจัย,สัมมนา	วิจัย,สัมมนา, อภิปราย	วิจัย,สัมมนา	วิจัย,สัมมนา, อภิปราย
	การให้คำปรึกษา	การให้คำปรึกษา	การให้คำปรึกษา	การให้คำปรึกษา	การให้คำปรึกษา
กิจกรรมอื่นๆ	จัด-ร่วมประชุมวิชาการ	จัด-ร่วมประชุมวิชาการ	จัด-ร่วมประชุมวิชาการ	จัด-ร่วมประชุมวิชาการ	จัด-ร่วมประชุมวิชาการ
	นำเสนอรายงาน	นำเสนอรายงาน	นำเสนอรายงาน	นำเสนอรายงาน	นำเสนอรายงาน
	ภาคสนาม, ดูงาน,โครงงาน	ภาคสนาม, ดูงาน,โครงงาน	ภาคสนาม, ดูงาน,โครงงาน	ภาคสนาม, ดูงาน,โครงงาน	ภาคสนาม, ดูงาน,โครงงาน
ประเมินผล	รายวิชา(Letter grade)	รายวิชา(Letter grade)	รายวิชา(Letter grade)	รายวิชา(Letter grade)	รายวิชา(Letter grade)
	สอบQE	สอบQE	สอบQE	สอบQE	สอบQE
	สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์	สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์	สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์	สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์	สอบหัวข้อวิทยานิพนธ์
	สอบวิทยานิพนธ์	สอบวิทยานิพนธ์	สอบวิทยานิพนธ์	สอบวิทยานิพนธ์	สอบวิทยานิพนธ์
	ตีพิมพ์บทความ	ตีพิมพ์บทความ	ตีพิมพ์บทความ	ตีพิมพ์บทความ	ตีพิมพ์บทความ

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยานิพนธ์

วิชาวิทยานิพนธ์ (Dissertation)

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแผน ก ตามโครงสร้างหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต เป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องสร้างผลงานเอกสารที่เป็นรูปธรรม โดยใช้กระบวนการวิจัยที่แสดงถึงรายละเอียดของขั้นตอน วิธีการและผลของการศึกษา (ข้อค้นพบ) ที่มีความเป็นนวัตกรรม หรือมีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างองค์ความรู้ใหม่ในระดับที่เป็นสากล ใช้การเขียนอย่างมีระบบ แบบแผน ผู้เรียนเป็นผู้วางแผน กำหนดหัวข้อ กำหนดวิธีการ บริหารจัดการเวลา และนำเสนอด้วยตนเอง โดยมีคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1-3 ท่านเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยขยายมุมมอง และกลั่นกรองความคิด พิจารณาความเป็นไปได้ ช่วยแก้ไขปัญหาให้คำแนะนำในทุกกระบวนการ

ทั้งนี้ วิชาวิทยานิพนธ์ถือเป็นกระบวนการในการสร้างบัณฑิตให้มีความเป็นนักวิชาการ เป็นนักคิด ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถศึกษาเพิ่มเติม ต่อยอดความรู้ และพัฒนาตนเอง วิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการเขียนเชิงวิชาการ ตลอดจนมีความอุตสาหะ มุ่งมั่น เพื่อไปสู่เป้าหมาย

กระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์

การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการ โดยคณะอาจารย์เป็นผู้ฝึก อบรม แนะนำ ให้ประสบการณ์ เป็นการช่วยเหลือเชิงวิชาการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด ทักษะการทำงานวิจัย ให้สามารถตอบประเด็นคำถามหรือปัญหาการวิจัยได้ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาที่ตรงกับหัวข้อการวิจัย 2-3 คน อีกทั้ง ยังมีภาระงานที่สอดคล้อง เพียงพอกับการให้คำปรึกษา

2. การบริหารการให้คำปรึกษา

อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน เพื่อช่วยประสานงาน อำนวยความสะดวก รวมถึงการวางแผน และมีมาตรการการติดตาม และการประเมินผลด้วย

Copyright by Mahidol University

3. การกำกับและติดตามการดำเนินงาน

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนต้องวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนแผนงานให้เหมาะสมกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

4. การประเมินผลวิทยานิพนธ์

4.1 ตัววิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของวิทยานิพนธ์ โดยปราศจากอคติ

4.2 ผู้เรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาประเมินผู้เรียนว่ามีความรอบรู้ และมีความพร้อมที่จะสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้

5. การให้คำปรึกษาด้านการตีพิมพ์ผลงาน

ขั้นตอนนี้ควรอยู่ในแผนงานตั้งแต่เริ่มต้น เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาต้องสะท้อนคุณภาพของผลงานวิทยานิพนธ์ เพื่อร่วมกันวางแผนการเผยแพร่ตีพิมพ์ในโอกาส และช่องทางที่เหมาะสม

6. การประเมินผลภาพรวม

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงาน และกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่อง อุปสรรค และการแก้ปัญหา รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่ผู้เรียน เมื่อต้องไปเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อไป

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเป็นผู้รู้ลึก รู้จริง มีความเชี่ยวชาญจริงในเรื่องที่รับมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ต้องเป็นผู้มีจินตนาการ พร้อมให้ความช่วยเหลือและหาทางออกให้ผู้เรียนได้ นอกจากความรอบรู้แล้ว ยังต้องเป็นผู้มีความคิดเชิงบวก มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ให้เกียรติผู้เรียน พร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพ ความเป็นตัวตน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เป็นผู้ยึดติดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาอาจต้องมีบทบาทเป็นต้นแบบ เป็นผู้สอน เป็นผู้วิจารณ์ เป็นผู้ร่วมงาน หรือเป็นผู้ประเมินอีกด้วย

Copyright by Mahidol University

การประเมินผล (วิทยานิพนธ์)

สถาบันที่เปิดสอนกำหนดการประเมินผลวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีการประชุมลงความเห็นของคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ใช้แบบประเมินที่แบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของหัวข้อ คำถามการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความใหม่และความเป็นประโยชน์ของข้อค้นพบ ผลการวิจัย การสรุปผล การอภิปรายผล การใช้ภาษา ความถูกต้องตามรูปแบบและข้อกำหนดของรูปเล่ม และคุณภาพการนำเสนอ อีกทั้งจัดให้มีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

จากสภาพการจัดการประเมินของสถาบันที่เปิดสอนในปัจจุบัน มีการใช้สัญลักษณ์ ที่สะท้อนคุณภาพและความก้าวหน้าของงานวิทยานิพนธ์ของผู้เรียนในระหว่างการดำเนินงานในแต่ละภาคการศึกษาและเมื่อสำเร็จการศึกษา แตกต่างกันไปตารางต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.8 การประเมินวิชาวิทยานิพนธ์ของสถาบันในไทยและต่างประเทศ

สถาบัน	สถานะ	สัญลักษณ์	ผลการประเมิน
ม มหิดล	ระหว่างภาคการศึกษา	S	ผลเป็นที่พอใจ
		P	การทำวิทยานิพนธ์ยังไม่สิ้นสุด
		U	ผลไม่เป็นที่พอใจ
		X	ยังไม่ได้รับผลการประเมิน
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		ผ่าน
			ผ่าน(แบบมีเงื่อนไข)
			ไม่ผ่าน
ม มหาสารคาม	ระหว่างภาคการศึกษา	S	ผลเป็นที่พอใจ
		S (1-6)	ผลเป็นที่พอใจบางส่วนตาม น.ก.
		U	ผลไม่เป็นที่พอใจ
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		ดีเยี่ยม
			ดี
			ผ่าน
			ไม่ผ่าน
ม ในสหรัฐอเมริกา	ระหว่างภาคการศึกษา	S	Satisfactory Research
		U	Unsatisfactory Research
		IP	in progress
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		pass
			pass with conditioned
			fail
ม ในสหราชอาณาจักร	ระหว่างภาคการศึกษา	pass	
		fail	
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		distinction (70% +)
			merit (60-69%)
			pass (50-59%)
			fail (1-49%)
ม ในสวีเดน	ระหว่างภาคการศึกษา	pass	
		fail	
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		distinction
			pass
			fail
ม ในออสเตรเลีย	ระหว่างภาคการศึกษา	P	passing grade
		N	failing grade
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		award
			more requirements
			opportunity to resubmit
			fail

Copyright© by Mahidol University

ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูล และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ บุคคลข้อมูล

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูล และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาโดยพิจารณาจากแนวคิดในการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาเอก กรอบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นโยบายและเป้าหมายด้านการศึกษา ทิศทางการอุดมศึกษา บริบททางสังคม บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปคุณลักษณะได้ดังต่อไปนี้

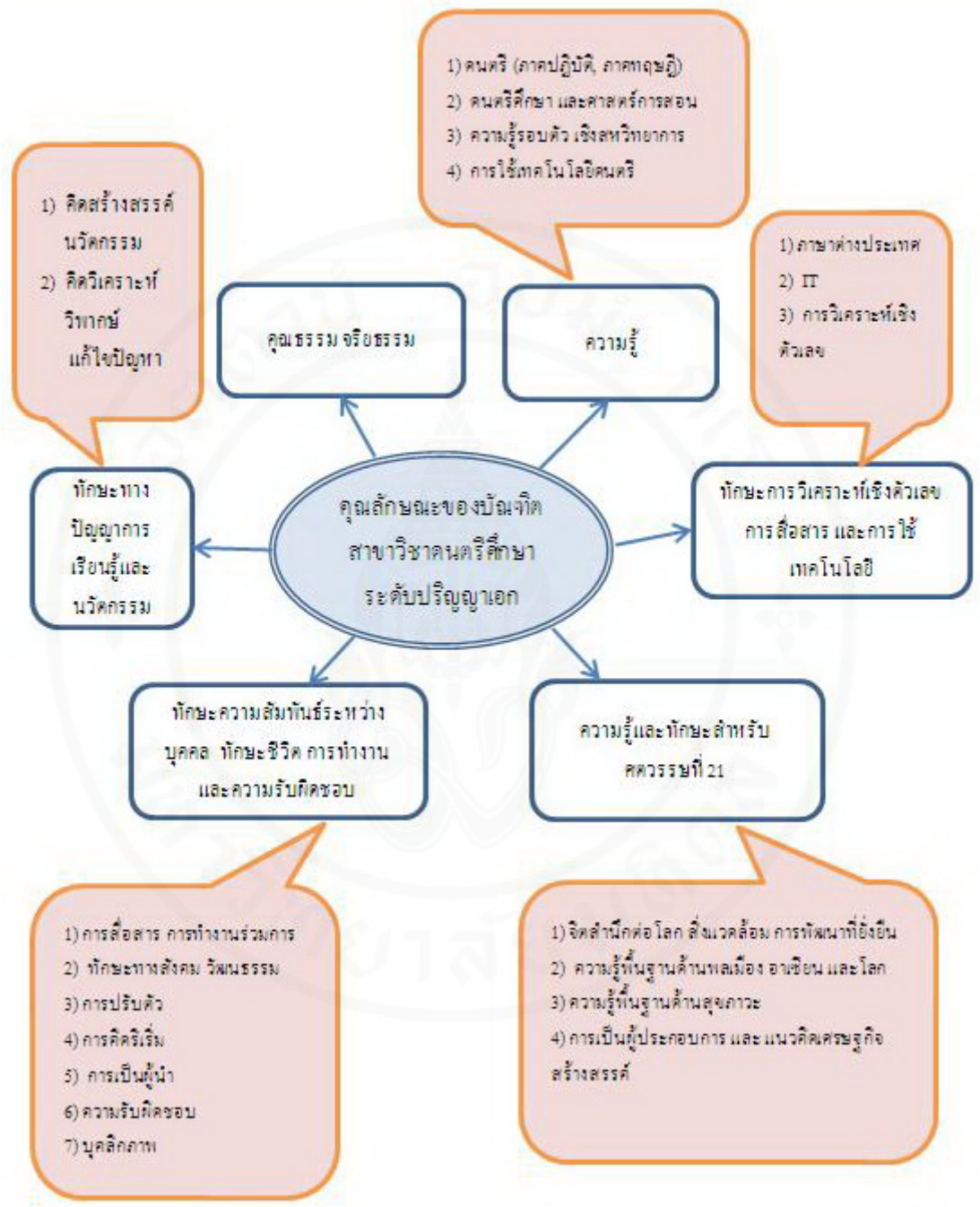
1. คุณลักษณะด้าน คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่
   - (1) การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม
   - (2) การเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น
   - (3) ความซื่อตรง
2. ความรู้ ได้แก่
   - (1) ความรู้ในเรื่องดนตรี (ภาคปฏิบัติ และ ภาคทฤษฎี)
   - (2) ความรู้ในสาระวิชาดนตรีศึกษา และศาสตร์การสอน
   - (3) ความรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ
   - (4) การใช้เทคโนโลยีดนตรี
3. ทักษะทางปัญญา การเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่
   - (1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
   - (2) การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิต การทำงาน และความรับผิดชอบ
   - (1) การติดต่อสื่อสารและการทำงานร่วมกัน
   - (2) ทักษะทางสังคม ความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
   - (3) ทักษะการยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว
   - (4) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง
   - (5) ทักษะการเป็นผู้นำ
   - (6) ความรับผิดชอบ

Copyright by Mahidol University

(7) บุคลิกภาพ

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
   (1) ทักษะภาษาต่างประเทศ
   (2) ความรู้พื้นฐาน และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
   (3) การคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข
6. ความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21
   (1) จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน
   (2) ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง อาเซียน และโลก
   (3) ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ
   (4) การเป็นผู้ประกอบการ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4.3 แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก จากการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

Copyright by Mahidol University

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ บุคคลข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งเป็นด้านต่างๆได้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านความรู้ ต้องมีความรู้ลึก และรอบด้าน

1.1 ความรู้ในศาสตร์ดนตรี ได้แก่

1.1.1 ทักษะทางดนตรี (musical skill)

(1) มีความรู้ ความเข้าใจในมุมกว้าง ด้านดนตรีไทย ดนตรีสากล ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียน และ ดนตรีโลก

(2) มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

(3) ต้องรู้ถึงระดับจิตวิญญาณของดนตรี

(4) มีทักษะพื้นฐานทั้งการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ การปฏิบัติเครื่องมือโท และพื้นฐานการเล่นเปียโน รวมทั้งการอ่านและบันทึกตัวโน้ต

1.1.2 องค์ประกอบดนตรี ทฤษฎีดนตรี วรรณคดี และประวัติดนตรี

1.1.3 ปรัชญา และสาระดนตรีศึกษา

1.2 ความรู้ในศาสตร์ความเป็นครู (ครุศึกษา)

1.2.1 ความรู้การศึกษาศาสตร์ (เข้าใจปรัชญา จิตวิทยา หลักสูตร พัฒนาหลักสูตรได้ ประเมินหลักสูตรเป็น สร้างพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบการประเมินได้ เป็นต้น)

1.2.2 ทักษะด้านการสอน

1.2.3 รู้กว้างในหลักสูตรของศาสตร์อื่นๆ และรู้จักการหล่อหลอมกระบวนการคิดจากศาสตร์ต่างๆ

1.3 ความรู้ในศาสตร์การสอนดนตรี (เข้าใจในหลักการสอน กลวิธีการสอน จิตวิทยาการสอนหลักสูตรดนตรี)

1.4 ความรู้และทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดนตรี

1.5 ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีศึกษา

Copyright by Mahidol University

2. คุณลักษณะทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม

(1) มีคุณธรรม จริยธรรม

(2) มีความเอื้ออาทรต่อคนในวิชาชีพ และ นอกวิชาชีพ ความเป็นกัลยาณมิตร

(3) ภูมิใจในวิชาชีพ

(4) ภูมิใจในตนเอง รู้จักคุณค่าของตนเอง มี Self esteem

(5) ความซื่อสัตย์

(6) มีความคิดในการปลูกฝังรักความเป็นไทย

(7) มีจิตสำนึกที่จะทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ

(8) มีรสนิยม

3. ทักษะการศึกษาวิจัยและการนำเสนองานทางวิชาการ

(1) มีทักษะการศึกษาวิจัย

(2) มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษ ทั้งการพูด การเขียน และการเสนอผลงานทางวิชาการ สามารถโต้ตอบทางวิชาการได้ในระดับสากล

4. ทักษะการคิด วิธีคิด เชาวน์ปัญญา

(1) คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ

(2) การคิดอย่างเป็นระบบ

(3) คิดวิเคราะห์

(4) คิดเชื่อมโยง บูรณาการ

(5) คิดต่างมุม คิดหลากหลาย

(6) คิดเป็นเหตุเป็นผล

(7) คิดเป็น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

(8) เติบโตทางความคิด ตกผลึกความรู้

(9) กล้าที่จะคิด มีอิสระทางความคิด

(10) ความสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การทำงานได้ สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ กับศาสตร์ของตนแล้วพัฒนาเกิดงานใหม่ๆได้

(11) พัฒนามุมมอง ความรู้ วิสัยทัศน์ ทัศนคติ ปรัชญา อยู่ตลอดเวลา และนำมาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา มองการณ์ไกล

Copyright by Mahidol University

(12) คิดพัฒนา คิดก้าวหน้า

(13) คิดเป็น คิดไทย รู้จักสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ที่สอดคล้องกับสังคมไทย

(14) คิดที่จะสร้างคุณค่าของดนตรีศึกษา (ในเชิงที่ถนัด) ให้เกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในสังคม และต่อการพัฒนาประเทศ

(15) คิดทันสมัย รู้เท่าทันความเป็นไปของโลก

5. ทักษะทางสังคม และบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม

(1) ทำงานเป็นทีม

(2) มีมนุษยสัมพันธ์

(3) มีความรับผิดชอบ

(4) มีการจัดการทางอารมณ์ที่ดี

(5) การมีวินัยในสังคม

(6) รู้จักการปรับตัว แลกเปลี่ยนความเหมือนและความแตกต่าง

(7) ลักษณะที่ปรากฏต่อสาธารณชน ต้องเป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นปัญญาชน เป็นที่พึ่งทางการศึกษา มีบุคลิกภาพของความเป็นครู ชัดเจนในเพศ เพราะจะต้องเป็นต้นแบบในฐานะของความเป็นครู

(8) ไม่วางอำนาจ หลงตัวเอง ให้เกียรติผู้อื่น

(9) กล้าสู้ ไม่ย่อท้อ กล้าตัดสินใจ

(10) การเป็นผู้นำ

6. ความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นที่จำเป็น

(1) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารภาษา บัณฑิตอาจจะต้องรู้ถึง 3 ภาษาคือ ไทย อังกฤษ และภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา หรือ ภาษาจีน

(2) มีทักษะในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ไปสู่คนทุกระดับ ทั้งการพูด การนำเสนอผลงานการแปลตำราวิชาการ

(3) มีความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยี

(4) ต้องมีความรู้กว้าง มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับกระแสโลก ต้องรู้จักการปรับตัว (รู้จัก เข้าใจ และเป็นส่วนหนึ่ง)

(5) ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต

Copyright by Mahidol University

(6) เป็นผู้นำทางความรู้ และชี้นำได้

(7) มีทักษะในการทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรมหรือเอกชน

(8) มีความรู้ และทักษะในการดูแลสุขภาพ ดูแลสิ่งแวดล้อม

(9) ทักษะการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

(10) ความรู้ในเชิงนโยบาย

(11) มีทักษะของผู้ประกอบการ (การบริหารจัดการ กฎหมาย การตลาด เป็นต้น)

(12) มีพื้นความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การดนตรี เช่น การพัฒนากล้ามเนื้อสำหรับเล่นดนตรี

(13) รู้จักการบริหารจัดการตนเองให้ได้ผลลัพธ์ปลายทางตามที่ได้ตั้งไว้

จากการประมวลความคิดเห็นจากบุคคลข้อมูล พบว่า ทุกกลุ่ม มีความเห็นใกล้เคียงกัน โดยในด้านความรู้ พบว่าบัณฑิตจะต้องมีพื้นความรู้ทางด้านดนตรีทั้งทฤษฎีและทักษะมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในระดับปริญญาเอกในระดับที่มากพอ และเมื่อผ่านหลักสูตรแล้ว จะต้องมีความรู้ มีทักษะทางด้านดนตรี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถสร้างองค์ความรู้ต่อยอดจากความเชี่ยวชาญเดิมของตน คุณลักษณะบางด้าน อาจเป็นคุณลักษณะที่ต้องมีเป็นพื้นฐาน โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดรายวิชา

ในกลุ่มผู้จ้างหรือผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีทักษะพื้นฐานทางด้านดนตรีมากกว่าพื้นความรู้ทางด้านทฤษฎี และมองว่าในโลกปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญกับศาสตร์อื่นๆ รวมถึงทักษะของความเป็นผู้ประกอบการที่ต้องรู้ให้กว้างไว้ อาทิ ต้องรู้ และมีทักษะในด้านการบริหารจัดการ ด้านกฎหมาย (เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์) การจัดการงบประมาณ เงินทุน การตลาดเชิงวิชาการ (เช่น รู้จักการจับกระแส สอดแทรกความรู้ทางดนตรีศึกษา เป็นต้น)

ในขณะที่มุมมองของผู้ให้ทุน เน้น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะของความเป็นอาจารย์สามารถ สอน ถ่ายทอด และ ตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยกันพัฒนาประเทศ มีความเสียสละ รับผิดชอบ กลับมาทำงานในภูมิภาค และสามารถบริหารเวลาให้จบได้ตามกำหนด เรื่องความรู้ ผู้เรียนมีความสามารถในการค้นหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง แต่หลักสูตรที่จะสร้างบัณฑิต จะช่วยอย่างไร ให้บัณฑิต มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและตอบแทนประเทศชาติ

Copyright by Mahidol University

นอกจากนี้คุณลักษณะที่จะต้องมีและสำคัญมาก คือ คุณลักษณะทางด้านความคิด บัณฑิตจะต้องคิดเป็น คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการ

เชื่อมโยงความรู้ในวิชาชีพกับศาสตร์อื่นๆ แล้วนำไปพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ ต้องบูรณาการความคิด (integration) คิดได้ เข้าใจปัญหาตั้งแต่ต้นทาง รู้ถึงความต้องการจำเป็น จินตนาการเห็นอะไรเป็นเหตุของอะไร มองเห็นองค์รวมของการแก้ปัญหา และการจัดการให้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลก

ทั้งนี้ในกลุ่มผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ทุน เน้นให้ความสำคัญกับทักษะในการคิดพัฒนาวิธีการสอน บัณฑิตซึ่งจะออกไปเป็นครู จะต้องรู้จักวิธีคิดหรือการค้นหาวิธีสอนให้ประสบความสำเร็จ และรู้จักวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กคิดเป็น รู้จักการจัดรายวิชาที่ก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนา EQ ควบคู่ไปกับ IQ อย่างสมดุลกัน

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลข้อมูลแต่ละกลุ่ม

บุคคลข้อมูล	คุณลักษณะที่ให้ความสำคัญ	หมายเหตุ
ทุกกลุ่ม	-มีความรู้ (รู้ลึก รู้รอบ) -มีทักษะวิจัย -ต้องมีพื้นฐานด้านดนตรี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน -เป็นผู้คิดเป็น -สร้างสรรค์สิ่งใหม่ -มีความสามารถในการใช้ภาษาทั้งไทยและอังกฤษ -มีคุณธรรม จริยธรรม	คุณลักษณะบางด้าน อาจต้องมีเป็นพื้นฐาน โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดเป็นรายวิชา
ผู้จ้าง หรือ ผู้บริหาร	เน้นเรื่องทักษะความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และ มีทักษะการบริหาร จัดการ วางแผน คาดการณ์ และการเป็นผู้ประกอบการ	

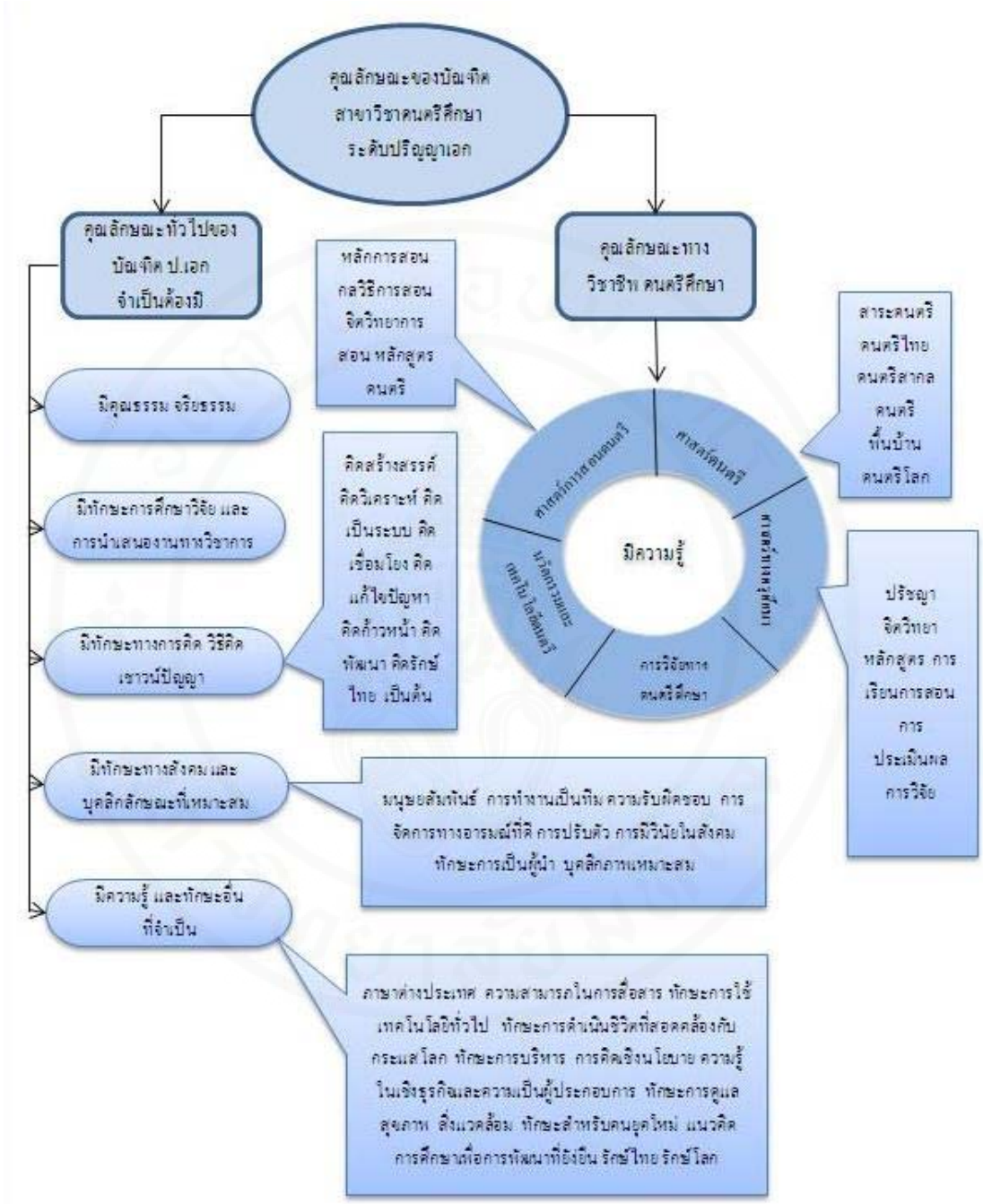
Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลข้อมูลแต่ละกลุ่ม (ต่อ)

บุคคลข้อมูล	คุณลักษณะที่ให้ความสำคัญ	หมายเหตุ
ผู้ให้ทุน	มีความรู้ด้านครุศึกษา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม คิดหาข้อสรุปและพัฒนาต่อยอดได้ มีจิตสำนึกต่อโลกสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย (รักษ์ไทย) และตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยกันพัฒนาประเทศ	
ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ	เน้นทักษะการเป็นครู สามารถพัฒนาหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	

จากการรวบรวมข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก ไว้ดังรูปที่ 4.4

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4.4 แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก จากความคิดเห็นของบุคคลข้อมูล

Copyright by Mahidol University

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา จากการศึกษาเอกสาร (รูปที่ 4.3) และข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ (รูปที่ 4.4) ได้เป็นคุณลักษณะด้านต่างๆดังนี้

<u>คุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิตปริญญาเอก</u>

1. มีคุณธรรม จริยธรรม
2. มีทักษะด้านการศึกษาวิจัย และการนำเสนองานทางวิชาการ
    (1) มีความสามารถในการออกแบบ และวางแผนการวิจัย
    (2) มีทักษะการทำวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณ
    (3) สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพงานสอน หรือโครงงานได้
    (4) มีทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติ และนานาชาติ
3. มีทักษะทางปัญญา และการคิด
    (1) คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ
    (2) คิดอย่างเป็นระบบ
    (3) คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา
    (4) คิดเชื่อมโยง บูรณาการ
    (5) คิดก้าวหน้า คิดพัฒนา
    (6) คิดเป็น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
    (7) สามารถนำความรอบรู้มาใช้ในการวิพากย์ วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์
4. มีทักษะทางสังคม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคลิกภาพเหมาะสม
    (1) มีมนุษยสัมพันธ์
    (2) มีทักษะการทำงานเป็นทีม
    (3) มีความรับผิดชอบ
    (4) มีการจัดการทางอารมณ์ที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์
    (5) มีความสามารถในการปรับตัว วางตัวดี สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม
    (6) มีวินัยในสังคม

Copyright by Mahidol University

(7) ทักษะการเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อความสำเร็จ ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ กล้าตัดสินใจ

(8) มีบุคลิกภาพเหมาะสม เป็นสุภาพชน มีบุคลิกภาพของความเป็นครูหรือนักวิชาการที่น่าเชื่อถือ

5. มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

(1) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และ อังกฤษ ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ในระดับดี

(2) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารในระบบอินเตอร์เน็ต

(3) รู้จักและมีความชำนาญในการประยุกต์ใช้ซอฟแวร์เพื่อสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่างๆ

(4) มีทักษะทางคณิตศาสตร์ สถิติ

(5) มีความรู้ และทักษะเชิงธุรกิจ ความเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่

(5.1) มีพื้นความรู้ทางธุรกิจ การบริหารจัดการ การตลาด การประชาสัมพันธ์ กฎหมาย

(5.2) กล้าคิดนอกกรอบ คิดต่าง คิดทำสิ่งใหม่

(5.3) มีแนวทาง เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ บริการ กิจกรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรม

(5.4) กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ อยู่บนหลักการที่เหมาะสม

(5.5) นำวิธีคิดแบบผู้ประกอบการมาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ งานสอน และกิจกรรม

(6) ความรู้รอบตัวเชิงสหวิทยาการ

(7) มีความใฝ่รู้ เชื่อมโยงศาสตร์

(8) มีแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(8.1) ให้ความสำคัญกับการนำจินตนาการมาอยู่ในกระบวนการปฏิบัติ

(9) มีความรู้พื้นฐานด้านการเป็นพลเมืองโลก อาเซียน

(10) มีความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ

6. มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก

(1) มีจิตสำนึกต่อโลก สิ่งแวดล้อม

(2) มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน

Copyright by Mahidol University

(3) ดำรงความเป็นไทย

<u>คุณลักษณะด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ดนตรีศึกษา</u>

7. คุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาชีพดนตรีศึกษา ต้องมีความรู้ลึก และรอบด้าน

7.1 ความรู้ในศาสตร์ดนตรี ความเป็นนักดนตรี (musicianship) เป็นคุณลักษณะที่ต้องมีพื้นฐานมาก่อนเข้าศึกษา ได้แก่

7.1.1 ด้านทักษะเครื่องมือและการแสดงดนตรี (performance)

(1) มีทักษะพื้นฐานของการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ การปฏิบัติเครื่องมือ และการอ่านโน้ต

(2) มีทักษะการเล่นเครื่องมือหลักได้ในระดับสูง ซึ่งรวมถึงการเล่นเครื่องมือด้วยเทคนิคเฉพาะเครื่องในระดับสูง

(3) มีความมั่นคงของมือทั้งซ้าย – ขวา และมีการวางตำแหน่งในการเล่นเครื่องมือเอกได้อย่างถูกต้อง ไม่เกร็ง และสามารถผลิตเสียงจากเครื่องมือได้อย่างมีคุณภาพ

(4) มีความเข้าใจในบทเพลง สามารถบรรเลงได้อย่างเข้าถึงอารมณ์ของบทเพลง ทั้งตามที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ รวมทั้งสามารถคิดตีความบทเพลงได้ด้วยตัวเอง

(5) มีความมั่นใจ มีบุคลิกในการแสดงดนตรีต่อสาธารณะในระดับดี

7.1.2 ด้านทักษะการฟัง และการร้องโน้ต (sight singing)

(1) สามารถขับร้องโน้ตได้ถูกระดับเสียงและจังหวะแบบ movable DO ได้

(2) อ่านและร้องโน้ตใน score ได้ทุกแนวเสียง รวมทั้งขับร้องแบบประสานเสียงกับโน้ตในแนวเสียงอื่นๆได้

Copyright by Mahidol University

7.1.3 ด้านทักษะการเล่นเปียโน (piano proficiency)

(1) มีทักษะการเล่นเปียโนในระดับปานกลาง เพียงพอที่จะเล่นประกอบกับการขับร้อง หรือการบรรเลงกับเครื่องมืออื่นๆ ได้

7.1.4 ความรู้รอบด้านประวัติ วรรณคดีดนตรี และทฤษฎีดนตรี

(1) เข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ฉันทลักษณ์ รูปแบบ ลักษณะของเสียง และสีสัน

(2) สามารถบอกได้ถึงภาพรวมของประวัติดนตรีในยุคสมัยต่างๆ ทั้งในเรื่องของลักษณะ องค์ประกอบ และรูปแบบของดนตรี วงดนตรี เครื่องดนตรี คีตกวี บทเพลงที่ได้รับความนิยม ศัพท์สังคีต รวมทั้งรูปแบบการประสานเสียง และ รูปพรรณดนตรี (Texture)

7.1.5 ด้านการเล่นรวมวง และควบคุมวงดนตรี

(1) มีประสบการณ์การเล่นดนตรีในวงดนตรี

(2) สามารถควบคุมวงดนตรี และ อำนวยเพลงได้

(3) เข้าใจบทบาทของเครื่องมือต่างๆ ในวงดนตรี สามารถแต่งเพลง และเรียบเรียงดนตรีได้

7.1.6 สามารถพัฒนาแนวคิด สร้างสรรค์ชิ้นงาน และนำเสนอ ด้วยการประยุกต์ เชื่อมโยง และบูรณาการศาสตร์ดนตรีต่างสาขาเข้าด้วยกัน เช่น ดนตรีพื้นบ้านไทย เชื่อมโยงกับดนตรีโลก และหรือ ศาสตร์ดนตรีกับ ศาสตร์อื่น เช่น การสร้างบทเพลงจากรหัสดีเอ็นดีของสิ่งมีชีวิต หรือ ดนตรีกับภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

7.2 ความรู้ในศาสตร์ความเป็นครู (ครุศึกษา)

7.2.1 ความรู้การศึกษาศาสตร์ (เข้าใจปรัชญา จิตวิทยา หลักสูตร พัฒนาหลักสูตรได้ ประเมินหลักสูตรเป็น สร้างพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบการประเมินได้ เป็นต้น)

Copyright by Mahidol University

7.2.2 ทักษะด้านการสอน

(1) เขียนแผนการเรียนรู้ได้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) สามารถดำเนินการสอนได้

(3) สามารถผลิต เลือกใช้ และนำเสนอสื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) มีทักษะการควบคุมชั้นเรียนในระบบโรงเรียน หรือแบบ private lesson ได้

(5) สามารถนำเครื่องมือที่ตนถนัดมาใช้ประกอบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) สรุปผลการเรียนรู้ รู้วิธีวัดและประเมินผลการศึกษา

(7) ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน

7.2.3 มีทักษะการบริหารจัดการการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนงาน การคาดการณ์อนาคต การเตรียมแผนการการแก้ปัญหา การบริหารงบประมาณ การประสานงาน การบริหารความขัดแย้ง การบริหารสภาพแวดล้อมในการทำงาน การดำเนินงาน และการประเมินงาน รวมไปถึงเรื่องของบุคลิกการวางตัว การรู้จักปรับตัว การใช้จิตวิทยา และการบริหารทีมงาน

7.2.4 รู้กว้างในหลักสูตรของศาสตร์อื่นๆ และรู้จักการหล่อหลอมกระบวนการคิดจากศาสตร์ต่างๆ

7.2.5 ตระหนักและผนวกแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการเพิ่มคุณค่า - มูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ให้อยู่ในวัตถุประสงค์ กระบวนการ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา

7.3 ความรู้ในศาสตร์การสอนดนตรี (ดนตรีศึกษา)

7.3.1 เข้าใจในบทบาทของดนตรีและการเรียนดนตรี ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง

Copyright by Mahidol University

7.3.2 เข้าใจในหลักการสอน พฤติกรรมการสอน กลวิธีการสอน จิตวิทยาการสอน หลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

7.3.3 ขยายขอบเขตของสาระดนตรีศึกษา ด้วยการยอมรับ มีความคิดยืดหยุ่น ใจกว้าง และรับฟังความเห็นที่แตกต่าง เพื่อสร้างความสมดุลและความสมบูรณ์ของสาระดนตรีศึกษาในบริบทไทย

7.3.4 ปรับและพัฒนาแนวคิดด้านการนำหลักการสอน กลวิธีการสอน จิตวิทยาการสอน และหลักสูตรดนตรีไปสู่การสร้างสิ่งใหม่

7.3.5 มีทักษะการบริหารจัดการการเรียนรู้เฉพาะทาง อาทิ เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจขนบหรือธรรมเนียมปฏิบัติในแต่ละวัฒนธรรมดนตรี ให้เกียรติ รู้จักกาลเทศะ เป็นต้น

7.4 มีความรู้และทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดนตรี

7.4.1 มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะกับงาน เช่น

(1) รู้ถึงขีดความสามารถ ข้อดี และข้อด้อยของการใช้ซอฟแวร์ ฮาร์ดแวร์และสิ่งประดิษฐ์ทางดนตรี โดยสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์ และตรงตามความต้องการ

(2) เข้าใจคุณสมบัติและข้อมูลจำเพาะ รวมทั้งสามารถประเมินความคุ้มค่า ประกอบการตัดสินใจในการเลือก หรือไม่เลือกใช้ ซอฟแวร์ ฮาร์ดแวร์และสิ่งประดิษฐ์ทางดนตรีเหล่านั้นได้อย่างมีหลักการ

(3) มีทักษะการปฏิบัติการ ซอฟแวร์ ฮาร์ดแวร์และสิ่งประดิษฐ์ทางดนตรี ในระดับที่สามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้

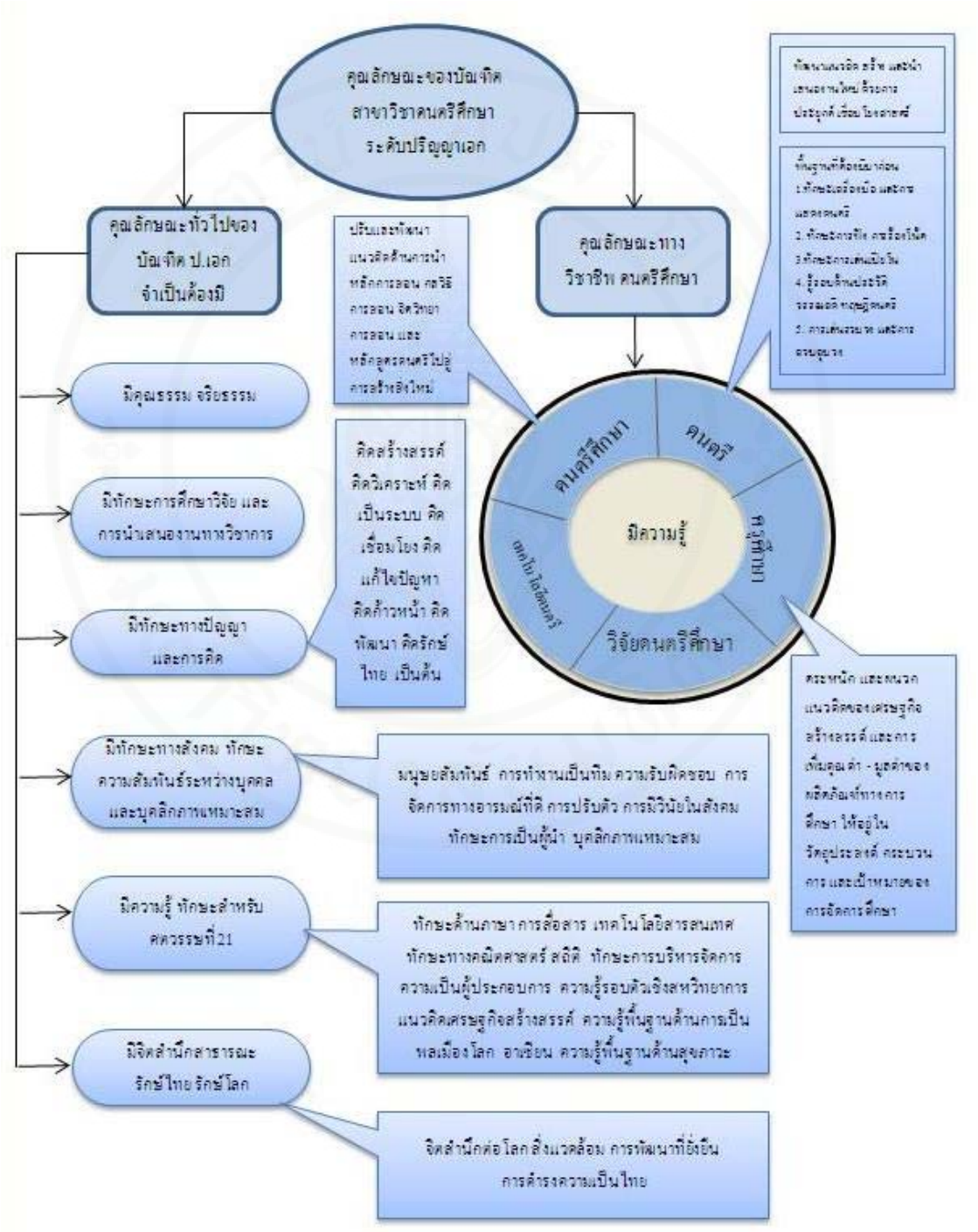
7.4.2 มีความสนใจ ใฝ่รู้ รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าและทิศทาง แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการ ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดนตรี

7.5 มีความรู้ และทักษะในการวิจัยทางดนตรีศึกษา

Copyright by Mahidol University

7.5.1 สามารถนำความรู้ ในศาสตร์การวิจัยมาประยุกต์ใช้กับงานทางดนตรีศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ

7.5.2 มีความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของแหล่งข้อมูลทางดนตรี รายละเอียด ข้อจำกัดต่างๆ และประเพณีปฏิบัติ ในการดำเนินการวิจัย

รูปที่ 4.5 แสดงคุณลักษณะบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก ที่ค้นพบ จากการสังเคราะห์ข้อมูล เอกสาร และจากการสัมภาษณ์ ของผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงคุณลักษณะและผลการเรียนรู้ที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากปริญญาโท และปริญญาตรี เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงสมรรถนะ ความรู้และความสามารถ ว่าข้อใดจะเป็นคุณลักษณะที่จะเกิดขึ้นใหม่ และข้อใดที่เป็นคุณลักษณะที่ควรมีมาก่อน เช่น คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีสุขภาวะที่ดี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงทักษะดนตรี เพื่อนำไปพัฒนาต่อในขั้นตอนการออกแบบรายวิชา ให้มีความเข้มของรายวิชา ในหมวดรายวิชาต่างๆได้อย่างเหมาะสม ดังปรากฏในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ ของบัณฑิตระดับ ป. ตรี-โท-เอก

	คุณลักษณะ	ประเด็น	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
1	มีคุณธรรม	มีคุณธรรมและจริยธรรม	เชื่อมั่นในความดี มีหลักคิดและแนวปฏิบัติในทางส่งเสริมความดี สามารถใช้ดุลยพินิจอย่างผู้รู้ ด้วยความยุติธรรม ด้วยเหตุผล ยึดถือค่านิยมอันดีงาม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ซื่อสัตย์สุจริต		
2	มีทักษะด้านการศึกษาวิจัยและการนำเสนองานทางวิชาการ	มีทักษะด้านการศึกษาวิจัย	มีความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบ และวางแผนค้นหาความรู้ความจริงอย่างมีระบบ	มีความสามารถในการออกแบบ และวางแผนค้นหาความรู้ความจริงอย่างมีระบบ เข้าใจกระบวนการ มีความสามารถในการสร้างสรรค์งานวิจัย	สามารถ ออกแบบและวางแผนการวิจัยให้บรรลุเป้าหมาย เข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานที่ศึกษา ติดตามความก้าวหน้า รู้วิธีแก้ปัญหาและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพงาน
		มีทักษะในการนำเสนองานทางวิชาการ	มีความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอผลงานทางวิชาการได้	มีความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอผลงานทางวิชาการได้ในระดับดี	สามารถสื่อสารและนำเสนอผลงานทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับนานาชาติ
3	มีทักษะทางปัญญาและการคิด	สามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดจินตนาการ คิดเป็นระบบ คิดนอกกรอบ คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชื่อมโยง คิดบูรณาการ คิดก้าวหน้า	มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และคิดแบบองค์รวม สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากพื้นฐานของความรู้ที่เรียน สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้	คิดเชิงระบบ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์ บนพื้นฐานวิชาการ และประเมินความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาแนวคิดเชิงวิชาการอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ดี โดยเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม	มีทักษะในการคิดเชิงบูรณาการระบบ และวิเคราะห์สังเคราะห์วิพากษ์ได้อย่างลุ่มลึกบนพื้นฐานวิชาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ดี โดยวิธีการที่เหมาะสม

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.10 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ ของบัณฑิตระดับ ป. ตรี-โท-เอก (ต่อ)

	คุณลักษณะ	ประเด็น	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
4	มีทักษะทางสังคม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคลิกภาพที่เหมาะสม	มีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบและมีวินัยในสังคม มีทักษะการเป็นผู้นำ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และการปรับตัว บุคลิกภาพเหมาะสม	มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เคารพกฎ กติกา และสิทธิของผู้อื่นในสังคม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มองการณ์ไกล กล้าแสดงออก รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการจัดการทางอารมณ์ที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์ มีความสามารถในการปรับตัว บุคลิกภาพเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือ		
5	มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21	มีความรู้รอบตัวเชิงสหวิทยา	มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ติดตามความก้าวหน้าในศาสตร์ รู้วิธี แก้ปัญหา มีความสามารถในการเชื่อมโยงศาสตร์อื่นและศาสตร์ดนตรี ประยุกต์ความรู้สู่การใช้ประโยชน์	มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และมีทักษะในการปฏิบัติงานในศาสตร์ทางดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง ติดตามความก้าวหน้าในงานวิจัย รู้วิธีแก้ปัญหา มีความสามารถในการเชื่อมโยงศาสตร์อื่นและศาสตร์ทางดนตรี สามารถต่อยอดองค์ความรู้สู่การใช้ประโยชน์ได้	มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และมีทักษะในการปฏิบัติงานในศาสตร์ทางดนตรีอย่างลึกซึ้ง ติดตามความ ก้าวหน้าในงานวิจัย รู้วิธีแก้ปัญหา มีความสามารถในการเชื่อมโยงศาสตร์อื่นและศาสตร์ทางดนตรี สร้างสรรค์งานทางวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.10 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ ของบัณฑิตระดับ ป. ตรี-โท-เอก (ต่อ)

5	มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (ต่อ)	มีทักษะทางการสื่อสาร	*ใช้ภาษาไทย*ได้ดีมากทั้งการฟัง พูดอ่าน และเขียน เพื่อการสื่อสารให้เหมาะกับสถานการณ์ *ใช้ภาษาอังกฤษ*ได้ในระดับดีในการ อ่านและสามารถสื่อสารด้วยการพูด ฟัง และเขียนในระดับดีพอสมควร	*ใช้ภาษาไทย*ได้ดีมากทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถนำเสนอผลงานทางวิชาการได้ *ใช้ภาษาอังกฤษ*ได้ในระดับดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน	*ใช้ภาษาไทย*ได้ดีมากทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน สามารถนำเสนอผลงานทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ *ใช้ภาษาอังกฤษ*ได้ในระดับดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถนำเสนอผลงานทางวิชาการได้
		มีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการสื่อสารและสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการได้อย่างรู้เท่าทัน	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการสื่อสาร และสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรู้เท่าทัน	
		มีทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติ	มีทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติในระดับพื้นฐาน	มีทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อการศึกษาวิจัยและการประกอบอาชีพ	
		มีทักษะในเชิงธุรกิจ ทักษะผู้ประกอบการ	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กฎหมาย มีทักษะที่กล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กฎหมาย มีทักษะกล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม สามารถนำวิธีคิดแบบผู้ประกอบการ มาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ งานสอน และการจัดกิจกรรมในงานดนตรีศึกษา	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม สามารถนำวิธีคิดแบบผู้ประกอบการ มาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ งานสอน การจัดกิจกรรมในงานดนตรีศึกษา และสามารถเพิ่มมูลค่าของงานทั้งทางวิชาการ ผลิตภัณฑ์ และบริการ

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.10 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ ของบัณฑิตระดับ ป. ตรี-โท-เอก (ต่อ)

	คุณลักษณะ	ประเด็น	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
5	มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (ต่อ)	มีทักษะในเชิงธุรกิจ ทักษะผู้ประกอบการ	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กฎหมาย มีทักษะที่กล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กฎหมาย มีทักษะกล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม สามารถนำวิธีคิดแบบผู้ประกอบการ มาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ งานสอน และการจัดกิจกรรมในงานดนตรีศึกษา	มีความรู้พื้นฐานในเชิงธุรกิจ เช่นการบริหาร การจัดการ การตลาด กล้าคิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานความเหมาะสม สามารถนำวิธีคิดแบบผู้ประกอบการ มาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ งานสอน การจัดกิจกรรมในงานดนตรีศึกษา และสามารถเพิ่มมูลค่าของงานทั้งทางวิชาการ ผลิตภัณฑ์ และบริการ
		มีความใฝ่รู้เชื่อมโยงศาสตร์	มีความรู้ ความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ รู้จักเทคนิคและกระบวนการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงศาสตร์		
		มีความรู้พื้นฐานด้านการเป็นพลเมืองโลกและอาเซียน	มีความรู้พื้นฐาน เข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และรู้เท่าทันในความเป็นไปของพลเมืองโลก และอาเซียน		สามารถต่อยอดสร้างงานวิจัยทางด้านดนตรีที่มีความเชื่อมโยงและเป็นประโยชน์ต่อประเทศ
		มีความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ	ตระหนักถึงความสำคัญ รู้จักวิธีการ และดูแลสุขภาพกายและจิตของตนเอง ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข		
6	มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก	มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์โลกดำรงความเป็นไทย	รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ตระหนักและมีจิตสำนึกห่วงใยต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม มุ่งทำประโยชน์ให้ส่วนรวม สังคม และโลก โดยคำนึงถึงหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตระหนักถึงคุณค่าแห่งความเป็นไทย ยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม รู้เท่าทันการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ของบริบททางสังคม และโลก สามารถปรับตัว ต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและการอยู่ร่วมกันได้กับผู้อื่นที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมโดยยังสามารถดำรงความเป็นตัวของตัวและสืบสานวัฒนธรรมไทยได้อย่างเป็นอิสระ		

Copyright© by Chiang Mai University

ตารางที่ 4.10 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ ของบัณฑิตระดับ ป. ตรี-โท-เอก (ต่อ)

	คุณลักษณะ	ประเด็น	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
7	มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ	มีความเป็นนักดนตรี (musicianship)	มีทักษะเครื่องมือและการแสดงดนตรีได้ในระดับสูง มีทักษะการฟังและร้องโน้ต มีทักษะการเล่นเปียโน รอบรู้ในประวัติ วรรณคดี ทฤษฎีดนตรี มีทักษะการเล่นรวมวงและควบคุมวง		สามารถพัฒนาแนวคิด สร้างสรรค์ชิ้นงานและนำเสนอ ด้วยการประยุกต์ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ดนตรีต่างสาขาเข้าด้วยกัน
		มีความรู้ในศาสตร์ความเป็นครู (ครุศึกษา)	มีความรู้พื้นฐานในศาสตร์ครุศึกษา เข้าใจปรัชญา จิตวิทยา ออกแบบพัฒนาหลักสูตรได้ สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินได้ มีทักษะการสอน การควบคุมชั้นเรียน		รู้กว้างในหลักสูตรของศาสตร์อื่นๆ และรู้จักการหล่อหลอมกระบวนการคิดจากศาสตร์ต่างๆ ตระหนักและผนวกแนวคิดของเศรษฐกิจ สร้างสรรค์และการเพิ่มคุณค่า - มูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ให้อยู่ในวัตถุประสงค์ กระบวนการ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา
		ความรู้ในศาสตร์การสอนดนตรี (ดนตรีศึกษา)	เข้าใจบทบาทการสอนดนตรีและการเรียนดนตรี เข้าใจหลักการสอนและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง		สามารถปรับและพัฒนาแนวคิดต่อยอดไปสู่สิ่งใหม่ๆ
		มีความรู้และทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางดนตรี	มีความรู้ ความเข้าใจ ในขีดความสามารถของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางดนตรี เข้าใจคุณสมบัติและข้อจำกัดเฉพาะ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับงาน มีความสนใจใฝ่รู้ ติดตามความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี		
		มีความรู้และทักษะในการวิจัยทางดนตรีศึกษา	สามารถนำความรู้ ในศาสตร์การวิจัยมาประยุกต์ใช้กับงานทางดนตรีศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของแหล่งข้อมูลทางดนตรี รายละเอียด ข้อจำกัดต่างๆ และประเพณีปฏิบัติ ในการดำเนินการวิจัย สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ		สามารถนำความรู้และศาสตร์ทางการวิจัยมาประยุกต์ใช้กับงานทางดนตรีศึกษา ได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาต่อยอดนวัตกรรม หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ

Copyright by Mahidol University

ประเด็นที่ 3 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบด้านรูปแบบหลักสูตร

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบหลักสูตร

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบด้านรูปแบบหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลข้อมูลในข้อคำถามด้านรูปแบบหลักสูตร พบว่า รูปแบบของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย

ปรัชญาของหลักสูตร

การให้ข้อมูลด้านปรัชญาหลักสูตรของผู้ให้สัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายดนตรีสากล และ ฝ่ายดนตรีไทย ตามความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของแต่ละท่าน ซึ่งโดยภาพรวมจะเป็นการมุ่งสร้างองค์ความรู้ ในศาสตร์ของดนตรี (ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล) และศาสตร์ของดนตรีศึกษา อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์สายดนตรีไทยจำนวนหนึ่ง ให้มุมมองของการตีความคำว่า “ดนตรีศึกษา” โดยให้ตระหนักถึงความมีตัวตนของดนตรีไทย ความมีสาระ คุณค่า รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ วิธีคิด และประสบการณ์ทางดนตรีไทย ซึ่งไม่ค่อยได้รับการหยิบยกมาเป็นสาระหลักในการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษาในทุกระดับ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน มองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตนักวิชาการ ครู อาจารย์ และนักวิจัยสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงเป็น ผู้บริหารสถาบันระดับอุดมศึกษา เจ้าของโรงเรียนสอนดนตรีเอกชน และคนทำงานในหน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับ ในส่วนของวัตถุประสงค์อื่นๆ ก็เป็น เพื่อการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือผู้นำในวิทยาการและวิชาชีพสาขาดนตรีศึกษา รวมทั้งเพื่อสร้างงานวิจัย คลังความรู้ และคลังภูมิปัญญาดนตรีศึกษาในบริบทไทย

ชื่อหลักสูตรและปริญญา

ชื่อที่เหมาะสมที่สุดคือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา ชื่อปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี) ทั้งนี้ในส่วนของสาขาวิชา ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านอยากให้ใช้คำว่า “ดนตรีศึกษา” ด้วยเหตุผลที่จะได้ชื่อของหลักสูตรและชื่อของปริญญาตรงกับสายงานที่จะเข้าไปทำงาน โดยเฉพาะการไปสมัครงานในสายอาจารย์ของคณะครุศาสตร์ และ

Copyright© by Mahidol University

ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งชื่อปริญญาที่ตรงสายที่สุดน่าจะเป็น ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต หรือศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา อย่างไรก็ดี ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72) มีความเห็นว่า ชื่อปริญญาควรจะเป็น ศาสตร์ทางด้านของดนตรี (ดุริยางคศาสตร์) มากกว่า ศาสตร์ทางการศึกษา (ครุศาสตร์หรือ ศึกษาศาสตร์) ของสถาบันแต่ละแห่ง ซึ่งคงต้องไปพิจารณาให้ชัดเจนในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตร

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และกระบวนการคัดเลือก

ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าผู้เข้าศึกษาต้องมาจากผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ใน ระดับปริญญามหาบัณฑิต มากกว่าผู้เข้าศึกษาที่มาจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (อีกทั้งการศึกษาของผู้เข้าศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตต้องสำเร็จมาจากสาขาวิชาดนตรีเท่านั้น) ด้วยเรื่องของวัยวุฒิ รวมทั้งเรื่องของเวลาของการเพาะบ่มหรือตกผลึกความคิด ประสบการณ์การทำวิจัย และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งผู้เข้าศึกษาควรมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 2 ปี ก่อนเข้าศึกษาต่อด้วย ในส่วนของระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่น่าจำกัดไว้ที่ “ไม่ต่ำกว่า 3.50” ซึ่งอาจจะต่ำกว่านั้นได้บ้าง หรืออาจให้น้ำหนักไปที่ดุลยพินิจของคณะกรรมการ นอกจากนี้เรื่องของการสอบผ่านภาษาอังกฤษโดยใช้คะแนน TOEFL เป็นสิ่งที่ดี แต่ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านก็ติงว่า อาจปรับลดระดับคะแนนลงบ้าง หรือใช้วิธีเพิ่มเงื่อนไขให้เรียนภาษาเพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิต เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับผู้เข้าศึกษาที่มีศักยภาพทางดนตรีโดดเด่น แต่ติดขัดด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งมีข้อเสนอแนะโดยให้เพิ่มน้ำหนักของการสอบสัมภาษณ์ ถึงความเป็นไปได้ในแนวคิด และศักยภาพของผู้สมัคร รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเสนอหัวข้อที่สนใจจะศึกษาวิจัย

ระยะเวลาการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาระดับปริญญาเอก ที่ 3-6 ปี เป็นส่วนใหญ่ และควรมีการขยายเวลาได้อีกไม่เกิน 1 ปีการศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร (แผนการเรียน)

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้โครงสร้างหลักสูตร แบบแผน 2 กล่าวคือ มีการทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชา อีก 18 –24 หน่วยกิต (6 – 8 รายวิชา) ซึ่งรายวิชาต่างๆ ต้องสะท้อนกับการสร้างคุณลักษณะให้แก่บัณฑิต ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านทักษะการศึกษาวิจัยและการนำเสนองานทางวิชาการ 3) ด้านทักษะทางปัญญา และการคิด 4) ด้านทักษะ

Copyright by Mahidol University

ทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคลิกภาพที่เหมาะสม 5) ด้านทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 6) ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก และ 7) ด้านความรู้และทักษะในวิชาชีพ ดนตรีศึกษา

หมวดวิชา รายวิชาในหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มผู้สอนมองว่าหลักสูตรมีมาตรฐานดี จัดสัดส่วนหมวดวิชาได้ดีอยู่แล้วเป็นไปตามข้อกำหนดของ สกอ. ในขณะที่การพัฒนาหรือปรับปรุงอาจเกิดขึ้นหรือควรเน้นปรับปรุงที่กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้มากกว่า ในขณะที่ กลุ่มผู้เรียนกลับมองว่า รายวิชาเลือกในหลักสูตรมีน้อยเกินไป และหรือบางครั้งมีรายวิชาให้ในหลักสูตร แต่ก็ไม่ได้เปิดสอนในบางช่วงเวลา อีกทั้งกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาเอก บัณฑิต ผู้จ้าง และผู้เชี่ยวชาญบางท่าน ได้ให้มุมมองที่น่าสนใจว่า ในหลักสูตร มีบางรายวิชาที่ไม่ค่อยได้ประโยชน์เท่าที่ควร หรือไม่ตรงกับความคาดหวังของผู้เรียน อันเนื่องมาจากการตีความปรัชญาของรายวิชาจากผู้สอน และไม่ก่อให้เกิดคุณลักษณะด้านอื่นๆเพิ่มเติมของการเป็นบัณฑิตในสังคมโลกาภิวัตน์ เพราะมีรายวิชาจำนวนมากที่ให้ประสบการณ์ด้านใดด้านหนึ่งซ้ำ หรือคล้ายกันกับรายวิชาอื่นๆ เช่น มีรายวิชาจำนวนมาก ที่ผู้สอนมีความชำนาญการทำวิจัยก็จะเน้นให้ผู้เรียนเขียนงานวิจัยเป็นหลัก แต่ในการทำงานที่จะนำประโยชน์แท้จริงมาสู่ประเทศชาติงานหลายประเภทไม่ได้เริ่มต้นและจบลงที่การทำวิจัยเพียงอย่างเดียว หากแต่ เป็นงานที่ต้องคิดสร้างสรรค์ ต้องจินตนาการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้คนที่ไม่ยึดติด มีความคิดยืดหยุ่น และไม่จำเป็นต้องใช้ระเบียบวิธีคิดแบบการทำวิจัยเสมอไป

กิจกรรมการเรียนรู้

ควรมีความหลากหลายและตั้งอยู่บนฐานที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดเป็นหลัก โดยลดลักษณะชั้นเรียนแบบบรรยายลง (แต่ยังคงต้องมีอยู่บ้าง) และเน้นลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสัมมนา เสวนา แบบวิจัย (ประเภทต่างๆ) การลงพื้นที่ การทดลอง การทำโครงการ การศึกษาดูงาน การฝึกงาน การร่วมงานกับภาคอุตสาหกรรมหรือภาคเอกชน การเกาะติดผู้เชี่ยวชาญ (เพื่อเรียนรู้วิธีคิด วิธีแก้ปัญหา บุคลิกภาพ) กิจกรรมที่สำแดงความเป็นดนตรีศึกษาร่วมกับศาสตร์อื่น และการพบปะกับบุคคลต้นแบบ

การประเมินผล

Copyright by Mahidol University

การประเมินผลรายวิชาให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในระบบเกรด โดยอาจารย์ผู้สอน สำหรับวิชาวิทยานิพนธ์การประเมินผลให้เป็นไป

ตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้วิธีการประชุมลงความเห็นจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และมีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ 1) การประเมินประสิทธิผลของการสอน ได้แก่ การประเมิน กลยุทธ์การสอน ตามแบบฟอร์ม คมอ. 3 4 5 6 และการประเมินทักษะของอาจารย์ผู้สอน ด้วยระบบประเมินของสถาบัน 2) การประเมินหลักสูตรในภาพรวม ทำโดย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร 3) การประเมินผลการดำเนินงานตามรายละเอียดหลักสูตรประจำปี โดยผู้บริหาร 4) การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง โดยคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรตามระยะเวลาที่เหมาะสม (ทุกๆ 3-5 ปี)

นอกจากนี้การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร อาจนำแนวคิดอื่นๆ ต่อไปนี้มาปรับใช้ เช่น

1. การวัดผลที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงในบริบทของแต่ละสถาบัน ซึ่งเป็นการนำผลลัพธ์ไปใช้ได้จริงมิใช่เป็นการวัดแต่เพียงในเอกสาร
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการประเมินอย่างเข้มข้น ในบางขั้นตอน
3. หลักสูตรเปิดโอกาสและยอมรับความเป็นตัวตนของผู้เรียนมากขึ้น รวมถึงการให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้
4. นำแนวทางการวัดและประเมินของสถาบันในต่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจกระทำเพิ่มเติมในบางโอกาส หรือบางขั้นตอน
5. มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์อื่นๆ เช่น ความแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีลักษณะเฉพาะ หรือ การนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

อาคารสถานที่ ห้องสมุด และอุปกรณ์การสอน

สถาบันควรจัดให้มีอาคารสถานที่ที่มีศักยภาพต่อกิจกรรมทางดนตรีค่อนข้างสูง เช่น ห้องเรียน ห้องซ้อมขนาดต่างๆ เวทีการแสดง ห้องเก็บอุปกรณ์ computer lab และห้องบันทึกเสียง มีความทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ เลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆที่มีคุณภาพดี ครบถ้วนเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีห้องสมุด ระดับมาตรฐาน รวมทั้งมีพื้นที่หรือบริเวณให้ผู้เรียนได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนรายวิชา

Copyright by Mahidol University

กลุ่มผู้เรียน และกลุ่มผู้สอน มองว่า อาจารย์ผู้สอนรายวิชา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการเรียนการสอน ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สอน มีความรอบรู้ และต้องทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในวิชานั้นๆอย่างดี ขณะที่กลุ่มผู้บริหาร และ กลุ่มผู้ให้ทุน เพิ่มเติมเรื่องการเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ การมีกลวิธีการสอน และการเลือกใช้กิจกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญบางท่าน ให้ความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุง และเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด เลือก หรือ ออกแบบสิ่งที่เขาต้องการรู้ อยากทำเองให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลด้วย

วิชาวิทยานิพนธ์ (Dissertation)

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแผน ก ตามโครงสร้างหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต เป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องสร้างผลงานเอกสารที่เป็นรูปธรรม โดยใช้กระบวนการวิจัยที่แสดงถึงรายละเอียดของขั้นตอน วิธีการและผลของการศึกษา (ข้อค้นพบ) ที่มีความเป็นนวัตกรรม หรือมีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างองค์ความรู้ใหม่ในระดับที่เป็นสากล ใช้การเขียนอย่างมีระบบ แบบแผน ผู้เรียนเป็นผู้วางแผน กำหนดหัวข้อ กำหนดวิธีการ บริหารจัดการเวลา และนำเสนอด้วยตนเอง โดยมีคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1-3 ท่านเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยขยายมุมมอง และกลั่นกรองความคิด พิจารณาความเป็นไปได้ ช่วยแก้ไขปัญหาให้คำแนะนำในทุกกระบวนการ

ทั้งนี้ วิชาวิทยานิพนธ์ถือเป็นกระบวนการในการสร้างบัณฑิตให้มีความเป็นนักวิชาการ เป็นนักคิด ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถศึกษาเพิ่มเติม ต่อยอดความรู้ และพัฒนาตนเอง วิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการเขียนเชิงวิชาการ ตลอดจนมีความอุตสาหะ มุ่งมั่น เพื่อไปสู่เป้าหมาย

กระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์

การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการ โดยคณะอาจารย์เป็นผู้ฝึก อบรม แนะนำ ให้ประสบการณ์ เป็นการช่วยเหลือเชิงวิชาการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด ทักษะการทำงานวิจัย ให้สามารถตอบประเด็นคำถามหรือปัญหาการวิจัยได้ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้

Copyright by Mahidol University

1. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาที่ตรงกับหัวข้อการวิจัย 2-3 คน อีกทั้ง ยังมีภาระงานที่สอดคล้อง เพียงพอกับการให้คำปรึกษา

2. การบริหารการให้คำปรึกษา

อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน เพื่อช่วยประสานงาน อำนวยความสะดวก รวมถึงการวางแผน และมีมาตรการการติดตาม และการประเมินผลด้วย

3. การกำกับและติดตามการดำเนินงาน

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนต้องวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนแผนงานให้เหมาะสมกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

4. การประเมินผลวิทยานิพนธ์

4.1 ตัววิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของวิทยานิพนธ์ โดยปราศจากอคติ

4.2 ผู้เรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาประเมินผู้เรียนว่ามีความรอบรู้ และมีความพร้อมที่จะสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้

5. การให้คำปรึกษาด้านการตีพิมพ์ผลงาน

ขั้นตอนนี้ควรอยู่ในแผนงานตั้งแต่เริ่มต้น เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาต้องสะท้อนคุณภาพของผลงานวิทยานิพนธ์ เพื่อร่วมกันวางแผนการเผยแพร่ตีพิมพ์ในโอกาส และช่องทางที่เหมาะสม

6. การประเมินผลภาพรวม

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงาน และกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่อง อุปสรรค และการแก้ปัญหา รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่ผู้เรียน เมื่อต้องไปเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อไป

Copyright by Mahidol University

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเป็นผู้รู้ลึก รู้จริง มีความเชี่ยวชาญจริงในเรื่องที่รับมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ต้องเป็นผู้มีจินตนาการ พร้อมให้ความช่วยเหลือและหาทางออกให้ผู้เรียนได้ นอกจากความรอบรู้แล้ว ยังต้องเป็นผู้มีความคิดเชิงบวก มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ให้เกียรติผู้เรียน พร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพ ความเป็นตัวตน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เป็นผู้ยึดติดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาอาจต้องมีบทบาทเป็นต้นแบบ เป็นผู้สอน เป็นผู้วิจารณ์ เป็นผู้ร่วมงาน หรือเป็นผู้ประเมินอีกด้วย

ทั้งนี้ จากการสรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไว้ดังนี้

1) ผู้สอน ควรพิจารณารับเป็นที่ปรึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ตรง หรือใกล้เคียงกับความชำนาญของตน ทั้งนี้ หากผู้สอนมีความชำนาญในบางส่วนของหัวข้อนั้นๆ ก็สามารถรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมได้ โดยแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงข้อจำกัดนั้นด้วย

2) ผู้สอนควรทำความรู้จักตัวผู้เรียน ทั้งในด้านพื้นความรู้ ความสนใจ ความชอบและความชำนาญของผู้เรียน เพื่อให้เห็นความเป็นตัวตน และสามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนมาใช้เพื่อให้การศึกษาวิจัยมีความเป็นไปได้ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) ผู้สอน ต้องใจกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อธิบายมุมมองของตนเอง รวมถึงความต้องการ และความคาดหวัง ในประเด็นหัวข้อที่กำลังศึกษา ด้วยความตั้งใจ ปราศจากการคิดแย้งหรือชี้นำในเบื้องต้น

4) ผู้สอน และผู้เรียนปรึกษาหารือถึงแนวทางการทำงานร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนนำเสนอวิธีการทำงานแบบที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนพิจารณาความเป็นไปได้ หากผู้สอนไม่เห็นด้วยควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาแนวทางอื่นๆ ทั้งนี้ ข้อสรุปด้านแนวทางการทำงานควรอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ที่สามารถยอมรับและปรับเข้าหากันได้ อาทิ วิธีการนัดหมาย วิธีการส่งงาน และวิธีการแก้ปัญหาหากเกิดอุปสรรค เป็นต้น

5) ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงาน และกรอบเวลา ที่คำนึงถึงปัญหา และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

6) ดำเนินงานตามแผนและแนวทางที่วางไว้

7) เมื่อผู้เรียนนำเสนอความก้าวหน้าของงาน ผู้สอนต้องสะท้อนคุณภาพของงานตามความเป็นจริง ทั้งนี้ หากผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องใดเพิ่มเติม ก็ควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม จนมั่นใจว่าผู้เรียนและผู้สอนมีความเข้าใจที่ตรงกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล Copyright© by Mahidol University

นอกจากนี้ ผู้สอนควรใช้แบบฟอร์มประกอบการให้คำปรึกษา โดยแบบฟอร์มนั้นควรมีความชัดเจนถึงประเด็น ขอบเขต รวมทั้งกรอบเวลา และวันที่ส่งงาน เพื่อเป็นบันทึกช่วยจำ เป็นหลักฐาน และเป็นตัวกำกับให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

8) สถานที่ที่ให้คำปรึกษา ควรมีความเป็นส่วนตัว เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนมีสมาธิ ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ลดความวิตกกังวล

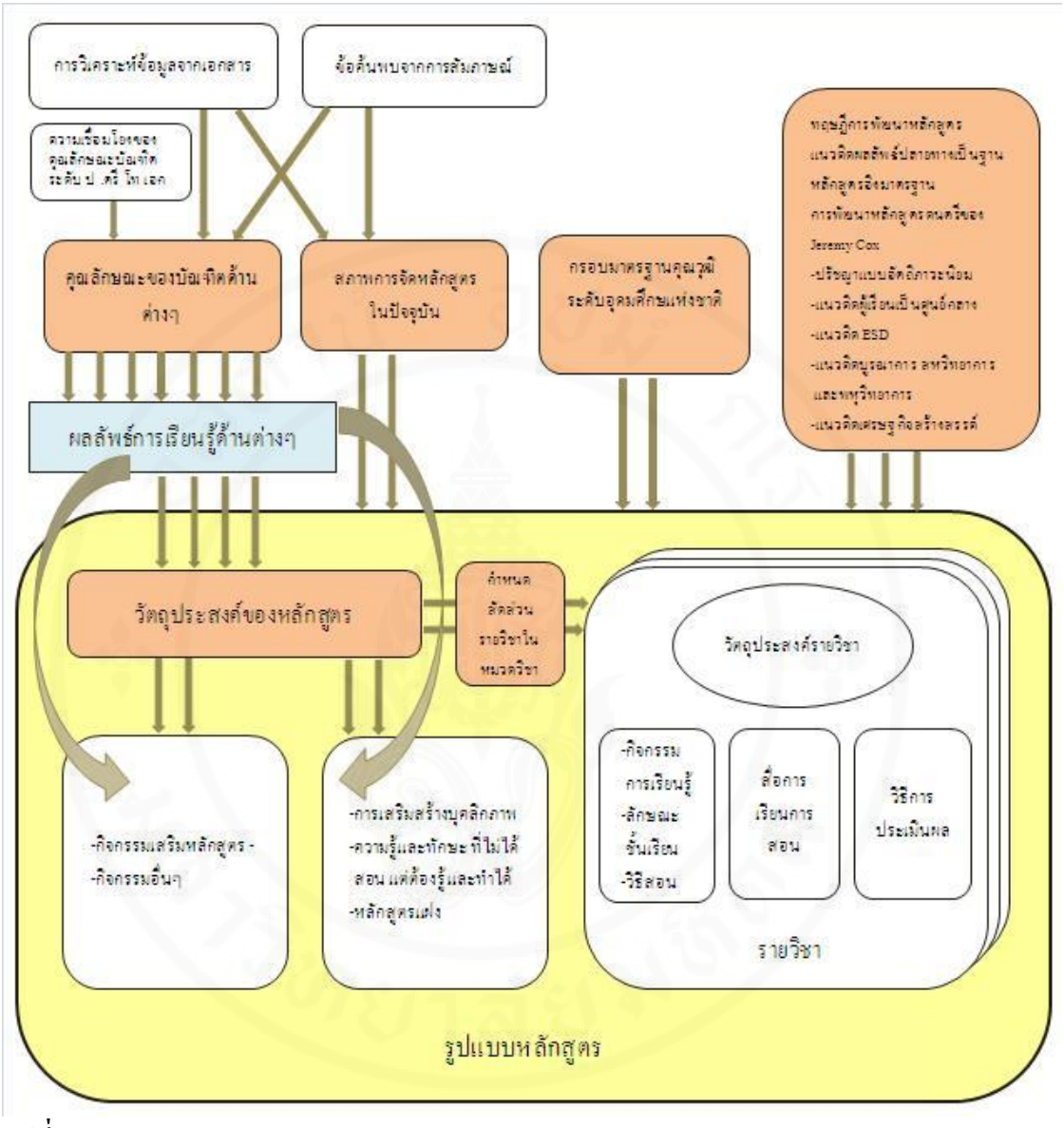
การประเมินผล (วิทยานิพนธ์)

สถาบันที่เปิดสอนกำหนดการประเมินผลวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีการประชุมลงความเห็นของคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ใช้แบบประเมินที่แบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของหัวข้อ คำถามการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความใหม่และความเป็นประโยชน์ของข้อค้นพบ ผลการวิจัย การสรุปผล การอภิปรายผล การใช้ภาษา ความถูกต้องตามรูปแบบและข้อกำหนดของรูปเล่ม และคุณภาพการนำเสนอ อีกทั้งจัดให้มีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบหลักสูตร

ภายหลังจากได้ข้อสรุปในเรื่องสภาพการจัดหลักสูตรในปัจจุบัน และ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านต่างๆ ตามที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำผลที่ได้มาพัฒนารูปแบบหลักสูตร โดยใช้แนวทางดังแสดงในรูปที่ 4.6

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4.6 แผนผังแสดงแนวคิดในการพัฒนารูปแบบหลักสูตร

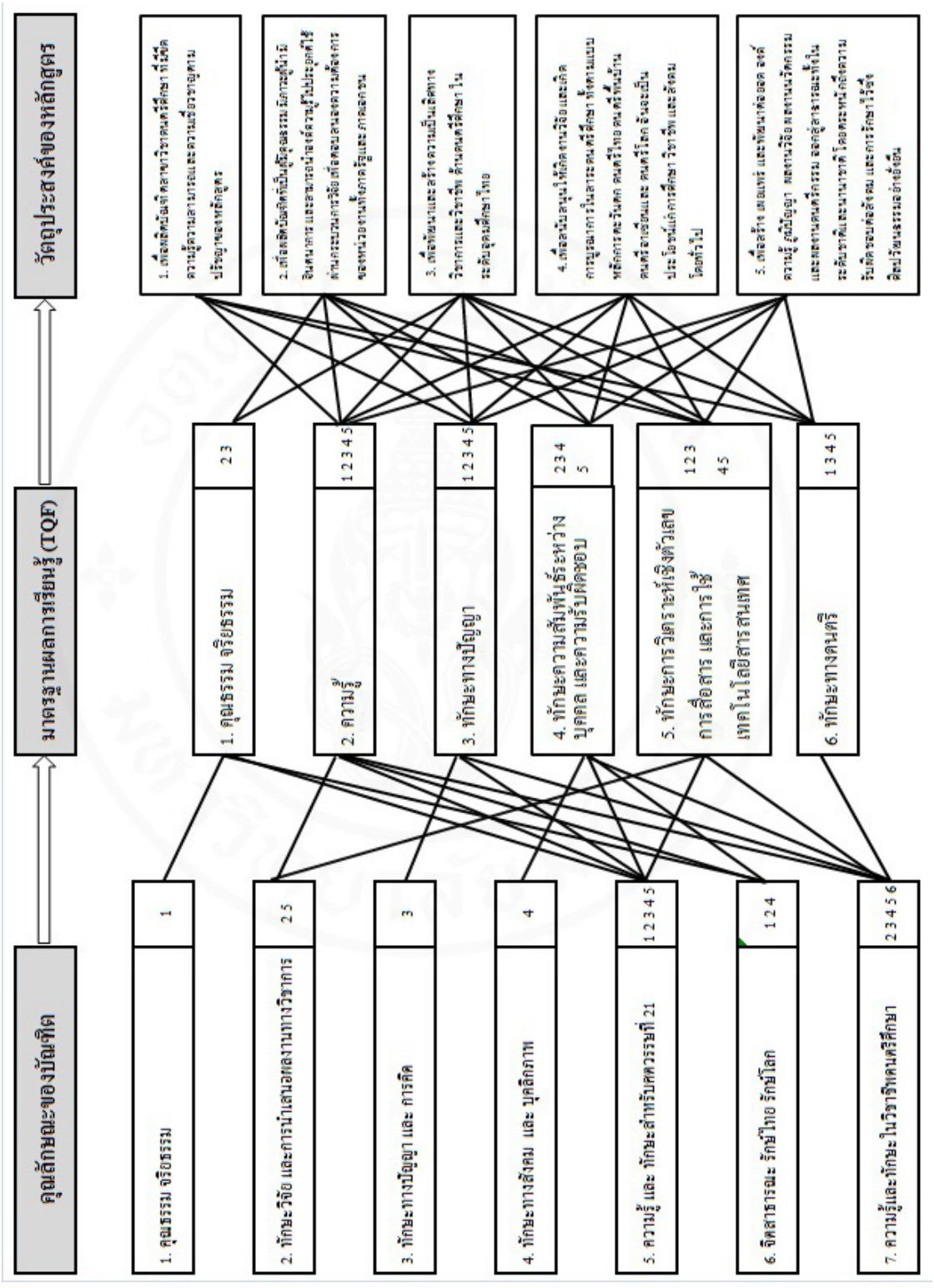
จากการวิเคราะห์เอกสาร และ การสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลข้อมูล ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบของสภาพหลักสูตรดนตรีศึกษาในปัจจุบัน และคุณลักษณะของบัณฑิตด้านต่างๆ จากนั้นจึงมาวิเคราะห์ร่วมกับกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ แล้วจึงสังเคราะห์โดยดูความสอดคล้องและความเชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ภายใต้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ แนวคิดผลลัพธ์ปลายทาง หลักสูตรอิงมาตรฐาน วิธีพัฒนาหลักสูตรดนตรีของเจเรมี คอกซ์ (Jeremy Cox) แนวคิดของหลักสูตรแบบบูรณาการ สหวิทยาการ และพหุวิทยาการ รวมทั้งวิธีคิดจากภาคธุรกิจแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาปรับใช้ในการผลิตบัณฑิต จนไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา

Copyright© by Mahidol University

ผู้วิจัยได้แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและกระบวนการของการสร้างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่สะท้อนผลมาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังเคราะห์ได้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสะท้อนผลของประเด็นทั้ง 3 ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้การสะท้อนผลแบบกลับไปกลับมา เพื่อช่วยให้เกิดความรัดกุมและเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตสามารถเชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือกิจกรรมในหลักสูตรโดยตรงได้อีกด้วย ตามรูปที่ 4.7

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้แสดงกระบวนการการเชื่อมโยงจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การกำหนดรายวิชารวมทั้งการแสดงความเข้มข้นของรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆ ตลอดจนลำดับแผนการลงทะเบียนเรียน กำหนดการวัด และประเมินผล รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ตามตารางที่ 4.11

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4.7 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะของบัณฑิต มาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ตารางที่ 4.11 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับรายวิชา และกิจกรรมต่างๆ

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					หมวดวิทยานิพนธ์	24 หน่วยกิต	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)							
1	2	3	4	5	THE 700 วิทยานิพนธ์	24					3/1	3/2	4/1	4/2
1	2	3	4	5	THE 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์						3/1	3/2	4/1	4/2

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					หมวดวิชาครุศึกษา และวิจัย	12 หน่วยกิต	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)							
1	2	3	4	5	EDU 613 การพัฒนาหลักสูตร	3	1/1							
1	2	3	4	5	EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง	3	1/1							
1	2	3	4	5	EDU 680 การออกแบบการวิจัย	3		1/2						
1	2	3			EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง	3			2/1					

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					หมวดวิชาดนตรีศึกษา	9 หน่วยกิต	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)							
1	2	3	4	5	MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา	3	1/1							
1	2	3	4	5	MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ทางดนตรีศึกษา	3		1/2						
1	2	3	4	5	MUS 689 การบริหาร และ ภาวะผู้นำในดนตรีศึกษา	3				2/2				

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					หมวดวิชาดนตรี	6 หน่วยกิต	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)							
1	2	3	4	5	MUS 660 เทคโนโลยีดนตรี	3			2/1					
1	2	3	4	5	MUS 620 การบรรเลงหมู่ ปรับวง และอำนวยเพลง	3				2/1				

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					หมวดวิชาเลือก	6 หน่วยกิต	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)							
								1/2						
									2/1					

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					การวัดและประเมินผล	แผนการลงทะเบียน (ปี/เทอม)								
1	2	3	4	5	สอบวัดคุณสมบัติ					2/2				
1	2	3	4	5	สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์						3/1			
1	2	3	4	5	สอบวิทยานิพนธ์									4/2

ประเด็นตามวัตถุประสงค์					กิจกรรมเสริมหลักสูตร และ กิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ	กำหนดวัน เวลา								
1	2	3	4	5	ศึกษาดูงาน									
1	2	3	4	5	จัดประชุมวิชาการ หรือ เข้าร่วมประชุม สัมมนา									
1	2	3	4	5	นำเสนอผลงานวิจัย							3/1	4/1	

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบหลักสูตร 2 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบมาตรฐาน

2. รูปแบบสร้างสรรค์เอง (SelfKreated model)

รูปแบบมาตรฐาน

เป็นรูปแบบหลักสูตรตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่ผู้วิจัยพัฒนาในเรื่องของเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก ซึ่งรายวิชาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นการสะท้อนมาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้าน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตใจคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา การเรียนรู้ และนวัตกรรม 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชีวิต การทำงาน และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และ (6) ด้านทักษะพิสัย

1. ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มุ่งผลิตนักวิชาการทางดนตรีศึกษา ที่สามารถสร้างงานวิจัยทางดนตรีศึกษา และเชื่อมโยงสาระดนตรีศึกษากับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี สร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาในระดับสากล มีมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และเชิงกว้างแบบนักบริหาร ผู้ประกอบการ นักวิชาการแนวสหวิทยาการและศิลปิน อีกทั้งนำผลลัพธ์มาใช้พัฒนาและเพิ่มคุณค่าให้กับผลงานดนตรีศึกษาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งนำเสนอองค์ความรู้ คลังภูมิปัญญาเนื้อหา และหลักการของดนตรีศึกษาแบบสมดุล ตามแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในระดับสากล เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์คาดการณ์ วิพากษ์ แก้ปัญหาและตัดสินใจได้เหมาะสม มีมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และมุมมองเชิงกว้างแบบนักบริหาร ผู้ประกอบการ นักวิชาการแนวสหวิทยาการ และศิลปิน

2.2 เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตที่เป็นผู้มีคุณธรรม มีความเป็นครู มีภาวะผู้นำ มีจินตนาการ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

Copyright by Mahidol University

2.3 เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตร และคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งยกระดับวิชาชีพสาขาดนตรีศึกษาของประเทศไทย

2.4 เพื่อสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย และเกิดการบูรณาการในสาระดนตรีศึกษา ตามหลักการแบบดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียนและดนตรีโลก

2.5 เพื่อพัฒนา เผยแพร่ และต่อยอด ผลงานวิจัย องค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรม และดนตรีกรรม สู่สาธารณะทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และรักษาศิลปวัฒนธรรม ตามแนวทางของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ชื่อหลักสูตรและปริญญา

ในกรณีที่หน่วยงานรับผิดชอบหลักสูตร เป็นคณะหรือวิทยาลัยดนตรี ที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต และมีวิชาเอกตั้งแต่ 2 แบบขึ้นไป ควรใช้ชื่อสาขาวิชา “ดนตรี” และชื่อวิชาเอก “ดนตรีศึกษา” ดังนี้

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music

วิชาเอก : Music Education

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

ชื่อย่อ : ปร.ด. (ดนตรี)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music)

ในกรณีที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตร เป็นคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music Education

Copyright by Mahidol University

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ชื่อย่อ : ค.ด. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music Education)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music Education)

4. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และกระบวนการคัดเลือก

ถึงแม้ว่าผลจากการสัมภาษณ์จะให้ความเหมาะสมกับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นหลัก แต่จากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรของสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตของศาสตร์อื่น หรือ สาขาวิชาอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มของการจัดศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แบบปริญญาโทควบเอก และการดำเนินไปของหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า (Honor Program) ล้วนแล้วแต่เป็นการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนสูงขึ้นในเวลาที่เร็วขึ้นทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรเพิ่มโอกาสด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วย ดังนี้

4.1 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.25

2) มีประสบการณ์ทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรีอย่างน้อย 2 ปี *

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป

ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

4.2 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาดนตรี โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.5 *

2) มีประสบการณ์ทำงานในวิชาชีพครูแบบประจำการอย่างน้อย 2 ปี หรือ เป็นนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า (Honor Program) *

Copyright by Mahidol University

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป

ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

5. ระยะเวลาการศึกษา

ไม่เกิน 5 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท และ ไม่เกิน 8 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี

6. โครงสร้างหลักสูตร

จัดโครงสร้างหลักสูตรไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 หลักสูตรปริญญาเอก แผน 2 ดังนี้

6.1 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

วิทยานิพนธ์	24	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	27	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
รวม	57	หน่วยกิต

6.2 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

วิทยานิพนธ์	36	หน่วยกิต
หมวดวิชาพื้นฐาน	16	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
รวม	82	หน่วยกิต

หมายเหตุ

ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ไม่พอเพียง หลักสูตรอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมตามความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยไม่นับหน่วยกิต และประเมินผลเป็น S หรือ U

Copyright by Mahidol University

ช่วงเวลาระหว่างที่ผู้เรียนกำลังทำวิทยานิพนธ์ ผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนเรียน MUS699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) ทุกภาคการศึกษาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษา

โดยไม่นับหน่วยกิต และมีการประเมินผลเป็น S หรือ U ตามลักษณะความก้าวหน้าของชิ้นงาน ซึ่งรวมถึง การพัฒนาวิธีคิด และวิธีการทำงานของผู้เรียนอีกด้วย

7. รายวิชาในหลักสูตร

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบหลักสูตรแบบมาตรฐาน โดยให้น้ำหนักของรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆโดยไม่นับจำนวนหน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ ดังนี้

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

หมวดวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต	
MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation)	24 (0-72)
MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0 (0-0)
หมวดวิชาครุศึกษา 12 หน่วยกิต (ร้อยละ36)	
กลุ่มวิชาวิจัย 6 หน่วยกิต	
EDU 680 การออกแบบการวิจัย (Research Design)	3 (3-0)
EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง (Advanced Statistics for Research)	3 (3-0)
กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน 6 หน่วยกิต	
EDU 6I3 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design)	3 (3-0)
EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management)	3 (3-0)
หมวดวิชาดนตรีศึกษา 9 หน่วยกิต (ร้อยละ 27)	
MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา (Seminar in Music Education Research)	3 (3-0)
MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ดนตรีศึกษา (Trends and Vision in Music Education)	3 (3-0)
MUS 689 การบริหารและภาวะผู้นำในดนตรีศึกษา (Administration and Leadership in Music Education)	3 (3-0)
หมวดวิชาดนตรี 6 หน่วยกิต (ร้อยละ 18)	
MUS 660 งานเทคโนโลยีดนตรี (Music Technology Projects)	3 (3-0)
MUS 620 การบรรเลงหมู่ และ การอำนวยเพลง (Ensemble and Conducting)	3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต (ร้อยละ18)

MUS 682 ปรัชญาและสาระดนตรีศึกษา (Philosophy and Foundations of Music Education) 3 (3-0)

MUS 683 นวัตกรรมดนตรีศึกษา (Innovation in Music Education) 3 (3-0)

MUS 684 ดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Music Education) 3 (3-0)

MUS 685 พฤติกรรมและจิตวิทยาการสอนดนตรี (Psychology and Behavior in Music Teaching) 3 (3-0)

MUS 605 สัมมนาทักษะของความเป็นนักดนตรี (Seminar in Musicianship) 3 (3-0)

MUS 652 สัมมนาทฤษฎีดนตรี (Seminar in Music Theory) 3 (3-0)

MUS 651 สัมมนาประวัติและวรรณคดีดนตรี (Seminar in Music History and Literature) 3 (3-0)

MUS 661 การเรียบเรียงดนตรี และ การออกแบบเสียง (Band Arranging and Sound Design)3 (3-0)

MUS 640 สัมมนาดนตรีพื้นบ้าน (Seminar in Folk Music) 3 (3-0)

MUS 641 สัมมนาดนตรีอาเซียน Seminar in ASEAN Music) 3 (3-0)

EDU 602 ปรัชญาการศึกษา (Philosophy in Education) 3 (3-0)

EDU 660 การบริหารการศึกษา (Educational Administration) 3 (3-0)

EDU 615 การวัดและประเมินผล (Measurement and Assessment) 3 (3-0)

BUS 600 สัมมนาผู้ประกอบการธุรกิจดนตรี (Seminar in Entrepreneurial Orientation) 3 (3-0)

EDU 698 การฝึกสอน (Teaching Practice) 6-12 (2-4/2-10)

BUS 698 สหกิจศึกษา (Co-operative Education) 12 (2-10)

*ทุกรายวิชาในหมวดดนตรีและดนตรีศึกษา กำหนดให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

หมวดวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต

MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation) 36 (0-108)

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

หมวดวิชาครุศึกษา 18 หน่วยกิต (ร้อยละ40)

กลุ่มวิชาวิจัย 9 หน่วยกิต

EDU 615 การวัดและประเมินผล (Measurement and Assessment) 3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

EDU 680 การออกแบบการวิจัย (Research Design) 3 (3-0)

EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง (Advanced Statistics for Research) 3 (3-0)

กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน 9 หน่วยกิต

EDU 602 ปรัชญาการศึกษา (Philosophy in Education) 3 (3-0)

EDU 6I3 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design) 3 (3-0)

EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management) 3 (3-0)

หมวดวิชาดนตรีศึกษา 12 หน่วยกิต (ร้อยละ 26)

MUS 680 สัมมนาดนตรีศึกษา 1 (Seminar in Music Education 1) 3 (3-0)

MUS 682 ปรัชญาและสาระดนตรีศึกษา (Philosophy and Foundations of Music Education) 3 (3-0)

MUS 684 ดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Music Education) 3 (3-0)

MUS 685 พฤติกรรมและจิตวิทยาการสอนดนตรี (Psychology and Behavior in Music Teaching) 3 (3-0)

หมวดวิชาดนตรี 9 หน่วยกิต (ร้อยละ 20)

MUS 620 การบรรเลงหมู่ และ การอำนวยเพลง (Ensemble and Conducting) 3 (3-0)

MUS 650 สัมมนาสไตล์ดนตรี (Seminar in Musical Styles) 3 (3-0)

MUS 660 งานเทคโนโลยีดนตรี (Music Technology Projects) 3 (3-0)

หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต (ร้อยละ14)

MUS 605 สัมมนาทักษะของความเป็นนักดนตรี (Seminar in Musicianship) 3 (3-0)

MUS 640 สัมมนาดนตรีพื้นบ้าน (Seminar in Folk Music) 3 (3-0)

MUS 641 สัมมนาดนตรีอาเซียน Seminar in ASEAN Music) 3 (3-0)

MUS 651 สัมมนาประวัติและวรรณคดีดนตรี (Seminar in Music History and Literature) 3 (3-0)

MUS 652 สัมมนาทฤษฎีดนตรี (Seminar in Music Theory) 3 (3-0)

MUS 661 การเรียบเรียงดนตรี และ การออกแบบเสียง (Band Arranging and Sound Design) 3 (3-0)

MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ดนตรีศึกษา (Trends and Vision in Music Education) 3 (3-0)

MUS 683 นวัตกรรมดนตรีศึกษา (Innovation in Music Education) 3 (3-0)

EDU 660 การบริหารการศึกษา (Educational Administration) 3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

EDU 698 การฝึกสอน (Teaching Practice) 6-12 (2-4/2-10)

BUS 600 สัมมนาผู้ประกอบการธุรกิจดนตรี (Seminar in Entrepreneurial Orientation) 3 (3-0)

BUS 698 สหกิจศึกษา (Co-operative Education) 12 (2-10)

*ทุกรายวิชาในหมวดดนตรีและดนตรีศึกษา กำหนดให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล

8. แผนการศึกษา

8.1 แผนการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา (Seminar in Music Education Research) 3 (3-0)

EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management) 3 (3-0)

EDU 6I3 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design) 3 (3-0)

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

EDU 680 การออกแบบการวิจัย (Research Design) 3 (3-0)

MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ดนตรีศึกษา (Trends and Vision in Music Education) 3 (3-0)

วิชาเลือก 3 (3-0)

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง (Advanced Statistics for Research) 3 (3-0)

MUS 660 งานเทคโนโลยีดนตรี (Music Technology Projects) 3 (3-0)

วิชาเลือก 3 (3-0)

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

MUS 650 สัมมนาสไตล์ดนตรี (Seminar in Musical Styles) 3 (3-0)

MUS 620 การบรรเลงหมู่ และ การอำนวยเพลง (Ensemble and Conducting) 3 (3-0)

สอบวัดคุณสมบัติ

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

Copyright by Mahidol University

MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation) 24 / 36 (0-72/108)

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

สอบวิทยานิพนธ์

8.2 แผนการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

MUS 680 สัมมนาดนตรีศึกษา 1 (Seminar in Music Education 1) 3 (3-0)

MUS 682 ปรัชญาและสาระดนตรีศึกษา (Philosophy and Foundations of Music Education) 3 (3-0)

EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง (Advanced Statistics for Research) 3 (3-0)

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

MUS 685 พฤติกรรมและจิตวิทยาการสอนดนตรี (Psychology and Behavior in Music Teaching) 3 (3-0)

MUS 684 ดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Music Education) 3 (3-0)

วิชาเลือก 3 (3-0)

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

EDU 6I3 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design) 3 (3-0)

EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management) 3 (3-0)

EDU 615 การวัดและประเมินผล (Measurement and Assessment) 3 (3-0)

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ดนตรีศึกษา (Trends and Vision in Music Education) 3 (3-0)

MUS 660 งานเทคโนโลยีดนตรี (Music Technology Projects) 3 (3-0)

วิชาเลือก 3 (3-0)

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

EDU 680 การออกแบบการวิจัย (Research Design) 3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

EDU 602 ปรัชญาการศึกษา (Philosophy in Education) 3 (3-0)

MUS 652 สัมมนาทฤษฎีดนตรี (Seminar in Music Theory) 3 (3-0)

หรือ

MUS 651 สัมมนาประวัติและวรรณคดีดนตรี (Seminar in Music History and Literature) 3 (3-0)

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

MUS 650 สัมมนาสไตล์ดนตรี (Seminar in Musical Styles) 3 (3-0)

MUS 620 การบรรเลงหมู่ และ การอำนวยเพลง (Ensemble and Conducting) 3 (3-0)

สอบวัดคุณสมบัติ

ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1

MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation) 24 / 36 (0-72/108)

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์

ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar) 0 (0-0)

สอบวิทยานิพนธ์

9. **รายวิชาวิทยานิพนธ์ (Dissertation)**

กระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้

9.1 การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาที่ตรงกับหัวข้อการวิจัย 2-3 คน อีกทั้ง ยังมีภาระงานที่สอดคล้อง เพียงพอกับการให้คำปรึกษา

Copyright by Mahidol University

9.2 การบริหารการให้คำปรึกษา

อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน เพื่อช่วยประสานงาน อำนวยความสะดวก รวมถึงการวางแผน และมีมาตรการการติดตาม และการประเมินผลด้วย

9.3 การกำกับและติดตามการดำเนินงาน

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนต้องวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนแผนงานให้เหมาะสมกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

9.4 การประเมินผลวิทยานิพนธ์

1) ตัววิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของวิทยานิพนธ์ โดยปราศจากอคติ

2) ผู้เรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาประเมินผู้เรียนว่ามีความรอบรู้ และมีความพร้อมที่จะสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้

9.5 การให้คำปรึกษาด้านการตีพิมพ์ผลงาน

อาจารย์ที่ปรึกษาต้องสะท้อนคุณภาพของผลงานวิทยานิพนธ์ เพื่อร่วมกันวางแผนการเผยแพร่ตีพิมพ์ในโอกาส และช่องทางที่เหมาะสม

9.6 การประเมินผลภาพรวม

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงาน และกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน

การประเมินผล (วิทยานิพนธ์)

สถาบันที่เปิดสอนกำหนดการประเมินผลวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีการประชุมลงความเห็นของคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ใช้แบบประเมินที่แบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของหัวข้อ คำถามการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความใหม่และความเป็นประโยชน์ของข้อค้นพบ ผลการวิจัย การสรุปผล การอภิปรายผล การใช้ภาษา ความ

Copyright by Mahidol University

ถูกต้องตามรูปแบบและข้อกำหนดของรูปเล่ม และคุณภาพการนำเสนอ อีกทั้งจัดให้มีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

วิธีการประเมินวิชาวิทยานิพนธ์ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การประเมินวิชาวิทยานิพนธ์

สถาบัน	สถานะ	สัญลักษณ์	ผลการประเมิน
มหาวิทยาลัย	ระหว่างภาคการศึกษา	S	ผลเป็นที่พอใจ
		IP	อยู่ระหว่างการดำเนินงาน
		U	ผลไม่เป็นที่พอใจ
	เมื่อสำเร็จการศึกษา		ผ่าน
			ผ่าน (แบบมีเงื่อนไข)
			ไม่ผ่าน

10. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในระดับปริญญาเอก แบ่งเป็น กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในระดับปริญญาเอก จะมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์และลักษณะของรายวิชา โดยกิจกรรมที่ใช้ ควรเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การคิดเป็นฐาน เช่นคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ และคิดต่อยอด ในลักษณะการเรียนแบบสัมมนา อภิปราย โครงงาน วิจัย กรณีศึกษา ภาคสนาม สะท้อนความคิด เรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ เกาะติดผู้เชี่ยวชาญ ให้คำปรึกษารายบุคคล ระดมสมอง เรียนรู้ด้วยตนเอง ศึกษาดูงาน ฝึกงาน ร่วมงานกับหน่วยงาน และแบบอื่นๆที่นำเอาหลักการของทฤษฎี มาคิดปรับใช้อย่างมีระบบ ควบคู่กับหรือต่อเนื่องด้วยการลงมือปฏิบัติ รวมไปถึงการศึกษาวิจัยแบบร่วมมือกับสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ลักษณะการเรียนแบบบรรยายควรนำมาใช้เท่าที่จำเป็นโดยอาจเป็นเพียงการบรรยายสรุปจากสาระหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นคว้าหรือวิจัยของผู้เรียน

นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

11. การประเมินผลและการสำเร็จการศึกษา

11.1 การประเมินผล

Copyright by Mahidol University

การประเมินผลรายวิชาให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในระบบเกรด โดยอาจารย์ผู้สอน สำหรับวิชาวิทยานิพนธ์การประเมินผลให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้วิธีการประชุมลงความเห็นจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และมีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ 1) การประเมินประสิทธิผลของการสอน ได้แก่ การประเมิน กลยุทธ์การสอน ตามแบบฟอร์ม คมอ. 3 4 5 6 และการประเมินทักษะของอาจารย์ผู้สอน ด้วยระบบประเมินของสถาบัน 2) การประเมินหลักสูตรในภาพรวม ทำโดย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร 3) การประเมินผลการดำเนินงานตามรายละเอียดหลักสูตรประจำปี โดยผู้บริหาร 4) การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง โดยคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรตามระยะเวลาที่เหมาะสม (ทุกๆ 3-5 ปี)

11.2 เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

11.2.1 ต้องเรียนรายวิชาต่างๆตามโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

(1) ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท ต้องเรียนวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตที่ต้องศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 57 หน่วยกิต

(2) ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี ต้องเรียนวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตที่ต้องศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 82 หน่วยกิต

11.2.2 ต้องได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 3.00

11.2.3 ต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษ โดยมีคะแนน TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป

11.2.4 ต้องสอบผ่าน การสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination)

11.2.5 ต้องเสนอวิทยานิพนธ์และผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ตามข้อบังคับของสถาบัน ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Copyright by Mahidol University

11.2.6 ต้องตีพิมพ์ผลงานวิจัยหรือได้รับการตอบรับลงผลงานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ในวารสารระดับนานาชาติอย่างน้อย 1 ฉบับ

รูปแบบสร้างสรรค์เอง (SelfKreated model)

เป็นรูปแบบหลักสูตรแนวคิดใหม่ที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้น โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และ ผลจากการรวบรวมปัญหาจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบกับความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้อย่างชัดเจนในพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงเริ่มจากการคิดถึงสิ่งที่ยังขาดหายไป หรือสิ่งยังไม่ปรากฏในกระบวนการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาไทย ว่าจะเป็นสิ่งใดได้บ้าง จากนั้นจึงลองสมมุติดูว่า หากมีหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถเลือกกำหนดสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้กับตัวเองได้ ในเรื่องที่เป็นไปได้ เช่น กำหนดรายวิชาเอง กำหนดวิธีเรียนรู้เอง และประเมินผลเอง โดยมีคณาจารย์ หรือคณะกรรมการ ให้คำปรึกษา ให้มติเห็นชอบ และช่วยสะท้อนผลในขั้นตอนต่างๆ น่าจะก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเรียน เกิดองค์ความรู้ทักษะหลายๆด้าน การคิดวิเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียน รวมทั้งเกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆได้

รูปแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจและนำคุณลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณลักษณะ 3 ด้าน ต่อไปนี้ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของการเป็นคนสร้างสรรค์ 2)คุณลักษณะของคนศตวรรษที่ 21 และ 3)คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างงานได้จริง มีอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ รู้จักการนำเสนอเนื้อหาต่อผู้บริโภค (content) การสร้างคุณค่า (value creation) หรือเพิ่มมูลค่า(value added) ให้กับผลงานหรือกิจกรรมทุกประเภท อีกทั้งมีมุมมอง วิสัยทัศน์ รู้จักการใช้โอกาสแบบนักการตลาด รวมทั้งมีทักษะการบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการ อันจะนำมาซึ่ง"นักการศึกษา นักวิจัย อาจารย์ และนักวิชาการวิชาชีพแนวใหม่ ที่ยังทรงคุณค่าในความมีคุณธรรม จริยธรรม และรักษ์ความเป็นไทย ในขณะเดียวกันก็พร้อม รู้วิธีสามารถหาช่องทาง คิดค้น เสาะหา สร้างสรรค์ และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ ทักษะ งานวิจัย ชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ บริการ กิจกรรม รวมถึงตัวบุคคล ให้เป็นผลงานนวัตกรรมทางการศึกษาออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีคุณภาพ" ตามกรอบการเรียนรู้และพัฒนาบัณฑิตแนวคิดใหม่ ที่เพิ่มศักยภาพให้เป็นผู้ที่ "รู้ลึกซึ้งในหลักการ มีความชำนาญจากการลงมือปฏิบัติ ใช้การศึกษาวิจัยจนได้ผลชัดและมีวิสัยทัศน์อย่างผู้ประกอบการ" ดังแสดงในรูปที่ 4. 8

Copyright by Mahidol University

รูปที่ 4. 8 กรอบการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิต

รูปแบบหลักสูตรสร้างสรรค์เอง มีลักษณะทั่วไปคล้ายกับ รูปแบบมาตรฐาน หากแต่ต่างกันใน เรื่องของ หลักการจัดการศึกษา และเรื่องของการบริหารรายวิชา ซึ่งรูปแบบมาตรฐานจะมีรายวิชาบังคับ และวิชาเลือก ให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องลงทะเบียนเรียนควบคู่กันไปเหมือนกับหลักสูตรในระดับปริญญาบัณฑิต ในขณะที่รูปแบบสร้างสรรค์เอง นำกรอบการพัฒนาบัณฑิตตามแนวคิด selfKreated ทั้ง 4 ด้าน มาเป็นผลลัพธ์ปลายทางในการพัฒนาหลักสูตรและตัวผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชาพื้นฐาน (Initial Coursework) 3 วิชา ในภาคเรียนที่ 1 เพื่อสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งเพื่อเป็นการปรับภูมิความรู้ มุมมอง และวิธีคิด ให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจประเด็นวิจัยทางดนตรีศึกษา วิธีคิดออกแบบ

งานวิจัย ความคาดหวังของสังคม ปรัชญาการจัดการศึกษาและการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก การจัดการการเรียนรู้แนวสร้างสรรค์ ที่เอื้อและสอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งได้ลงมือปฏิบัติการสร้างหลักสูตรและบริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้จริงกับแผนการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคน ผ่านรายวิชาพื้นฐานทั้ง 3 นั้น ได้แก่

MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา (Seminar in Music Education Research)

การศึกษา วิเคราะห์ผลงานวิจัยทางดนตรีศึกษา วิธีวิจัย การออกแบบการวิจัย รวมทั้งประเด็นการวิจัยทางดนตรีศึกษาที่มีลักษณะแบบสหวิทยาการ

EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management)

ความจำเป็นและประโยชน์ของการจัดการและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเด่นและข้อด้อยของกิจกรรมรูปแบบต่างๆ การประยุกต์ บูรณาการ และนำเสนอกิจกรรมดนตรีศึกษาแบบสร้างสรรค์

(รายวิชานี้มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก เช่น อาจารย์สาขาดนตรีศึกษาจากสถาบันอื่น อาจารย์จากคณะอื่น นักการตลาด คนโฆษณา แพทย์ สถาปนิก และ ปราชญ์พื้นบ้าน ฯลฯ)

EDU 613 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design)

ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาและทฤษฎีของหลักสูตรประเภทต่างๆ วิพากษ์หลักสูตรดนตรีศึกษาของไทยและต่างประเทศในมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาหลักสูตร (เนื้อหารายวิชา การบริหารและจัดการการเรียนรู้ แผนการเรียน การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล) ที่จำเป็น และเหมาะสมกับตัวผู้เรียนเอง

จากนั้น จึงนำหลักสูตรนี้ไปใช้เป็นหลักสูตรเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดการศึกษาจนจบหลักสูตร

รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง มีคำอธิบายและลักษณะด้านต่างๆดังนี้

1. ปรัชญาของหลักสูตร

จากความเชื่อที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความแตกต่างกัน และมีสิทธิอันชอบธรรมในการคิดการสร้างสรรค์ บนทุกโอกาสที่เป็นไปได้ในการเลือกรับหรือไม่รับสิ่งใด ซึ่งมีความสำคัญ และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ในหลายประเด็น กอปรกับแนวการปฏิบัติในการเรียนของคนไทยที่ผ่านมา ที่เน้นให้ผู้เรียน เชื่อตาม คิดคล้อยตาม(ไม่คิดวิเคราะห์ หรือคิดแย้ง) และทำตาม

Copyright by Mahidol University

ผู้สอน แม้ว่าจะมีการใช้แนวคิดแบบผู้เรียนเป็นศูนย์ กลางมาหลายปีกับการศึกษาทุกระดับแล้วก็ตาม อีกทั้งระบบการวัดผลและคัดเลือกคนเข้าศึกษาต่อ หรือเข้าทำงาน ก็อยู่บนฐานของการแข่งขันการพิชิตข้อสอบ และการให้ความสำคัญกับวิชาที่เป็นเนื้อหาสาระ ซึ่งมาจากการใช้สมองซีกซ้าย (เน้น IQ) มากเกินไป จนทำให้สมองขาดความสมดุลระหว่าง IQ กับ EQ คนไทยในยุคของเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงมีแต่องค์ความรู้แต่ขาดจินตนาการที่จะนำองค์ความรู้นั้นไปใช้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างคุณค่าหรือเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผลผลิตที่เป็น “คน” ในขณะที่ชาติอื่นๆที่เข้าใจระบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี หรือแม้กระทั้ง มาเลเซีย ต่างให้ความสำคัญในเรื่องนี้ พร้อมกับกำหนดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการ ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของเขาอีกด้วย ทั้งนี้สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีการกำหนดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการไว้ใน TQF

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เขียนปรัชญาของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา แบบ selfKreated ดังนี้

1.1 ปรัชญา

หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้วางแผน บริหาร จัดการการศึกษา โดย กำหนดขอบเขตและประเด็นศึกษา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมิน และสร้างงานวิจัย หรือผลงานวิชาการในรูปแบบต่างๆ ทางดนตรีศึกษา และหรือเชื่อมโยงสาระดนตรีศึกษากับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยตนเอง อีกทั้งนำผลลัพธ์มาพัฒนา ต่อยอดและเพิ่มคุณค่าให้กับผลงานอย่างมีระบบ ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ในมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และเชิงกว้างแบบ นักบริหาร ผู้ประกอบการ นักวิชาการแนวสหวิทยาการและศิลปิน รวมทั้งเน้นการพัฒนาและนำเสนอองค์ความรู้ คลังภูมิปัญญา เนื้อหา และหลักการของดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งดนตรีโลก ให้บูรณาการอย่างสมดุลกับดนตรีศึกษาของสากล เป็นสาระดนตรีศึกษาของไทยอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในระดับสากล เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คาดการณ์ วิพากษ์ แก้ปัญหาและตัดสินใจได้เหมาะสม มีมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และมุมมองเชิงกว้างแบบนักบริหาร ผู้ประกอบการ นักวิชาการแนวสหวิทยาการ และศิลปิน

Copyright by Mahidol University

2.2 เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตที่เป็นผู้มีคุณธรรม มีความเป็นครู มีภาวะผู้นำ มีจินตนาการ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2.3 เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตร และคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งยกระดับวิชาชีพสาขาดนตรีศึกษาของประเทศไทย

2.4 เพื่อสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย และเกิดการบูรณาการในสาระดนตรีศึกษา ตามหลักการแบบดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียนและดนตรีโลก

2.5 เพื่อพัฒนา เผยแพร่ และต่อยอด ผลงานวิจัย องค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรม และดนตรีกรรม สู่สาธารณะทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และรักษาศิลปวัฒนธรรม ตามแนวทางของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ชื่อหลักสูตรและปริญญา

ในกรณีที่หน่วยงานรับผิดชอบหลักสูตร เป็นคณะหรือวิทยาลัยดนตรีที่เปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต และมีวิชาเอกตั้งแต่ 2 แบบขึ้นไป ควรใช้ชื่อสาขาวิชา “ดนตรี” และชื่อวิชาเอก “ดนตรีศึกษา” ดังนี้

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music

วิชาเอก : Music Education

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

ชื่อย่อ : ปร.ด. (ดนตรี)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music)

Copyright by Mahidol University

ส่วนในกรณีที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตร เป็นคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ และเปิด หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต ควรใช้ชื่อสาขาวิชาเป็นคำว่า “ดนตรีศึกษา” ดังนี้

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music Education

วิชาเอกดนตรีศึกษา

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ชื่อย่อ : ค.ด. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music Education)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music Education)

4. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และกระบวนการคัดเลือก

ด้วยเหตุที่รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เองนี้ ผู้เรียนจะต้องออกแบบหลักสูตรที่จะเรียนตลอดหลักสูตรด้วยตนเอง ประเด็นเรื่องของวัยวุฒิ วุฒิภาวะ ประสบการณ์เรียนและการทำงานจึงมีผลต่อการเลือกรายวิชาและการตัดสินใจของผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าผู้เข้าเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้เข้าเรียนมีประสบการณ์ทำงานมานาน และมีศักยภาพที่จะเลือกเรียนในรูปแบบนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสามารถพิจารณาให้ผู้เข้าศึกษาเลือกรูปแบบนี้ได้

4.1 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.25

2) มีประสบการณ์ทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อย่างน้อย 2 ปี *

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป *

*ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

Copyright by Mahidol University

5. ระยะเวลาการศึกษา

ไม่เกิน 5 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท

6. โครงสร้างหลักสูตร

ผู้เข้าศึกษาต้องเรียนรายวิชาบังคับ 9 หน่วยกิต จากนั้นสามารถเลือกเรียนรายวิชาอื่นๆ ร่วมกันการทำวิทยานิพนธ์ โดยวิทยานิพนธ์ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และเมื่อนับหน่วยกิตรวมทั้งหมดแล้วต้องให้ได้ อย่างน้อย 57 หน่วยกิต

วิทยานิพนธ์	24-48	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	9	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	0-24	หน่วยกิต
รวม	57	หน่วยกิต

7. รายวิชาในหลักสูตร

วิทยานิพนธ์	24-48	หน่วยกิต
MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation)	9	หน่วยกิต
MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0-24	หน่วยกิต
รวม	57	หน่วยกิต

หมวดวิชาดนตรี	6 หน่วยกิต
MUS 660 งานเทคโนโลยีดนตรี (Music Technology Projects)	3 (3-0)
MUS 620 การบรรเลงหมู่ และ การอำนวยเพลง (Ensemble and Conducting)	3 (3-0)

หมวดวิชาครุศึกษา

<u>กลุ่มวิชาวิจัย</u>	6 หน่วยกิต
EDU 680 การออกแบบการวิจัย (Research Design)	3 (3-0)
EDU 681 สถิติเพื่อการวิจัยขั้นสูง (Advanced Statistics for Research)	3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

<u>กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน</u>	6 หน่วยกิต
EDU 6I3 การพัฒนาหลักสูตร	3 (3-0)
(Curriculum Design)	
EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง	3 (3-0)
(Creative Learning Management)	
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	9 หน่วยกิต
MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา	3 (3-0)
(Seminar in Music Education Research)	
MUS 681 แนวโน้มและวิสัยทัศน์ดนตรีศึกษา	3 (3-0)
(Trends and Vision in Music Education)	
MUS 689 การบริหารและภาวะผู้นำในดนตรีศึกษา (Administration and Leadership in Music Education)	3 (3-0)
หมวดวิชาเลือก	6 หน่วยกิต
MUS 682 ปรัชญาและสาระดนตรีศึกษา (Philosophy and Foundations of Music Education)	3 (3-0)
MUS 683 นวัตกรรมดนตรีศึกษา (Innovation in Music Education)	3 (3-0)
MUS 684 ดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Music Education)	3 (3-0)
MUS 685 พฤติกรรมและจิตวิทยาการสอนดนตรี (Psychology and Behavior in Music Teaching)	(3-0)
MUS 605 สัมมนาทักษะของความเป็นนักดนตรี (Seminar in Musicianship)	3 (3-0)
MUS 652 สัมมนาทฤษฎีดนตรี	3 (3-0)
(Seminar in Music Theory)	
MUS 651 สัมมนาประวัติและวรรณคดีดนตรี (Seminar in Music History and Literature)	3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

MUS 661 การเรียบเรียงดนตรี และ การออกแบบเสียง (Band Arranging and Sound Design)	3 (3-0)
MUS 640 สัมมนาดนตรีพื้นบ้าน (Seminar in Folk Music)	3 (3-0)
MUS 641 สัมมนาดนตรีอาเซียน (Seminar in ASEAN Music)	3 (3-0)
EDU 602 ปรัชญาการศึกษา (Philosophy in Education)	3 (3-0)
EDU 660 การบริหารการศึกษา (Educational Administration)	3 (3-0)
EDU 615 การวัดและประเมินผล (Measurement and Assessment)	3 (3-0)
BUS 600 สัมมนาผู้ประกอบการธุรกิจดนตรี (Seminar in Entrepreneurial Orientation)	3 (3-0)
EDU 698 การฝึกสอน (Teaching Practice)	6-12 (2-4/2-10)
BUS 698 สหกิจศึกษา (Co-operative Education)	12 (2-10)

*ทุกรายวิชาในหมวดดนตรีและดนตรีศึกษา กำหนดให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล

8. ตัวอย่างแผนการศึกษา (สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท)

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา (Seminar in Music Education Research)	3 (3-0)
EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management)	3 (3-0)
EDU 613 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design)	3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

วิชาเลือก	3 (3-0)
วิชาเลือก	3 (3-0)
สอบวัดคุณสมบัติ	

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

MUS 700 วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation)	24 - 48 (72-144)
MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0 (0-0)
สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์	

ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0 (0-0)

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0 (0-0)

ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

MUS 699 สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertation Seminar)	0 (0-0)
สอบวิทยานิพนธ์	

9. รายวิชาวิทยานิพนธ์

รูปแบบคล้ายกับวิธีการที่ใช้ในรูปแบบมาตรฐาน

10. กิจกรรมการเรียนการสอน

ใช้วิธีสอนหลากหลาย เหมือนกับรูปแบบมาตรฐาน รวมทั้งรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

10. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

10.1 การวัดผล

Copyright by Mahidol University

การวัดผลเป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันที่เปิดหลักสูตร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

10.2 เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

10.2.1 ต้องเรียนรายวิชาต่างๆตามโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

(1) ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท ต้องเรียนวิทยานิพนธ์ 24-48 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตที่ต้องศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 57 หน่วยกิต

(2) ผู้เข้าศึกษาต้องใช้เวลาในการศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา

10.2.2 ต้องได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า 3.00

10.2.3 ต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษ โดยมีคะแนน TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป

10.2.4 ต้องสอบผ่าน การสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination)

10.2.5 ต้องเสนอวิทยานิพนธ์และผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ตามข้อบังคับของสถาบัน ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

10.2.6 ต้องตีพิมพ์ผลงานวิจัยหรือได้รับการตอบรับลงผลงานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ในวารสารระดับนานาชาติอย่างน้อย 1 ฉบับ

Copyright by Mahidol University

ประเด็นที่ 4 ข้อค้นพบเพิ่มเติม

รูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเพิ่มเติม นอกเหนือจากสภาพหลักสูตรในปัจจุบัน คุณลักษณะของบัณฑิต และรูปแบบหลักสูตรที่สังเคราะห์ขึ้นใหม่ ยังพบอีกว่า ตัวหลักสูตรเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ กลไกสำคัญที่จะทำให้บรรลุถึงคุณลักษณะบัณฑิต คือ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องอาศัยตัวแปรอื่นๆ เช่น ตัวผู้เรียน ผู้สอน และกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe เป็นทางเลือกหนึ่ง ที่จะช่วยเสริมให้การนำรูปแบบหลักสูตรข้างต้นไปใช้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

liKe เป็นรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based Instruction Model) (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ, 2550) และแนวคิดในเรื่องการสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า (Customer Satisfaction) โดยการนำคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด มาประมวล วิเคราะห์ และออกแบบ(สังเคราะห์) เป็นรูปแบบการเรียนรู้แนวใหม่ ที่สามารถสะท้อนคุณลักษณะเหล่านั้นได้เกือบทุกด้าน และน่าจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้จริงกับทุกรายวิชา

จากรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างความรู้ใหม่จากการผลิตชิ้นงาน โดยการฝึกปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันตามความสนใจ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้สอน จัดหาแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลกรณีศึกษา หรือ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อความรู้ตามสภาพจริงในประเด็นที่จะเรียนรู้ 2) ผู้สอนและผู้เรียน ร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย และขอบข่ายการเรียนรู้ ผู้เรียนเลือกกิจกรรม หรือโครงงาน แล้วนำเสนอต่อผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับแก้ 3) ผู้เรียนวางแผน การดำเนินการ ภายใต้การดูแลของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การติดตามและประเมินผลงานโดยผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียนปรับปรุงแผนงานและดำเนินงานจนได้ชิ้นงานให้ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญประเมิน ผู้วิจัยได้เพิ่มขั้นตอน การพัฒนาชิ้นงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในเชิงธุรกิจ ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดต่อยอด และเชื่อมโยงงานกับศาสตร์อื่นๆ จากจุดสุดท้ายของงานแบบวิชาการ ด้วยการวิเคราะห์-วิจัยทางการตลาด กำหนดแนวคิด (marketing concept) วางตำแหน่งชิ้นงาน (market positioning) กำหนดตลาดเป้าหมาย (market targeting) วิพากษ์ วิจารณ์ ระดมความคิด รวมทั้งใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงาน ต่อด้วยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำเสนอชิ้นงานในเชิงพาณิชย์ (commercial) ทั้งนี้

Copyright by Mahidol University

ชิ้นงาน อาจเป็นได้ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ งานวิจัย โครงงาน โครงการ กิจกรรม บริการ ผลิตภัณฑ์ หรือตัวผู้เรียนเอง

กระบวนการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือสร้างทีมศึกษากันเอง

ตารางที่ 4.13 แสดงกระบวนการ ของการเรียนรู้แบบ (liKe)

ชื่อขั้นตอน	สัญลักษณ์	คำอธิบาย	ทักษะและคุณลักษณะที่คาดว่าจะเกิดกับผู้เรียน
เรียนรู้ (learning)	l	ผู้เรียนสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากตำรา หนังสือ และสื่ออิเลคทรอนิกส์ จากนั้นกำหนดประเด็น จุดมุ่งหมาย และขอบเขตการเรียนรู้ แล้วนำเสนอผู้สอน	ใฝ่รู้ ค้นคว้า การเขียนโครงการ การทำงานเดี่ยวหรือเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
ลงลึก (in)	i	สังเกต สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ลงมือวิจัย รายงานความคืบหน้าต่อผู้สอน จนได้ชิ้นงาน แล้วนำเสนอและอภิปรายในชั้นเรียน	กล้าเข้าหาแหล่งข้อมูล บุคลิกภาพและการวางตัว รู้จักแก้ปัญหา มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
ต่อยอด (concept)	K	(ฝึก)คิดวิเคราะห์ เพิ่มมูลค่า ประยุกต์ใช้ วางตำแหน่งชิ้นงาน	คิดต่อยอด คิดเชื่อมโยง คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ จินตนาการ คิดอย่างคนศาสตร์อื่น คิดในเชิงธุรกิจ
สำแดง (exhibition)	e	(ฝึก) นำเสนอชิ้นงาน ประชาสัมพันธ์ ในเชิงพาณิชย์	ฝึกทักษะการนำเสนอ ฝึกการบริหารจัดการและประสานงาน

Copyright by Mahidol University

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสรุปผลการการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์หลักสูตรปริญญาเอกสาขาวิชาดนตรีศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความต้องการของผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ให้ทุน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐานเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน แบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตมีรูปแบบอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

Copyright by Mahidol University

การวิจัยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มบุคคลข้อมูล หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ให้

ทุน จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดำเนินการเชื่อมโยงความคิดเห็น ตีความจากข้อมูลการสัมภาษณ์ และสิ่งที่สังเกตเห็นระหว่างดำเนินการเก็บข้อมูล

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. รูปแบบหลักสูตรที่ผู้วิจัยนำเสนอ เป็นเพียงรูปแบบที่นำเสนอเพื่อการพิจารณานำไปใช้กับการบริหารจัดการหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา ทั้งนี้ ยังไม่ได้ประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ผู้วิจัย สรุปผล การวิจัยและนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของในมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของในมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ผลการศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน แบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

จากการสังเคราะห์หลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา พบว่ารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ มีการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นฐาน เพื่อสะท้อนและสร้างเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ก่อนพัฒนาไปสู่เนื้อหารายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ

Copyright© by Mahidol University

อุดมศึกษาแห่งชาติ (NQF) เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมินในบางประเทศ ชื่อย่อปริญญานิยมใช้เป็น Ph.D. มากที่สุด โครงสร้างหลักสูตรที่มีทั้งแบบต้องเรียนรายวิชาก่อนทำวิทยานิพนธ์ และ การมุ่งพัฒนาชิ้นงานที่เป็นได้หลายรูปแบบ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าผู้เรียนมีความพร้อม (ทั้งองค์ความรู้ ทักษะการศึกษาวิจัย การพัฒนาวิธีคิด) โดยไม่ต้องเรียนรายวิชา หลักสูตรส่วนใหญ่ใช้เวลาการศึกษาแบบเต็มเวลา 3-4 ปี รวมทั้งกำหนดให้ผู้เรียนต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารระดับนานาชาติ

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย ปัจจุบันมีเปิดสอนใน 2 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หลักสูตรทั้ง 2 สถาบัน มีความคล้ายกัน ทั้งในด้าน ชื่อของหลักสูตร ชื่อปริญญา คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา แผนการเรียน ระบบการเรียน และระยะเวลาการศึกษา จะมีข้อแตกต่างกันก็ในด้านของ ปรัชญา ซึ่งทางวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มุ่งสร้างความเป็นเลิศของศาสตร์และตัววิชาชีพ โดยเน้นที่ภูมิปัญญาตะวันออกเป็นพิเศษ ในขณะที่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มุ่งสร้างการผสมผสานองค์ความรู้ดนตรีในลักษณะสหวิทยาการ เพื่อให้ได้บัณฑิตมีทักษะการวิจัย มีภาวะผู้นำ และทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ ได้เป็นคุณลักษณะด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม
2. มีทักษะด้านการศึกษาวิจัย และการนำเสนองานทางวิชาการ
    (1) มีความสามารถในการออกแบบ และวางแผนการวิจัย
    (2) มีทักษะการทำวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณ
    (3) สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพงานสอน หรือโครงงานได้
    (4) มีทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติ และนานาชาติ
3. มีทักษะทางปัญญา และการคิด
    (1) คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ

Copyright by Mahidol University

(2) คิดอย่างเป็นระบบ

(3) คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา

(4) คิดเชื่อมโยง บูรณาการ

(5) คิดก้าวหน้า คิดพัฒนา

(6) คิดเป็น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

4. มีทักษะทางสังคม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคลิกภาพเหมาะสม

(1) มีมนุษยสัมพันธ์

(2) มีทักษะการทำงานเป็นทีม

(3) มีความรับผิดชอบ

(4) มีการจัดการทางอารมณ์ที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์

(5) มีความสามารถในการปรับตัว วางตัวดี สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม

(6) มีวินัยในสังคม

(7) ทักษะการเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อความสำเร็จ ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ กล้าตัดสินใจ

(8) มีบุคลิกภาพเหมาะสม เป็นสุภาพชน มีบุคลิกภาพของความเป็นครูหรือนักวิชาการที่น่าเชื่อถือ

5. มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

(1) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และ อังกฤษ ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ในระดับดี

(2) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารในระบบอินเตอร์เน็ต

(3) รู้จักและมีความชำนาญในการประยุกต์ใช้ซอฟแวร์เพื่อสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่างๆ

(4) มีทักษะทางคณิตศาสตร์ สถิติ

(5) มีความรู้ และทักษะเชิงธุรกิจ ความเป็นผู้ประกอบการ

(6) ความรู้รอบตัวเชิงสหวิทยาการ

(7) มีความใฝ่รู้ เชื่อมโยงศาสตร์

(8) มีแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(9) มีความรู้พื้นฐานด้านการเป็นพลเมืองโลก อาเซียน

(10) มีความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ

Copyright© by Mahidol University

6. มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก

(1) มีจิตสำนึกต่อโลก สิ่งแวดล้อม

(2) มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน

(3) ดำรงความเป็นไทย

7. คุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาชีพ ต้องมีความรู้ลึก และรอบด้าน

7.1 ความรู้ในศาสตร์ดนตรี ความเป็นนักดนตรี (Musicianship) เป็นคุณลักษณะที่ต้องมีพื้นฐานมาก่อน

7.2 ความรู้ในศาสตร์ความเป็นครู (ครุศึกษา)

7.3 ความรู้ในศาสตร์การสอนดนตรี (ดนตรีศึกษา)

7.4 มีความรู้และทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดนตรี

7.5 มีความรู้ และทักษะในการวิจัยทางดนตรีศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็น 2 รูปแบบ คือ

1.1 รูปแบบมาตรฐาน

เป็นรูปแบบหลักสูตร ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับดนตรีศึกษา มีชื่อหลักสูตรว่า ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา ชื่อย่อปริญญา Ph.D. (Music) หรือ Ph.D. (Music Education) รับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรี โดยกำหนดให้เรียน 57 หน่วยกิต (วิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต และรายวิชา 33 หน่วยกิต) สำหรับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท และ 82 หน่วยกิต (วิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และรายวิชา 46 หน่วยกิต) สำหรับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี ตามลำดับ

1.2 รูปแบบสร้างสรรค์เอง

เป็นรูปแบบหลักสูตรที่เกิดจากการสะท้อนคุณลักษณะด้านการเป็นนักคิด ด้านการเป็นคนในศตวรรษที่ 21 และด้านการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ได้นักวิชาการวิชาชีพแนวใหม่ ที่กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะการบริหารจัดการ และยังมีความสง่างาม ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และรักษ์ความเป็นไทย

Copyright by Mahidol University

มีชื่อหลักสูตรว่า ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา ชื่อย่อปริญญา Ph.D. (Music) หรือ Ph.D. (Music Education) รับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท โดยกำหนดให้เรียน 57 หน่วยกิต เป็นการเรียน วิทยานิพนธ์ 24 - 48 หน่วยกิต รายวิชาบังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต และรายวิชาเลือก 0 – 24 หน่วยกิต รูปแบบหลักสูตรนี้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเลือกรายวิชาต่างๆ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดรูปแบบการประเมินผลด้วยตัวเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการหลักสูตรเป็นผู้ให้คำแนะนำ และช่วยสะท้อนผลในขั้นตอนต่างๆ

2. ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนรูปแบบ *liKe*

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และคุณลักษณะหลายด้าน ได้แก่ ใฝ่รู้ ค้นคว้า ทักษะการเขียนโครงการ การทำงานเดี่ยวหรือทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าเข้าหาแหล่งข้อมูล บุคลิกภาพและการวางตัว รู้จักแก้ปัญหา มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ คิดต่อยอด คิดเชื่อมโยง คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ จินตนาการ คิดอย่างคนศาสตร์อื่น คิดในเชิงธุรกิจ ทักษะการนำเสนอ การบริหารจัดการและประสานงาน ซึ่งการเรียนรู้แบบ liKe จะประกอบด้วยกระบวนการการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเรียนรู้ (“l’ learning) 2) ขั้นลงลึก (“i” in) 3) ขั้นคิดต่อยอด (“K” concept) และ 4) ขั้นสำแดงผล (“e” exhibition)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต มีประเด็นอภิปรายผล เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศ

2. คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

3. การพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

4. ข้อค้นพบเพิ่มเติม

Copyright by Mahidol University

1. การศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ผลจากการวิเคราะห์การจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ในปัจจุบัน ชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยทุกแห่งได้ให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ระดับปริญญาเอก (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการปฏิรูประบบการศึกษาให้คนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้เป็น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

โครงสร้างหลักสูตรของประเทศสหรัฐอเมริกา สวีเดน และประเทศไทย ประกอบด้วย วิทยานิพนธ์ หลักสูตรแกน และวิชาเลือก ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นได้ว่า หลักสูตรในประเทศไทย กำหนดจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิทยานิพนธ์ ค่อนข้างมาก ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาค่อนข้างน้อย และไม่เพียงพอ ขาดความหลากหลาย และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ตระการรุ่ง (Trakarnrung, S., 2007) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรควรมีโครงสร้างที่ประกอบด้วย หลักสูตรแกน และวิชาเลือก มีความเป็นสหวิทยาการและมีความยืดหยุ่น

ในขณะที่หลักสูตรของประเทศอังกฤษและออสเตรเลีย มุ่งให้ความสำคัญไปที่การทำวิทยานิพนธ์ โดยไม่มีข้อกำหนดให้ต้องเรียนรายวิชา ซึ่งตรงกับแผนการศึกษาแผน 1 ของหลักสูตรในประเทศไทย แต่เมื่อมาพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลับพบว่า ผู้เรียนหลักสูตรในประเทศไทยส่วนใหญ่ ยังมีพื้นความรู้ที่ไม่เพียงพอ ดังนั้น การเรียนในรูปแบบที่ไม่มีการเรียนรายวิชา จึงยังไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในขณะนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหลักสูตรทั้ง 2 สถาบันในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบในเรื่องของรูปแบบการเรียนแบบ on-line ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นเรื่องที่ดี น่าสนใจ และจะช่วยในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทาง และช่วยประหยัดเวลาได้ แต่ผู้ให้ข้อมูล ก็ยังไม่ค่อยมั่นใจในคุณภาพการเรียนการสอน และเห็นว่าการเรียนแบบพบกับผู้สอนน่าจะเกิดประโยชน์มากกว่า สอดคล้องกับ ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2550) ที่เห็นว่า การเรียนลักษณะนี้จะมีความยืดหยุ่นสูง สะดวก ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนในเรื่องเวลา แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องที่ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ ต้องใฝ่รู้ กระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ ซึ่งการเรียนแบบ on-line น่าจะเหมาะกับการเรียนในบางเรื่อง หรือ บางโอกาสมากกว่า เช่นการเรียนในรายวิชาที่มีบางหัวข้อเป็นการบรรยาย เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียสวีเดน และไทย ใช้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นฐาน เพื่อสะท้อนและสร้างเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตรก่อนจะ

พัฒนาไปสู่ การจัดสัดส่วนของหมวดวิชา เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล สอดคล้องกับหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย

2. คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

คุณลักษณะของบัณฑิตตามผลการวิจัยในครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางเชาวน์ปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารและ(6) ด้านทักษะดนตรี อีกทั้ง เมื่อพิจารณาข้อกำหนดในคุณวุฒิระดับ 6 (ระดับปริญญาเอก) ก็พบว่า คุณลักษณะที่พบในงานวิจัย เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หากแต่มีการจำแนกคุณลักษณะในด้านความรู้ ออกมาเป็นคุณลักษณะมีความรู้และทักษะในวิชาชีพดนตรีศึกษา และ คุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิตปริญญาเอก ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะด้านการทำวิจัยและการนำเสนองาน ด้านทักษะทางปัญญา การคิด ด้านทักษะทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคลิกภาพเหมาะสม มีการรวมทักษะความสามารถต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นคุณลักษณะสำหรับศตวรรษที่ 21 และ ด้านจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักโลก

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บุคคลข้อมูล ได้ให้ความสำคัญ กับคุณลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก ดังจะเห็นได้จากความเห็นของบุคคลข้อมูล เช่น S3 ได้กล่าวไว้ว่า “บัณฑิตต้องคิดแบบรู้จักความเป็นไทย สามารถประยุกต์ได้ทั้งไทยและสากล” T5a “ต้องรู้จักสร้างนวัตกรรมการสอน สร้างองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับสังคมไทย” อีกทั้ง S2 ก็ได้ให้ความเห็นในเรื่องเดียวกันนี้ว่า “ต้องการให้บัณฑิตตระหนักถึงเรื่องการดำรงความเป็นไทย การสร้างความสมดุลทางวิชาการระหว่างความเป็นไทยและสากล” ซึ่งคุณลักษณะนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบในรายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ 4 ด้าน อันประกอบไปด้วยคุณลักษณะ รู้ทัน รู้นำโลก (smart consumer) เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (breakthrough thinker) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (social concern) รักษ์วัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai pride) (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2550)

คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะการมีทักษะการศึกษาวิจัยและการนำเสนองานทางวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม ระบุว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่บัณฑิตจำเป็นต้องมีไม่ว่าจะศึกษาสาขาวิชาใด

Copyright© by Mahidol University

ดังตัวอย่างความคิดเห็น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ GP1 กล่าวว่า “หลักสูตรจะช่วยอย่างไร ให้บัณฑิต มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาชาติ” ในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ (2547) ที่ชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่นายจ้างมีความพึงพอใจมากที่สุดในลำดับแรกคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะด้านปัญญา และการคิด เป็นคุณลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความสำคัญและพูดถึง โดยการคิดวิเคราะห์ เป็นลักษณะที่ทุกกลุ่ม คาดหวังต่อบัณฑิตมากที่สุด นอกเหนือจาก การคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ คิดต่างมุม คิดเชื่อมโยง คิดแก้ปัญหา คิดวางแผนและพัฒนา และสามารถตกผลึกความรู้ได้ เป็นต้น ตัวอย่าง คำสัมภาษณ์ที่พูดถึงคุณลักษณะด้านนี้ เช่น E6 “บัณฑิตต้องคิดเป็น สร้างงานเป็น จึงจะพร้อมทำงาน” T4a “บัณฑิตต้องรู้จักคิดที่จะสร้างคุณค่าของดนตรีศึกษาในเชิงที่ถนัด ให้เกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในสังคมและต่อการพัฒนาประเทศ”

อย่างไรก็ตามคุณลักษณะด้านการมีแนวคิดเชิงธุรกิจ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้รวมไว้ในคุณลักษณะสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แตกต่างออกไปจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่กลุ่ม ผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญมองว่า บัณฑิตในระดับปริญญาเอกต้องมีคุณลักษณะในเชิงธุรกิจ อย่างน้อยต้องบริหารจัดการเป็น รู้จักเชื่อมโยงความรู้กับศาสตร์อื่นๆได้ รู้ข้อกฎหมาย (เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์) รู้จักคิดเชิงการตลาด การต่อยอดผลงานและการประชาสัมพันธ์ ดังเช่นที่ S5 กล่าวไว้ว่า “ดนตรี เป็นเรื่องที่เอามาทำ value added ได้เต็มที่ จะเป็นแบบวิชาการหรือแบบธุรกิจก็ได้ ว่าแต่ว่าพวกคุณทำกันเป็นหรือเปล่า” “เอาง่ายๆ นิสิตคนหนึ่งสีไวโอลินเก่งมากๆ อาจารย์หรือสถาบันทำอะไรกับเขาได้บ้าง” จากคำกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าบุคลากรสายดนตรีศึกษายังขาดวิสัยทัศน์ในการคิดต่อยอด และอาจเป็นเหตุให้เกิดการเสียโอกาส ทั้งต่อตัวบุคคลนั้น ผู้เรียน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร และต่อหน่วยงาน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ เป็นคุณลักษณะที่ปรากฏอยู่ใน คุณลักษณะที่พึงประสงค์แห่งศตวรรษที่ 21 ในกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011) ดังนั้นเพื่อให้สะท้อนคุณลักษณะด้านนี้ การพัฒนาหลักสูตรจึงควรเป็นหลักสูตรสหวิทยาการ ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านดนตรี และศาสตร์แขนงอื่น ซึ่งข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ที่พบว่าแนวโน้มของหลักสูตรอุดมศึกษาไทยในอนาคตจะมีลักษณะเป็นการบูรณาการ 2 ศาสตร์ขึ้นไป ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกันกับสภาพการจัดหลักสูตรปัจจุบันทั้งในและต่างประเทศ ที่มีการจัดหลักสูตรในเชิงบูรณาการ และสหวิทยาการ เพียงแต่ยังไม่มีความเด่นชัด ด้านการนำศาสตร์ทางธุรกิจเข้ามาประยุกต์ใช้กับศาสตร์ทางดนตรีศึกษา ซึ่งสภาพที่เห็นได้ในปัจจุบันคือ

Copyright by Mahidol University

ความรู้ในศาสตร์ธุรกิจ มีปรากฏในการจัดหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีอื่น เช่น ธุรกิจดนตรี หรือ เทคโนโลยีดนตรีเท่านั้น ในขณะที่ หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งผลิตครูผู้สอนและผู้วางนโยบายทางการศึกษาหรือดนตรีศึกษา ยังไม่ให้น้ำหนักและไม่เห็นความจำเป็นของการสร้างครูที่ตระหนักถึงคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน ดังเช่นที่ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (อ้างถึงใน ชญาพิมพ์ อุสาโทและคณะ, 2555) กล่าวไว้ว่า "ความต้องการกำลังคนของประเทศในอนาคตยังต้องการคนในภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy ซึ่งต้องการ นวัตกรรมในการผลิตและการบริการ แต่สมาชิกวิชาชีพทางการศึกษายังอ่อนด้อยในด้านนี้"

สำหรับคุณลักษณะทางด้านความรู้ทางวิชาชีพ ในส่วนของทักษะดนตรี ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านให้ความสำคัญกับทักษะทางดนตรี ดังเช่น E3 กล่าวว่า "ทักษะดนตรีต้องมีถึงขั้นแสดงได้" E5 "ถ้าไม่มีทักษะทางดนตรีที่แน่นพอ ไม่เข้าใจดนตรีมาตั้งแต่ปริญญาตรี จะทำให้จบโท จบเอก ไม่มีคุณภาพพอ ถ้าไม่เข้าถึงจิตวิญญาณดนตรี จะไม่เข้าใจดนตรีจริงๆ" DS2a ให้ความคิดเห็นว่า "ตอนเรียนปริญญาโทก็ว่าไม่ค่อยมีเวลาซ้อม(เครื่อง) แล้ว ตอนเรียนด็อก(เตอร์) ยิ่งไปกันใหญ่" ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ เห็นว่าหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับปริญญาเอกในปัจจุบัน ไม่ได้เน้นเรื่องทักษะเครื่องมือ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ

ทั้งนี้ คุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่ดุษฎีบัณฑิตสาขาดนตรีศึกษาพึงมีก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งอาจเกิดขึ้นช่วงใดก็ได้ระหว่างที่กำลังศึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นปริญญาตรี โท หรือเอก ซึ่งหลักสูตรไม่ได้เปิดสอนหรือจัดประสบการณ์ให้ทุกเรื่อง

3. การพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบมาตรฐาน และ รูปแบบสร้างสรรค์เอง (Self-Kreated Model) พบว่า

3.1 รูปแบบหลักสูตรทั้ง 2 แบบ พัฒนาขึ้น โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการของบุคคลข้อมูลทุกกลุ่ม สรุปรวบรวมและวิเคราะห์ แล้วจึงนำมากำหนดเป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในหลักสูตร นำไปกำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร แล้วจึงกำหนดสัดส่วนรายวิชา ในหมวดรายวิชาต่างๆ โดยคำนึงถึงการจัดช่วงลำดับจากง่ายไปยาก ความต่อเนื่อง และการบูรณาการหรือการเชื่อมโยงสาระในศาสตร์เดียวกัน ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันไปจนถึงการเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น จากนั้นจึงคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เห็นว่าเหมาะสม บนพื้นฐานของการเรียนแบบวิจัย แนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดการเรียนแบบนำตนเอง แนวคิดการได้รับประสบการณ์ตรง และแนวคิดการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็น

Copyright by Mahidol University

หลัก อีกทั้งยังคำนึงถึงการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมอื่นๆที่ช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะบางด้านให้กับผู้เรียน จากนั้นจึงเลือกวิธีประเมินผลการเรียนรู้ทั้งตามเกณฑ์ของสถาบันการศึกษาและตามแนวคิดที่ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองอีกด้วย

ซึ่งกระบวนการข้างต้นสอดคล้องกับ แนวคิดของ สปีดี และลอเรนเซนต์ ในเรื่องหลักการของการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (spady, 1994; Lorenzen, 1999) สอดคล้องกับ เจรามี ค็อกซ์ ในกระบวนการการสะท้อนผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาหลักสูตรดนตรีทั้งระบบ (Cox, 2007) สอดคล้องกับเกณฑ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพของไทเลอร์ (Tyler, 1971) ซึ่งต้องคำนึงถึงความต่อเนื่อง (Continuity), การจัดช่วงลำดับ (Sequence) และการบูรณาการ (Integration)

ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบหลักสูตรแบบมาตรฐาน น่าจะสามารถนำไปใช้ได้จริง ด้วยเหตุที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามเกณฑ์ข้อกำหนดด้านต่างๆของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ระดับที่ 6 มีโครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ที่กำหนดจำนวนหน่วยกิตต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือ ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมถึงการบริหารจัดการหลักสูตรทุกด้านด้วย ตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (2552)

นอกจากนี้ รูปแบบหลักสูตรยังมีลักษณะที่สมดุลในโครงสร้าง เนื้อหา และคล่องตัวในการนำไปใช้ และการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเด่นของหลักสูตรที่ดี ของ เจรามี คอกซ์ ที่เสนอไว้ 6 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงความสอดคล้องของลักษณะหลักสูตร

หลักการของหลักสูตรที่ดี	ลักษณะของรูปแบบหลักสูตรของผู้วิจัย
1. well-balanced	มีรายวิชาที่หลากหลาย น่าสนใจ ครบทุกหมวดวิชา
2. Full, but not overloaded	ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เต็มที่จากรายวิชา และกิจกรรม เหมาะสมกับแผนการลงทะเบียน เช่น ไม่จัดให้มีการเรียนหนักในช่วงการสอบคุณสมบัติ
3. flexible	มีบริบทหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้หลากหลาย

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 5.1 แสดงความสอดคล้องของลักษณะหลักสูตร (ต่อ)

หลักการของหลักสูตรที่ดี	ลักษณะของรูปแบบหลักสูตรของผู้วิจัย
4. progressive	กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ และความก้าวหน้า ช่วยลดโอกาสการเลิกเรียนกลางคัน เช่น จัดให้มีวิชาสัมมนาวิทยานิพนธ์ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้กำลังใจ และกระตุ้นผู้เรียนให้แสดงผลงาน และเห็นพัฒนาการของงานของเพื่อนทุกคน ทุกภาคเรียนจนสำเร็จการศึกษา
5. student centered	หลักสูตรออกแบบมาให้ความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในทุกมิติ เลือกเรื่อง เลือกวิธีการ และประเมินได้ด้วยตัวเอง
6. focused on learning	หลักสูตรออกแบบมาให้ใช้วิธีเรียนรู้ และวิธีประเมินที่เน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลัก

3.2 สำหรับรูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง ที่มีโครงสร้างแบบเปิดให้ความอิสระในการเลือกเรื่อง วางแผนสิ่งที่จะเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนเอง ได้แก่ ออกแบบการเรียนรายวิชาเฉพาะที่ตนเองสนใจหรือเห็นว่ามีประโยชน์ เลือกวิธีการเรียนเพื่อให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์กับหัวข้อวิจัยที่กำลังศึกษาอยู่ ออกแบบการเรียนเพื่อเสริมหรือเพิ่มประสบการณ์บางด้าน เช่น การฝึกสอน การฝึกงาน และสหกิจศึกษา รวมถึงออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของต้นสังกัด หรือ ผู้ให้ทุนการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ที่ให้ผู้เรียนรับผิดชอบตนเองตั้งแต่การวางแผน จัดการ ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2541; Knowles, M.S., 1975, Candy, P.C., 1991)

4. ข้อค้นพบเพิ่มเติม

Copyright by Mahidol University

รูปแบบการการเรียนรู้แบบ liKe ที่เน้นการคิดต่อยอดผลงาน น่าจะก่อให้เกิดคุณลักษณะเด่นเพิ่มเติมอีกหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

สอดคล้องกับแนวคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ คิดจินตนาการ ซึ่งนับว่าเป็นการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ หรือหลักคิด ของสมาชิกวิชาชีพทางการศึกษาในการใช้ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม ให้เป็นทั้งกระบวนการ (Process) และเป้าประสงค์ (Goal) ของการบริหารและจัดการศึกษา ดังที่ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ให้ทัศนะไว้ (อ้างถึงใน ชญาพิมพ์ อุสาโทและคณะ, 2555)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการประยุกต์ใช้

การนำรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ไปประยุกต์ใช้ มีข้อควรพิจารณาด้านต่างๆดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การวิจัยนี้ทำให้ได้ รูปแบบหลักสูตร คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา องค์ความรู้ และบริบทต่างๆที่ตรงกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่กำกับดูแล มหาวิทยาลัยของประเทศ ควรได้ติดตามผลและพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้เพิ่มเติม ให้มีทิศทางที่ทันโลก รวมทั้งคิดก่อนแบบนำโลกอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านทักษะเชิงธุรกิจ หรือ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2. ทักษะการคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยและประเทศไทย ให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 3. ด้านรักษ์ความเป็นไทยเชิงรุกหรือเชิงขยาย ซึ่งไม่ใช่แบบที่เป็นอยู่ แต่เป็นลักษณะการขยายความคิด คิดต่อยอด หาหนทางและกลวิธีนำสิ่งที่ดีของไทยให้คนไทยภาคภูมิใจรวมถึงให้ชาติอื่นคิดทำตาม ซึ่งทั้ง 3 ข้อนี้ยังไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในมาตรฐานผลการเรียนรู้ รวมทั้งในนโยบายด้านการศึกษาของภาครัฐ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรส่งเสริมแนวคิดด้าน การประกอบธุรกิจจริง หรือการทำงานจริงในระดับนโยบาย โดยจัดเป็นโครงการวิจัยเชิงทดลอง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ทำงานจริง หรือ ดำเนินธุรกิจจริง ในขณะที่กำลังศึกษา โดยสินค้าเป็นได้ทั้งใน

Copyright by Mahidol University

เชิงวิชาการและเชิงธุรกิจ เช่น การบริการ การรับวิจัย การพัฒนาสิ่งของ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยอาจจัดให้อยู่ในรายวิชาแบบ year course หรือเป็นรูปแบบกิจกรรมพิเศษช่วงปิดภาคเรียน หรือเป็นงานจากหน่วยงานอิสระที่อยู่ในสถาบัน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้ จะก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งความรู้และทักษะอีกหลายด้านให้กับบัณฑิต

1.2 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันที่จะปรับปรุงหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอ รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง และรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe รวมทั้ง องค์ความรู้ บริบทต่างๆ และแนวคิดใหม่ ของหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา สถาบันที่กำลังจะพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร สามารถ 1. เริ่มต้นที่การปรับลด-เพิ่ม น้ำหนักสัดส่วนของรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆให้มีความเหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น เป็นการขยายโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกรายวิชาได้ตรงตามความต้องการเพิ่มขึ้นหรือสะดวกขึ้น และ 2. ควรปรับเปลี่ยนมุมมอง และกระบวนทัศน์ ในการผลิตบัณฑิตด้วยแนวคิดใหม่ เช่น แนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดการจัดการศึกษาในมุมมองของบุคลากรอาชีพอื่นที่อาจต้องทำงานร่วมกับคนวิชาชีพดนตรีและดนตรีศึกษา ด้วยแนวคิดแบบสหวิทยาการ รวมทั้งแนวคิดการจัดการศึกษาแบบปัจเจกบุคคล เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ได้สิ่งใหม่ ที่รวมถึงนิสัย พฤติกรรม และคุณลักษณะของบัณฑิตแนวใหม่ด้วย นอกจากนี้ 3. สถาบันสามารถนำรูปแบบหลักสูตรนี้ ไปเปิดเพิ่มเป็นโปรแกรมการเรียนใหม่ หรือ เปิดเป็นวิชาเอกใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้เรียน และเป็นการเพิ่มศักยภาพของสถาบันให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.3 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันที่กำลังจะเปิดหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาใหม่

ผลจากการวิจัยนี้ สถาบันที่กำลังจะเปิดหลักสูตรใหม่ สามารถนำรูปแบบหลักสูตรทั้งสองแบบ ไปเป็นต้นแบบ หรือเป็นจุดเริ่มต้น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงข้อดีละข้อด้อย และเป็นการเพิ่มตัวเลือก ให้กับคณะกรรมการหลักสูตร นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลการวิจัย ไปช่วยเสริมในการเตรียมแผนพัฒนาหน่วยงาน เตรียมบุคลากร จัดอบรมสัมมนา เตรียมอาคาร สถานที่ ห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อม อุปกรณ์ และอื่นๆ ช่วยให้การดำเนินงานสะดวกขึ้น และประสบผลสำเร็จง่ายขึ้น

นอกจากการพิจารณานำรูปแบบหลักสูตรไปปรับใช้แล้ว การจัดการรายวิชาให้กว้างและครอบคลุมบริบทดนตรีศึกษาในภูมิภาคของกลุ่มประเทศอาเซียน จะช่วยให้หลักสูตรที่เปิดสอน

Copyright by Mahidol University

นั้น ได้รับความสนใจจากผู้เรียนที่อาจมาจากประเทศเพื่อนบ้านต่างๆเหล่านั้น อีกทั้งยังถือเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้กับสถาบันและประเทศไทย ทางด้านดนตรีศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย

1.4 ข้อเสนอแนะต่อผู้สอน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้สอนรายวิชาในหมวดดนตรีศึกษา ควรสร้างดุลยภาพ ของสาระดนตรีศึกษาของไทย ให้เป็นการบูรณาการเนื้อหาดนตรีศึกษา ของดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียน และดนตรีโลกเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาสาระ สร้างมุมมองและความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ สร้างความเข้าใจอันดีและเกิดเครือข่ายของสมาชิกชาวดนตรีศึกษาที่กว้างขึ้น ช่วยเสริมแนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิจัยในส่วนของผู้สอนและรูปแบบการเรียนรู้ ผู้สอนควรปรับเพิ่มรูปแบบและวิธีการสอน รวมทั้งการออกแบบกิจกรรม ให้มีความหลากหลายและแปลกแตกต่างบ้าง เช่น จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียนในห้องทำงาน มองผู้เรียนเป็น ว่าที่มืออาชีพ ไม่ใช่เป็นลูกศิษย์ หรือจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกนำเสนองานด้วยบุคลิกภาพแบบนักธุรกิจ เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้แบบ like ไปทดลองใช้ในบางโอกาส เพื่อกระตุ้นหรือสร้างพฤติกรรมการใฝ่รู้ การมุ่งความเป็นเลิศ การคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ คิดประเมิน รวมทั้งการคิดข้ามศาสตร์ และคิดเชิงธุรกิจ ให้กับผู้เรียน ช่วยให้การสอนมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

1.5 ข้อเสนอแนะต่อผู้เรียน

1.5.1 จากผลการวิจัยด้านคุณลักษณะของบัณฑิต สะท้อนถึงความรู้ ความสามารถ และ ศักยภาพของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษา ดังนั้น ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรก็สามารถตรวจสอบ ประเมินตนเอง รวมทั้งปรับปรุง และวางแผนเพื่อพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะด้านต่างๆมากที่สุด หรือครบถ้วน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในหลักสูตร รวมทั้งมั่นใจ และภูมิใจในตัวเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความเชื่อมั่น มีบุคลิกภาพ เคารพตัวเอง และนำไปสู่การพัฒนาเพื่อเป็นบุคคลคุณภาพของสังคม

1.5.2 ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe ผู้เรียนจะมีโอกาสพัฒนาวิธีคิดแบบนักธุรกิจ จึงเป็นการช่วยเสริมวิสัยทัศน์ ให้รู้จักมองต่างมุม ให้คิดกว้างขึ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะจำเป็น ที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้เร็วขึ้น

Copyright by Mahidol University

1.6 ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้บูรณาการกับศาสตร์อื่น

ด้วยปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการผลิตผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ในระดับสูง สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ได้ ผู้วิจัยตั้งใจที่จะออกแบบหลักสูตรให้มีรายวิชาบังคับอย่างน้อย 1 วิชา ที่มีลักษณะของการเปิดมุมมอง ให้ผู้เรียนเห็นวิถีประจำวัน และวิธีคิดของคนศาสตร์อื่นๆ ซึ่งคนในสายงาน ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ รวมทั้ง ดนตรี อาจมีมุมมอง และคิดแตกต่าง หลักสูตรนี้จึงมีรายวิชา **EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management)** ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิถี และวิธีคิดจากผู้เชี่ยวชาญจากต่างสาขาอาชีพ เพื่อช่วยเปิดมุมมอง เปิดแนวคิด วิธีคิด ให้กับผู้เรียน ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีในกลุ่มเครือข่ายคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการทำงานในลักษณะของการบูรณาการ สหวิทยาการ และ พหุวิทยาการ อย่างเติมที่ และเมื่อใช้ควบคู่กับรูปแบบการเรียนแบบ liKe ก็จะยิ่งนำเอาความคิดต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ และเชิงธุรกิจมาเพิ่มพูนประสบการณ์ และ ประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์รูปแบบหลักสูตรในภาพรวม ซึ่งยังไม่ได้มีการนำไปทดลองใช้จริง ดังนั้นจึงควรจัดให้มีกระบวนการวิพากษ์หลักสูตร และการวิจัยเพื่อประเมินผลรูปแบบหลักสูตรนี้ ให้ได้ผลในเชิงประจักษ์ รวมถึงการขยายขอบเขตการวิจัยด้านบุคคลข้อมูล กลุ่มรายวิชาเลือกในหลักสูตร และภาษาที่ใช้ในการศึกษา ให้ครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้เรียนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน

2. เนื่องด้วยระบบโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการศึกษาอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงน่าจะให้มีการวิจัยหัวข้อนี้ซ้ำทุก 10 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้เพื่อปรับเปลี่ยน และพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น รวมทั้งใช้เป็นฐานข้อมูลวิจัยทางสายงานดนตรีศึกษาของชาติ

Copyright by Mahidol University

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต
A DOCTORAL PROGRAM MODEL IN MUSIC EDUCATION FOCUSING ON THE EXPERTISE OF THE GRADUATES

ชิตพงษ์ ตรีมาศ 4937871 MSMS/D

ปร.ด.(ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์. Ph.D., ณรุทธ์ สุทธจิตต์, Ph.D., อรวรรณ บรรจงศิลป, M.M.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ความสำคัญและความเป็นมาของหัวข้อวิจัย

การศึกษาเป็นปัจจัยหลักอันหนึ่งที่ใช้เป็นฐานและเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญงอกงามของประเทศ นอกเหนือจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบโครงสร้างพื้นฐาน ด้วยปัจจุบัน ที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความทัดเทียมกันไปทั่วภูมิภาคของโลก ทำให้การพัฒนาที่ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงสุด หรือระดับปริญญาเอก เป็นกระบวนการที่ผลิตบุคลากรให้มีความรอบรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ช่วยพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพ ทั้งของตัวผู้เรียน และยังส่งผลไปถึงคุณภาพของหน่วยงาน ตลอดจนสังคมนั้นๆด้วย

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศกรอบมาตรฐานคุณภาพระดับอุดมศึกษาขึ้นในปี 2552 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการหลักสูตรอุดมศึกษาทุกระดับ รวมถึงการจัดให้มีการประกันคุณภาพของบัณฑิต ด้วยการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ เพียงพอเพื่อรองรับการประกอบอาชีพของบัณฑิต ซึ่งการกำหนดผลการเรียนรู้เป็นฐานขึ้นมาก่อนนั้น เป็นวิธีหนึ่งของการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาแบบย้อนกลับ ที่ช่วยให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต โดยการกำหนดเป็นด้าน

ต่างๆของผลลัพธ์การเรียนรู้ ควบคู่ไปกับความรู้ ความสามารถขั้นต่ำ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ในขณะที่ภาคการศึกษาให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ภาคอุตสาหกรรมก็กำลังให้ความสำคัญกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ที่สื่อถึงความรู้สึกและอารมณ์ มาเพิ่มมูลค่าและสร้างเอกลักษณ์หรือคุณสมบัติเฉพาะในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคด้วย ด้วยเหตุนี้ ภาคการศึกษาก็จำเป็นต้องปรับตัวด้วยการพัฒนาหลักสูตรแนวใหม่ ให้มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ ตามไปด้วย

“ดนตรี” เป็นภาษาสากลของมนุษย์ เสียงของดนตรีสามารถใช้ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ของผู้บรรเลงไปสู่ผู้ฟังได้ตั้งแต่ระดับผิวเผินไปจนถึงลึกซึ้ง ตามประสบการณ์ทางดนตรีของผู้ฟังแต่ละคน นอกจากนี้ ดนตรี ยังมีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่เป็นได้ทั้งเครื่องบำรุงจิตใจ เป็นยาบำบัดอาการทางจิต เป็นเพื่อนยามเหงา เป็นสื่อของความรักและความสามัคคี รวมถึงเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพอีกด้วย

จากอดีตสู่ปัจจุบัน ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันในอารยธรรมโบราณของชนชาติต่างๆ สำหรับในสังคมไทย ดนตรีมีบทบาทเป็นทั้งการละเล่น จนถึงการประกอบพิธีกรรม ซึ่งมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เริ่มต้นจากที่วัด ที่บ้านครู และที่ในวัง จนกระทั่งมีการขยายตัวมาสู่การเรียนการสอนในระบบโรงเรียนและมหาวิทยาลัยตามลำดับ พร้อมๆไปกับพัฒนาการทางการศึกษาของชาติ

การจัดการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของไทย เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2478 ที่โรงเรียนศิลปากร แผนกนาฏดุริยางค์ มีการพัฒนาเรื่อยมา จนมาสู่ระดับปริญญาบัณฑิตในปี พ.ศ.2515 ระดับปริญญามหาบัณฑิต ในปี พ.ศ. 2532 และเกิดหลักสูตรระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2548 ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพัฒนาการของการจัดการศึกษาดนตรีดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสาขาดนตรีศึกษา ทั้งในด้านการจัดเตรียมการเรียนรู้ การสอน รวมทั้งการฝึกอบรมครูดนตรี ทั้งนี้ ตราบจนปัจจุบัน จำนวนบุคลากรครูดนตรียังอยู่ในภาวะขาดแคลน ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน และจำนวนโรงเรียนทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริญญาในระดับดุษฎีบัณฑิต ปัจจุบันมีเพียงมหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยมหาสารคามเท่านั้น ที่เปิดสอน ซึ่งไม่เพียงพอและไม่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน และการขยายตัวของหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น ในการเปิดโปรแกรมหลักสูตรระดับปริญญามหาบัณฑิตและปริญญาดุษฎีบัณฑิตที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศข้อกำหนดให้แต่ละหลักสูตรต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตรงสาขาที่จะเปิดสอนในจำนวนที่มากพอ จึงจะ

Copyright by Mahidol University

เปิดหลักสูตรได้เป็นต้น นอกจากการขาดแคลนบุคลากรดนตรีในภาครัฐแล้ว บุคลากรดนตรีในภาคเอกชนก็เป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการสร้างสรรค์งานในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในส่วนที่ดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุดังกล่าว การพัฒนาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา จึงมีความจำเป็นและควรมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ที่นับวันที่จะมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และยังคงต้องการบุคลากรด้านดนตรี ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารเพื่อสร้างสรรค์งาน ผลิตบัณฑิต ให้การบริการ หรือ ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา โดยเน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามความต้องการของผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ให้ทุน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษาตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐานเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ตามแนวคิดการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน แบบเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตมีรูปแบบเป็นอย่างไร

Copyright by Mahidol University

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต” ผู้วิจัยกำหนดใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความจากข้อมูลจริงตามปรากฏการณ์ของสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานวิจัย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่ศึกษา กระบวนการในการวิจัย ทำการศึกษาข้อมูล เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานภาคสนาม ตามวิธีการวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยาเพื่อศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ของบุคคลข้อมูล โดยมุ่งความสนใจในทัศนะของผู้ที่ได้ประสบการณ์นั้น วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเชื่อมโยงทัศนะ ความคิดเห็นที่ปรากฏทั้งระบบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

การเก็บข้อมูลใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกต ทำการบันทึกข้อมูลโดยการบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์ของผู้วิจัย และจดบันทึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง และตัวผู้สัมภาษณ์ การเลือกบุคคลข้อมูล ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงที่กลุ่มเป้าหมายสำคัญ โดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก ไม่มีโครงสร้างที่ตายตัว จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกแบบนี้ เพื่อให้ได้บุคคลข้อมูลที่เหมาะสมกับคำถามการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง กว้าง พร้อมทั้งประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต มีดังนี้

1. สภาพของหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาในปัจจุบัน

ผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสาร พบว่า

รูปแบบหลักสูตรในประเทศสหรัฐอเมริกา มุ่งผลิต และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ ที่รู้ลึกและรู้รอบในศาสตร์ของ การครุศึกษาทางดนตรี และศาสตร์ของการศึกษาทางดนตรี ด้วยกระบวนการทางวิจัย ภายใต้ชื่อปริญญาต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิต ได้แก่ Doctor of Philosophy (Ph.D.) Doctor of Education (Music education)(Ed.D.) Doctor of Music Education (D.M.E.) และDoctor of Musical Arts in Music Education (D.M.A.)

Copyright by Mahidol University

ใช้แผนการเรียนที่ต้องเรียนรายวิชาในหมวดต่างๆ ตามด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ แล้วจึงทำวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี พร้อมลงตีพิมพ์บทความในวารสารระดับนานาชาติ

มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ที่เปิดหลักสูตรสาขาดนตรีศึกษาจะใช้ชื่อปริญญา Ph.D. กำหนดให้เรียนรายวิชาในจำนวนที่แตกต่างกันในช่วงระหว่าง 57-66 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จมหาบัณฑิต และ 72-96 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จปริญญาบัณฑิต กำหนดหน่วยกิตรายวิชาในแต่ละหมวดวิชาดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยกิตรายวิชาในแต่ละหมวดวิชา

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต หลัง ป. โท	จำนวนหน่วยกิต หลัง ป. ตรี
วิทยานิพนธ์	0-16 (ค่าเฉลี่ย = 8)	12-30 (ค่าเฉลี่ย = 21)
หมวดวิชาวิจัย	1-14 (ค่าเฉลี่ย = 7.5)	6-16 (ค่าเฉลี่ย = 11)
หมวดวิชาครุศึกษา	4-16 (ค่าเฉลี่ย = 10)	8-12 (ค่าเฉลี่ย = 10)
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	12-21 (ค่าเฉลี่ย = 16.5)	11-27 (ค่าเฉลี่ย = 19)
หมวดวิชาดนตรี	0-9 (ค่าเฉลี่ย = 4.5)	6-18 (ค่าเฉลี่ย = 12)
หมวดวิชาเลือก	6-18 (ค่าเฉลี่ย = 12)	0-21 (ค่าเฉลี่ย = 10.5)

ในขณะที่ โครงสร้างหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตที่ใช้ชื่อย่ออื่นๆ ในสหรัฐอเมริกา จะมีสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของการผลิตบัณฑิต มีการกำหนดให้ต้องเรียนรายวิชาต่างๆ เฉลี่ยประมาณ 59 หน่วยกิต สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต และ ประมาณ 85 หน่วยกิต สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ก่อนจะเริ่มทำวิทยานิพนธ์ อีกประมาณ 24 หน่วยกิต

รูปแบบหลักสูตรในประเทศอังกฤษ ใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (NQF) เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมิน ใช้ชื่อย่อปริญญา เป็น Ph.D. และ D.Phil. (Doctor of Philosophy) เน้นการศึกษาวิจัยเป็นหลัก รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อจากระดับปริญญาโท หลักสูตรมีความทันสมัยและมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ

โครงสร้างหลักสูตร กำหนดระยะเวลาในการศึกษาวิจัยแบบเต็มเวลา 3-4 ปี (6 ปี สำหรับการศึกษาแบบบางเวลา) และในมหาวิทยาลัยบางแห่ง ยังจัดการศึกษาแบบเรียนทางไกล (Distance Learning) และแบบ on-line อีกด้วย หลักสูตรยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกลักษณะของชิ้นงานหลัก ประกอบการขอสำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. สำเร็จการศึกษาด้วยงานวิจัยแบบดั้งเดิม (Traditional research-based Doctor of Philosophy) 2. สำเร็จการศึกษาด้วยผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (Ph.D. by publication) 3. สำเร็จการศึกษาจากการชำนาญ

Copyright by Mahidol University

งาน (Practice-based Doctorate) 4. สำเร็จการศึกษาด้วยงานในวิชาชีพ (Professional Doctorate) 5. สำเร็จการศึกษาจากการสอน (Taught Doctorate) และ 6. สำเร็จการศึกษาด้วยการทำวิจัยควบคู่กับการฝึกอบรมทักษะชั้นสูงในหน่วยงาน (New Route Ph.D.)

หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาวิจัยแบบนำตนเอง แต่ในความดูแลของ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งคอยแนะนำให้ผู้เรียนเข้าฟังบรรยาย สัมมนา หรือการประชุมวิชาการจากนักวิชาการตามความเหมาะสม

รูปแบบหลักสูตรในประเทศออสเตรเลียมีลักษณะทั่วไปใกล้เคียงกับ รูปแบบของประเทศอังกฤษ แตกต่างกันตรงที่ รูปแบบของออสเตรเลีย ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

รูปแบบหลักสูตรในประเทศสวีเดนใช้ชื่อปริญญาเป็น PhD in Music Education ใช้การบริหารหลักสูตรและการเชื่อมโยงในโปรแกรมการศึกษาแบบเครือข่ายสถาบัน มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร จากผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อผลิตบัณฑิตที่ “ รู้ลึก” ในองค์ความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ของดนตรี ดนตรีศึกษา และ ศาสตร์ของครุศึกษา และ “รู้กว้าง” ในศาสตร์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และดำเนินการวิจัยด้วยตัวผู้เรียนเอง ใช้รูปแบบให้เรียนรายวิชาและทำวิทยานิพนธ์ ในระยะเวลาศึกษา 4 ปี โดยกำหนดเป็นระบบหน่วยกิต 240 ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) ซึ่งจะเทียบจากการใช้เวลาในการศึกษาแบบเต็มเวลา 1 ปี = 60 ECTS หน่วยกิต = 1500-1800 ชั่วโมง

โครงสร้างแบ่งหมวดวิชา เป็น หมวดวิชาดนตรี ร้อยละ 40-50 หมวดวิชาการสอน ร้อยละ 30-35 (รวมกลุ่มวิชาดนตรีศึกษา ร้อยละ 10-15) หมวดวิชาเลือก ร้อยละ 20-25 (เลือกได้ทั้งกลุ่มวิชาดนตรี และเลือกเสรี) ทั้งนี้หลักสูตรยังกำหนดให้ผู้เรียน เริ่มทำวิทยานิพนธ์ ได้ เมื่อผู้เรียนมีความก้าวหน้า ในการศึกษาไปแล้ว ร้อยละ 75 ของการใช้เวลาศึกษาในหลักสูตร (180 ECTS) ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้เสร็จสิ้นการเรียนรายวิชาทั้งหมด

โดยสรุป รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ มีการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อสะท้อนและสร้างเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ก่อนพัฒนาไปสู่เนื้อหารายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ระบบกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดทิศทาง บริหารจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมินในบางประเทศ ชื่อย่อปริญญานิยมใช้เป็น Ph.D. มากที่สุด โครงสร้างหลักสูตรที่มีทั้งแบบต้องเรียนรายวิชาก่อนทำวิทยานิพนธ์ และ การมุ่งพัฒนาชิ้นงานที่เป็นได้หลายรูปแบบ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าผู้เรียนมีความพร้อม (ทั้งองค์ความรู้ ทักษะ

Copyright by Mahidol University

การศึกษาวิจัย การพัฒนาวิธีคิด) โดยไม่ต้องเรียนรายวิชา หลักสูตรส่วนใหญ่ใช้เวลาการศึกษาแบบเต็มเวลา 3-4 ปี รวมทั้งกำหนดให้ผู้เรียนต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารระดับนานาชาติ

รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย ปัจจุบันมีเปิดสอนใน 2 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หลักสูตรทั้ง 2 สถาบัน มีความคล้ายกัน ทั้งในด้าน ชื่อของหลักสูตร ชื่อปริญญา คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา แผนการเรียน ระบบการเรียน และระยะเวลาการศึกษา จะมีข้อแตกต่างกันก็ในด้านของ ปรัชญา ซึ่งทางวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มุ่งสร้างความเป็นเลิศของศาสตร์และตัววิชาชีพ โดยเน้นที่ภูมิปัญญาตะวันออกเป็นพิเศษ ในขณะที่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มุ่งสร้างการผสมผสานองค์ความรู้ดนตรีในลักษณะสหวิชาการ เพื่อให้ได้บัณฑิตมีทักษะการวิจัย มีภาวะผู้นำ และทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ด้านวัตถุประสงค์

พบว่า วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำหนดวัตถุประสงค์ในลักษณะของความตั้งใจว่าจะผลิตและจะทำสิ่งใด ในขณะที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดวัตถุประสงค์ในลักษณะของคุณลักษณะของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์เป็นเป้าหมายแล้วก็จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 หลักสูตรมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 2 รูปแบบแผนการเรียน

สถาบัน	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม. มหิดล				วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม. มหาสารคาม			
ผู้เรียนจบหลักสูตร	ป โท		ป ตรี		ป โท		ป ตรี	
แผนการเรียน	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต	หมวดวิชา	หน่วยกิต
แผน 1 ไม่เปิดสอน	วิทยานิพนธ์	48			วิทยานิพนธ์	48		
แผน 2	วิทยานิพนธ์	36	วิทยานิพนธ์	48	วิทยานิพนธ์	36	วิทยานิพนธ์	48
			พื้นฐาน	16	วิชาแกน	3		
	วิชาบังคับ	15	วิชาบังคับ	15	วิชาบังคับ	12	บังคับ+เลือก	24
	วิชาเลือก	3	วิชาเลือก	6	วิชาเลือก	6		
		54		85		57		72

Copyright by Mahidol University

นอกจากนี้ในเรื่องของระบบการเรียน ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยังมีระบบการเรียนแบบในเวลาและนอกเวลาให้เลือกเรียนตามความเหมาะสมด้าน

เวลาของผู้เรียนอีกด้วย ในขณะที่ระบบการเรียนของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแบบในเวลา แต่ก็ใช้การจัดตารางเรียนให้มีเฉพาะวันศุกร์ และ วันเสาร์เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม รูปแบบแผนการเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของทั้ง 2 สถาบัน จะเปิดสอนเฉพาะทางเลือกแบบแผน 2 กล่าวคือ ทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต และเรียนรายวิชา 18 หน่วยกิต (มหิดล) หรือ 21 หน่วยกิต (มหาสารคาม) สำหรับผู้ที่สำเร็จมหาบัณฑิตมาแล้ว และเป็นระบบการเรียนแบบในเวลาเท่านั้น

กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ บรรยาย อภิปราย สัมมนา ลงพื้นที่ วิจัย และศึกษาดูงาน

วิธีการประเมิน ได้แก่ การสอบข้อเขียน การสอบทักษะ การสังเกตพฤติกรรม ประเมินกระบวนการทำงาน บทบาทที่เข้าร่วมงาน การประเมินโครงงานและรายงาน

2. คุณลักษณะของบัณฑิต ในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาดนตรีศึกษา จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ ได้เป็นคุณลักษณะด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม

2. มีทักษะด้านการศึกษาวิจัย และการนำเสนองานทางวิชาการ
   (1) มีความสามารถในการออกแบบ และวางแผนการวิจัย
   (2) มีทักษะการทำวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณ
   (3) สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพงานสอน หรือโครงงานได้
   (4) มีทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติ และนานาชาติ

3. มีทักษะทางปัญญา และการคิด
   (1) คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ
   (2) คิดอย่างเป็นระบบ
   (3) คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา
   (4) คิดเชื่อมโยง บูรณาการ
   (5) คิดก้าวหน้า คิดพัฒนา
   (6) คิดเป็น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

Copyright by Mahidol University

4. มีทักษะทางสังคม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคลิกภาพเหมาะสม

(1) มีมนุษยสัมพันธ์

(2) มีทักษะการทำงานเป็นทีม

(3) มีความรับผิดชอบ

(4) มีการจัดการทางอารมณ์ที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์

(5) มีความสามารถในการปรับตัว วางตัวดี สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม

(6) มีวินัยในสังคม

(7) ทักษะการเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อความสำเร็จ ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ กล้าตัดสินใจ

(8) มีบุคลิกภาพเหมาะสม เป็นสุภาพชน มีบุคลิกภาพของความเป็นครูหรือนักวิชาการที่น่าเชื่อถือ

5. มีความรู้ และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

(1) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และ อังกฤษ ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ในระดับดี

(2) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารในระบบอินเตอร์เน็ต

(3) รู้จักและมีความชำนาญในการประยุกต์ใช้ซอฟแวร์เพื่อสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่างๆ

(4) มีทักษะทางคณิตศาสตร์ สถิติ

(5) มีความรู้ และทักษะเชิงธุรกิจ ความเป็นผู้ประกอบการ

(6) ความรู้รอบตัวเชิงสหวิทยาการ

(7) มีความใฝ่รู้ เชื่อมโยงศาสตร์

(8) มีแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(9) มีความรู้พื้นฐานด้านการเป็นพลเมืองโลก อาเซียน

(10) มีความรู้พื้นฐานด้านสุขภาวะ

6. มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก

(1) มีจิตสำนึกต่อโลก สิ่งแวดล้อม

(2) มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน

(3) ดำรงความเป็นไทย

Copyright by Mahidol University

7. มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ (ต้องมีความรู้ลึก และรอบด้าน)

(1) ความรู้ในศาสตร์ดนตรี ความเป็นนักดนตรี (Musicianship) เป็นคุณลักษณะที่ต้องมีพื้นฐานมาก่อน

(2) ความรู้ในศาสตร์ความเป็นครู (ครุศึกษา)

(3) ความรู้ในศาสตร์ดนตรีศึกษา

(4) มีความรู้และทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดนตรี

(5) มีความรู้ และทักษะในการวิจัยทางดนตรีศึกษา

3. รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

จากการวิเคราะห์เอกสาร และ การสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ได้ 2 รูปแบบดังนี้

3.1 รูปแบบมาตรฐาน

เป็นรูปแบบหลักสูตรตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่ผู้วิจัยพัฒนาเฉพาะในส่วนของเนื้อหารายวิชา ที่สะท้อนมาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้าน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตใจคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา การเรียนรู้ และนวัตกรรม 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชีวิต การทำงาน และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และ (6) ด้านทักษะพิสัย

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มุ่งผลิตนักวิชาการทางดนตรีศึกษา ที่สามารถสร้างงานวิจัยทางดนตรีศึกษา และเชื่อมโยงสาระดนตรีศึกษากับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี สร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาในระดับสากล มีมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และเชิงกว้างแบบนักบริหาร ผู้ประกอบการ นักวิชาการแนวสหวิทยาการ และศิลปิน อีกทั้งนำผลลัพธ์มาใช้พัฒนาและเพิ่มคุณค่าให้กับผลงานดนตรีศึกษาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งนำเสนอองค์ความรู้ คลังภูมิปัญญา เนื้อหา และหลักการของดนตรีศึกษาแบบสมดุล ตามแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Common by Mahidol University

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในระดับสากล เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คาดการณ์ วิพากษ์ แก้ปัญหาและตัดสินใจได้เหมาะสม มีมุมมองเชิงลึกแบบนักวิชาการด้านดนตรีศึกษา และมุมมองเชิงกว้างแบบนักบริหาร ผู้ประกอบการ ศิลปินและนักวิชาการแนวสหวิทยาการ

2. เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตที่เป็นผู้มีคุณธรรม มีความเป็นครู มีภาวะผู้นำ มีจินตนาการ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

3. เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตร และคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งยกระดับวิชาชีพสาขาดนตรีศึกษาของประเทศไทย

4. เพื่อสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย และเกิดการบูรณาการในสาระดนตรีศึกษา ตามหลักการแบบดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียนและดนตรีโลก

5. เพื่อพัฒนา เผยแพร่ และต่อยอด ผลงานวิจัย องค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรม และดนตรีกรรม สู่สาธารณะทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และรักษาศิลปวัฒนธรรม ตามแนวทางของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music

วิชาเอก : Music Education

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

ชื่อย่อ : ปร.ด. (ดนตรี)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music)

Copyright by Mahidol University

ในกรณีที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตร เป็นคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์

ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) Doctor of Philosophy Program in Music Education

ชื่อปริญญา

ชื่อภาษาไทย

ชื่อเต็ม : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ชื่อย่อ : ค.ด. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อเต็ม : Doctor of Philosophy (Music Education)

ชื่อย่อ : Ph.D. (Music Education)

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และกระบวนการคัดเลือก

1. สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.25

2) มีประสบการณ์ทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรีอย่างน้อย 2 ปี *

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป *

* ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

2. สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาดนตรี โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.5 *

2) มีประสบการณ์ทำงานในวิชาชีพครูแบบประจำการ อย่างน้อย 2 ปี หรือ เป็นนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า (Honor Program) *

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป *

* ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

Copyright by Mahidol University

ระยะเวลาการศึกษา

ไม่เกิน 5 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท และ ไม่เกิน 8 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี

โครงสร้างหลักสูตร

จัดโครงสร้างหลักสูตรไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 หลักสูตรปริญญาเอก แบบ 2 ดังนี้

(1) สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

วิทยานิพนธ์	24	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	27	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
รวม	57	หน่วยกิต

(2) สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

วิทยานิพนธ์	36	หน่วยกิต
หมวดวิชาพื้นฐาน	16	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
รวม	82	หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตร

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบหลักสูตรแบบมาตรฐาน โดยได้กำหนดสัดส่วนของรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆ ดังนี้

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

หมวดวิทยานิพนธ์	24	หน่วยกิต
หมวดวิชาครุศึกษาและวิจัย	12	หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	9	หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรี	6	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก	6	หน่วยกิต

Copyright by Mahidol University

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

หมวดวิทยานิพนธ์	36 หน่วยกิต
หมวดวิชาครุศึกษาและวิจัย	18 หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	12 หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรี	9 หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก	6 หน่วยกิต

*ทุกรายวิชาในหมวดดนตรีและดนตรีศึกษา กำหนดให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในระดับปริญญาเอก ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์แต่ละรายวิชา ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะรายวิชา ทั้งนี้ กิจกรรมที่จะใช้เป็นประจำ ได้แก่ การบรรยาย การสัมมนา การอภิปราย การเรียนด้วยโครงงาน การวิจัย การใช้กรณีศึกษา ภาคสนาม การสะท้อนความคิด การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การให้คำปรึกษารายบุคคล การระดมสมอง การดูงาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และอื่นๆ

นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ ก็จะมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินผล

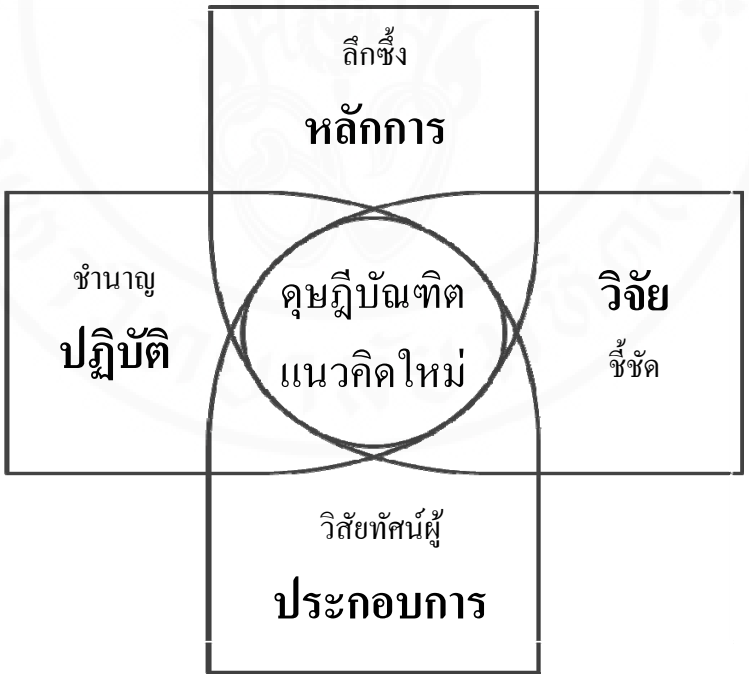
การประเมินผลรายวิชาให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในระบบเกรด โดยอาจารย์ผู้สอน สำหรับวิชาวิทยานิพนธ์การประเมินผลให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้วิธีการประชุมลงความเห็นจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และมีการทวนสอบผลการประเมินวิทยานิพนธ์อีกด้วย

3.2 รูปแบบสร้างสรรค์เอง (SelfKreated Model)

เป็นรูปแบบหลักสูตรแนวคิดใหม่ที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้น โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และ ผลจากการรวบรวมปัญหาจากการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้อย่างเป็นรูปธรรมในพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียน ที่ยังไม่ปรากฏชัดเจนในกระบวนการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาของไทย เช่นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดรายวิชาเอง กำหนดวิธีเรียนรู้เอง และประเมินผลเอง โดยอาจารย์ หรือคณะกรรมการประจำหลักสูตรให้คำปรึกษา ให้มติเห็นชอบ และช่วยสะท้อนผลในขั้นตอนต่างๆ

Copyright© by Mahidol University

รูปแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจและนำคุณลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะ 3 ด้าน ต่อไปนี้ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของการเป็นคนสร้างสรรค์ 2) คุณลักษณะของคนศตวรรษที่ 21 และ 3) คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างงานได้จริง มีอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ รู้จักการนำเสนอเนื้อหาต่อผู้บริโภค การสร้างคุณค่า หรือเพิ่มมูลค่าให้กับผลงานหรือกิจกรรมทุกประเภท อีกทั้งมีมุมมอง วิสัยทัศน์ รู้จักการใช้โอกาสแบบนักการตลาด รวมทั้งมีทักษะการบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการ อันจะได้มาซึ่งนักการศึกษา นักวิจัย อาจารย์ และนักวิชาการวิชาชีพแนวใหม่ที่ยังทรงคุณค่าในความมีคุณธรรม จริยธรรม และรักษ์ความเป็นไทย แต่สามารถหาช่องทาง คิดค้น สร้างสรรค์ และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ ทักษะงานวิจัย กิจกรรม และตัวผู้เรียนเองให้เป็นผลงานนวัตกรรมทางการศึกษาออกไปรับใช้สังคม ตามกรอบการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิต ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิต

รูปแบบสร้างสรรค์เอง มีลักษณะทั่วไปคล้ายกับ รูปแบบมาตรฐาน หากแต่ต่างกันใน 2 เรื่องคือ ปรัชญาของการจัดการศึกษา และเรื่องของการบริหารรายวิชา ซึ่งรูปแบบมาตรฐานจะมีรายวิชาบังคับ และวิชาเลือก ให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องลงทะเบียนเรียนควบคู่กันไปเหมือนกับหลักสูตรในระดับปริญญาบัณฑิต ในขณะที่รูปแบบสร้างสรรค์เอง จะให้ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน

Copyright by Mahidol University

3 วิชา ในภาคเรียนที่ 1 เพื่อเป็นการปรับภูมิความรู้ มุมมอง และวิธีคิด ให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจถึงความคาดหวังของสังคม ปรัชญาการจัดการศึกษาและการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก ทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งผลลัพธ์ปลายทางและคุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา รายวิชาพื้นฐาน 3 วิชาได้แก่

MUS 688 สัมมนาวิจัยทางดนตรีศึกษา (Seminar in Music Education Research)

การศึกษา วิเคราะห์ผลงานวิจัยทางดนตรีศึกษา วิธีวิจัย การออกแบบการวิจัย รวมทั้งประเด็นการวิจัยทางดนตรีศึกษาที่มีลักษณะแบบสหวิทยาการ

EDU 631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง (Creative Learning Management)

ความจำเป็นและประโยชน์ของการจัดการและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเด่นและข้อด้อยของกิจกรรมรูปแบบต่างๆ การประยุกต์ บูรณาการ และนำเสนอกิจกรรมดนตรีศึกษาแบบสร้างสรรค์

(รายวิชานี้มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก เช่น อาจารย์สาขาดนตรีศึกษาจากสถาบันอื่น อาจารย์จากคณะอื่น นักการตลาด คนโฆษณา แพทย์ สถาปนิก และ ปราชญ์พื้นบ้าน ฯลฯ)

EDU 613 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design)

ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาและทฤษฎีของหลักสูตรประเภทต่างๆ วิพากษ์หลักสูตรดนตรีศึกษาของไทยและต่างประเทศในมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาหลักสูตร (เนื้อหารายวิชา การบริหารและจัดการการเรียนรู้ แผนการเรียน การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล) ที่จำเป็น และเหมาะสมกับตัวผู้เรียนเอง

จากนั้นจึงนำหลักสูตรนี้ไปใช้เป็นหลักสูตรเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนจนจบหลักสูตร

วัตถุประสงค์ ชื่อหลักสูตร ชื่อปริญญา

รูปแบบนี้ ใช้วัตถุประสงค์ ชื่อหลักสูตร และ ชื่อปริญญา เหมือนกับรูปแบบมาตรฐาน

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และกระบวนการคัดเลือก

ด้วยเหตุที่รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เองนี้ ผู้เรียนจะต้องออกแบบหลักสูตรที่จะเรียนตลอดหลักสูตรด้วยตนเอง ประเด็นเรื่องของวัยวุฒิ วุฒิภาวะ ประสบการณ์เรียนและการทำงานจึงมีผลต่อการเลือกรายวิชาและการตัดสินใจของผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้เข้า

Copyright by Mahidol University

ศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าผู้เข้าเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้เข้าเรียนมีประสบการณ์ทำงานมานาน และมีศักยภาพที่จะเลือกเรียนในรูปแบบนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสามารถพิจารณาให้ผู้เข้าศึกษาเลือกรูปแบบนี้ได้

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

1) สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาดนตรีหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 3.25

2) มีประสบการณ์ทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อย่างน้อย 2 ปี *

3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ตั้งแต่ 500 คะแนนขึ้นไป *

* ผู้เข้าศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้สมัครเข้าศึกษาได้ ภายใต้เงื่อนไขในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ระยะเวลาการศึกษา

ไม่เกิน 5 ปี สำหรับผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาโท

โครงสร้างหลักสูตร

ผู้เข้าศึกษาต้องเรียนรายวิชาบังคับ 9 หน่วยกิต จากนั้นสามารถเลือกเรียนรายวิชาอื่นๆ ร่วมกันการทำวิทยานิพนธ์ โดยวิทยานิพนธ์ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และเมื่อนับหน่วยกิตรวมทั้งหมดแล้วต้องให้ได้ อย่างน้อย 57 หน่วยกิต

วิทยานิพนธ์	24-48	หน่วยกิต
หมวดวิชาบังคับ	9	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	0-24	หน่วยกิต
รวม	57	หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตร

หมวดวิทยานิพนธ์	24-48	หน่วยกิต
หมวดวิชาวิจัยและครุศึกษา	12	หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรีศึกษา	6	หน่วยกิต
หมวดวิชาดนตรี	9	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือก	6	หน่วยกิต

Copyright by Mahidol University

รูปแบบการเรียนการสอน

ใช้วิธีสอนหลากหลาย เหมือนกับรูปแบบมาตรฐาน รวมทั้งรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อจากนี้

การประเมินผล

ใช้การประเมินผลเช่นเดียวกันกับรูปแบบมาตรฐาน และเน้นเรื่องการประเมินผลด้วยตัวผู้เรียนเองเป็นวิธีหลัก

4. ข้อค้นพบเพิ่มเติม

รูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมอีกว่า ตัวหลักสูตรเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่สามารถก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ทั้งหมด กลไกสำคัญที่จะทำให้บรรลุถึงคุณลักษณะบัณฑิต คือ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องอาศัยตัวแปรอื่นๆ เช่น ตัวผู้เรียน ผู้สอน และกิจกรรมการเรียนรู้

liKe เป็นรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาต่อยอดมาจากรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based Instruction Model) (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ, 2550) ผนวกด้วยแนวคิดในเรื่องการสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขั้นตอนของ การพัฒนาชิ้นงานให้นำไปใช้ได้จริงในเชิงธุรกิจ ซึ่งผู้เรียนต้องฝึกคิดต่อยอด และเชื่อมโยงงานกับศาสตร์อื่นๆ จากจุดสุดท้ายของงานแบบวิชาการ ด้วยการเพิ่มการวิเคราะห์-วิจัยทางการตลาด กำหนดแนวคิด วางตำแหน่งชิ้นงาน กำหนดตลาดเป้าหมาย วิพากษ์ วิจารณ์ ระดมความคิด รวมทั้งใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงาน ต่อด้วยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำเสนอชิ้นงานในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ ชิ้นงาน อาจเป็นได้ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ งานวิจัย โครงงาน โครงการ กิจกรรม บริการ ผลิตภัณฑ์ หรือตัวผู้เรียนเอง

กระบวนการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือสร้างทีมศึกษากันเอง

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 3 แสดงกระบวนการ ของการเรียนรู้แบบ (li**k**e)

ชื่อขั้นตอน	สัญลักษณ์	คำอธิบาย	ทักษะและคุณลักษณะที่คาดว่าจะเกิดกับผู้เรียน
เรียนรู้ (learning)	l	ผู้เรียนสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากตำรา หนังสือ และสื่ออิเลคทรอนิกส์ จากนั้นกำหนดประเด็น จุดมุ่งหมาย และขอบเขตการเรียนรู้ แล้วนำเสนอผู้สอน	ใฝ่รู้ ค้นคว้า การเขียนโครงการ การทำงานเดี่ยวหรือเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ตารางที่ 3 แสดงกระบวนการ ของการเรียนรู้แบบ (li**k**e) (ต่อ)

ลงลึก (in)	i	สังเกต สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ลงมือวิจัย รายงานความคืบหน้าต่อผู้สอน จนได้ชิ้นงาน แล้วนำเสนอและอภิปรายในชั้นเรียน	กล้าเข้าหาแหล่งข้อมูล บุคลิกภาพและการวางตัว รู้จักแก้ปัญหา มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
ต่อยอด (concept)	K	(ฝึก)คิดวิเคราะห์ เพิ่มมูลค่า ประยุกต์ใช้ วางตำแหน่งชิ้นงาน	คิดต่อยอด คิดเชื่อมโยง คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ จินตนาการ คิดอย่างคนศาสตร์อื่น คิดในเชิงธุรกิจ
สำแดง (exhibition)	e	(ฝึก)นำเสนอชิ้นงาน ประชาสัมพันธ์ ในเชิงพาณิชย์	ฝึกทักษะการนำเสนอ ฝึกการบริหารจัดการและประสานงาน

Copyright by Mahidol University

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต มีประเด็นอภิปรายผล เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ผลจากการวิเคราะห์การจัดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ในปัจจุบัน ชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยทุกแห่งได้ให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ระดับปริญญาเอก (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการปฏิรูประบบการศึกษาให้คนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้เป็น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

โครงสร้างหลักสูตรของประเทศสหรัฐอเมริกา สวีเดน และประเทศไทย ประกอบด้วย วิทยานิพนธ์ หลักสูตรแกน และวิชาเลือก ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นได้ว่า หลักสูตรในประเทศไทย กำหนดจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิทยานิพนธ์ ค่อนข้างมาก ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาค่อนข้างน้อย และไม่เพียงพอ ขาดความหลากหลาย และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ตระการรุ่ง (Trakarnrung S., 2007) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรควรมีโครงสร้างที่ประกอบด้วย หลักสูตรแกน และวิชาเลือก มีความเป็นสหวิทยาการและมีความยืดหยุ่น

ในขณะที่หลักสูตรของประเทศอังกฤษและออสเตรเลีย มุ่งให้ความสำคัญไปที่การทำวิทยานิพนธ์ โดยไม่มีข้อกำหนดให้ต้องเรียนรายวิชา ซึ่งตรงกับแผนการศึกษาแผน 1 ของหลักสูตรในประเทศไทย แต่เมื่อมาพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลับพบว่า ผู้เรียนหลักสูตรในประเทศไทยส่วนใหญ่ ยังมีพื้นความรู้ที่ไม่เพียงพอ ดังนั้น การเรียนในรูปแบบที่ไม่มีการเรียนรายวิชา จึงยังไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในขณะนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหลักสูตรทั้ง 2 สถาบันในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบในเรื่องของรูปแบบการเรียนแบบ on-line ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นเรื่องที่ดี น่าสนใจ และจะช่วยในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทาง และช่วยประหยัดเวลาได้ แต่ผู้ให้ข้อมูล ก็ยังไม่ค่อยมั่นใจในคุณภาพการเรียนการสอน และเห็นว่าการเรียนแบบพบกับผู้สอนน่าจะเกิดประโยชน์มากกว่า สอดคล้องกับ ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2550) ที่เห็นว่า การเรียนลักษณะนี้จะมีความยืดหยุ่นสูง สะดวก ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนในเรื่องเวลา แต่ก็มีของจำกัดในเรื่องที่ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ ต้องใฝ่รู้

Copyright by Mahidol University

กระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ ซึ่งการเรียนแบบ on-line น่าจะเหมาะกับการเรียนในบางเรื่อง หรือ บางโอกาสมากกว่า เช่นการเรียนในรายวิชาที่มีบางหัวข้อเป็นการบรรยาย เป็นต้น

ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียสวีเดน และไทย ใช้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นฐาน เพื่อสะท้อนและสร้างเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตรก่อนจะพัฒนาไปสู่ การจัดสัดส่วนของหมวดวิชา เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล สอดคล้องกับหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย

2. คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา

คุณลักษณะของบัณฑิตตามผลการวิจัยในครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางเชาวน์ปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารและ(6) ด้านทักษะดนตรี อีกทั้ง เมื่อพิจารณาข้อกำหนดในคุณวุฒิระดับ 6 (ระดับปริญญาเอก) ก็พบว่า คุณลักษณะที่พบในงานวิจัย เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หากแต่มีการจำแนกคุณลักษณะในด้านความรู้ ออกมาเป็น คุณลักษณะมีทักษะความรู้ในวิชาชีพ และ คุณลักษณะมีทักษะด้านการทำวิจัยและการนำเสนองาน และมีการรวมทักษะความสามารถต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นคุณลักษณะสำหรับศตวรรษที่ 21

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บุคคลข้อมูล ได้ให้ความสำคัญ กับคุณลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะ รักษ์ไทย รักษ์โลก ดังจะเห็นได้จากความเห็นของบุคคลข้อมูล เช่น S3 ได้กล่าวไว้ว่า “บัณฑิตต้องคิดแบบรู้จักความเป็นไทย สามารถประยุกต์ได้ทั้งไทยและสากล” T5a “ต้องรู้จักสร้างนวัตกรรมการสอน สร้างองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับสังคมไทย” อีกทั้ง S2 ก็ได้ให้ความเห็นในเรื่องเดียวกันนี้ว่า “ต้องการให้บัณฑิตตระหนักถึงเรื่องการดำรงความเป็นไทย การสร้างความสมดุลทางวิชาการระหว่างความเป็นไทยและสากล” ซึ่งคุณลักษณะนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบในรายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ 4 ด้าน อันประกอบไปด้วยคุณลักษณะ รู้ทัน รู้นำโลก (smart consumer) เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (breakthrough thinker) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (social concern) รักษ์วัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai pride) (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2550)

คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะการมีทักษะการศึกษาวิจัยและการนำเสนองานทางวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม ระบุว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่บัณฑิตจำเป็นต้องมีไม่ว่าจะศึกษาสาขาวิชาใด

Copyright by Mahidol University

ดังตัวอย่างความคิดเห็น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ GP1 กล่าวว่า “หลักสูตรจะช่วยอย่างไร ให้บัณฑิต มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาชาติ” ในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ (2547) ที่ชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่นายจ้างมีความพึงพอใจมากที่สุดในลำดับแรกคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะด้านปัญญา และการคิด เป็นคุณลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความสำคัญและพูดถึง โดย การคิดวิเคราะห์ เป็นลักษณะที่ทุกกลุ่ม คาดหวังต่อบัณฑิตมากที่สุด นอกเหนือจาก การคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดจินตนาการ คิดต่างมุม คิดเชื่อมโยง คิดแก้ปัญหา คิดวางแผนและพัฒนา และสามารถตกผลึกความรู้ได้ เป็นต้น ตัวอย่าง คำสัมภาษณ์ที่พูดถึงคุณลักษณะด้านนี้ เช่น E6 “บัณฑิตต้องคิดเป็น สร้างงานเป็น จึงจะพร้อมทำงาน” T4a “บัณฑิตต้องรู้จักคิดที่จะสร้างคุณค่าของดนตรีศึกษาในเชิงที่ถนัด ให้เกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในสังคมและต่อการพัฒนาประเทศ”

อย่างไรก็ตามคุณลักษณะด้านการมีแนวคิดเชิงธุรกิจ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้รวมไว้ในคุณลักษณะสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แตกต่างออกไปจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่กลุ่ม ผู้จ้าง ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญมองว่า บัณฑิตในระดับปริญญาเอกต้องมีคุณลักษณะในเชิงธุรกิจ อย่างน้อยต้องบริหารจัดการเป็น รู้จักเชื่อมโยงความรู้กับศาสตร์อื่นๆได้ รู้ข้อกฎหมาย (เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์) รู้จักคิดเชิงการตลาด การต่อยอดผลงานและการประชาสัมพันธ์ ดังเช่นที่ S5 กล่าวไว้ว่า “ดนตรี เป็นเรื่องที่เอามาทำ value added ได้เต็มที่ จะเป็นแบบวิชาการหรือแบบธุรกิจก็ได้ ว่าแต่ว่าพวกคุณทำกันเป็นหรือเปล่า” “เอาง่ายๆ นิสิตคนนึงสีไวโอลินเก่งมากๆ อาจารย์หรือสถาบันทำอะไรกับเขาได้บ้าง” จากคำกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า บุคลากรสายดนตรีศึกษายังขาดวิสัยทัศน์ในการคิดต่อยอด และอาจเป็นเหตุให้เกิดการเสียโอกาส ทั้งต่อตัวบุคคลนั้น ผู้เรียน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร และต่อหน่วยงาน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ เป็นคุณลักษณะที่ปรากฏอยู่ใน คุณลักษณะที่พึงประสงค์แห่งศตวรรษที่ 21 ในกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011) ดังนั้น เพื่อให้สะท้อนคุณลักษณะด้านนี้ การพัฒนาหลักสูตรจึงควรเป็นหลักสูตรสหวิทยาการ ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านดนตรี และศาสตร์แขนงอื่น ซึ่ง ข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ที่พบว่าแนวโน้มของหลักสูตรอุดมศึกษาไทยในอนาคตจะมีลักษณะเป็นการบูรณาการ 2 ศาสตร์ขึ้นไป ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกันกับสภาพการจัดหลักสูตรปัจจุบันทั้งในและต่างประเทศ ที่มีการจัดหลักสูตรในเชิงบูรณาการ และสหวิทยาการ เพียงแต่ยังไม่มีความเด่นชัด ด้านการนำศาสตร์ทางธุรกิจเข้ามาประยุกต์ใช้กับศาสตร์ทางดนตรีศึกษา ซึ่งสภาพที่เห็นได้ในปัจจุบันคือความรู้ใน

Copyright by Mahidol University

ศาสตร์ธุรกิจ มีปรากฏในการจัดหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีอื่น เช่น ธุรกิจดนตรี หรือเทคโนโลยีดนตรีเท่านั้น ในขณะที่ หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งผลิตครูผู้สอนและผู้วางนโยบายทางการศึกษาหรือดนตรีศึกษา ยังไม่ให้น้ำหนักและไม่เห็นความจำเป็นของการสร้างครูที่ตระหนักถึงคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน ดังเช่นที่ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (อ้างถึงใน ชญาพิมพ์ อุสาโทและคณะ, 2555) กล่าวไว้ว่า "ความต้องการกำลังคนของประเทศในอนาคตยังต้องการคนในภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy ซึ่งต้องการ นวัตกรรม ในการผลิตและการบริการ แต่สมาชิกวิชาชีพทางการศึกษายังอ่อนด้อยในด้านนี้"

สำหรับคุณลักษณะทางด้านความรู้ทางวิชาชีพ ในส่วนของทักษะดนตรี DS2a ให้ความคิดเห็นว่า "ตอนเรียนปริญญาโทก็ว่าไม่ค่อยมีเวลาซ้อม(เครื่อง) แล้ว ตอนเรียนด็อก(เตอร์) ยิ่งไปกันใหญ่" ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ รู้สึกว่าหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับปริญญาเอก ไม่ได้เน้นเรื่องทักษะเครื่องมือ

3. การพัฒนารูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบมาตรฐาน และ รูปแบบสร้างสรรค์เอง พบว่า

3.1 รูปแบบหลักสูตรทั้ง 2 แบบ พัฒนาขึ้น โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการของบุคคลข้อมูลทุกกลุ่ม สรุปรวบรวมและวิเคราะห์ แล้วจึงนำมากำหนดเป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในหลักสูตร นำไปกำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร แล้วจึงกำหนดสัดส่วนรายวิชา ในหมวดรายวิชาต่างๆ โดยคำนึงถึงการจัดช่วงลำดับจากง่ายไปยาก ความต่อเนื่อง และการบูรณาการหรือการเชื่อมโยงสาระในศาสตร์เดียวกัน ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันไปจนถึงการเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น จากนั้นจึงคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เห็นว่าเหมาะสม บนพื้นฐานของการเรียนแบบวิจัย แนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดการเรียนแบบนำตนเอง แนวคิดการได้รับประสบการณ์ตรง และแนวคิดการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นหลัก อีกทั้งยังคำนึงถึงการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมอื่นๆที่ช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะบางด้านให้กับผู้เรียน จากนั้นจึงเลือกวิธีประเมินผลการเรียนรู้ทั้งตามเกณฑ์ของสถาบันการศึกษาและตามแนวคิดที่ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองอีกด้วย

Copyright by Mahidol University

ซึ่งกระบวนการข้างต้นสอดคล้องกับ แนวคิดของ สปีดี และลอเรนเซนต์ ในเรื่องหลักการของการใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (spady, 1994; Lorenzen, 1999) สอดคล้องกับ

เจรามี ค็อกซ์ ในกระบวนการการสะท้อนผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาหลักสูตรดนตรีทั้งระบบ (Cox, 2007) สอดคล้องกับเกณฑ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพของไทเลอร์ (Tyler, 1971) ซึ่งต้องคำนึงถึงความต่อเนื่อง (Continuity), การจัดช่วงลำดับ (Sequence) และการบูรณาการ (Integration)

รูปแบบหลักสูตรแบบมาตรฐาน น่าจะสามารถนำไปใช้ได้จริง ด้วยเหตุที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามเกณฑ์ข้อกำหนดด้านต่างๆของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ระดับที่ 6 มีโครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ที่กำหนดจำนวนหน่วยกิตต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือ ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมถึงการบริหารจัดการหลักสูตรทุกด้านด้วย ตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (2552)

นอกจากนี้ รูปแบบหลักสูตรยังมีลักษณะที่สมดุลในโครงสร้าง เนื้อหา และคล่องตัวในการนำไปใช้ และการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเด่นของหลักสูตรที่ดี ของ เจรามี คอกซ์ ที่เสนอไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) มีรายวิชาที่หลากหลาย น่าสนใจ ครบทุกหมวดวิชา 2) ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เต็มที่จากรายวิชา และกิจกรรม เหมาะสมกับแผนการลงทะเบียน 3) มีบริบทหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้หลากหลาย 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ และความก้าวหน้า ช่วยลดโอกาสการเลิกเรียนกลางคัน 5) หลักสูตรออกแบบมาให้ความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในทุกมิติ เลือกเรื่อง เลือกวิธีการ และประเมินได้ด้วยตัวเอง 6) หลักสูตรออกแบบมาให้ใช้วิธีเรียนรู้ และวิธีประเมิน ที่เน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลัก

3.2 สำหรับรูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง ที่มีโครงสร้างแบบเปิดให้ความอิสระในการเลือกเรื่อง วางแผนสิ่งที่จะเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนเอง สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ที่ให้ผู้เรียนรับผิดชอบตนเองตั้งแต่การวางแผน จัดการ ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2541; Knowles, M.S., 1975, Candy, P.C., 1991)

4. ข้อค้นพบเพิ่มเติม

Copyright by Mahidol University

รูปแบบการการเรียนรู้แบบ liKe ที่เน้นการคิดต่อยอดผลงาน น่าจะก่อให้เกิดคุณลักษณะเด่นเพิ่มเติมอีกหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

สอดคล้องกับแนวคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ คิดจินตนาการ ซึ่งนับว่าเป็นการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ หรือหลักคิด ของสมาชิกวิชาชีพทางการศึกษาในการใช้ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม ให้เป็นทั้งกระบวนการ (Process) และเป้าประสงค์ (Goal) ของการบริหารและจัดการศึกษา ดังที่ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ให้ทัศนะไว้ (อ้างถึงใน ชญาพิมพ์ อุสาโทและคณะ, 2555)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการประยุกต์ใช้

การนำรูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต ไปประยุกต์ใช้ มีข้อควรพิจารณาด้านต่างๆดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การวิจัยนี้ทำให้ได้ รูปแบบหลักสูตร คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา องค์ความรู้ และบริบทต่างๆที่ตรงกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่กำกับดูแล มหาวิทยาลัยของประเทศ ควรได้ติดตามผลและพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้เพิ่มเติม ให้มีทิศทางที่ทันโลก รวมทั้งคิดก่อนแบบนำโลกอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านทักษะเชิงธุรกิจ หรือ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2. ทักษะการคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยและประเทศไทย ให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 3. ด้านรักษ์ความเป็นไทยเชิงรุกหรือเชิงขยาย ซึ่งไม่ใช่แบบที่เป็นอยู่ แต่เป็นลักษณะการขยายความคิด คิดต่อยอด หาหนทางและกลวิธีนำสิ่งที่ดีของไทยให้คนไทยภาคภูมิใจรวมถึงให้ชาติอื่นคิดทำตาม ซึ่งทั้ง 3 ข้อนี้ยังไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในมาตรฐานผลการเรียนรู้ รวมทั้งในนโยบายด้านการศึกษาของภาครัฐ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรส่งเสริมแนวคิดด้าน การประกอบธุรกิจจริง หรือการทำงานจริงในระดับนโยบาย โดยจัดเป็นโครงการวิจัยเชิงทดลอง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ทำงานจริง หรือ ดำเนินธุรกิจจริง ในขณะที่กำลังศึกษา โดยสินค้าเป็นได้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงธุรกิจ เช่น การบริการ การรับวิจัย การพัฒนาสิ่งของ การพัฒนา

Copyright by Mahidol University

ทรัพยากรมนุษย์ โดยอาจจัดให้อยู่ในรายวิชาแบบ year course หรือเป็นรูปแบบกิจกรรมพิเศษช่วงปิดภาคเรียน หรือเป็นงานจากหน่วยงานอิสระที่อยู่ในสถาบัน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้ จะก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งความรู้และทักษะอีกหลายด้านให้กับบัณฑิต

1.2 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันที่จะปรับปรุงหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอ รูปแบบหลักสูตรแบบสร้างสรรค์เอง และรูปแบบการเรียนรู้แบบ liKe รวมทั้ง องค์ความรู้ บริบทต่างๆ และแนวคิดใหม่ ของหลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดนตรีศึกษา สถาบันที่กำลังจะพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร สามารถ 1. เริ่มต้นที่การปรับลด-เพิ่ม น้ำหนักสัดส่วนของรายวิชาในหมวดวิชาต่างๆให้มีความเหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น เป็นการขยายโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกรายวิชาได้ตรงตามความต้องการเพิ่มขึ้นหรือสะดวกขึ้น และ 2. ควรปรับเปลี่ยนมุมมอง และกระบวนทัศน์ ในการผลิตบัณฑิตด้วยแนวคิดใหม่ เช่น แนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดการจัดการศึกษาในมุมมองของบุคลากรอาชีพอื่นที่อาจต้องทำงานร่วมกับคนวิชาชีพดนตรีและดนตรีศึกษา ด้วยแนวคิดแบบสหวิทยาการ รวมทั้งแนวคิดการจัดการศึกษาแบบปัจเจกบุคคล เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ได้สิ่งใหม่ ที่รวมถึงนิสัย พฤติกรรม และคุณลักษณะของบัณฑิตแนวใหม่ด้วย นอกจากนี้ 3. สถาบันสามารถนำรูปแบบหลักสูตรนี้ ไปเปิดเพิ่มเป็นโปรแกรมการเรียนใหม่ หรือ เปิดเป็นวิชาเอกใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้เรียน และเป็นการเพิ่มศักยภาพของสถาบันให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.3 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันที่กำลังจะเปิดหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาใหม่

ผลจากการวิจัยนี้ สถาบันที่กำลังจะเปิดหลักสูตรใหม่ สามารถนำรูปแบบหลักสูตรทั้งสองแบบ ไปเป็นต้นแบบ หรือเป็นจุดเริ่มต้น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงข้อดีละข้อด้อย และเป็นการเพิ่มตัวเลือก ให้กับคณะกรรมการหลักสูตร นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลการวิจัย ไปช่วยเสริมในการเตรียมแผนพัฒนาหน่วยงาน เตรียมบุคลากร จัดอบรมสัมมนา เตรียมอาคาร สถานที่ห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อม อุปกรณ์ และอื่นๆ ช่วยให้การดำเนินงานสะดวกขึ้น และประสบผลสำเร็จง่ายขึ้น

นอกจากการพิจารณานำรูปแบบหลักสูตรไปปรับใช้แล้ว การจัดการรายวิชาให้กว้างและครอบคลุมบริบทดนตรีศึกษาในภูมิภาคของกลุ่มประเทศอาเซียน จะช่วยให้หลักสูตรที่เปิดสอน

Copyright by Mahidol University

นั้น ได้รับความสนใจจากผู้เรียนที่อาจมาจากประเทศเพื่อนบ้านต่างๆเหล่านั้น อีกทั้งยังถือเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้กับสถาบันและประเทศไทย ทางด้านดนตรีศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย

1.4 ข้อเสนอแนะต่อผู้สอน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้สอนรายวิชาในหมวดดนตรีศึกษา ควรสร้างดุลยภาพ ของสาระดนตรีศึกษาของไทย ให้เป็นการบูรณาการเนื้อหาดนตรีศึกษา ของดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีอาเซียน และดนตรีโลกเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาสาระ สร้างมุมมองและความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ สร้างความเข้าใจอันดีและเกิดเครือข่ายของสมาชิกชาวดนตรีศึกษาที่กว้างขึ้น ช่วยเสริมแนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิจัยในส่วนของผู้สอนและรูปแบบการเรียนรู้ ผู้สอนควรปรับเพิ่มรูปแบบและวิธีการสอน รวมทั้งการออกแบบกิจกรรม ให้มีความหลากหลายและแปลกแตกต่างบ้าง เช่น จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียนในห้องทำงาน มองผู้เรียนเป็น ว่าที่มืออาชีพ ไม่ใช่เป็นลูกศิษย์ หรือจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกนำเสนองานด้วยบุคลิกภาพแบบนักธุรกิจ เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้แบบ like ไปทดลองใช้ในบางโอกาส เพื่อกระตุ้นหรือสร้างพฤติกรรมการใฝ่รู้ การมุ่งความเป็นเลิศ การคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ คิดประเมิน รวมทั้งการคิดข้ามศาสตร์ และคิดเชิงธุรกิจ ให้กับผู้เรียน ช่วยให้การสอนมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

1.5 ข้อเสนอแนะต่อผู้เรียน

1. จากผลการวิจัยด้านคุณลักษณะของบัณฑิต สะท้อนถึงความรู้ ความสามารถ และ ศักยภาพของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษา ดังนั้น ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรก็สามารถตรวจสอบ ประเมินตนเอง รวมทั้งปรับปรุง และวางแผนเพื่อพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะด้านต่างๆมากที่สุด หรือครบถ้วน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในหลักสูตร รวมทั้งมั่นใจ และภูมิใจในตัวเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความเชื่อมั่น มีบุคลิกภาพ เคารพตัวเอง และนำไปสู่การพัฒนาเพื่อเป็นบุคคลคุณภาพของสังคม

2. ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ like ผู้เรียนจะมีโอกาสพัฒนาวิธีคิดแบบนักธุรกิจ จึงเป็นการช่วยเสริมวิสัยทัศน์ ให้รู้จักมองต่างมุม ให้คิดกว้างขึ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะจำเป็น ที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้เร็วขึ้น

Copyright by Mahidol University

1.6 ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้บูรณาการกับศาสตร์อื่น

ด้วยปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการผลิตผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ในระดับสูง สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ได้ ผู้วิจัยตั้งใจที่จะออกแบบหลักสูตรให้ มีรายวิชาบังคับอย่างน้อย 1 วิชา ที่มีลักษณะของการเปิดมุมมอง ให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีประจำวันและวิธีคิดของคนศาสตร์อื่นๆ ซึ่งคนในสายงาน ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และดนตรี อาจมีมุมมองและการคิดที่แตกต่าง หลักสูตรนี้จึงมีรายวิชา EDU **631 การจัดการการเรียนรู้ขั้นสูง** ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิถี และวิธีคิดจากผู้เชี่ยวชาญจากต่างสาขาอาชีพ เพื่อช่วยเปิดมุมมอง แนวคิด และวิธีคิดให้กับผู้เรียน ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีในเครือข่ายคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะของการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการหรือพหุวิทยาการอย่างเต็มที่ และเมื่อใช้ควบคู่กับรูปแบบการเรียนแบบ liKe ก็จะช่วยเสริมการนำเอาความคิดต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ และเชิงธุรกิจมาเพิ่มพูนประสบการณ์ และ ประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1.ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์รูปแบบหลักสูตรในภาพรวม ซึ่งยังไม่ได้มีการนำไปทดลองใช้จริง ดังนั้นจึงควรจัดให้มีกระบวนการวิพากษ์หลักสูตร และการวิจัยเพื่อประเมินผลรูปแบบหลักสูตรนี้ ให้ได้ผลในเชิงประจักษ์ รวมถึงการขยายขอบเขตการวิจัยด้านบุคคลข้อมูล กลุ่มรายวิชาเลือกในหลักสูตร และภาษาที่ใช้ในการศึกษา ให้ครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้เรียนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน

2. เนื่องด้วยระบบโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการศึกษาอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงน่าจะให้มีการวิจัยหัวข้อนี้ซ้ำทุก 10 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้เพื่อปรับเปลี่ยน และพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น รวมทั้งใช้เป็นฐานข้อมูลวิจัยทางสายงานดนตรีศึกษาของชาติ

Copyright by Mahidol University

A DOCTORAL PROGRAM MODEL IN MUSIC EDUCATION FOCUSING ON THE EXPERTISE OF THE GRADUATES

CHITAPONG TREEMAS 4937871 MSMS/D

Ph.D. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: NARONGCHAI PIDOKRAJT, Ph.D., NARUTT SUTTAACHITT, Ph.D., ORAWAN BUNJONGSILP, M.M.

EXTENDED SUMMARY

Background and Importance

Education is one of the main factors that is used to present foundation and prosperity of a country, besides the development of political system and social economic infrastructure. With the equality of current technological advances throughout the world, human resources development with quality and maximum efficiency that corresponds to the direction of the National Economic and Social Development Plan is considered very necessary.

Education program in the highest or doctoral level plays a productive role to develop expertise, skill and experience as well as improve the potential of individuals. It also affects the quality of the institute, including society as a whole.

Thailand Qualifications Framework was officially announced by the Office of the Higher Education Commission in 2009. It was designed to be used as a guideline for curriculum development, program management and ensuring qualifications of higher education graduates. The quality assurance of postgraduate is done by defining the “Learning Outcomes”, knowledge of various skills and abilities sufficient to support their professional expertise. Defining the learning standard as a foundation is a way of designing and developing the curriculum with outcome based education to comply with the requirements of users and determine standard capability and expertise of graduates.

Copyright by Mahidol University

The education sector emphasizes the importance of the programs that is consistent with the requirements of the users, while the industry sector focuses on creativity to convey feelings and emotions, and to create a unique added value or features in a product or service to meet the needs of consumers. Therefore, it is necessary for the education sector to adapt and develop a new program with multi-disciplinary concept to meet those requirements.

"Music" is the universal language of mankind. Sound of music can convey emotions of musician to audience from superficial to professional levels depending on each musical experiences. In addition, music is valuable to our society in terms of physical health care, mental health therapy, social initiative and instrument to express love and harmony, as well as professional tool.

From the past to present, music has always been a part of our daily lives since the ancient civilizations of the various nationalities. In Thai society, music plays a role in both entertainments and traditional assembly ceremonies transferred from generation to generation. Starting at “Wad” (a temple), “Baan” (home of a teacher or a master), and “Wang” (a palace of nobleman), music study has been expanded through the teaching in schools and universities respectively. It is developed in parallel with the development of national education.

Music study in higher education in Thailand was established in 1935. The development continued to an undergraduate and master’s degree levels in 1972 and 1989 respectively. The doctoral course or PhD. Program was first founded at the College of Music, Mahidol University in 2005 aiming to develop music studies and establish excellence in academicians and music education professionals. However, Thailand presently still faces the shortage of manpower in this field. The number of music instructors was outnumbered by students at all levels of music education, especially at the doctoral degree. Currently, there are only two institutes, Mahidol University and Mahasarakham University, offering the doctoral programs, which are not enough for the demands of students, labor market and the expansion of the program itself. The limitation of program expansion occurred due to the lacking of music academicians because of the specification announced by Department of Education that the institute must have sufficient ratio of teachers to students in order to open the program. Moreover, lacking of music professional is also a problem in the

Copyright by Mahidol University

private sector which highly needs them to support creative economy in the section related to music.

The demand of experts, instructors and people in creative production work, especially in graduate level is growing rapidly. To build human capacity, improve quality of products and services, including support sustainable production in Thai music society, the development of music education program in doctoral level is considered necessary and should be done continuously to respond to those needs.

With the importance and the problems mentioned above, this study was emphasized on the development of a doctoral program model in music education focusing on the expertise of the graduates.

Objectives

1. To synthesize the doctoral program model in music education
2. To study the required expertise of graduates in music education according to employers, instructors, experts, scholarship providers and students
3. To present a doctoral program in music education that focuses on the required expertise of graduates

Main Research Questions

1. What are the characteristics of doctoral graduates in music education based on learning outcomes?
2. What should be the curriculum model of the doctoral program in music education focusing on the required expertise of graduates by using the outcome based method?

Methodology

Copyright by Mahidol University

This research entitled “A Doctoral Program Model in Music Education focusing on The Expertise of The Graduates" used the qualitative research method to

study, analyze, synthesize and interpret information. The study was performed with regard to the compliance of the subjects, the research method, information, documents, related literatures, field performance using phenomenology study aiming to study phenomena and experiences of individuals focused on their perspectives. The integration of data analysis and synthesis were conducted into conclusion forming and presentation in descriptive analysis format.

Data collection was done using in-depth interview techniques, together with observations. The interviews were performed with non-structured questions and the conversations were audio recorded and note taken. The interviewees were selected from specific key information based on their educational goals without a rigid format. The main aims of this methodology are to get the proper target group to the main research questions, and to obtain profound data with other useful aspects for further study.

The result of this research includes:

1. Current status of the doctoral program in music education

Results of the study on current doctoral programs in music education from synthesis documents found that the programs in the United States emphasize~~s~~ on the development of students' ~~s~~ characteristics of leadership and offer~~s~~ specialized knowledge in music education, teacher training, and musical research process. The institutes offer those programs under various names of degree according to the aims of the degree, for example, Doctor of Philosophy (Ph.D.), Doctor of Education (Music education) (Ed.D.), Doctor of Music Education (D.M.E.), and Doctor of Musical Arts in Music Education (D.M.A.)

The U.S. curriculum consists of coursework in various categories followed by the qualifying examination, and the program will then be completed by the research dissertation within 5 years with a published article in an international journal.

Most of the US universities offer music education courses under the name of Ph.D. consisting of coursework study ranging from 57-66 units for a master's graduate and 72-96 units for a bachelor graduate. The course outline is shown as follows:

Copyright by Mahidol University

Table 1: The course outline

Subject Categories	Coursework Unit (for M.A. Graduate)	Coursework Unit (for B.A. Graduate)
Dissertation	0-16 (average = 8)	12-30 (average = 21)
Research	1-14 (average = 7.5)	6-16 (average = 11)
Teaching Education	4-16 (average = 10)	8-12 (average = 10)
Music Education	12-21 (average = 16.5)	11-27 (average = 19)
Music	0-9 (average = 4.5)	6-18 (average = 12)
Elective Course	6-18 (average = 12)	0-21 (average = 10.5)

For the structure of doctoral courses using other initials in the United States, course units and subject categories are varied according to their targets to of producing graduates. Students are assigned to complete the coursework in the average of 59 units for a master's graduate and 85 units for a bachelor graduate before starting to work on 24 units for dissertation.

The program in England is created to comply with the National Qualification Framework used as a tool to direct its instructional management and evaluation. The degree is awarded under the initials of Ph.D. or D.Phil. (Doctor of Philosophy), which is primarily focused on research. The program requires completion of a master's degree and courses are designed to be modern and interdisciplinary.

The program structure sets the period of full-time research studies for 3-4 years (6 years for part-time education). At some universities, distance learning and on-line courses are also provided. The course allows students to complete their final work within 6 options: 1. traditional research-based work (Traditional research-based Doctor of Philosophy) 2. article publication work (Ph.D. by publication) 3. practice-based work (Practice-based Doctorate) 4. work in the profession (Professional Doctorate) 5. teaching work (Taught Doctorate) and 6. research work, together with advanced training in qualified organization (New Route Ph.D.)

Copyright by Mahidol University

The program emphasizes students to study in self-teaching format under the guidance of supervisors. The supervisors will give students advice and provide

suggestion to attend lectures, seminars or conferences presented by experts, as appropriate.

A program in Australia has general structure similar to the one in England. However, the Australian program utilizes the learning outcome-based method to develop the course.

In Sweden, a program offers degree under the name of Ph.D. in Music Education. It is managed and linked through educational network among member institutes. The program's objectives are distinctly defined by learning outcomes in order to produce graduates with excellent knowledge and skill in music, music education and teaching education as well as gaining fundamental knowledge to conduct music research. The 4-year program consists of coursework and dissertation. Students have to complete 240 ECTS credits (European Credit Transfer and Accumulation System). A full-time study of 60 ECTS credits is equivalent to 1 year or 1500-1800 hours.

The program structure is divided into three categories; music study for 40-50 percent, teaching academic for 30-35 percent (including music education for 10-15 percent) and elective courses for 20-25 percent (which music and non-music related courses are optional). Additionally, students can start working on their dissertation after the completion of 75 percent of their coursework (180 ECTS).

In conclusion, the doctoral programs in music education of universities in various countries have been developed by using the learning outcome based information to reflect and define the objectives of the program before developing the curriculum content and learning activities. Furthermore, National Qualifications Framework (NQF) is also used as a guideline to set the direction for teaching management, monitoring and assessment in some countries. The initial Ph.D. is the most popular used for the doctoral programs. Course structures require students to complete coursework units before pursuing dissertation as well as offers options to qualified students to develop their final works in multiple formats without any coursework. The qualified students are identified by their supervisors that they have sufficient knowledge, skills, research understanding and development. Most courses take up 3-4 years for full-time studies, and the students are also required to publish their research articles in international journals.

Copyright by Mahidol University

In Thailand, there are currently two institutes, Mahidol University and Mahasarakham University, offering the doctoral program in music education. Both universities provide programs that are similar to each other in terms of the program's name, university admission system, curriculum, and study period. However, these two programs are different in their philosophy. At college of Music, Mahidol University, the program aims at establishing excellence in knowledge and in academicians and music professionals highlighting on Eastern wisdom, whereas the program at Mahasarakham University was formed to enhance interdisciplinary knowledge and research skill aiming to produce graduates with leaderships to benefit student themselves and society.

Term of Objective

At Mahidol University, the program's objective is focused on graduates' efficiency and productivity of creation, while the program of Mahasarakham University is focused on establishing graduates with expertise in music education. The goals of doctoral program at both institutes are , however, equivalent.

Copyright by Mahidol University

Table 2: Doctoral Program Structure

College / University	College of Music, Mahidol University				College of Music, Mahasarakham University			
Graduation level	Master's Degree		Bachelor Degree		Master's Degree		Bachelor Degree	
Curriculum	Course	Unit	Course	Unit	Course	Unit	Course	Unit
Program I (N/A)	Dissertation	48			Dissertation	48		
Program II	Dissertation	36	Dissertation	48	Dissertation	36	Dissertation	48
			Basic	16	Core	3		
	Required	15	Required	15	Required	12	Required +Elective	24
	Elective	3	Elective	6	Elective	6		
		54		85		57		72

In addition to the class system, Mahasarakham University offers both regular and evening or weekend classes for students while all classes of Mahidol University are scheduled in regular hours but study on Friday and Saturday only.

However, both universities offer their courses only in the model of Program II containing dissertation for 36 units and coursework for 18 and 21 units at Mahidol University and Mahasarakham University, respectively. Actually, they are available for those who completed a master's degree, and for full-time students only,

Learning activities include lectures, seminars, discussion, research and academic field trips. The evaluation methods cover written examinations, skill examinations, behavior observation, assessment of work process, projects and reports.

2. Expertise of graduates in the doctoral program in music education

From the synthesized result of documents, related literatures and interviews, the expertise and characteristics of graduate students in this field included:

1) Morals and ethics

Copyright by Mahidol University

2) Research and presentation skills

(1) having the ability to design and plan research

(2) having the skills to conduct both qualitative and quantitative researches

(3) Capable to apply the research results to improve quality and performance in teaching or projects

(4) having the presentation skill in national and international levels

3) Intellectual skills

(1) creative thinking and imagination

(2) systematic thinking

(3) analytic thinking, problem solving oriented

(4) integrated thinking

(5) progressive thinking

(6) open-minded to different points of view

4) Social and interpersonal skill

(1) having interpersonal skill

(2) having skill to work as a team

(3) having responsibility

(4) having good emotional control

(5) having the ability to adjust well, leadership and followership

(6) having social discipline

(7) dedicating and committing to their work with perseverance

(8) good personality (reliable and trustworthy) and social etiquette

Copyright by Mahidol University

5) knowledge and skills for the 21st century

(1) good communication skill in Thai and English languages (listening, speaking, reading, and writing)

(2) capable to communicate online

(3) having computer skill and knowledge in software programs and applications for creations

(4) having mathematical and statistics skill

(5) having business knowledge and entrepreneurship

(6) having interdisciplinary knowledge

(7) willingness and eagerness to learn new things

(8) understanding in the concept of the creative economy

(9) having the basic knowledge of ASEAN Economic Community (AEC)

(10) having the basic knowledge of good health condition

6) Public awareness with a strong will to preserve both Thai and world cultures

(1) having public consciousness for the global environment

(2) having knowledge of sustainable development

(3) having pride in Thai heritage, culture and custom

7) Knowledge and skills of Professional music education

(1) having expertise in music education and background in musicianship

(2) having teaching capability

(3) having music teaching education

(4) having knowledge in music innovation and technology

(5) having knowledge and skill in music education research

Copyright by Mahidol University

3. Model of doctoral program in music education focusing on the expertise of the graduates

According to the analytical result, two models of doctoral program in music education were synthesized and developed in this study.

The Standard Model

This program model was designed corresponding with requirements and specifications of the Office of the Higher Education Commission, which reflect learning outcomes based in 6 categories including 1) morals and ethics 2) knowledge 3) cognitive skills 4) interpersonal skills and responsibility 5) numerical analysis, communication and information technology skills, and 6) domain of psychomotor skills (musical skills).

Program's Philosophy

The program is focused on establishing student's capability to learn and conduct research in music education content and be able to link with other areas as well. It is also focused on student's ability to be able to develop and add value to their work with creativity and imagination. The program aims to provide advanced knowledge for students to develop their creations with both depth and breadth in music specializations as well as to introduce music education content in Thai cultural context towards the education for sustainable development.

Program's Objectives

1. To prepare doctoral graduates with deep understanding and expertise in music education, intellectual skills, vision, sense of criticism, broad viewpoint and entrepreneurship.

2. To prepare music educators and teachers with ethics, leaderships, imagination, and ability to carry out knowledge through research making, to serve the needs of both government agencies and private sectors.

3. To develop the country's academic excellence and effective curriculum, as well as raise professional music education.

4. To contribute the research making and integrating of music education content in Thai cultural context including western, Thai-traditional, folk, regional and world music.

Copyright by Mahidol University

5. To promote and publish research results, theories, wisdom, innovation and work pieces to public both at national and international level.

Name of the Program

(Thai) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดนตรี

(English) Doctor of Philosophy Program in Music
Major: Music Education

Name of the Degree

(Thai)

Name : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

Initial : ปร.ด. (ดนตรี)

(English)

Name : Doctor of Philosophy (Music)

Initial : Ph.D. (Music)

In the case that the program is offered by Faculty of Education

Name of the Program

(Thai) ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(English) Doctor of Philosophy Program in Music Education

Name of the Degree

(Thai)

Name : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

Initial : ค.ด. (ดนตรีศึกษา)

(English)

Name : Doctor of Philosophy (Music Education)

Initial : Ph.D. (Music Education)

Copyright by Mahidol University

Entrance Qualifications

1. For student with a Master's degree

(1) Graduate with a Master's degree in music or related field from an accredited university and have a GPA not less than 3.25

(2) Have professional working experience associated to music at least 2 years*

(3) Achieve minimum TOEFL score of 500*

* Students who do not meet these qualifications must have the approval of the Ph.D. Program Committee.

2. For student with an undergraduate degree

(1) Graduate with an undergraduate degree in music or related field from an accredited university and have a GPA not less than 3.5*

(2) Have professional working experience as music educator (full-time) at least 2 years or completed undergraduate degree in Honor Program *

(3) Achieve minimum TOEFL score of 500*

* Students who do not meet these qualifications must have the approval of the Ph.D. Program Committee.

Studying Period

The maximum of 5 years course completion for graduates with the Master's degree and 8 years for graduates with the undergraduate degree

Program Structure

According to the standard regulations and specifications announced by the Office of the Higher Education Commission in 1999, two doctoral program structures are synthesized as follows:

(1) For student with a Master's degree

Dissertation	24	Units
Required courses	27	Units
Elective courses (min.)	6	Units
TOTAL	57	Units

(2) For student with an undergraduate degree

Dissertation	36	Units

Copyright by Mahidol University

Basic courses	16	Units
Required courses	18	Units
Elective courses (min.)	12	Units
TOTAL	82	Units

List of Courses

The proportion of courses in the standard model are shown in following categories:

For student with a Master's degree

Dissertation	24	Units
Teaching Education	12	Units
Music Education	9	Units
Music	6	Units
Elective Courses	6	Units

For student with a undergraduate degree

Dissertation	36	Units
Teaching Education	18	Units
Music Education	12	Units
Music	9	Units
Elective Courses	6	Units

* All courses in the categories of music and music education provide comprehensive content of Thai and Western music.

Learning activities at the doctoral level depend on the purpose of each course, which will vary according to the course's nature. The activities that will be used on a regular basis include lectures, seminars, discussions, studies by the research projects, researches, case studies, idea reflection, learning from the experts, collaborative learning, individual consulting, brainstorming, field visits, self-learning, and etc.

Additionally, the management of learning environment and atmosphere will support learning and teaching to be more effective.

Copyright by Mahidol University

Evaluation Methods

The evaluation methods in this model are planned to comply with the standard of national higher education in general, which includes written examination, skill examination, behavior observation, project/report assessment. Moreover, the model will also offer students to have self-assessment.

SelfKreated Model

This model is formed with a new concept based on the information from synthesized documents and interview data on current problems. The program aims to create noticeable changes in students' learning behavior and expertise that is not yet evident in the graduate producing process in Thailand; for example, to allow students to design their own coursework, learning method and self-evaluation with supports from supervisors or committees to provide guidance, approval and reflecting on their ideas in each step.

The model allows students to gain understanding and apply essential characteristics particularly, 1) Creative skill 2) 21st Century skill and 3) Entrepreneurships, to create their works. It also allows students to have freedom in thinking, courage to create new value (Value Creation) and adding value to their products and activities. Moreover, students can build their own viewpoints and vision, learn how to seek opportunity like marketing experts, and learn managing skill like entrepreneurs. The program will lead students to be high quality educators, researchers, faculties, professional academicians, and administrators who value ethics and see significance of Thai heritage conservation. These people are recognized in their capabilities to find creative ways to extensively develop their knowledge, skills, researches, and themselves to deliver educational innovation to serve society. This new concept of student development is shown as follows:

Copyright by Mahidol University

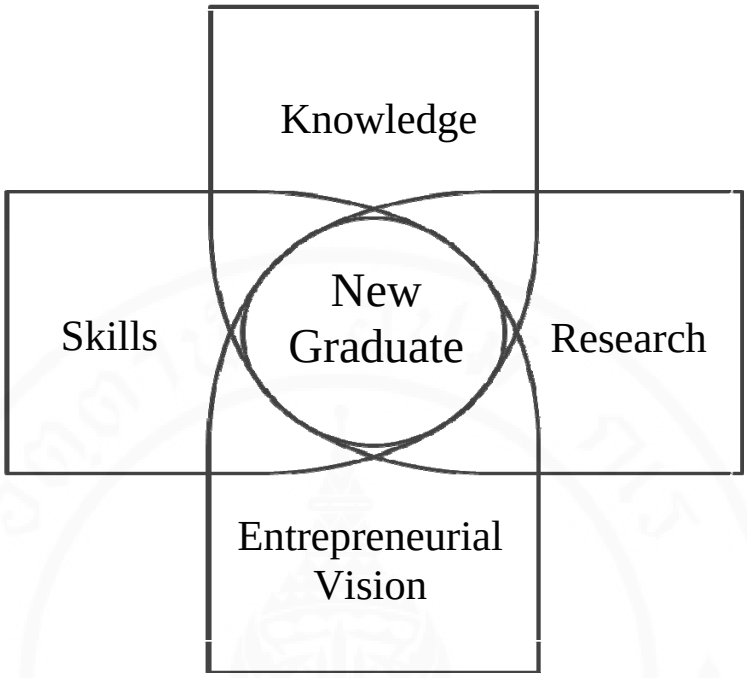

Figure 1 new concept of student development

SelfKreated model differs from the standard model in two points which are philosophy of education management and course administration. The standard model contains coursework both required and elective subjects that students have to register in both categories as same as undergraduate level, while SelfKreated model allows students to take “Initial Coursework” for 3 courses in the first semester to refine their knowledge and attitude. The students will understand and be aware of expectations of the society, philosophy of music education, researches and research designs in music education, learning management, and production of PhD graduates, the direction of the country's economic and social development, including learning outcomes and characteristics of the doctoral program in music education. The three initial courses include:

MUS 688 Seminar in Music Education Research

- Critical analysis and discussion of research issues in music education
- Research methods, research designs, and multidisciplinary research approaches in music education

Copyright by Mahidol University

EDU 631 Creative Learning Management

- The significance and benefits of effective learning management.
- An outstanding and drawbacks of the various forms of instructional activities
- Applications, integration, and presentation of creative music learning activities

Note: This course covers lectures by invited lecturers, such as professors of music education from other institutes, professors from other faculties, marketers, people in advertising field, medical doctors, architects and folk philosophers.

EDU 613 Curriculum Design

- Philosophy and theory of a variety of courses in music education
- Reviewing music education program in Thailand and foreign countries, in the view of involved stakeholders
- The development of the curriculum (content management, course planning, selecting of learning activities, measurement and assessment) that are necessary and appropriate for the students

Then, the curriculum uniquely designed by each student will be implemented to their educational plan until graduation

Program's Objectives, Name of the Program and Name of the Degree

This model has the same program's objectives and uses the same name of program and degree as the standard model.

Entrance Qualifications

In SelfKreated model, students are required to design their own curriculum throughout the program. Therefore, maturity, learning and working experience will be firmly considered as admission process. The study suggested that this model is more suitable for students who graduated a Master's degree than undergraduate level. In the case that students either have extensive working experience or are considered to have

appropriate capability, the Ph.D. Program Committees can approve admission to the program.

For student with a Master's degree

(1) Graduate with a Master's degree in music or related field from an accredited university and have a GPA not less than 3.25

(2) Have professional working experience associated to music at least 2 years*

(3) Achieve minimum TOEFL score of 500*

* Students who do not meet these qualifications must have the approval of the Ph.D. Program Committee.

Studying Period

The maximum of 5 years to complete the program

Program Structure

Students have to take prescribed courses for 9 units, then they can take other coursework together with dissertation. There are the minimum of 24 units for dissertation and take the total courses not less than 57 units

Dissertation	24-48	Units
Prescribed courses	9	Units
Elective courses (min.)	0-24	Units
TOTAL	57	Units

List of Courses

Dissertation	24-28	Units
Research and Teaching Education	12	Units
Music Education	9	Units
Music	6	Units
Elective Courses	6	Units

Copyright by Mahidol University

Method of Learning and Teaching

The model uses a variety of teaching methods as same as the standard model cooperating with a new learning method called “liKe” which is presented next.

Evaluation Methods

This model uses the same evaluation methods as the standard model but focuses more on student’s self-assessment as a main tool.

4. Additional Finding

“liKe” Instructional Model

The significant mechanism to achieve goal in establishing graduates with expertise and favorable characteristics does not only rely on the curriculum, but also the implementation of the developed program. This process requires other variables, including students, instructors and learning activities.

liKe is a new instructional model developed from productivity-based instructional model (Paitoon and team, 2007) integrated with the concept of creating customer satisfaction. The procedure of developing pieces or works to actual business scenarios is added.

At the ending point of the academic works, i.e. researches, students have to plan and link their works with other fields, by adding creativity, imagination, and analysis in business and marketing. This procedure will add value to their works followed by advertising and creating public relations to promote those works commercially. The mentioned works are available in various formats such as researches, activities, projects, products, recording, scores, media, and services as well as the students themselves.

The learning process is divided into 4 steps that students need to execute and create their own learning team as shown in the following table.

Copyright by Mahidol University

Table 3 : Learning Process of “liKe” Model

Process	Initial	Explanation	Expected skills and expertise
Learning	l	Students explore and learn basic information from textbooks, books, media, and communicated electronically and then define issues, aims and scope of learning, and present to an instructor.	• Eagerness to learn and discover • Writing skill • Working independently and as a team • Open-minded and learn to accept others’ opinions
in	i	Students observe, interview experts, plan and conduct research, discuss with instructors to finalize the work piece before giving oral presentation and debate in classroom.	• Willingness to find research information and seek access to the source • Personality and social etiquette • Problem solving skill, perseverance and commitment to achieve their goals
Concept	K	Students exercise on analytical skill, skill to add value and place their work in the market (Market positioning).	• Creative thinking • Capability to link and apply their work with other fields • Entrepreneurships
Exhibition	e	Students exercise on presentation skill, and creating public relations for commercialization	• Presentation skill • Managerial and coordinating skill

Copyright by Mahidol University

Discussion

1. Study of the doctoral programs in music education in foreign countries and Thailand

The study indicated that all academic, currently, institutes give priority to produce graduates with excellence in knowledge and expertise to comply with learning standards of doctoral program (The Higher Education Committee, 2009) and their educational managements are in the same direction focused on development of students' systematic thinking and analytical skills. (Kriengsak Charoenwongsak, 1996)

The course structure in the United States, Sweden and Thailand consists of dissertation, required and elective courses. In comparison, the structure in Thailand contains quite high numbers of dissertation unit and low numbers of coursework unit. As a result, it affects a lack of course diversity and effective number of courses to truly respond to students' demands. This corresponds with the research of Somchai Trakarnrung (2007) mentioned that the course should have a structure that contains interdisciplinary and flexible core and elective courses.

The course structures in England and Australia are emphasized on dissertation without requiring study coursework, which is equivalent to Program I in Thailand. However, the data analysis from the interviews shown that most Thai students are lacking of basic knowledge. Thus, the structure that does not contain coursework is not suitable to be used at this time. This corresponds to the actual and current state of the program available at both institutes in Thailand.

Additionally, the study showed that on-line learning and research were found very interesting as well as time and cost effective. However, the interviewees are lack of confidence in the quality of on-line teaching and learning, and they believe that traditional learning style which students actually meet teachers would be more effective. This point corresponds with the research of Thanomporn (Tanpipat) Laocharasseang (2007) described that on-line learning was highly flexible and convenient and it supported teachers and students with limited learning time. Though, it was limited by the student's responsibility to seek knowledge and to be more active in learning. Therefore, on-line learning is suitable for some certain studying subjects or in some occasions; for example, in some courses with lectures.

Copyright by Mahidol University

In the United States, Australia, Sweden and Thailand, the curriculum development uses the information based on learning outcomes to reflect and define the learning objectives of the course before develop course structure, the proportion of subjects in each course, and evaluation methods. The development is consistent with the principles of the National Qualifications Framework for higher education of Thailand.

2. Expertise of the graduates in doctoral program in music education

The expertise of the graduates shown in this research corresponds with the favorable graduate's characteristics according to the standard of learning outcomes and the principles of the National Qualifications Framework for higher education of Thailand (The Higher Education Committee, 2009) which can be divided into 6 categories; 1) morals and ethics 2) knowledge 3) cognitive skills 4) interpersonal skills and responsibility 5) numerical analysis, communication and information technology skills, and 6) musical skills equivalent to the level 6 qualifications (Doctoral degree). Yet, in this study, the expertise or characteristics were categorized differently by dividing knowledge into profession and skills in conducting research and presentation. Moreover, other graduate's capabilities were combined together to the 21st century skills.

The research found that interviewees considered expertise in having public consciousness, conserving Thai tradition, and environment saving were important. For example, S3 stated that "Graduates have to understand Thai being (Thainess) and can adapt their work in both Thai and foreign styles". T5a also stated "the need to create innovative teaching systems that corresponds to Thai society". Furthermore, S2 commented " graduates need to be aware of the conserving Thai culture and create a balance between Thai and international music education." This type of expertise matches with graduate's desirable characteristics found in the research in economic and social sciences divided into 4 categories: smart consumer, breakthrough thinker, social concern, and Thai pride. (Paitoon Sinlarat, 2007)

Two expertise categories, Morals and ethics and Research and presentation skill, are completely considered by the interviewees to be essential for graduates in any fields of study.

Copyright by Mahidol University

As recorded in the interview data about morals and ethics, Gp1 asked on "how the program can help producing graduates with merit, public consciousness and social development responsibility?". The research on the characteristics affecting the employment of Thaksin University graduates (Siriwan Siriputhaiwan, 2004) indicated that characteristics of graduates that employers were most satisfied ethics and interpersonal skill as their first priority.

The expertise in the categories of knowledge and thinking process are significantly considered and mentioned by interviewees. Analytical thinker is the characteristic that all interviewed participants mostly expect from graduates besides being creative, out-of-the-box, imaginative, different angle, multidisciplinary and problem-solving. The sample of interview in this expertise from E6 "graduates must be able to thoroughly think and plan before start their work" T4a stated " graduates have to think about creating value to music education in the way they do best, to push social movement and support national development."

However, the expertise in business orientation and entrepreneurship were combined in 21st Century skill which is different from the national standard framework in higher education. Employers, instructors and experts have attitude towards PhD graduates to have at least business management skill to be able to extend and link to other sectors such as legal provision (copyright law), marketing and public relations. S5 said " music is a subject that we can really add value to it either in academic or business areas, but do you know how to do it?" "Ok, if there is a student who is a very talented violinist, what can instructors or school do with this girl" These previous comments show that even people in the music education field are still lacking vision and entrepreneurship, and this may cause opportunity lost to students, instructors and organizations. These characteristics appeared to be desirable characteristics in the 21st century (Partnership for 21st Century Skills, 2011). Therefore, the program curriculum should be interdisciplinary that can be linked the knowledge of music to other disciplines. This point is corresponded with the research of Kriengsak Charoenwongsak (2007) that future trend of higher education program in Thailand would be characterized by the integration of two or more academic areas, which is in line with the current curriculum management in national and international levels. Nevertheless, it is still unclear to bring business to apply to music education.

Currently, there are only two music courses, Music Business and Music technology, offering education in business while the music education program, which is responsible to produce music academicians and music educational policy makers, is not yet seen the need of creating teachers who are aware of business teaching to graduates in music education major. Phrit Siribanpitak (referred in Chayapim U-satho and team, 2012) mentioned that "There is high demand of manpower in creative economic which requires innovation in production and service, but our vocational education is weak in this area."

For the expertise in knowledge in music, DS2a commented that " I hardly had time to practice when studying Master's degree. Now studying in Doc (Ph.D. program) is worst". From DS2a's interview, DS2a feels that the doctoral program in music education does not emphasize instrumental skills.

3. Development of the doctoral program model in music education focusing on the expertise of the graduates

This study presented 2 models of doctoral program in music education, which are a standard model (TQF Model) and a self-created model (Self-Kreated Model).

3.1 Two program models were developed by summarizing and analyzing interview data of what people needs in music education. Then, identification of learning outcomes standard that needs to take place in the program was performed before determining the objectives of the program. Next, the proportion of course units was determined in each category regarding the difficulties (easy to difficult), flow/continuation, and integration of the content and relations to other disciplines. Appropriate learning activities on the basis of research study in learner-centered approach were then identified. The concept focused on self-learning, getting direct experience and the application to creative economy. Other activities are also taking into account such as extra-curricular activities that help to enhance certain ability to the students. After that, the evaluation methods were defined according to the institute's regulatory basis and the self-assessment concept.

Copyright by Mahidol University

The above procedure was corresponded with Spady's principle by using learning outcomes based (Spady, Lorenzen, 1994; 1999), with Jeremy Cox's

handbook on reflection process of learning outcomes to develop the whole music education system (Cox, 2007), consistent with the criteria of effective learning experience management by Tyler (1971) which considered continuity, sequence and integration.

Additionally, a standard model should be applied to actual program because it was developed to comply with curricular specifications and standard framework of higher education in level 6. According to the national standard, its structure and course composition comprise of the minimum of 48 units for students with Master's degree and 72 units for students with undergraduate degree, including curriculum management which also met the standard of National Qualifications Framework as well. (2009)

3.2 For the "Self-Kreated" model, it has an open structure and offers freedom to students to design and plan their own learning courses and activities as well as the evaluation methods that allow students to evaluate themselves (Self-assessment). This model was developed in consistent with the concept of self-directed learning, which students are required to have self learning responsibility from the planning, managing, monitoring and evaluating. (Department of Curriculum and Instruction Development, 1991; Knowles, M.S., 1975, Candy, P.C., 1991)

4. Additional Discussion

The development of a new instructional model "liKe", highlighted on extension thinking, may lead to establish other expertise and characteristics, especially entrepreneurship. This model corresponds to the concept of creative thinking which support a paradigm shift or main idea of vocational education to use creativity, innovative production in the process, and goal of administration and education as pointed by Phrit Siribanpitak (referred in Chayapim U-satho and team, 2012)

Copyright by Mahidol University

Recommendations

1. Recommendations on implementation

The implementation of the doctoral program model in music education focusing on the expertise of the graduates should be performed with the following considerations

1.1 Recommendations to Office of the Higher Education Commission (CHE)

Two program models in higher music education were developed from this study. The features of course structure, the expertise of the graduates were identified to match program's philosophy and objectives. As CHE has an official authority as national regulator and administrator of higher education covering public or autonomous universities, they should follow-up and develop additional learning standards to be updated to the current global situation or even to take a lead, especially in 3 areas, 1. business-oriented skill and entrepreneurship 2. creative thinking skills and 3. public consciousness of Thai culture conservation. The first two areas of expertise are urgently needed for human resources and country development. The latest area is also needed to be more pro-active and extended execution by finding new means or strategic plans to show and remind Thai people about their national prides. All these areas of expertise have not been given clearly significance in existing learning standards and public educational policies.

Furthermore, CHE should promote the concept of using actualized business model at the policy level. Therefore, students can gain working experience in actual business environment while studying. The products may be both academic and commercial services such as contract research, services in items or human capacity development. The experimental protocol may be managed into year-course format or a special activities during the semester break , and it may take place at an independent agency within the institute. This will firmly establish excellent and favorable expertise and skills for graduates.

Copyright by Mahidol University

1.2 Recommendations to institutes with the doctoral program in music education

This study proposed the self-created model (Self-Kreated) and new instructional method (liKe) promptly with knowledge management, context and new concept of doctoral program in music education. Institutes, which are developing the Ph.D. program in music education, can 1) start by adjusting the weight and unit proportion in each subject category with more suitable and up-to-date. Thus, students can earn opportunity to design their own curriculum better and more effective 2) adjust point of view or paradigm shift to produce graduates with new concepts, such as the concept of the creative economy, the concept of interdisciplinary education management in the view of professionals in others fields who may have to work with people in music education, including concept for individual study aiming to create new idea and behavior as well as new characteristic of the graduates 3) apply this program model to open a new program or a major to increase academic options for students and increase the ability to the organization

1.3 Recommendations to institutes which is developing new doctoral program in music education

The institutes can apply two models presented in this study as a guideline or starting point to study pros and cons and to increase options for the program committee. Moreover, they can use this study to support organization development plan, personnel preparation, training course/seminar organizing, infrastructure preparation, and other management to enable the operation easier and more successful.

1.4 Recommendations to instructors

The study indicated that the instructors in music education should create a balance of music education content in Thailand to integrate with various types of music education such as western, Thai traditional, folk, ASEAN, and world music. The goals are to develop and improve music education content, to create new viewpoint and understanding on the concept of learning and teaching, to create a better understanding and networking, and to help reinforcing the concept of conservation Thai culture and education for sustainable development.

Copyright by Mahidol University

The research in teaching part suggested that instructor should be more creative in teaching styles and design of learning activities. For example, setting a classroom to actual working environment where students and instructors can work together as co-workers, simulating trouble shooting situations where student have to play a role of a business man and give presentation in English. In addition, the instructor can apply the “liKe” model in some occasions to make a class more interesting and to encourage students more effective in learning behavior and set up excellence in knowledge and creativity.

1.5 Recommendation to students

(1) From the results of the research on the expertise of graduates, they indicated on the knowledge and potential of Ph.D. graduates after their graduation. Thus, students who are still studying in the program should be able to use this information to process self-assessment and plan to improve and develop themselves. This will ensure student’s confidence in the program themselves. As a result, students will develop great personality with confidence, self-respect and become quality citizen.

(2) According to the new method of “liKe” , students will have opportunity to develop their business idea and entrepreneurship skill. This opportunity will enhance students’ visions and thinking in different angles which helps students to succeed in their profession.

1.6 Recommendation on implementation and integration with other disciplines

Since the philosophy and objectives of the program is to prepare graduates with high level of knowledge, capability as well as an ability to link sciences, the researcher intends to design the curriculum with at least 1 required course with the emphasis on helping the students to understand way of life and way of thinking of persons in other disciplines. People in education and music fields might have different perspectives and ideas so EDU 631 Creative Learning Management will help the students to learn the way of life and thinking from various professions and experts in order to broaden their perspectives as well as strengthen their thinking

Copyright by Mahidol University

ability to promote a better understanding within their networks, which is a complete utilization of integration, interdisciplinary or multidisciplinary. Moreover, when used in conjunction with liKe, it will take the ideas further in both creative and business aspects in order to enhance and streamline the learning experience for the students extensively.

Recommendations for future research

1. The program models synthesized from this research are in overview summary format which have not yet implemented. Therefore, a thorough review process as well as a research shall be conducted in order to evaluate these forms and prove that they are empirically effective. This includes extending the informational scope of the research , elective courses in the curriculum and the language used in these courses to cover all the students coming either from neighboring countries or other ASEAN countries.

2. Globalization has an impact and cause rapid changes in economic system and society including education. Thus, the institutes should re-conducted researches in this topic every 10-year period to update new data used to improve and modernize the program, and collecting as a research database of national music education study.

Copyright by Mahidol University

บรรณานุกรม

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2554). *หลักสูตรการสอนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คู่มือวิทยากร ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สินทางปัญญา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2552*. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 จาก http://www.mua.go.th/users/ tqf-hed/news/FilesNews/Files News2/news2.pdf.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *หลักสูตรอุดมศึกษาไทยในครึ่งทศวรรษหน้า*. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 จาก http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&idcontentcategorymain=23&id_content_topic_main=53&id_content_management_main=1107

_____. (2551). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 จาก http://blog.eduzones.com/drkrieng/7614

_____. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์*. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีการเรียนรู้ของคนไทย.

_____. (2539). *ศึกษิตแห่งศตวรรษที่ 21 : แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). *ร่างกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2554, จาก www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/data/02/data07.pdf

_____. (มปพ). *ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2554, จาก http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/dmdocuments/ECO-DOC.doc

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2553). *คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (พฤษภาคม 2550). ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า. *วารสารการศึกษาไทย*. 4(32) หน้า 58-80.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (เมษายน 2552). *ความเป็นมาและขั้นตอนการดำเนินการโครงการกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. เอกสารประกอบการประชุมหารือคณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพ.

_____. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

คณิต ดวงหัสดี. (2537). *สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จุมพจน์ วนิชกุล. (2549). *การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สำหรับวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาอุดมศึกษา.

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2540). *ดนตรีจีน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศิลปกรรมศาสตร์.

_____. (2548). *ดนตรีอินเดีย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชญาพิมพ์ อุสาโท และคณะ. (2555). *เส้นทางวิชาชีพจากอาจารย์สู่ศาสตราจารย์*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์. (2553). *แนวคิดและทิศทางการจัดระบบการศึกษาดนตรี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2554 จาก http://www.smusichome.com/index.php?lay=show&ac=article&Id =386001 &Ntype=2

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา (เอกสารอัดสำเนา).

ไตรรงค์ เจนการ. (2549). *หลักการและกระบวนการการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรอิงมาตรฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.

ทิศนา แขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2550). *E-Learning*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2555, จาก http://e-learning.aidsthai.org/ewl.html

ธวัชชัย นาควงษ์. (2543). *การสอนดนตรีสำหรับเด็ก*, ภาควิชา ศิลปะนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Copyright© by Mahidol University

ธเนศ ศรีวงษ์. (2552). *การานะ การสืบทอดดนตรีอินเดีย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2554, จาก http://thanes17.multiply.com/journal/item/6

ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

ธำรงศักดิ์ ธำรงเลิศฤทธิ์. (2540). *ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา.

ประทุมพร วัชรเสถียร. (2544). *หนังสือเสริมการเรียนรู้ นักคิดสำคัญของโลก*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์. (กรกฎาคม – เมษายน 2548). ประสบการณ์ดนตรีของประเทศแถบเอเชีย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 34(1), 58-65.

พินันทร์ คงคาเพชร. (2552). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, ณรุทธ์ สุทธจิตต์, ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, จุฑารัตน์ วิบูลผล, บุณฑริกา บูลภักดิ์ และวิชุดา กิจธรธรรม. (2554). *การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจักษ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามสมัยจำกัด.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2548). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัย “บูรณาการการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2550). *สัตตศิลา หลักเจ็ดประการ สำหรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัย “การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ผู้จัดทำ). (ม.ป.ป.). *แนะนำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์* [วิดีทัศน์]. มหาสารคาม: ผู้แต่ง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

Copyright by Mahidol University

รัตติยา เขียวแป้น, (2551). *สรุปผลการไปร่วมสัมมนา เรื่อง "อนาคตอุดมศึกษาไทย".* สืบค้นเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2554 จาก http://share.psu.ac.th/blog/padkmsharing/ 5941? Locale =en.

วรพร สุนทรวัฒนศิริ. (2543). *การพัฒนาหลักสูตรการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจ ตามหลักการจัดการศึกษาแบบเน้นผลการเรียน สำหรับนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ วิชาเอกภาษาอังกฤษธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.

วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เป็นผลจากความพอใจในการได้เลือกบทเรียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วารีญา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม, (2547). *ปรัชญาขั้นแนะนำ: กระแสคิดที่ทรงอิทธิพลต่อโลก*, หนังสือชุดนักคิดสะท้อนโลกันต์ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชีวาภิวัฒน์.)

วิชัย วงศ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

วิชาการ, กรม. (2541). *สาระความรู้ที่ได้จากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องกระบวนการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

วิชาการมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2549). *นิยามศัพท์หลักสูตร.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

วิทยาลัยนาฏศิลป์, (ม.ป.ป.). *ประวัติวิทยาลัย.* สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2554 จาก http://cda.bpi.ac.th/pravat.htm

วิทยาลัยดุริยศิลป์, (2551). *ประวัติความเป็นมา.* สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2554 จาก http://music.payap.ac.th/index.php/en/2008-07-22-07-17-06.html

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา.* สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2554 จาก http://www.music.mahidol.ac.th/th/about/history.php

วินัย วีระวัฒนานนท์. (2543). *หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา.* ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

วุฒิชัย ธนาพงศธร และคณะ. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อกำกับติดตามการจัดการอุดมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษาและกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2552). *กรอบคุณวุฒิแห่งสภาพยุโรป: บทเรียนสำหรับประเทศไทย.* อัดสำเนา.

Copyright by Mahidol University

ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ. (2547). *คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงาน ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ*. กรุงเทพฯ: กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

สมบัติ นพรัก. (13 ตุลาคม 2553). ข้อเสนอทบทวนร่างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. การประชุม. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2554, จาก http://www.edu.nu.ac.th/tedc/Doc/%A2%E9%CD%E0%CA%B9%CD%B7%BA%B7%C7%B9TQF%2813%B5.%A4.53%29.pdf

สมยศ ชี้แจง. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2551). อุดมศึกษากับสังคมฐานความรู้. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 2,* 22-24.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2540). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: เอราวัณการพิมพ์.

เสรี ชัดแย้ม. โมเดลสมการโครงสร้าง. *วารสารและวัดผลการศึกษา*. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2546.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (มปป). *ผู้นำกับความเข้าใจการทำงานของสมอง*. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2555 จาก http : // suthep. ricr. ac.th.

สุนีย์ ภู่พันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย*. เชียงใหม่: The Knowledge Center.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2524). *หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร คุณานุกร. (2523). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

_____. (2536). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.

สุมิตตา สว่างทุกข์. (2553). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์สำหรับนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา.

สุเมธ แย้มนุ่น. (กันยายน 2552). การพัฒนามาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษาเพื่อการแข่งขันทางการศึกษาเชิงคุณภาพ. ปาฐกถาพิเศษ งานครบรอบวันอุดมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่ 63. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2554, จาก http://www.mua.go.th/datapr/datasumate_52/data 29.pdf.

_____. (ธันวาคม 2552). *นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. บรรยายพิเศษ การประชุมวิชาการระดับชาติ กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการและเทคโนโลยี ครั้งที่ 1.

Copyright by Mahidol University

สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2554. จาก http://www.mua.go.th/data_pr/data_sumate_52/data_33.pdf.

สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. (2549). *บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน*. รายงานการวิจัยชุดโครงการวิจัยบูรณาการการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวง.

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2549). *มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2553). *ก้าวข้ามพ้นวิกฤติด้วยการปฏิรูปเศรษฐกิจว่าด้วย เศรษฐกิจฐานความรู้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2554. จาก http://www.rsunews.net/Think%20Tank/TT163/ KnowledgeEconomy.htm.

อำไพ หรคุณารักษ์. (2550). *คิด...มอง...คาดการณ์ เกี่ยวกับ "การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย"*, โครงการพัฒนาศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์. (2546). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย.*วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อัครนันท์ เตชไกรชนะ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.*สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2554. จาก http://www.gotoknow.org/blog/carpfish-2/285430.

อาคม , (กันยายน 2551). *การวิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์และผลกระทบต่อสังคมไทย.* สืบค้นเมื่อวันที่ 24กันยายน 2554. จาก http://www.oknation.net/blog/print.php?id=318929.

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. (7 สิงหาคม 2552). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-11. บรรยาย หลักสูตรนักบริหารระดับสูง กระทรวงอุตสาหกรรม รุ่นที่ 10.* สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2554. จาก http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/article/plan1-11.pdf.

Copyright by Mahidol University

_____. (มีนาคม 2553). *Thailand's Creative Economy*. บรรยาย. ปรับกระบวนทัศน์ของประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จัดโดย กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ณ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ กรุงเทพมหานคร.

Abeles, Harold, F., Charles R. Hoffer and Robert H.Klotman. (1995). *Foundations of Music Education*. New York: Schirmer Books.

Adam, S. (2004). Using Learning Outcomes: A consideration of the nature, role, application and implications for European education of employing learning outcomesat the local, national and inte rnational levels**.** Report on United Kingdom Bologna Seminar, July 2004, Herriot-Watt University.

Adler, Harry. (2000). *Boost Your Intelligence*. London: Kogan Page Limited.

Arkhom Termpitayapaisit. (2006). *Thailand and Its Knowledge Economy.* Paper presented at the Workshop on "Lessons from Japanese Experience for Development of Knowledge Economy in Thailand", May 19, 2006, Four Seasons Hotel; Bangkok Thailand. From http://info.worldbank.org/etools/does.library/2338.23/PW ThailandIts knowledge Economy Paper06.pdf.

Beck, C. T. (1994). Reliability and validity issues in phenomenological research. *Western Journal of Nursing Research,* 16 (3), 254-267.

Bingham, J. (1999). Guide to Developing Learning Outcomes, The Learning and Teaching Institute Sheffield Hallam University, Sheffield: Sheffield Hallam University.

Bronowski J. (1956). *Science and Human Values*. New York: Julian Messner, INC.

Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.

Chandransu, N. (2011, February). *Music Education Policies and their Implementation in the Higher Education System in Thailand: What Does the Future Hold?*. Asia-Pacific Journal for Arts Education, Retrieved July 30, 2011from http://www.ied.edu.hk/cca/apjae.htm

Charoensook. S. (1985). *Undergraduate music curricula in Universities of Thailand and United States: A comparative study and recommended curriculum for Thai Universities*. Unpublished doctoral dissertation, University of Northern Colorado, Colorado.

Copyright by Mahidol University

Cox,J., (2007). Handbook Curriculum Design and Development in Higher Music Education. Utrecht: The Netherlands AEC Publications.

Craig Wright and Bryan Simms. (2006). *Music in Western Civilization*. California: Thomson Schirmer.

De Bono, E. (1986). Six Thinking Hats, Little, Brown, New York.

Donathan, David Michael. (1982). *A Comparative Study of Doctoral Degree Programs in Music Education*. (Doctoral dissertation, Indiana University, Faculty of the Graduate School, 1982). Ann Arbor. MI: University Microfilms International.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: MCgraw – Hill Book Company.

Graeme Roberts. (2008, February*). Learning outcomes based higher education: the Scottish experience*. Bologna seminar held on 21-22 February 2008 at Heriot-Watt University, Edinburgh

Gunn Gallavara and Teemu Suominen. (2008). *Learning outcomes: Common framework – different approaches to evaluating learning outcomes in the Nordic countries.* Joint Nordic project 2007–2008**,** Helsinki: The Nordic Quality Assurance Network for Higher Education (NOQA).

Gorton, Judy Blanche Woods. (1995). *The doctoral programs in piano at the University of Oklahoma as viewed by the graduates*. (Doctoral dissertation, University of Oklahoma, Graduate Collage, 1995). Ann Arbor. MI: University Microfilms International.

Hass Glen. (1980). Curriculum Planning : A New Approach. Boston : Allyn and Bacon, Inc.

International Society for Music Education (ISME) . (2011). IJME most cited articles. from http://www.isme.org/index.php?option=com_content&view=article&id=56:ijme-most-cited-articles&catid=32:ijme&Itemid=6

_____**.** (2011). IJME most frequently read. From http://www.isme.org/index.php?option=com_content&view=article&id=55:ijme-most-frequently-read-articles&catid=32:ijme&Itemid=6

Josep Grifoll. (2010, October). Stakeholders, Quality of HE and the use of Learning outcomes. Paper presented at the meeting of the Stakeholder Involvement in the Process of

Copyright by Mahidol University

Developing and Assessing Expected Learning Outcomes, Learning Seminar of ANQAHE and DAAD, Cairo, Egypt.

Keeves , J . P . Models and Model Building . In J . P . Keeves (ed .) Education Research , Methodology and Measurement : An International Handbook . Oxford : Pergamon Press , 1988.

Klas Roth and Ilan Gur-ze'ev (2007). Education in the Era of Globalization. Dordrecht, Netherlands: Springer.

Knowles, M.S. (1975). *Self-Directed Learning.* A Guide for Learners and Teachers.New York : Association Press.

Longman Dictionary of Contemporary English. 1981. England : Clays Ltd.

Lorenzen, M. (1999). *Using outcome-based education in the planning and teaching of new information technologies***.** Retrieved July 30, 2011, from http://www.libararyinstruction.com / obe.html.

Massachusetts, Department of Education. (1995). *Arts Curriculum Framework : The Practice of Creating*. from internet http://www.doe.mass.edu/doedoes/frameworks/arts0.html

Moon, J. (2002). *The Module and Programme Development Handbook***.** London: Kogan Page Limited.

Michael L. Mark. Ed. (2008). Music Education: Source Readings from Ancient Greece to Today. New York: Routledge.

Office of the Education Council, Ministry of Education, Thailand. (2011, September). *Concept proposal summary for The ASEAN Regional Qualifications Framework*. Paper presented at the meeting of In-country workshop on ASEAN Regional Qualifications Framework, Bangkok, Thailand.

Oliva, P.F. (1992). *Developing the Curriculum*. 3rd ed. New York : Harper Collins.

Partnership for 21st Century Skills. (2011). Framework for 21st century learning. from http://p21.org/overview**.**

Saylor, J.Galen , Alexander , William M. and Lewis, Arthur J. (1981). *Curriculum Planing for Better Teaching and Learning.* New York: Holt Rinehart and Winston.

Steiner , E . Methodology of Theory Construction. Sydney : Educology Research Associates, 1988 .

Copyright by Mahidol University

Strauss, G. & Sayless, R.L. (1960). Personal: The human problem of management. New York: Prentice-hall.

Suttachitt, N.C. (1987). *An evaluative analysis of the form and content of the 1987 Thai elementary music curriculum*. Unpublished doctoral dissertation, Indiana University, Indiana.

Sowell, Evelys , J. (1996). *Curriculum An Integrative Introduction*. New Jersey: Prentice Hall.

Spady, W. G. (1994). *Choosing Outcomes of Significance*. Educational Leadership, 51(6): 18-22.

Spady and Marshall (1994). *Light, not Heat, on OBE*. The American School Board Journal, Vol. 181, pp. 29-33.

Taba Hilda. (1962). *Curriculum Development : theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.

Tim Lamberft. (August, 10). *A brief history of education*. from http://www.localhistories.org/education.html.

Trakarnrung, S. (2007). *Envisioning doctoral music education for 21st century Thailand.* Doctoral dissertation, University of Toronto, Graduate Department of Music. Ann Arbor. MI: University Microfilms International.

Tyler, Ralph W. (1971). *Basic Principles Curriculum and Instruction*. Chicago : The University of Chicago Press.

Torrance, E. P. (1962). *Guiding creative talent*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Office of the National Education Commission. (2003). National Education Act B.E.2542 (1999) and-Amendments (Second National Education Act B.E.2545(2002). Bangkok: Pimdeekarnpim.

Oliva, Peter F. (1992). *Developing The Curriculum* 3 rd ed. New York: Harper Collins.

Phasina Tangchuang. (2001). Concept and Practice of Knowledge-based Economics Promotions in Higher Education Institutes. ASAIHL-Thailand Journal, 4(2), 51-71.

Phillips, E. M. & Pugh, D.S., (1994). How to get a PhD.: A handbook for students and their supervisors 2nd edn., Buckingham: Open University Press.

UNESCO. (2008). *Creative Economy Report 2008*. (n.p.) UNCTAD/DITC. United Nations.

_____. (2011). Astrolabe A Guide to Education for Sustainable Development Coordination in Asia and the Pacific. Bangkok: UNESCO Bangkok.

Copyright by Mahidol University

Wolman, B.B. (1973). Dictionary of behavioral science (1st ed.). New York: Van Norstrand.

Yang Huanyin. (1993). *Confucius (K'UNG TZU)*. Paris, UNESCO: International Bureau of Education, vol.XXIII, no. 1/2.

Yudkin, J. (2008). *Understanding Music*. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall. p. 4

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ก

รายชื่อสถาบันในต่างประเทศที่เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาหลักสูตรด้านดนตรี

1. Kingston University London
2. Lund University
3. University of Cambrige
4. University of Birmingham
5. University of Queensland
6. University of Liverpool
7. Macquarie University
8. Boston University
9. USCThornton School of Music
10. Indiana University
11. University of Illinois at Urbana-Champaign
12. NYU Steinhardt
13. University of Georgia
14. University of North Texas
15. Northwestern University
16. The Pennsylvania State University
17. University of Florida
18. University of Michigan
19. University of Lowa
20. University of Maryland
21. MSU
22. The University of British Columbia
23. University of Wisconsin-Madison

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ข

ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ท่ามกลางกระแสสังคมโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจฐานความรู้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้ง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนของไทย ท่านคิดว่าบัณฑิตดนตรีศึกษาระดับปริญญาเอก ควรมีความรู้ ทักษะ และได้รับประสบการณ์ด้านใดบ้าง ระดับใด จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทย

1.1 ความรู้ และ ทักษะในวิชาชีพ
1.2 ดนตรี (ทักษะเครื่องมือ และ ทฤษฎี)
1.3 ความเป็นครู (การสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้)
1.4 นักวิชาการ (ค้นคว้า วิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ นำเสนอ)
1.5 ภาษา และการสื่อสาร
1.6 เทคโนโลยี (สารสนเทศ และ เทคโนโลยี)
1.7 การเชื่อมโยงองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ
1.8 มีบุคลิก และ ทักษะในการบริหารจัดการ การตลาด กฎหมาย
1.9 มีวิสัยทัศน์ คาดการณ์อนาคต

2. ท่านคิดว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ควรมีวิธีคิดอย่างไร

2.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน
2.2 แนวคิดทันสมัย คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ มีจินตนาการ
2.3 คิดมีระบบ มีวิสัยทัศน์ คิดเชิงบวก ใจกว้าง
2.4 ตกผลึก รวบยอด คาดการณ์อนาคต

3. รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบัน

3.1 หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เปิดสอนในประเทศไทย มีจำนวนเพียงพอหรือไม่ อย่างไร และควรจะเปิดเพิ่มหรือไม่

Copyright© by Mahidol University

3.2 ท่านใช้เกณฑ์ใด หรือพิจารณาเรื่องใดบ้าง ในการเลือกสถาบันที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ด้านดนตรีศึกษา

3.2.1 หลักสูตร

3.2.2 ผลงานของผู้สอน

3.2.3 สภาพสังคมของสถาบัน

3.2.4 สภาพแวดล้อม บรรยากาศของสถาบัน

3.2.5 ห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวก ติวเตอร์

3.2.6 การเดินทาง

3.2.7 ค่าใช้จ่าย (ค่าเล่าเรียน การให้ทุน)

3.3 รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่มีคุณภาพในมุมมองของท่าน

3.3.1 วัตถุประสงค์เพื่อสร้างใคร - ชื่อปริญญา

3.3.2 การรับเข้า เกณฑ์คะแนนสอบภาษาอังกฤษ

3.3.3 สถานะผู้เรียนแบบ full time, part-time, on-line

3.3.4 โครงสร้างกลุ่มรายวิชา รายวิชา

3.3.5 กิจกรรม บรรยากาศชั้นเรียน และวิธีสอนในรายวิชาต่างๆ

3.3.6 การสอบวัดคุณสมบัติ สอบโครงร่าง สอบวิทยานิพนธ์ การนำเสนอผลงานในการประชุมระดับนานาชาติ การตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ เกณฑ์ผ่าน)

4. ความเห็นเรื่องการเป็นผู้ช่วยสอน (TA) ทุนการศึกษา
5. ลักษณะงานที่ท่านคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษา
6. ประเด็นอื่นๆ ที่ท่านต้องการให้เพิ่มเติม

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ค

รายวิชาในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต ที่เปิดสอนในประเทศไทย

1. <u>รายวิชาในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม</u>

1. หมวดวิชาแกน

- แบบ 2.1 ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

1601 507	ภาษาอังกฤษสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์	2(1-2-4)*
1601 508	ภาษาอังกฤษสำหรับงานวิชาการ (ไม่นับหน่วยกิต)	3(2-2-5)**
2001 501	ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีขั้นสูง	3(3-0-6)
2001 505	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	2(1-2-4)*

* รายวิชาที่สามารถสอบผ่านได้ กรณีที่ไม่สามารถสอบผ่านนิสิตต้องลงทะเบียนเรียน และได้ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ผ่าน (Satisfactory) โดยไม่นับหน่วยกิต

** นิสิตทุกคนต้องเรียนแบบไม่นับหน่วยกิตและต้องมีผลการสอบอยู่ในเกณฑ์ผ่าน(Satisfactory)

2. หมวดวิชาหลัก

แบบ 2.1 ให้เลือกเรียนกลุ่มวิชาใดกลุ่มวิชาหนึ่ง ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1) กลุ่มวิชาดนตรีศึกษา

2001 502	ทฤษฎีการสอนดนตรีขั้นสูง	3(3-0-6)
2001 503	การวัดและประเมินผลทางดนตรีขั้นสูง	3(3-0-6)
2001 504	วัฒนธรรมดนตรีโลก	3(3-0-6)
2001 505	สื่อนวัตกรรมทางดนตรีศึกษา	3(3-0-6)

2) กลุ่มวิชาดนตรีวิทยา

2001 506	หลักการและทฤษฎีทางดนตรีวิทยา	3(3-0-6)
2001 507	ดนตรีวิทยากับอารยธรรมทางดนตรี	3(3-0-6)
2001 508	นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางดนตรีวิทยา	3(3-0-6)
2001 509	ระบบการบันทึกและการถอดโน้ต	3(3-0-6)

3) กลุ่มวิชาการบริหารจัดการทางด้านดนตรี

Copyright by Mahidol University

2001 510	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการดนตรี	3(3-0-6)
2001 511	การบริหารจัดการด้านธุรกิจดนตรี	3(3-0-6)
2001 512	การบริหารจัดการดนตรีศึกษา	3(3-0-6)
2001 513	การจัดการสารสนเทศดนตรี	3(3-0-6)

3. หมวดวิชาเลือก

- แบบ 2.1 กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2001 514	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางดนตรีและศิลปะการแสดง	3(3-0-6)
2001 515	การจัดการดนตรีและศิลปะการแสดง	3(3-0-6)
2001 516	สัมมนาดนตรีเอเชีย	3(3-0-6)

4. หมวดวิทยานิพนธ์

- แบบ 2.1

2001 890	วิทยานิพนธ์	36

- แบบ 1.1

2001 891	วิทยานิพนธ์	48

2. <u>รายวิชาในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาดนตรี ของมหาวิทยาลัยมหิดล</u>

เปิดสอน 2 สาขาวิชา ได้แก่ วิชาเอกดนตรีศึกษา และ วิชาเอกดนตรีวิทยา ซึ่งมีการจัดรายวิชาต่างๆ ได้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละสาขา และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านของการเลือกเรียนรายวิชาเลือกเพิ่มเติม หรือในด้านของการเชื่อมโยงหรือบูรณาการศาสตร์ในกลุ่มวิชาดนตรีด้วยกัน

วิชาเอกดนตรีศึกษา

หมวดวิชาพื้นฐาน

MSMS 570	ปรัชญาและหลักสูตรดนตรีศึกษา	3 (3-0)
MSMS 571	ทฤษฎีและกระบวนการการเรียนวิชาดนตรี	3 (3-0)
MSMS 591	สถิติสำหรับการวิจัยทางดนตรี	2 (2-0)
MSMS 671	การวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี	3 (3-0)

Copyright by Mahidol University

MSMS 672	สื่อและนวัตกรรมสำหรับดนตรีศึกษา	3 (3-0)
MSMS 673	สัมมนาดนตรีศึกษา	2 (2-0)
	หมวดวิชาบังคับ	
MSMS 602	ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติขั้นสูง	3 (3-0)
MSMS 603	การวิจัยทางดนตรี	3 (3-0)
MSMS 604	สัมมนาเทคโนโลยีดนตรี	3 (3-0)
MSMS 607	สัมมนาดนตรีศึกษาขั้นสูง	3 (3-0)
MSMS 616	แนวโน้มของดนตรีศึกษา	3 (3-0)
	หมวดวิชาเลือก	
MSMS 614	สัมมนาประวัติดนตรี	3 (3-0)
MSMS 615	สัมมนาทฤษฎีดนตรี	3 (3-0)
MSMS 617	ครูดนตรีในประเทศไทย	3 (3-0)
MSMS 618	ปรัชญาดนตรีศึกษา	3 (3-0)
MSMS 619	การปฏิรูปดนตรีศึกษา	3 (3-0)
MSMS 624	ดนตรีในระดับอุดมศึกษา	3 (3-0)
MSMS 625	สัมมนาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรดนตรี	3 (3-0)
MSMS 626	สัมมนาการบริหารและการนิเทศการสอนดนตรี	3 (3-0)
MSMS 627	วิธีการสอนดนตรี	3 (3-0)
MSMS 628	สัมมนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา	3 (3-0)
MSMS 629	สัมมนาจิตวิทยาและการเรียนรู้ทางดนตรี	3 (3-0)
	วิทยานิพนธ์	
MSMS 699	วิทยานิพนธ์	36 / 48 (0-108/144)

วิชาเอกดนตรีวิทยา

	หมวดวิชาพื้นฐาน	
MSMS 523	ประวัติและพัฒนาการของดนตรีไทย	3 (3-0)
MSMS 560	รูปแบบและหน้าที่ของดนตรี	3 (3-0)
MSMS 563	ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์	3 (3-0)
MSMS 660	สัมมนาดนตรีวิทยา	3 (3-0)
	หมวดวิชาบังคับ	

© Copyright by Mahidol University

MSMS 602	ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติขั้นสูง	3 (3-0)
MSMS 603	การวิจัยทางดนตรี	3 (3-0)
MSMS 604	สัมมนาเทคโนโลยีดนตรี	3 (3-0)
MSMS 605	สัมมนาดนตรีตะวันออก	3 (3-0)
MSMS 606	สัมมนาดนตรีวิทยาขั้นสูง	3 (3-0)
	หมวดวิชาเลือก	
MSMS 614	สัมมนาประวัติดนตรี	3 (3-0)
MSMS 615	สัมมนาทฤษฎีดนตรี	3 (3-0)
MSMS 679	ดนตรีเวียดนาม	3 (3-0)
MSMS 680	ดนตรีมอญ	3 (3-0)
MSMS 681	ดนตรีจีน	3 (3-0)
MSMS 682	ดนตรีอินเดีย	3 (3-0)
MSMS 683	ดนตรีเขมร	3 (3-0)
MSMS 684	ดนตรีไทย	3 (3-0)
MSMS 685	สำรวจดนตรีภาคสนาม	3 (3-0)
MSMS 694	ดนตรีบาหลี	3 (3-0)
MSMS 695	ดนตรีชวาและซุนดา	3 (3-0)
	วิทยานิพนธ์	
MSMS 699	วิทยานิพนธ์	36 / 48 (0-108/144)

ในกรณีของผู้เรียนที่เลือกเข้าศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต ต่อจากระดับปริญญาบัณฑิต จะต้องมีรายวิชาพื้นฐาน วิชาบังคับ และวิชาเลือก จำนวน 24 -37 หน่วยกิต (ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้วิจัยไม่ได้แสดงรายวิชาดังกล่าวไว้)

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างจดหมายติดต่อขอสัมภาษณ์

96 ซอยสิทธิชัย ถนน กรุงเทพ-นนท์
วงศ์สว่าง บางซื่อ กรุงเทพ 10800

11 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์

เรียน ……..

ด้วยกระผม นายชิตพงษ์ ตรีมาศ กำลังศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง **“รูปแบบหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขา วิชาดนตรีศึกษา ที่เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต”** โดยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่อง กระแสโลกปัจจุบัน การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต แนวคิดดนตรีศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และรูปแบบหลักสูตรดนตรีศึกษาระดับปริญญาโท - เอก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กระผม ได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 ผู้จ้างงาน
    1.1 ผู้บริหาร คณบดี ประธานสาขาของสถาบันที่เปิดสอนโปรแกรมดนตรีศึกษา
    1.2 ผู้บริหารธุรกิจโรงเรียนดนตรีเอกชนระบบเครือข่ายขนาดใหญ่
2.2 ผู้สอนในสถาบันที่เปิดสอน สาขาวิชาดนตรีศึกษา
2.3 ผู้เชี่ยวชาญ (ด้านการอุดมศึกษา และด้านดนตรีศึกษา)
2.4 ผู้เรียน
    4.1 ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาดนตรี
    4.2 ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาเอกสาขาดนตรีศึกษา
2.5 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาดนตรีศึกษา
2.6 ผู้ให้ทุนการศึกษาด้านดนตรีหรือดนตรีศึกษา

Copyright© by Mahidol University

ประเด็นคำถาม

1. ท่ามกลางกระแสของสังคมโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจฐานความรู้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน บัณฑิตดนตรีศึกษา ควรมีความรู้ ทักษะ หรือได้รับประสบการณ์ด้านใด อย่างไร จึงจะมีความพร้อมที่จะแข่งขันได้
2. วิธีคิดของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา
3. ขีดความสามารถ หรือ สมรรถนะ (Competency) ของบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา
4. บทบาทของบัณฑิตที่สังคมคาดหวัง
5. รูปแบบและบริบทของหลักสูตรดนตรีศึกษา ระดับปริญญาเอก

ในการนี้ กระผมใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอเข้าสัมภาษณ์ในฐานะเป็นหนึ่งในบุคคลข้อมูลข้างต้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายชิตพงษ์ ตรีมาศ

โทร. 086-5678920

goodnote01@yahoo.com

Copyright by Mahidol University

96 Soi Pracharat 56 Krungthep-Nontaburi Rd.
Wongsawang Bangsue Bangkok 10800

May 11th 2012

Subject : Information and interview requested

To……,

I, Mr. Chitapong Treemas, am doing a doctoral degree in music education at college of music, Mahidol University thesisizing on "A DOCTORAL PROGRAM MODEL IN MUSIC EDUCATION FOCUSING ON THE EXPERTISE OF THE GRADUATES" by studying relevant literature, current global trends, higher education system in Thailand, desirable features of the graduates, the concept of music education, curriculum development and patterns of music education programs in Master-PhD level. A qualitative research was conducted by in-depth interviewing groups of relevant people which are:

1. employers
    1.1 chairpersons of the Institutes of Management/Deans of the School of Music Education programs
    1.2 managers of large private music school chains
2. music Instructors in various types of institutes
3. field experts in both Education and Music education
4. music students.
    4.1 Master in Music Education students
    4.2 Ph.D. in Music Education students.
5. Ph.D. Graduates in Music Education
6. Music Education or Music Education sponsors

Copyright by Mahidol University

Therefore, I am now requesting you, as the director of such a prestigious music institute, for an interview based on such research. The interview topics will be as follows:

1.) Amid the stream of social globalization, knowledge/creativity-based economy and education for sustainable development, what knowledge, skills or experience do you think a graduate of Music Education should possess to be able to compete and thrive in such world?

2.) What is an ideal way of thinking for a graduate of Music Education?

3.) What do you think is the Capacity or performance (Competency) of a graduate of Music Education?

4.) What is the Role of a graduate of Music Education expected by the society in your opinion?

5.) what do you think the pattern/style of the Ph.D. music education program should be?

Nevertheless, if a one-on-one interview is impossible due to any reasons, I would really appreciate it if you could kindly respond to all of the questions above and reply to me at goodnote01@yahoo.com. Or if there is any question, please feel free to contact me at 086- 5678920.

Thank you very much in advance.

Sincerely,

Chitapong Treemas

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก จ

ตารางจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร่วม							กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	D2	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	D1	D2	D3	D4
ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม	มีคุณธรรม จริยธรรม กล้าหาญทางจริยธรรม	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียน คิดเกื้อกูลกันให้เกิดองค์ความรู้ ไม่แบ่งพวก					•		•			•				•	•		•	•	•	•			•				•			•						•			•
	มีความซื่อสัตย์ มีจรรยาบรรณทางวิชาการ			•	•				•		•	•	•	•	•				•	•	•	•		•	•			•	•				•				•	•		
	ความมีน้ำใจ ไม่หักหลักเก็บ เสียสละ มีจิตสาธารณะ																		•		•	•				•											•			
	มีความเอื้ออาทร ต่อคนในวิชาชีพและนอกวิชาชีพ							•			•	•				•						•				•	•						•					•		
ทักษะ	มีความรู้รอบ รู้ลึก		•		•			•	•		•	•	•	•	•	•			•	•	•	•		•	•			•	•				•				•	•		
	ความรู้ลึกทางด้านทักษะคนตรี					•		•	•		•	•	•	•		•			•	•	•	•				•	•	•	•		•		•				•	•		
	มีประสบการณ์การแสดงคนตรี	•		•				•	•		•	•	•	•		•			•	•	•	•				•	•	•	•				•							
	มีความรู้ในวิชาชีพ รู้ในศาสตร์เฉพาะต้องรู้เรื่องคนตรีสมัยและเชี่ยวชาญทักษะเฉพาะของตน								•		•	•	•	•	•	•			•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•				•	•		
			•		•			•	•		•	•	•	•	•	•			•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•				•	•		

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร่วม					กลุ่มผู้สอน									ผู้ช่วยวิจัย			ให้ทุน		ผู้ร่วม								ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	MS	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ลักษณะ	มีทักษะพื้นฐานทางดนตรีดี เช่น ear training ดี เรียนเรียงเพลงได้ สอนวง คุมวงได้ (ต้องมีก่อนเรียน ป.เอก)	●	●				●	●	●	●	●	●				●						●				●		●	●			●						●
	ศาสตร์ในเรื่องความเป็นครู โดยเฉพาะการค้นหาวิธีการสอนที่จะให้ประสบความสำเร็จ		●				●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			●	●				●				●				●					●
	มีความรู้ ประสบการณ์ และเข้าใจในกระบวนการด้านการสอน				●		●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●			●	●				●				●									●
	ทักษะการสอน การถ่ายทอด / รู้ และมีทักษะวิธีการสอนดนตรี								●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			●	●				●				●			●						●
	รู้รอบด้าน / ต้องรู้กว้าง ศาสตร์อื่นด้วย / กระแสโลกทำให้ต้องรู้เรื่อง การตลาด การบริหารจัดการ		●		●		●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●		●			●					●		●		●	●					●
	มีความรู้รอบด้าน ทั้งดนตรีไทย สากล รวมถึงดนตรีพื้นบ้าน		●				●	●		●	●	●									●		●			●									●			
	เรียนรู้ตลอดชีวิต	●	●				●		●										●	●			●			●		●		●						●	●	●
	ต้องมีความรู้ ทักษะ ทางด้านวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย การออกแบบ วางแผนการวิจัย		●		●		●	●		●	●	●		●		●					●		●			●		●		●		●	●			●	●	●
	มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ในการบริหารคน	●	●		●		●	●			●	●		●	●	●	●				●		●			●		●		●		●	●			●	●	●
	มีความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ด้วยเพื่อเสริมสร้างความเป็นปัญญาชน เปิดรับความรู้หลายๆทาง																			●			●															
	มีความรู้คนดีอาเซียน		●					●			●	●		●						●		●				●		●				●					●	
	รู้ทิศทางดนตรี ความรู้เกี่ยวกับกระแสโลก							●		●		●			●					●			●			●		●		●		●				●		
	เทคโนโลยีดนตรี (ความรู้ในส่วนของการใช้งานเพื่อสื่อประโยชน์ต่อการสอน)	●						●		●		●			●					●			●			●		●		●		●				●		

Copyright by Mahidol University

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร่วม					กลุ่มผู้ตอบ									ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้ร่วม								ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds1	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ชนิดและคุณลักษณะ	มีวิสัยทัศน์ คิดพยากรณ์ เข้าใจกระแสโลก	●	●			●		●	●		●	●			●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	คิดสร้างสรรค์ คิดนวัตกรรมสร้างองค์ความรู้ สร้างมูลค่างาน /สร้างสรรค์อย่างไรให้คนรอบข้างพึงใจ																																						●
		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดเป็นทำเป็น	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	มีจินตนาการ มีรสนิยม	●		●				●			●				●					●	●	●	●	●	●	●	●	●			●			●			●	●	●	●
	ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง				●	●	●				●	●	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●			●			●	●		●		●		●	●	●	●
	สามารถแก้ปัญหา				●		●	●			●	●	●	●	●	●			●	●		●	●	●			●			●	●		●		●		●	●	●	●
	คิดเชื่อมโยงศาสตร์ / สามารถคิดเชื่อมโยงวิชาชีพ กับหลายๆศาสตร์วิชา หรือ สิ่งต่างๆที่มีอยู่ในโลกได้ คิดบูรณาการ																																						
		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	ฉลาดทางความคิดอย่างมีวุฒิภาวะ							●					●		●				●	●			●	●	●	●		●								●			●	
	คิดรวบรวมความรู้ คัดหลักความรู้ คิดรวบยอด สรุป	●				●	●	●			●	●	●	●	●					●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	คิดอย่างเป็นระบบ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	คิดพัฒนา คิดก้าวหน้า เติบโตทางความคิด	●	●			●			●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	พัฒนามุมมอง ความรู้ วิสัยทัศน์ ทัศนคติ ปรัชญาอยู่ตลอดเวลา และนำมาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของการณ์ใกล																																						
		●		●				●	●	●	●	●			●				●	●			●		●		●		●								●			●

Copyright by Mahidol University

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร้อง							กลุ่มผู้สอน								ผู้ช่วยชาญ			ให้ทุน		ผู้ร่วม								ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms	MS	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
ผู้ประกอบวิชาชีพ	รู้คุณค่าในตนเอง มี self esteem ภูมิใจในวิชาชีพ		●										●	●							●	●	●				●												
	อิสระทางความคิด	●						●												●			●			●					●						●			
	มีทัศนะคติที่ดี ต่อ คนตรี										●											●					●												
	คิดหยืดหยุ่น		●			●					●			●		●	●	●				●	●			●	●		●		●				●		●			
ทักษะและความสามารถทางปัญญา	กล้าคิดนอกกรอบ กล้าแสดงออกทางความคิด	●			●			●					●	●		●	●	●				●	●				●	●	●		●				●	●	●	●		●
	รู้จักการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสม		●	●					●			●	●	●	●	●			●	●	●		●																
	คิดเป็น คิดไทย ต้องคิดแบบรู้จักความเป็นไทย สามารถประยุกต์ให้ทั้งไทยและสากล รู้จักสร้างนวัตกรรมการสอน สร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับสังคมไทย																																					
	รู้จักคิดที่จะสร้างคุณค่าของดนตรีศึกษา (ในเชิงที่ดาน์ด) ให้เกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในสังคม และต่อการพัฒนาประเทศ																																					●
	ความสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การทำงานได้ สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ กับศาสตร์ของดนตรีพัฒนาเกิดงานใหม่ๆ ได้																																					●
	มีมนุษยสัมพันธ์		●		●		●				●				●				●			●					●											●		

Copyright by Mahidol University

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร้าง					กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้ร่วม						ผู้สำเร็จการศึกษา	
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	DS1	DS	Ds2	Ms1	Ms2	MS	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
ทักษะด้านการทำงานและการจัดการ	ทักษะการทำงานเป็นทีม	•					•	•		•	•	•	•	•	•	•				•			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	มีความรับผิดชอบ มีวินัย						•	•							•	•				•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	สามารถปรับตัวเองในการทำงาน ในสภาวะแวดล้อมต่างๆ		•								•	•		•	•							•			•	•	•				•						•
	มีทักษะในการทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรมหรือเอกชน			•				•				•			•								•	•	•	•	•	•				•		•			•
	เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี							•				•		•	•	•				•			•	•	•	•	•	•				•	•	•	•	•	•
	มีความเป็นมืออาชีพ		•	•				•		•					•					•			•	•	•	•	•					•					•
	มุ่งมั่น มีเป้าหมายต้องทำให้สำเร็จ				•		•	•				•			•					•			•	•	•		•	•				•	•	•			•
	มีจิตวิทยาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					•	•				•			•	•	•			•		•	•	•	•	•												
	ให้เกียรติผู้อื่น																		•		•	•	•	•			•							•			
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ต้องรู้จักเทคโนโลยีในระดับที่ดีมาก และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ใช้ให้เหมาะสม / บูรณาการและปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ฟัง							กลุ่มผู้สอน									ผู้ช่วยชาญ					ให้ทุน		ผู้ร่วม												ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	Ds2	Ms1	Ms	Ms2	MS1	MS2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ทักษะด้านการสื่อสาร	มีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษต้องได้มาตรฐาน ทั้ง การพูด การเสนอผลงานในรูปแบบ Poster การ Presentation แปลตำราได้ สามารถโต้ตอบทางวิชาการในระดับสากลได้	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ภาษาที่ 3 นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน (จีนมีความก้าวหน้าทางวิชาการคนตรีจีนมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น) อาจเป็นวิชาเลือก ภาษาอาเซียน เพื่อประโยชน์ในการทำวิจัย ทำงานร่วมกัน		•														•																				•				
ทักษะด้านการค้นคว้าหาความรู้	ทักษะในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต รู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง		•		•	•	•	•								•																						•	•	•	•
ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	มีทักษะในการแปลตำราภาษาอังกฤษเป็นไทยให้เข้าใจง่าย เพื่อเป็นการถ่ายทอดและกระจายความรู้ไปสู่คนระดับล่างที่ภูมิความรู้ด้านภาษาน้อย ให้เข้าใจ				•	•	•										•																								

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร่วม						กลุ่มผู้สอน							ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS	Ds2	Ds2	Ms1	Ms2	MS1	MS	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ทักษะการปรับตัวและการเรียนรู้	รู้จักการปรับตัวให้ทันต่อสภาวะแวดล้อม รักษ์ความเป็นไทย รักษ์โลก										•		•		•										•											•	•	•	•
	ทักษะการตลาดเชิงวิชาการ (รู้จักการจับกระแส สอดแทรกความรู้ทางคนครีศึกษา)			•			•		•		•					•						•			•														
	มีทักษะในการบริหารจัดการ		•	•	•	•		•	•	•	•	•		•	•	•			•			•			•		•	•				•			•	•		•		
	ทักษะการเขียนผลงาน และนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับสากล		•																																					
	ทักษะการบริหารจัดการงบประมาณเงินทุน				•	•					•	•			•				•		•		•																	
	ทักษะการบริหารเวลา																		•							•														
	มีจิตวิทยาการสอน				•		•		•		•				•					•		•						•					•				•			•
	มีความสามารถรอบด้าน ทำอะไรได้หลายๆอย่าง เป็น Multitasking								•						•												•										•			
ลักษณะทางกายภาพ	ไม่พะนงตน ไม่วางอำนาจ					•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•			•					•		•								•	•	•		
	ไม่ห้อตอต่ออุปสรรค		•	•	•	•	•	•			•				•			•					•			•		•								•	•	•	
	มีบุคลิกภาพ เหมาะสมกับวัยวุฒิ และคุณวุฒิ												•	•					•	•	•							•									•	•		
	สุภาพ เรียบร้อย อ่อนโยน พูดจาดี										•	•	•	•			•	•	•	•																	•			

Copyright by Mahidol University

คุณลักษณะด้านต่างๆ		กลุ่มผู้ร่วม						กลุ่มผู้ตอบ								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้ร่วมงาน										ผู้สำเร็จการศึกษา	
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	Ds2	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ลักษณะที่ต้องการ	เด็กขาด มีจุดยืนชัดเจน กล้าตัดสินใจ มั่นใจในสิ่งที่ทำ			●	●	●	●	●										●					●											●			
	มีความเป็นกัลยาณมิตร				●			●			●			●		●				●	●	●			●			●				●			●			
	มีคุณลักษณะที่น่าเคารพ น่าเชื่อถือ เป็นที่พึ่งทางการศึกษา				●						●			●			●			●	●											●					
	มีจรรยาบรรณครู				●						●	●		●	●	●	●			●	●	●			●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
	เป็นผู้มีสุขภาพดี คู่แล้รักษาสุขภาพ (คนคนรีส่วนใหญ่ชอบคิ่มของมีนมา)				●	●	●	●			●				●			●	●		●		●		●				●						●			
	เพศสภาพชัดเจน ครูต้องเป็นต้นแบบให้เด็ก																●																				
	มีอกลักษณ์ของตนเองที่อยู่บนกรอบของจริยธรรม						●	●					●	●	●	●			●						●													
	มีความฉลาดทางอารมณ์ รู้จักบริหารอารมณ์				●	●	●	●																				●	●						●			
	การจัดการบุคลิกลักษณะต่อหน้าสาธารณชน							●				●		●	●										●											●		

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ร่าง							กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้ปกครอง										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ไม่มีระดับ	หลักสูตรต้องผลิตบัณฑิตที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถ ในการที่จะวางแผนผลิตคนคนดีที่มีทักษะและจิตวิญญาณทางคนดี ต้องทำให้เด็กเข้าถึงคนดีจริงๆ				•	•		•								•						•													•		
	หลักสูตรต้องตอบสนองความเป็นมืออาชีพในระดับนานาชาติ			•		•			•			•								•		•													•		
	หลักสูตรควรมุ่งพัฒนาที่ตัวครู								•							•			•		•	•		•	•								•				
	หลักสูตรต้องสร้างนักวิชาการทางคนดีศึกษา			•	•	•	•	•	•			•		•		•					•			•	•								•				
	การสร้างหลักสูตร ป.เอก อยากให้มองถึงการที่จะต้องไปบริหาร จัดการสถาบันคนดี การสร้างวิสัยทัศน์ในเชิงธุรกิจ อาจเป็นวัตถุประสงค์แฝง			•	•	•	•	•	•			•							•						•			•			•	•	•				

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ใช้งาน							กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้ร่วมงาน							ผู้สำเร็จการศึกษา		
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	Ds2	Ds1	Ms2	Ms1	MS	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
วิทยาศาสตร์	ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า หลักสูตรมุ่งผลิตบุคลากรด้านใด ต้องชัดเจนว่าสร้างใครเพื่อไปทำอะไร / ทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญา กำหนดให้ชัดเจนให้ตอบโจทย์ของสถาบันต้องการผลิตเพื่ออะไร และควรวางหลักสูตรให้ต่างกันให้เหมาะสมกับแต่ละสิ่งแวดล้อม		●	●	●	●	●	●	●				●	●					●	●																	●
	สร้างหลักสูตร ที่สะท้อนและตอบโจทย์ในภูมิภาค ภูมิบทให้เหมาะสม		●	●	●							●		●	●	●			●	●	●	●	●														●		
	ออกแบบหลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของตลาดอาชีพ คำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้	●			●		●	●				●			●				●			●	●					●											
	หลักสูตรจะทำให้คิดเป็นได้อย่างไร				●		●	●							●				●			●	●			●					●						●	●		
ไม่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์	Ph.D. สร้างบุคลากรสายวิชาการ D.M. สร้างบุคลากร สร้างทักษะ สู่วิชาชีพ		●	●	●	●	●	●	●				●						●	●							●	●				●						●		

Copyright© by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ฟัง							กลุ่มผู้สอน								ผู้ช่วยวิจัย			ให้ทุน		ผู้เรียน									ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS1	DS2	DS3	Ms	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ไม่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	ถ้าทักษะพื้นฐานทางคณิตยังไม่ดี ควรมีการฝึกเพิ่ม อาจเปิดรายวิชาให้เรียนฟรีแบบในสหรัฐอเมริกา / อาจมี train ก่อนเรียนสำหรับคนที่ทักษะยังไม่ดี		•									•					•			•															
	ความรู้ศาสตร์อื่น พวกการตลาด การบริหารจัดการ อาจเป็นวิชาเลือก หรือ อาจแยกออกไปเป็นสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาธุรกิจคนตรี							•				•				•	•										•								•
	ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญ รายวิชาต้องทำให้ได้รับประสบการณ์กว้างขึ้น ประสบการณ์สร้างวิสัยทัศน์		•		•			•	•				•	•	•	•	•				•		•													
	สถาบันควรช่วยเหลือ ผู้เรียนในเรื่องการใช้ภาษา อาจจัดเป็นคิวเตอร์ เสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงวิชาการ การโต้ตอบทางภาษาในระดับสากล โดยอาจไม่ต้องจัดเป็นรายวิชาก็ได้							•									•																		•

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ช้าง					กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้ร่วม							ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds2	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ไม่ตรงกับความเห็นของผู้วิจัย	มีรายวิชาดนตรีสากลพื้นฐาน และส่งเสริมให้เล่นดนตรีไทยสักเครื่อง				●	●														●	●								●							
	คุณลักษณะการมีความคิดสร้างสรรค์ ควรสอดแทรกไว้ในทุกวิชา เช่น เวลาพรีเซ็นต์งาน ก็จะแสดงให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพ				●		●	●						●					●		●		●	●			●					●	●			●	
	อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาควรยอมรับ เปิดกว้าง เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ				●		●	●						●	●	●	●	●	●		●	●				●	●	●					●		●			
	การจัดหลักสูตร แต่ละสถาบันควรมี TQF เป็นฐาน แล้ว จัดรายวิชาเสริมที่แตกต่าง ไม่ต้องเหมือนกัน				●			●														●	●							●				●	●	●	
	มีการเน้นจุดเด่นของภูมิภาค ในรายวิชาให้มากขึ้นกว่าเดิม อาทิ คนตรีอาเซียน คนตรีพื้นบ้าน					●									●						●	●								●						
	การจะจัดทำหลักสูตรใหม่ ต้องสร้างความแตกต่าง / หลักสูตรต้องมีอัตลักษณ์								●						●	●			●	●														●		

Copyright© by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้สร้าง						กลุ่มผู้ตอบ								ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้ดำเนินการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds1	Ds2	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
โครงสร้างจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนของคนดี ส่วนของศาสตร์ความเป็นครู และการวิจัย								•						•	•									•		•				•						
โครงสร้างหลักสูตรปริญญาเอก ควรเน้นทำการวิจัย เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์		•		•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
การเรียน โดยมีการพบปะ แลกเปลี่ยนกับอาจารย์ผู้สอนยังจำเป็นมาก																																		•			
การสอนแบบ Full Time / Part Time น่าจะเหมาะสมกว่าการเรียน Online ทั้งนี้ขึ้นกับความพร้อมของสถาบัน			•			•			•			•		•								•					•	•		•			•	•	•	•
การเรียนแบบ Part Time น่าจะเหมาะกับปริญญาเอก เพราะมีเวลาในการศึกษามากมีเวลาคิดคลิก แต่ก็ต้องมีวินัยด้วย คนเรียนปริญญาเอกส่วนมากมีภาระการงานต้องรับผิดชอบแล้ว การเรียน Full Time ก็อาจเป็นอุปสรรค						•	•													•														•	•	•	

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ช่าง						กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน	ผู้เรียน									ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds1	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
ผู้ที่จะมาเรียนปริญญาเอก ควรคัดเลือกคนที่มีประสบการณ์การทำงานมาระยะหนึ่งแล้ว การจัดหลักสูตรเรียน ไท ควรเอก ไม่เห็นด้วยเพราะ คนที่เพิ่งจบตรีขาดประสบการณ์ ต้องมีกระบวนการ การรับเข้ามาให้ชัดเจน	โครงสร้างน่าจะมี 2 รูปแบบ 1 ถ้าผู้เรียนมีความพร้อม ความเชี่ยวชาญ อาจไม่ต้องเรียน Course work แต่มุ่งไปทำงานวิจัยที่ต้องแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 2 หากผู้เรียนยังไม่มีความพร้อม ก็ต้องมาเรียน Course work ก่อน													●							●	●													●	●	●
	โครงสร้างหลักสูตรควรเน้นการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี จิตสำนึก ความเป็นครู เพราะจบไปแล้วจะต้องไปเป็นอาจารย์สอนคนอื่น		●	●			●		●	●	●	●	●	●		●	●		●					●			●			●					●		

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	กลุ่มผู้จ้าง							กลุ่มผู้สอน									ผู้เชี่ยวชาญ					ให้ทุน		ผู้เรียน																		ผู้สำเร็จการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS1	Ds2	Ds2	Ms1	Ms1	Ms2	MS1	Ms3	MS	Ms4	Ms4	Ms5	Ms5	D1	D2	D3	D4
ต้องทำให้ หลักสูตรนี้ เป็นหลักสูตร ที่จะสร้างนวัตกรรม	●	●		●	●	●		●	●		●		●		●	●		●	●			●	●	●																●		●	●
ต้องมีรายวิชาที่กระตุ้นให้คิด และคิดอย่างมีระบบ	●	●	●			●			●	●				●	●		●	●					●	●						●											●	●		●
สร้างความสมดุลระหว่างดนตรีศึกษาไทยกับสากล			●	●				●	●	●		●					●	●	●			●		●			●	●		●		●	●					●	●	●			
ต้องสร้างกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากการทำจริง เช่น การลงพื้นที่ มีการฝึกงานสอน จัดการประชุม	●	●		●	●				●		●	●		●				●	●		●					●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ใช้วิธีสอน สัมมนา โครงงาน อภิปราย บรรยาย				●				●	●	●	●		●	●			●		●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ในทุกๆรายวิชาควรมีกิจกรรมแทรก การสร้างคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับผู้เรียน			●	●			●	●	●	●				●			●		●	●	●	●	●	●		●	●	●	●		●					●				●			

| ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร | | กลุ่มผู้สอน | | |

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ร่าง						กลุ่มผู้สอน								ผู้ช่วยราชญ			ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	Ds1	Ds2	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	Ms7	Ms8	Ms9	Ms10	D1	D2	D3	D4
ด้านการเรียนการสอน / หลักสูตร	เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบท																●	●					●															●		
	จัดสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนการสอน	●											●								●	●						●				●						●		
	ควรมีตัวช่วย หรือหน่วยงานช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนส่งผลงานสู่นานาชาติ								●			●							●		●					●	●			●						●			
	ควรเน้นการ คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารย์อย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์	●							●				●	●	●					●				●		●												●	●	●
	ควรเน้นในเชิงสัมมนา เสวนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ วิธีคิด ได้แก้ปัญหา ได้วิเคราะห์ความรู้ โดยอาจารย์จะต้องมีความสามารถในการช่วยตกผลึกความคิด นำการสัมมนาได้ในลักษณะเปิด อาจารย์ต้อง เก่ง ต้องรู้ ว่าผลลัพธ์ต้องการอะไร				●				●	●	●	●	●	●	●					●				●														●	●	●

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ร่าง					กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน									ผู้สำรวจการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp	Gp1	DS	DS1	DS2	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเกาะติดผู้เชี่ยวชาญ หรือให้มีโอกาสได้พบปะกับบุคลากรต้นแบบ ผู้เรียนจะได้ความรู้ในด้านนั้นๆ										•	•				•					•	•							•		•							
กิจกรรมการฝึงตัว เพื่อทำงานวิจัย และสร้างประสบการณ์และวิสัยทัศน์			•							•					•													•								
การเรียนการสอน มีรูปแบบที่อาจารย์มีบทบาทเป็นเพียงผู้ดำเนินการ และสามารถชี้นำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาจารย์ไม่ควรเป็นผู้ถ่ายทอดแต่เพียงอย่างเดียว												•			•							•														
เพิ่มกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์และทักษะในการทำงานร่วมกับภาคสังคมสาธารณกรรมหรือองค์กรชน เพื่อตรวจสอบความต้องการ และรู้ว่าจะต้องผลิตบัณฑิตอย่างไรสู่สังคม									•			•								•								•								

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล / Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ร้าง						กลุ่มผู้สอน								ผู้ช่วยวิจัย			ให้ทุน		ผู้เรียน									ผู้ทรงคุณวุฒิ			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร / การเรียนการสอน	กิจกรรม สหกิจ สำคัญมาก ควรมีกิจกรรมที่สามารถแสดงถึงความเป็นคนดีศึกษา และเรียนรู้ความเป็นศาสตร์อื่น											•										•											•			
	การจัดสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบ จากต้นแบบ สังคม สิ่งแวดล้อม สร้างคุณลักษณะให้ผู้เรียนได้								•	•	•						•				•			•									•			
	มหาวิทยาลัยควรจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจินตนาการ สร้างสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมให้ผู้เรียน	•							•	•	•				•					•													•			
	บัณฑิตต้องมีโอกาส วิวาทะกับคนอื่น ไม่ใช่เฉพาะภายในสถาบันของตนเอง		•						•		•	•		•								•			•											
	กิจกรรมการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศ โดยส่งผู้เรียนไปศึกษา		•						•		•	•		•	•	•			•			•			•		•			•	•	•		•			•
การวัดและประเมินผล	การประเมินผล เป็นไปตามกรอบ สกอ.								•	•	•			•	•	•	•		•			•			•		•			•		•		•			
	การประเมินในปัจจุบันถูกตีกรอบโดย สกอ.								•						•	•				•		•												•			
	อยากให้มีการประเมินคุณภาพเชิงประจักษ์มากกว่า การประเมินผลจากการเขียน																•					•														

Copyright© by Chiang Mai University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ร่วม							กลุ่มผู้สอน									ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน												ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS1	DS2	Ds2	Ms	Ms1	MS	MS1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ทรัพยากรบุคคล	การประเมินผลอาจทำในรูปแบบอื่น เช่น การเสนอผลงานทางวิชาการ ในต่างประเทศ อาจช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในเชิงวิชาการ											●	●							●																				
	อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเก่งในการประเมินและชี้แนะ ต้องฉลาดแก้ไขสถานการณ์ปรับ จัดอะไรให้ผู้เรียนไปเรียนรู้เพิ่มเติม								●	●			●								●										●									●
	เกณฑ์การรับเข้า ควรสอบวัดพื้นความรู้ สอบสัมภาษณ์ (ทัศนคติ ความเชี่ยวชาญ) และ พิจารณาผลงานที่ผู้เรียนเคยทำมา เพื่อทราบความเชี่ยวชาญ และแนวโน้ม																																						
	การประสบความสำเร็จ								●					●											●																
	การสอบเป็นเพียงพิธีการ กระบวนการประเมินจริงๆ จะอยู่ที่การพัฒนา ขัดเกลาความคิดระหว่างดำเนินการศึกษาอย่างสม่ำเสมอกับอาจารย์ผู้สอน																			●																				
	เกณฑ์การประเมินจะขึ้นกับความคาดหวังของผู้สอน หากผู้เรียนปฏิบัติตามได้ผ่าน																				●																				

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ตัดสิน						กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds-2	Ds-2	Ms	Ms	MS	Ms	MS	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ทวนสอบโดย	การสอบ QE ควรเป็นการสอบอัตนัย และการวิเคราะห์มากกว่าสอบความรู้ท่องจำ								•			•		•					•						•				•								•			
	การประเมินหลักสูตร ควรประเมินที่ตัวบัณฑิต ว่าภายหลังจากจบหลักสูตรปริญญาเอกออกไปแล้ว บัณฑิตสามารถออกไปสร้างผลงานที่กระทบต่อสังคม หรือเกิดความเคลื่อนไหวในสังคมได้มากน้อยเพียงใด ทั้งในแง่คุณภาพงาน และการสร้างงานใหม่		•			•			•					•					•	•	•	•			•				•								•			
	การสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เรียนต้องมีความเชี่ยวชาญต้องรู้มากกว่ากรรมการ								•	•		•		•											•															
	ประเมินตามมาตรฐาน แต่อาจมีการเปรียบเทียบเกณฑ์กับสถาบันอื่น									•	•																													
	การประเมินอาจออกแบบให้ผู้เรียนร่วมกันประเมิน อภิปรายร่วมกัน									•					•									•														•		
	ให้ถือว่า การสอบ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดหลักสูตร สังเกตดู ผู้เรียนสนใจกระตือรือร้น หาความรู้ มากกว่าตอนเรียนเมื่อบอกว่าจะสอบ																				•																	•		

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้เรียน						กลุ่มผู้สอน							ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds1	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	คุณภาพบัณฑิตจะดีหรือไม่ขึ้นกับหลักสูตร					●			●										●										●				●				
	หลักสูตรแต่ละสถาบันไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน การกำหนดหลักสูตร คุณภาพอยู่ที่กิจกรรม และครูผู้สอน บรรยากาศสิ่งแวดล้อม	●										●								●									●								
	การเรียนแบบ part time น่าจะดี เพราะระหว่างเรียนก็มีการสะสมประสบการณ์การทำงานและความรับผิดชอบ				●												●																				
	ไม่ควรเรียน โท ควบเอก คนเรียนเอกจะต้องมีประสบการณ์ ต้องมีประสบการณ์การทำงาน				●	●						●					●					●						●						●			
	การเรียนในเวลา หนักไป การเรียนนอกเวลา (part time) น่าจะดีกว่า																																		●		
	ข้อปรับปรุงต้องระบุ สื่อให้ทันว่าหลักสูตรเรียนอะไร																		●	●														●			
	ระบบการเรียน online ไม่เหมาะกับคนไทย การบริหารจัดการ ความรับผิดชอบต้องสูง								●	●																							●				

Copyright © by Mahidol University

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร		กลุ่มผู้ช่าง						กลุ่มผู้สอน								ผู้ช่วยวาญ			ให้ทุน		ผู้เรียน									ผู้สำรวจการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	MS	Ms3	MS	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
	การออกแบบหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ จะช่วยพัฒนาด้านภาษาให้กับผู้เรียนไปด้วย											●																												
	หลักสูตรเป็นกระดาษ ขึ้นอยู่กับบุคคลและวิธีคิด														●																											
	หลักสูตรต้องทำให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น ปัจจุบันคิดแบบเก่าๆ ตามโลกไม่ทัน																						●				●																
	หลักสูตรจะช่วยอย่างไรให้บัณฑิตมีคุณธรรม จิตสำนึก ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาชาติ																		●					●																			
	รู้จักแสวงหาความรู้จากคนรอบๆตัว ทำตนเหมือนยังไม่รู้					●				●				●	●	●			●	●			●					●										●					
	ยอมรับความหลากหลายที่แตกต่าง หลากหลาย นำมาพิสูจน์ และสร้างความเป็นตัวเอง														●	●							●							●		●						●					
	สถาบันที่จะเปิดสอน บรรยากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมสำหรับการเรียนรู้หรือไม่															●				●																		●				

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นอื่นๆ		กลุ่มผู้ร่วม						กลุ่มผู้สอน							ผู้เชี่ยวชาญ			ให้ทุน	ผู้เรียน								ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	MS	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
	การฝึกปฏิบัติ (ทำ) จึงจะเกิดความเข้าใจ / คุณลักษณะจะเกิดจากการได้ทำงาน Project								•						•							•							•	•	•					•	•	•
	การจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ ทำให้เกิดการใฝ่รู้ เกิดความรู้											•	•	•		•				•			•					•	•									
	การได้ไปดูตัวอย่าง (ไปดูงาน) จะมีส่วนช่วยให้มีแนวคิดประสบการณ์ ช่วยพัฒนาทักษะในการคิด และบริหารจัดการได้								•			•		•	•		•	•	•	•	•	•				•	•	•		•							•	
	ศึกษาประสบการณ์ของ นักวิชาการที่มีชื่อเสียง (Model) ขั้นตอน กระบวนการที่สร้างบุคคลเหล่านั้น จากนั้นนำมาเป็นต้นแบบในการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน								•	•				•						•			•							•									
	การเรียนรู้วิธีการคิดจากผู้อื่น จะทำให้คิดได้ ถ้าไม่ได้ตัวอย่างการคิดที่แตกต่าง จะทำให้คิดอยู่มุมเดียว								•	•					•						•		•							•									
	ต้องมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนมุมมองความรู้ ประสบการณ์ กับนักวิจัย นักวิชาการ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา								•	•					•	•			•				•					•	•							•	•	•	•

ข้อคิดเห็นอื่นๆ		กลุ่มผู้ร้าง						กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS1	DS2	Ms1	Ms2	MS1	Ms3	Ms4	Ms5	D1	D2	D3	D4
	การสร้างความคิดสร้างสรรค์ ต้องให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์เยอะๆ การสั่งสมประสบการณ์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด								•			•			•	•				•		•	•		•								•			
	การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นเรื่องสำคัญมาก ต้องจัดให้มีตั้งแต่ปริญญาตรี								•	•					•							•											•			
	การคิดตามผู้เชี่ยวชาญ นอกจากจะได้ความรู้ แล้วยังสามารถเรียนรู้วิธีคิด								•	•		•																				•				
	ความรู้จากเพื่อนที่ร่วมเรียน								•						•																					
	ศึกษาจากสถาบันอื่น ศาสตร์อื่นว่าเขาเรียนกันอย่างไรบ้าง				•				•	•													•											•		
	ความรู้ด้านการบริหารจัดการ อาจได้มาจากระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นขั้นตอน								•													•	•			•								•		
	เปิดรับความคิดที่แตกต่าง แสวงหาความรู้รอบตัว เอาแนวคิดที่ต่างมาทดลองใช้ แล้วหาความเป็นตัวตนของตัวเอง								•	•					•	•				•			•													
	ครูต้องรู้แหล่งวิชา รู้วิธีการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ครูต้องเป็นโค้ช	•									•				•	•																				
	หัวใจสำคัญของหลักสูตร อยู่ที่คุณภาพครู ครูต้องคิดเป็น และทำเป็นอย่างมั่นใจ										•	•										•	•												•	•

Copyright by Mahidol University

ข้อคิดเห็นอื่นๆ		กลุ่มผู้ช่วย						กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ					ให้ทุน		ผู้เรียน									ผู้สำเร็จการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	MS	MS	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
	ต่างชาติให้ความสำคัญกับดนตรีมาก ไทยตามไม่ทันต่างชาติ ฝากให้ปริญญาเอกช่วยกันคิดด้วย																	●																		
	ต้องรู้จักศาสตร์ตัวเองให้ดี แล้วต้องรู้ศาสตร์อื่นด้วย เพื่อจะได้มีวิสัยทัศน์ และเพื่อให้สามารถไปบริหารคนอื่นได้																	●		●																
	ต้องสร้างนวัตกรรมทางการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นไปของสังคมไทย									●					●	●				●		●	●													
	ปริญญาเอกต้องเลิศเลอ จบง่ายไม่มีความหมาย																●																			
	ต้องมีเสรีภาพทางวิชาการ	●																		●																
	การทำวิทยานิพนธ์ต้องทำจากความเชี่ยวชาญ ความรู้ที่คนเองมีแต่เดิม และต่อยอด									●				●							●		●													
	การประยุกต์ดนตรีไทยผสมกับสากล ให้เกิดสิ่งใหม่										●											●														
	คนดนตรีรับใช้สังคม คนดนตรีศึกษามองเป็นงานบริการก็ได้ เช่น จัดสอนคนดนตรีเด็กตอนปิดเทอม ต้องมีจิตสาธารณะ จิตบริการ ไม่ใช่คิดแต่เงิน										●				●				●													●					●
	หลักสูตรน่าจะมุ่งผลิตคนดนตรีจะไปเป็นเจ้านาย หรือผู้ประกอบการบ้าง เช่น เป็นเจ้าของโรงเรียนดนตรี ไม่ใช่ผลิตเด็กคนไปเป็นคนทำงานให้กับคนที่จบมาทางธุรกิจ	●		●	●			●				●								●			●		●											●

Copyright by Mahidol University

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน	กลุ่มผู้ช่าง							กลุ่มสอน									ผู้ช่วยวิจัย				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	MS	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
บัณฑิตปริญญาเอกทางดนตรีศึกษาน้อย ปริมาณไม่เพียงพอ				●	●			●					●	●	●	●	●				●				●	●	●		●			●	●	●	●	●	●	●
บัณฑิตปริญญาเอกไม่ไปอยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่ บัณฑิตอยู่รวมกันแต่ในเมือง ไม่กระจายสู่ท้องถิ่น					●													●					●				●	●							●	●	
สื่อพื้นฐานภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทย ไม่ดี					●			●									●	●					●		●	●	●							●	●	●
ผู้ที่เข้ามาเรียน มีความรู้ทางด้านดนตรีไม่แน่น								●	●				●					●										●				●		●	●	
ปัญหาเรื่องทุน เป็นอุปสรรคต่อการเรียน								●												●																
กฎ ของ สกอ. เป็นอุปสรรคมากกว่าช่วยสนับสนุน				●					●								●	●							●										●	
TQF โดยหลักการดี แต่กลับพบว่า ทำให้ผู้สอนมุ่งสร้างหลักฐาน มากกว่ามุ่งสร้างสรรค์ วิธีการสอน	●							●								●		●					●							●	●					
หลักสูตรที่เกินมาตรฐาน TQF จะจับไม่ได้ TQF เป็นแต่กรอบกำหนดพื้นฐาน การจัดหลักสูตรเห็นว่าไม่ควรล็อคด้วยข้อกำหนด TQF	●			●				●	●																										●

Copyright by Mahidol University

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน		กลุ่มผู้ถูก					กลุ่มผู้สอน								ผู้ร่วมวิจัย				ให้ทุน		ผู้ร่วม										ผู้สำรวจการศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	MS	Ms2	MS	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
	การทำวิจัย ถูกจำกัดด้วยแนวโน้มความต้องการของ สกอ.															•				•																			
	บ้านเราสอนดนตรีกันมาแบบดั้งเดิม ไม่พัฒนา ไม่เปลี่ยนแปลง ครูต้องสอนให้เด็กคิดเป็น	•							•						•		•			•															•			
	กฎ กติกา ต้องมี แต่ไม่ใช่ตึงเกินไป กฎกติกา ทำให้เปิดกว้างความคิดสร้างสรรค์	•															•																			•			
	ปฏิรูปโยบายไม่ได้ทำให้เปลี่ยนแปลงต้องปฏิรูปครูผู้สอนให้คิดเป็น	•							•								•		•		•															•			
	ดนตรีศึกษาในประเทศไทย ยังมีความไม่สมดุลระหว่างดนตรีไทยและดนตรีสากล / สร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในเรื่องดนตรีไทยในดนตรีศึกษา							•		•		•							•	•	•											•					•		
	ดนตรีศึกษาในไทย ต้องรู้จักความเป็นตัวตนของเรา							•					•							•																	•		
	ดนตรี มีปัญหาในเรื่องทักษะการบริหารจัดการ การคิดเป็นระบบ							•		•						•				•				•															
	ดนตรีมีความอ่อนไหว ไม่ค่อยกล้าสู้กับอุปสรรค		•																						•														

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน	กลุ่มผู้ช่วย							กลุ่มผู้สอน										ผู้เชี่ยวชาญ				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำรึจการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	MS	MS	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
ภาวะการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ								●	●				●		●				●	●	●																●			
งานวิจัยที่พบไม่ใช่งานวิจัยที่สร้างรากฐานที่ยั่งยืน เป็นการวิจัยตามกระแส								●	●																															
งานวิจัยด้านดนตรีศึกษามีน้อย โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน								●																																
แหล่งข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา และบุคลากรมีน้อย โดยเฉพาะในด้านดนตรีไทย								●										●	●																●					
บัณฑิตไม่สามารถแยกแยะองค์ความรู้ว่าอะไรคือแก่น อะไรคือเปลือกได้								●											●	●																				
ข้อจำกัดด้านเวลาที่ผู้เรียนมีภาระอื่นหลายอย่างทำให้ไม่สามารถจบได้ตามเวลา								●															●																
คนที่เข้ามาศึกษาด้านดนตรีศึกษามีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีไม่แน่น ต้องมีความรู้ในระดับเข้าถึงจิตวิญญาณของ								●	●												●																	●	●

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน	กลุ่มผู้ฟัง							กลุ่มผู้สอน										ผู้เชี่ยวชาญ					ให้ทุน		ผู้ร่วม										ผู้สำเร็จการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS1	DS2	Ds2	Ms1	Ms	MS	Ms1	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
งานวิจัยที่ทำไม่ได้อยู่บนพื้นฐานการต่อยอดความรู้ทางด้านดนตรี เนื่องจากความรู้พื้นฐานด้านดนตรีไม่แน่น									●																											●			
การจัดการศึกษาที่แยกการเรียนรู้ในด้านดนตรีไทยและดนตรีสากล ตั้งแต่ในระดับปริญญาตรี เป็นผลให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในระดับปริญญาโทขาดความรอบด้าน									●										●																	●			
บางครั้งครูอาจต้องสอนในสิ่งที่ตนเองไม่ถนัด ต้องรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง				●																●																●			
การคิดนอกกรอบเป็นคำที่พูดกัน แต่ไม่มีวิธีสอนว่า คิดอย่างไร การจัดหลักสูตรต้องคิดวิธีการสอน ให้ได้ลักษณะการคิดนอกกรอบ				●					●						●				●					●		●										●			
การสร้างหลักสูตรต้องนิยามให้ชัดเจน ว่าหลักสูตรเพื่ออะไร เพื่อใคร บางอย่าง ยังไม่ชัดเจนมาตั้งแต่นโยบายของรัฐ				●					●									●			●																		

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน	กลุ่มผู้ร่วม						กลุ่มผู้สอน									ผู้ชี้ชวนญ			ให้ทุน		ผู้ร่วม								ผู้สำรวจการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	Ms	D1	D2	D3	D4
ปัจจุบันผู้สอนสอนตามหนังสือ ทฤษฎี แต่ไม่ค่อยคิดค้นหาวิธีการ ว่าจะสอนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ จะทำอย่างไรให้เด็กพัฒนา วิธีการอะไรที่เหมาะสมกับเด็กไทย	●																		●	●																	
ปัจจุบันยังไม่มีบัณฑิตคนครุศึกษาไทย ที่โดดเด่นถ้าพูดถึงศาสตร์ด้านนี้ ต้องนึกถึงท่านนี้				●			●												●																	
ในสังคมไทยส่วนใหญ่สอนให้คิดแต่เป็นการสอนให้คิดให้เหมือนผู้สอน ไม่ได้สอนให้คิดต่าง				●	●				●						●				●															●		
หลักสูตรเดิมๆ อ่านอะไรก็เชื่อตามนั้น ไม่เคยสงสัย ตั้งคำถาม หามุมมองใหม่ๆ จริงๆ แล้วควรสอนให้คิดในสิ่งที่อ่าน									●											●																
ตำราทางคุรุศึกษา ยังไม่แพร่หลาย องค์ความรู้พื้นฐานไม่มีแผยแพร่								●													●			●						●						
ปัญหาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นที่เลี้ยง ไม่ใช่คนบอกอาจารย์ต้องกว้าง มีความรู้มาก ไม่แค่ดีการ								●										●	●					●		●				●				●		
ประเทศไทยมองคนครุศึกษา เป็นการเรียนคุรุในระบบโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง	●			●	●		●															●														

Copyright by Mahidol University

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน		กลุ่มผู้ร่วม					กลุ่มผู้สอน								ผู้เชี่ยวชาญ					ให้ทุน	ผู้เรียน										ผู้สามารถศึกษา			
		E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp1	Gp2	DS	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	MS	Ms3	MS	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
การคัดเลือกเข้าสถาบัน ต้องมีการจูงใจตั้งแต่ต้นว่าผู้เรียนมีความสนใจศึกษาวิจัยทางด้านใด หากสถาบันไม่มีผู้เชี่ยวชาญรองรับด้านนั้น ไม่สามารถต่อยอดความเชี่ยวชาญด้านนั้นๆได้ ถ้าควรปฏิเสธการรับไม่ให้เข้ามาเรียนเพื่อให้มาทองค์ความรู้ใหม่ ตามความเชี่ยวชาญของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีอยู่													●				●		●																			
การค้นหาความรู้โดย การทดลองโดยเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีความจำเป็นในงานดนตรีศึกษาแต่ปัจจุบันมีน้อยมาก						●											●																						
ปัญหาทุนจากรัฐบาลสำหรับการเรียนปริญญาเอก ยังมีน้อยมาก																			●						●															
คนดนตรีศึกษาในประเทศไทย ยังมีความไม่สมดุลระหว่างดนตรีไทยและดนตรีสากล																																									
ทุนที่มีอยู่นั้น ยังไม่ได้มีการมุ่งเน้นไปที่สาขาดนตรี มากนัก												●																													
คนเขียนหลักสูตร คิดแบบเก่าๆ ดังนั้น จึงไม่รู้ว่าจะออกแบบอย่างไรให้ ผู้เรียนคิดเป็น																							●																	

Copyright by Mahidol University

บทบาทที่สังคมคาดหวังต่อบัณฑิต ป.เอก ครุศาสตร์	กลุ่มผู้ร่วม					กลุ่มผู้สอน									ผู้ช่วยวิจัย				ให้ทุน		ผู้เรียน										ผู้สำเร็จการศึกษา			
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4a	T4b	T5a	T5b	S1	S2	S3	S4	S5	Gp	Gp1	DS	Ds2	Ds2	Ms	Ms1	Ms2	MS	Ms3	Ms4	Ms5	Ms6	D1	D2	D3	D4
บริหารจัดการหลักสูตรได้	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●				●	●			●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ให้คำแนะนำทางหลักสูตรได้	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●					●						●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
สร้างบุคลากรทางด้านคนตรี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●				●	●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ต้องมีการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่ระดับชั้นปริญญาตรี โท เอก								●	●									●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
สร้างการฝึกอบรมครูในระดับต่างๆได้								●	●									●	●	●						●					●							
สร้างบุคลากรทุกเครื่องดนตรีได้								●																														
หาบุคลากรที่มีความรู้มาเป็นผู้สอนได้								●						●	●					●		●			●	●		●			●					●		
จัดทำระบบวัด ประเมินได้								●											●						●					●						●		
มีองค์ความรู้ที่จะตอบสนองสังคมได้								●						●				●	●		●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ต่างจังหวัดต้องการคนมีความรู้วิชาดนตรีมากกว่าความรู้ด้านการวิจัย									●									●																			
ต้องการองค์ความรู้ที่กว้างขวางออกเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น																			●			●					●									●		

Copyright by Mahidol University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายชิตพงษ์ ตรีมาศ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2507
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Master of Arts (Music Performance) EMU, USA. Certificate in Electronic Music, UCLA, USA. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)
ประวัติการทำงาน	โปรดิวเซอร์ บริษัทวอเนอร์มิวสิก ประเทศไทย จำกัด ซาวน์โปรดิวเซอร์ บริษัทไฟนัลคัท จำกัด ผู้จัดการทั่วไป ฝ่ายโรงเรียนดนตรี บ.สยามดนตรียามาฮ่า จำกัด อาจารย์พิเศษ ภาควิชาศิลปะนิเทศ ม.เกษตรศาสตร์ อาจารย์พิเศษ คณะดุริยางคศิลป์ ม.ศิลปากร อาจารย์สาขาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รางวัลที่ได้	นิสิตฝึกสอนดีเด่น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Best Arranger Award งาน Thailand Popular Song Festival 1984 พระพิฆเนศทอง ผู้เรียบเรียงเสียงประสานและโปรดิวเซอร์ บท เพลงยอดเยี่ยม ปี 2543 โดย สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย เพลงนำละครยอดเยี่ยม ปี 2547 งาน Star Entertainment Award โดยสมาคมนักข่าวบันเทิง เพลงชนะเลิศโครงการรักษ์เมืองไทยรักษ์โลก โดย สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ร่วมกับ ICC International ปี 2551

Copyright by Mahidol University